

Ochrona środowiska i leśnictwo w województwie podlaskim w 2017 r.

Environmental Protection and Forestry
in Podlaskie Voivodship in 2017

Ochrona środowiska i leśnictwo w województwie podlaskim w 2017 r.

Environmental Protection and Forestry
in Podlaskie Voivodship in 2017

Urząd Statystyczny w Białymstoku Statistical Office in Białystok

Białystok 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Białymstoku

Statistical Office in Białystok

pod kierunkiem

supervised by

Ewy Kamińskiej-Gawryluk

Zespół autorski

Editorial team

Grzegorz Błachowski, Dorota Giziewska, Anna Godlewska, Małgorzata Jelska, Agata Kawałko, Aneta Rakowska, Ewa Sobiech, Elżbieta Tomaszewska, Anna Maria Witkowska

Prace redakcyjne

Editorial work

Ewa Kępa, Anna Szeszko

Tłumaczenie

Translation

Ewa Kępa

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Marzena Bylińska, Monika Kowalewicz

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Żubr w Puszczy Białowieskiej – Waldemar Górski

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

bialystok.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

Przedmowa

„Ochrona środowiska i leśnictwo w województwie podlaskim w 2017 r.” to czternasta edycja wydawanego corocznie opracowania, a jednocześnie kolejna publikacja Urzędu Statystycznego w Białymstoku dotycząca zagadnień związanych ze środowiskiem.

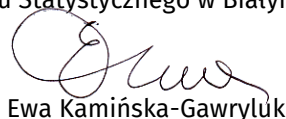
W opracowaniu zamieszczono charakterystykę poszczególnych elementów środowiska, skali ich degradacji, zanieczyszczeń oraz działań służących ochronie, a także informacje dotyczące leśnictwa i łowiectwa. Dane zaprezentowano dla województwa ogółem oraz w ujęciu przestrzennym, głównie w układzie powiatów i gmin, a wybrane informacje zostały przedstawione według podregionów i miast o dużej skali zagrożenia środowiska oraz na tle kraju.

Podstawowym źródłem danych zawartych w opracowaniu są wyniki badań Głównego Urzędu Statystycznego. W celu przedstawienia w szerszym zakresie problematyki związanej z ochroną środowiska i leśnictwem, wykorzystano również dostępne dane odpowiednich ministerstw, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, informacje opracowane przez służby meteorologiczne, geodezyjne i ochrony przyrody, a także wyniki pomiarów, kontroli, ocen i analiz laboratoryjnych wykonanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Białymstoku.

W porównaniu z poprzednią edycją publikację uzupełniono o komentarz analityczny, a jej treść wzbogacono o dane dotyczące kredytów proekologicznych udzielanych przez Bank Ochrony Środowiska.

Przekazując w Państwa ręce niniejsze opracowanie, pragnę serdecznie podziękować wszystkim osobom i instytucjom za przekazywane informacje oraz uwagi i wnioski, które przyczyniają się do kształtowania i wzbogacania treści jego kolejnych edycji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, grudzień 2018 r.

Preface

“Environmental Protection and Forestry in Podlaskie Voivodship in 2017” is the fourteenth edition of the study presented yearly, but also the next publication of the Statistical Office in Białystok concerning environment.

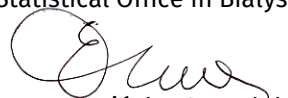
The publication includes characteristics of individual elements of the environment, the scale of their degradation, pollution and activities to protect as well as information on forestry. Data are presented for the voivodship in general as well as in the spatial division, mainly into powiats and gminas. Selected information is shown by subregions and urban areas with a high risk to the environment as well as against the background of the country.

Surveys results of Statistics Poland are the main source of data introduced in the publication. In order to present issues on environmental protection and forestry in a wider scope, there was used available data of appropriate ministries, the General Directorate of State Forests, the Bureau for Forest Management and Geodesy, information prepared by meteorological, geodesic and environmental protection services as well as results of surveys, controls, assessments and laboratory analyses made by the Voivodship Inspectorate for Environmental Protection in Białystok and the Voivodship Sanitary-Epidemiological Station in Białystok.

Compared with the previous edition, the subject matter of the publication was supplemented with the analytical commentary as well as the content was enriched with data on pro-ecological loans granted by The Bank for Environmental Protection.

Presenting the study, I would like to sincerely thank all individuals and institutions for provided information as well as suggestions and conclusions that contribute to shaping and enriching contents of its subsequent editions.

Director
Statistical Office in Białystok

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, December 2018

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
<i>Preface</i>	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	17
<i>Symbols. Major abbreviations</i>	
Synteza	19
<i>Executive summary</i>	
Warunki naturalne	19
<i>Environment</i>	
Wykorzystanie i ochrona zasobów powierzchni ziemi i gleby	19
<i>Use and protection of land surface and soil. Minerals</i>	
Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód	20
<i>Resources, consumption, pollution and water protection</i>	
Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	23
<i>Air pollution and protection</i>	
Odpady	24
<i>Waste</i>	
Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej	25
<i>Protection of environment and biodiversity</i>	
Działalność inspekcyjno-kontrolna i ocena skutków degradacji środowiska	27
<i>Inspection and control activities as well as evaluation of effects of environmental degradation</i>	
Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	28
<i>Economical aspects of environmental protection</i>	
Leśnictwo i łowiectwo	30
<i>Forestry and hunting</i>	
Tablice	34
<i>Tables</i>	
Uwagi ogólne	189
<i>General notes</i>	
Uwagi metodyczne	190
<i>Methodological notes</i>	

Spis tablic

List of tables

Tablice przeglądowe	34
<i>Review tables</i>	
Tablica I. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska (2000–2017)	34
<i>Table I. Major data on status, threats to environment and environmental protection (2000–2017)</i>	
Tablica II. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska według podregionów (2016, 2017)	42
<i>Table II. Major data on status, threats to environment and environmental protection by subregions (2016, 2017)</i>	

Warunki naturalne	45
<i>Environment</i>	
Tablica 1. Położenie geograficzne	45
Table 1. <i>Geographic location</i>	
Tablica 2. Powierzchnia i granice w 2017 r.	45
Table 2. <i>Area and borders in 2017</i>	
Tablica 3. Większe rzeki	45
Table 3. <i>Principal rivers</i>	
Tablica 4. Większe i głębsze jeziora	47
Table 4. <i>Principal and deeper lakes</i>	
Tablica 5. Temperatury powietrza (1971–2017)	49
Table 5. <i>Air temperatures (1971–2017)</i>	
Tablica 6. Średnie miesięczne temperatury powietrza (1971–2017)	49
Table 6. <i>Average monthly temperatures (1971–2017)</i>	
Tablica 7. Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie (1971–2017)	50
Table 7. <i>Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness (1971–2017)</i>	
Tablica 8. Miesięczne sumy opadów atmosferycznych (1971–2017)	50
Table 8. <i>Monthly atmospheric precipitation (1971–2017)</i>	
Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi i gleby. Kopaliny	52
<i>Use and protection of land surface and soil. Minerals</i>	
Tablica 1/9/. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni województwa (2010, 2015, 2016, 2017)	52
Table 1/9/. <i>Geodesic status and use of voivodship land (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 2/10/. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni według powiatów w 2017 r.	53
Table 2/10/. <i>Geodesic status and use of land by powiats in 2017</i>	
Tablica 3/11/. Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne wyłączone na cele nieleśne (2010, 2015, 2016, 2017)	54
Table 3/11/. <i>Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 4/12/. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz zrehabilitowane i zagospodarowane (2010, 2015, 2016, 2017)	54
Table 4/12/. <i>Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 5/13/. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji według powiatów w 2017 r.	55
Table 5/13/. <i>Devastated and degraded land requiring reclamation by powiats in 2017</i>	
Tablica 6/14/. Powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych według powiatów (2010, 2015, 2016, 2017)	55
Table 6/14/. <i>Area of drained agricultural land by powiats (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 7/15/. Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w gospodarstwach rolnych w przeliczeniu na czysty składnik (2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	56
Table 7/15/. <i>Consumption of mineral or chemical as well as lime fertilizers in agricultural farms in terms of pure ingredient (2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17)</i>	
Tablica 8/16/. Zasobność gleb w przyswajalne makroelementy w latach 2014–2017	56
Table 8/16/. <i>Soil resources of absorbable macro-elements in 2014–2017</i>	

	Str. Page
Tablica 9/17/. Pożary upraw rolnych, łąk, rżysk i nieużytków (2010, 2015, 2016, 2017)	57
Table 9/17/. Fires of arable crops, meadows, stubble and wastelands (2010, 2015, 2016, 2017)	
Tablica 10/18/. Powierzchnia, zasoby i eksploatacja złóż torfów w 2017 r.	57
Table 10/18/. Area, resources and exploitation of peat deposit in 2017	
Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód	58
<i>Resources, consumption, pollution and water protection</i>	
Tablica 1/19/. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych (2010, 2015, 2016, 2017)	58
Table 1/19/. Exploitable underground water resources (2010, 2015, 2016, 2017)	
Tablica 2/20/. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	58
Table 2/20/. Water withdrawal for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2016, 2017)	
Tablica 3/21/. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności według powiatów (2010, 2015, 2016, 2017)	59
Table 3/21/. Water withdrawal for needs of the national economy and population by powiats (2010, 2015, 2016, 2017)	
Tablica 4/22/. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	59
Table 4/22/. Water consumption for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2016, 2017)	
Tablica 5/23/. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w miastach w 2017 r.	60
Table 5/23/. Water consumption for needs of the national economy and population in urban areas in 2017	
Tablica 6/24/. Zużycie wody w zakładach przemysłowych i ich wyposażenie w zamknięte obiegi wody (2010, 2015, 2016, 2017)	60
Table 6/24/. Water consumption in plants equipped with closed water cycles (2010, 2015, 2016, 2017)	
Tablica 7/25/. Gospodarowanie wodą w zakładach przemysłowych według sekcji i działów (2010, 2015, 2016, 2017)	61
Table 7/25/. Water management in plants by sections and divisions (2010, 2015, 2016, 2017)	
Tablica 8/26/. Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych według powiatów i gmin (2010, 2015, 2016, 2017)	61
Table 8/26/. Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds by powiats and gminas (2010, 2015, 2016, 2017)	
Tablica 9/27/. Melioracje podstawowe (2010, 2015, 2016)	64
Table 9/27/. Primary melioration (2010, 2015, 2016)	
Tablica 10/28/. Melioracje podstawowe wymagające odbudowy lub modernizacji (2010, 2015, 2016)	65
Table 10/28/. Primary melioration requiring rebuilding or modernisation (2010, 2015, 2016)	
Tablica 11/29/. Miasta i ludność w miastach wyposażonych w sieć wodociągową i kanalizacyjną (2010, 2015, 2016, 2017)	65
Table 11/29/. Urban areas and urban population fitted with water supply and sewage systems (2010, 2015, 2016, 2017)	
Tablica 12/30/. Ludność w miastach korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej według powiatów (2010, 2015, 2016, 2017)	65
Table 12/30/. Urban population using water supply and sewage systems by powiats (2010, 2015, 2016, 2017)	

	Str. Page
Tablica 13/31/. <i>Table 13/31/.</i>	67
Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Water supply and sewage systems by powiats and gminas (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 14/32/. <i>Table 14/32/.</i>	75
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 15/33/. <i>Table 15/33/.</i>	75
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi według powiatów (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground by powiats (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 16/34/. <i>Table 16/34/.</i>	76
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w miastach (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground in urban areas (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 17/35/. <i>Table 17/35/.</i>	77
Ścieki przemysłowe odprowadzone do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Industrial wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 18/36/. <i>Table 18/36/.</i>	77
Ścieki przemysłowe według powiatów i gmin (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Industrial wastewater by powiats and gminas (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 19/37/. <i>Table 19/37/.</i>	81
Ścieki przemysłowe według sekcji i działów w 2017 r.	
<i>Industrial wastewater by sections and divisions in 2017</i>	
Tablica 20/38/. <i>Table 20/38/.</i>	81
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Industrial wastewater treatment plants (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 21/39/. <i>Table 21/39/.</i>	82
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Wastewater pretreatment plants (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 22/40/. <i>Table 22/40/.</i>	82
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Charge of pollutants in industrial wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 23/41/. <i>Table 23/41/.</i>	82
Osady z oczyszczalni i podczyszczalni ścieków przemysłowych (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Sludge from industrial wastewater treatment and pretreatment plants (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 24/42/. <i>Table 24/42/.</i>	82
Ścieki komunalne (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Municipal wastewater (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 25/43/. <i>Table 25/43/.</i>	83
Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Treated municipal wastewater and population using waste water treatment plants by powiats and gminas (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 26/44/. <i>Table 26/44/.</i>	90
Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Municipal wastewater treatment plants by powiats and gminas (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 27/45/. <i>Table 27/45/.</i>	96
Miasta obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków oraz ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (2010, 2015, 2016, 2017)	
<i>Urban areas served by wastewater treatment plants as well as wastewater discharged through sewage system (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	

Tablica 28/46/.	Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2017 r.	97
Table 28/46/.	<i>Classification of ecological status, ecological potential, chemical status and status of uniform bodies of rivers in 2017</i>	
Tablica 29/47/.	Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód jezior w 2017 r.	100
Table 29/47/.	<i>Classification of ecological status, chemical status and status of uniform bodies of lakes in 2017</i>	
Zanieczyszczenie i ochrona powietrza		101
<i>Air pollution and protection</i>		
Tablica 1/48/.	Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według powiatów (2010, 2015, 2016, 2017)	101
Table 1/48/.	<i>Plants especially noxious to air purity by powiats (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 2/49/.	Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według wielkości emisji zanieczyszczeń (2010, 2012, 2014, 2016)	102
Table 2/49/.	<i>Plants especially noxious to air purity by amount of pollutants emission (2010, 2012, 2014, 2016)</i>	
Tablica 3/50/.	Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według stopnia redukcji wytworzonych zanieczyszczeń (2010, 2015, 2016, 2017)	102
Table 3/50/.	<i>Plants especially noxious to air purity by degree of reduction of generated pollutants (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 4/51/.	Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017)	103
Table 4/51/.	<i>Air pollutant reduction systems in plants especially noxious to air purity (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 5/52/.	Emitory na terenie zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według wielkości emisji (2010, 2015, 2016, 2017)	103
Table 5/52/.	<i>Emitters in plants especially noxious to air purity by amount of emission (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 6/53/.	Emisja zanieczyszczeń powietrza oraz zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017)	104
Table 6/53/.	<i>Emission of air pollutants as well as pollutants retained in pollutant reduction systems in plants especially noxious to air purity (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 7/54/.	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według rodzajów substancji (2010, 2015, 2016, 2017)	105
Table 7/54/.	<i>Emission of air pollutants from plants especially noxious to air purity by kind of substance (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 8/55/.	Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według powiatów w 2017 r.	106
Table 8/55/.	<i>Emission and reduction of air pollutants from plants especially noxious to air purity by powiats in 2017</i>	
Tablica 9/56/.	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w miastach w 2017 r.	107
Table 9/56/.	<i>Emission of air pollutants from plants especially noxious in urban areas in 2017</i>	

Tablica 10/57/. <i>Table 10/57/.</i>	Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według sekcji i działów w 2017 r. <i>Emission and reduction of air pollutants from plants especially noxious to air purity by sections and divisions in 2017</i>	108
Tablica 11/58/. <i>Table 11/58/.</i>	Poważne awarie (2010, 2015, 2016, 2017) <i>Major accidents (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	108
Odpady <i>Waste</i>		109
Tablica 1/59/. <i>Table 1/59/.</i>	Odpady według grup odpadów (2010, 2015, 2016, 2017) <i>Waste by group of waste (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	109
Tablica 2/60/. <i>Table 2/60/.</i>	Odpady według powiatów w 2017 r. <i>Waste by powiats in 2017</i>	109
Tablica 3/61/. <i>Table 3/61/.</i>	Odpady według sekcji i działów w 2017 r. <i>Waste by sections and divisions in 2017</i>	111
Tablica 4/62/. <i>Table 4/62/.</i>	Odpady w miastach (2016, 2017) <i>Waste by urban areas (2016, 2017)</i>	111
Tablica 5/63/. <i>Table 5/63/.</i>	Odpady komunalne (2010, 2015, 2016, 2017) <i>Municipal waste (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	112
Tablica 6/64/. <i>Table 6/64/.</i>	Nieczystości ciekłe (2010, 2015, 2016, 2017) <i>Liquid waste (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	113
Tablica 7/65/. <i>Table 7/65/.</i>	Odpady komunalne i nieczystości ciekłe według powiatów w 2017 r. <i>Municipal waste and liquid waste by powiats in 2017</i>	113
Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej <i>Protection of environment and biodiversity</i>		114
Tablica 1/66/. <i>Table 1/66/.</i>	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2010, 2015, 2016, 2017) <i>Area of special nature value under legal protection (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	114
Tablica 2/67/. <i>Table 2/67/.</i>	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (2010, 2015, 2016, 2017) <i>Area of special nature value under legal protection as well as nature monuments by powiats and gminas (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	114
Tablica 3/68/. <i>Table 3/68/.</i>	Parki narodowe w 2017 r. <i>National parks in 2017</i>	119
Tablica 4/69/. <i>Table 4/69/.</i>	Parki narodowe według kategorii gruntów (2010, 2015, 2016, 2017) <i>National parks by category of land (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	120
Tablica 5/70/. <i>Table 5/70/.</i>	Parki narodowe według kategorii ochronności (2010, 2015, 2016, 2017) <i>National parks by category of protection (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	121
Tablica 6/71/. <i>Table 6/71/.</i>	Parki narodowe według form własności gruntów (2010, 2015, 2016, 2017) <i>National parks by forms of land ownership (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	121
Tablica 7/72/. <i>Table 7/72/.</i>	Stan liczebny głównych gatunków zwierząt łownych i chronionych w parkach narodowych (2010, 2015, 2016, 2017) <i>Animals of major game and protected species in national parks (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	122

	Str. Page
Tablica 8/73/. Table 8/73/.	Regulacja populacji zwierząt łownych w parkach narodowych (2010, 2015, 2016, 2017) 122 <i>Regulation of population of game species in national parks (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Tablica 9/74/. Table 9/74/.	Ochrona lasu w parkach narodowych (2010, 2015, 2016, 2017) 123 <i>Forest protection in national parks (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Tablica 10/75/. Table 10/75/.	Pozyskanie drewna w parkach narodowych według kategorii cięć (2010, 2015, 2016, 2017) 123 <i>Removals in national parks by category of cutting (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Tablica 11/76/. Table 11/76/.	Turystyka w parkach narodowych (2010, 2015, 2016, 2017) 124 <i>Tourism in national parks (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Tablica 12/77/. Table 12/77/.	Działalność dydaktyczna parków narodowych w 2017 r. 124 <i>Didactic activity of national parks in 2017</i>
Tablica 13/78/. Table 13/78/.	Szkodnictwo i ochrona przed szkodnictwem w parkach narodowych (2010, 2015, 2016, 2017) 124 <i>Pest damage and protection against pest damage in national parks (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Tablica 14/79/. Table 14/79/.	Rezerwy przyrody w 2017 r. 125 <i>Nature reserves in 2017</i>
Tablica 15/80/. Table 15/80/.	Rezerwy przyrody (2010, 2015, 2016, 2017) 130 <i>Nature reserves (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Tablica 16/81/. Table 16/81/.	Parki krajobrazowe w 2017 r. 130 <i>Landscape parks in 2017</i>
Tablica 17/82/. Table 17/82/.	Parki krajobrazowe według kategorii gruntów (2010, 2015, 2016, 2017) 131 <i>Landscape parks by category of land (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Tablica 18/83/. Table 18/83/.	Obszary chronionego krajobrazu w 2017 r. 132 <i>Protected landscape areas in 2017</i>
Tablica 19/84/. Table 19/84/.	Obszary chronionego krajobrazu według kategorii gruntów (2010, 2015, 2016, 2017) 133 <i>Protected landscape areas by category of land (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Tablica 20/85/. Table 20/85/.	Obszary Natura 2000 w 2017 r. 133 <i>Natura 2000 areas in 2017</i>
Tablica 21/86/. Table 21/86/.	Pomniki przyrody według powiatów (2010, 2015, 2016, 2017) 139 <i>Nature monuments by powiats (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Tablica 22/87/. Table 22/87/.	Ważniejsze zwierzęta chronione (2010, 2015, 2016, 2017) 140 <i>Major animals protected (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Tablica 23/88/. Table 23/88/.	Tereny zieleni w miastach (2010, 2015, 2016, 2017) 140 <i>Green belts in urban areas (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Tablica 24/89/. Table 24/89/.	Parki i ogrody historyczne (2010, 2015, 2016, 2017) 141 <i>Parks and historical gardens (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Działalność inspekcyjno-kontrolna i ocena skutków degradacji środowiska 142 <i>Inspection and control activities as well as evaluation of effects of environmental degradation</i>	
Tablica 1/90/. Table 1/90/.	Stan sanitarny hoteli (2010, 2015, 2016, 2017) 142 <i>Sanitary condition of hotels (2010, 2015, 2016, 2017)</i>
Tablica 2/91/. Table 2/91/.	Stan sanitarny basenów kąpielowych (2010, 2015, 2016, 2017) 142 <i>Sanitary condition of swimming pools (2010, 2015, 2016, 2017)</i>

	Str. Page
Tablica 3/92/. Działalność kontrolna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (2010, 2015, 2016, 2017)	142
<i>Table 3/92/. Control activities of the Voivodship Inspectorates for Environmental Protection (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 4/93/. Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych, obiektów produkcji i obrotu przedmiotami (2010, 2015, 2016, 2017)	143
<i>Table 4/93/ Sanitary condition of food and dietary establishments, manufactures and trade establishments (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 5/94/. Ocena sanitarna niektórych artykułów spożywczych i przedmiotów użytku (2010, 2015, 2016, 2017)	144
<i>Table 5/94/. Sanitary evaluation of selected foodstuffs and usable items (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 6/95/. Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2010, 2015, 2016, 2017)	145
<i>Table 6/95/. Incidence of infectious diseases and poisonings (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 7/96/. Zachorowania na choroby zawodowe (2010, 2015, 2016, 2017)	145
<i>Table 7/96/. Incidence of occupational diseases (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	146
<i>Economical aspects of environmental protection</i>	
Tablica 1/97/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	146
<i>Table 1/97/. Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 2/98/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz kierunków inwestowania (2010, 2015, 2016, 2017)	147
<i>Table 2/98/. Outlays on fixed assets in environmental protection by sources of financing as well as directions of investing (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 3/99/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz powiatów w 2017 r.	148
<i>Table 3/99/. Outlays on fixed assets in environmental protection by sources of financing as well as powiats in 2017</i>	
Tablica 4/100/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania oraz powiatów w 2017 r.	150
<i>Table 4/100/ Outlays on fixed assets in environmental protection by directions of investing as well as powiats in 2017</i>	
Tablica 5/101/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według rodzajów inwestycji (2010, 2015, 2016, 2017)	151
<i>Table 5/101/. Outlays on fixed assets in environmental protection by kind of investments (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 6/102/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według grup inwestorów (2010, 2015, 2016, 2017)	151
<i>Table 6/102/. Outlays on fixed assets in environmental protection by groups of investors (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	

	Str. Page
Tablica 7/103/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według sekcji i działów w 2017 r.	151
<i>Table 7/103/. Outlays on fixed assets in environmental protection and water management by sections and divisions in 2017</i>	
Tablica 8/104/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz źródeł finansowania (2010, 2015, 2016, 2017)	152
<i>Table 8/104/. Outlays on fixed assets in water management by directions of investing as well as sources of financing (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 9/105/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według źródeł finansowania oraz powiatów (2010, 2015, 2016, 2017)	152
<i>Table 9/105/. Outlays on fixed assets in water management by sources of financing as well as powiats (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 10/106/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz powiatów w 2017 r.	154
<i>Table 10/106/. Outlays on fixed assets in water management by directions of investing as well as powiats in 2017</i>	
Tablica 11/107/. Uzyskane efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej według powiatów (2010, 2015, 2016, 2017)	155
<i>Table 11/107/. Tangible effects of environmental protection investments as well as water management by powiats (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 12/108/. Realizacja inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej na wsi (2010, 2015, 2016, 2017)	156
<i>Table 12/108/. Realization of environmental protection and water management investments in rural areas (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 13/109/. Kredyty proekologiczne udzielone przez Bank Ochrony Środowiska S.A. we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2016, 2017)	158
<i>Table 13/109/. Pro-ecological loans granted by The Bank for Environmental Protection in cooperation with Voivodship Environmental Protection and Water Management Funds (2016, 2017)</i>	
Tablica 14/110/. Komercyjne kredyty proekologiczne udzielone przez Bank Ochrony Środowiska S.A. (2016, 2017)	158
<i>Table 14/110/. Commercial pro-ecological loans granted by The Bank for Environmental Protection (2016, 2017)</i>	
Tablica 15/111/. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wpływy i wydatki (2010, 2015, 2016, 2017)	158
<i>Table 15/111/. Voivodship Environmental Protection and Water Management Fund – incomes and expenditure (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 16/112/. Gospodarowanie powiatowymi i gminnymi środkami z tytułu ochrony środowiska i gospodarki wodnej – wpływy i wydatki (2010, 2015, 2016, 2017)	159
<i>Table 16/112/. Management of the powiat and the gmina environmental protection and water management funds – incomes and expenditure (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 17/113/. Gromadzenie i wykorzystanie środków pieniężnych z tytułu ochrony gruntów rolnych i leśnych (2015, 2016, 2017)	160
<i>Table 17/113/. Accumulation and use of money on account of the protection of agricultural and forest land (2015, 2016, 2017)</i>	

	Str. Page
Tablica 18/114/. Opłaty za korzystanie ze środowiska i inne wpływy na ochronę środowiska i gospodarkę wodną oraz ich redystrybucja (2016, 2017)	160
<i>Table 18/114/. Payments for using the environment and other incomes for environmental protection and water management as well as their redistribution (2016, 2017)</i>	
Tablica 19/115/. Wpływy na ochronę środowiska i gospodarkę wodną z tytułu kar oraz ich redystrybucja (2015, 2016, 2017)	161
<i>Table 19/115/. Incomes for environmental protection and water management funds from fines as well as their redistribution (2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 20/116/. Wykorzystanie środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	161
<i>Table 20/116/. Use of resources of Voivodship Environmental Protection and Water Management Fund (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Leśnictwo i łowiectwo	162
<i>Forestry and hunting</i>	
Tablica 1/117/. Powierzchnia gruntów leśnych i przeznaczonych do zalesienia (2010, 2015, 2016, 2017)	162
<i>Table 1/117/. Forest land and land designated for afforestation (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 2/118/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2017 r.	162
<i>Table 2/118/. Forest land and forest cover by powiats and gminas in 2017</i>	
Tablica 3/119/. Powierzchnia lasów według wieku drzewostanów	168
<i>Table 3/119/. Forest land by age of stand</i>	
Tablica 4/120/. Powierzchnia lasów według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie	168
<i>Table 4/120/. Forest land by dominant species in stand</i>	
Tablica 5/121/. Zasoby drzewne na pniu według wieku drzewostanów	169
<i>Table 5/121/. Growing stock of standing wood by age class of tree stands</i>	
Tablica 6/122/. Zasoby drzewne na pniu według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie	169
<i>Table 6/122/. Growing stock of standing wood by dominant species</i>	
Tablica 7/123/. Zasobność i przeciętny wiek drzewostanów według gatunków panujących (przeważających)	169
<i>Table 7/123/. Resources and average age of tree stand by dominant species</i>	
Tablica 8/124/. Powierzchnia lasów według typów siedliskowych lasu	170
<i>Table 8/124/. Forest land by forest habitat types</i>	
Tablica 9/125/. Powierzchnia Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe (2010, 2015, 2016, 2017)	170
<i>Table 9/125/. Area of the State Forests National Forest Holding– State Forests (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 10/126/. Powierzchnia rezerwatów i lasów ochronnych w zarządzie Lasów Państwowych (2010, 2015, 2016, 2017)	171
<i>Table 10/126/. Area of reserves and protective forests managed by State Forests (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 11/127/. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych według powiatów i gmin w 2017 r.	172
<i>Table 11/127/. Selected data on private and gmina forests in 2017</i>	
Tablica 12/128/. Powierzchnia lasów ochronnych prywatnych i gminnych (2010, 2015, 2016, 2017)	182
<i>Table 12/128/. Private and gmina protective forests (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 13/129/. Powierzchnia lasów prywatnych i gminnych objęta nadzorem według powiatów (2010, 2015, 2016, 2017)	182
<i>Table 13/129/. Private and gmina forest land under supervision by powiats (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	

Tablica 14/130/.	Powierzchnia gruntów leśnych w lasach prywatnych według powiatów (2010, 2015, 2016, 2017)	183
Table 14/130/.	<i>Forest land in private forests by powiats (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 15/131/.	Odnowienia i zalesienia według form własności gruntów (2010, 2015, 2016, 2017)	183
Table 15/131/.	<i>Renewals and afforestation by forms of land ownership (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 16/132/.	Odnowienia, zalesienia, inne prace hodowlane i pozyskanie drewna w lasach prywatnych według powiatów w 2017 r.	184
Table 16/132/.	<i>Renewals, afforestation, other forest breeding work and removals in private forests by powiats in 2017</i>	
Tablica 17/133/.	Powierzchnia wykonanych zalesień oraz gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia według powiatów w 2017 r.	185
Table 17/133/.	<i>Area of afforestation made as well as non-forest land designated for afforestation by powiats in 2017</i>	
Tablica 18/134/.	Pozyskanie drewna (2010, 2015, 2016, 2017)	185
Table 18/134/.	<i>Removals (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 19/135/.	Skup owoców i grzybów leśnych według gatunków (2010, 2015, 2016, 2017)	186
Table 19/135/.	<i>Procurement of forest fruits and mushrooms by species (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 20/136/.	Wybrane dane o zadrzewieniach według powiatów (2010, 2015, 2016, 2017)	186
Table 20/136/.	<i>Selected data on plantings by powiats (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 21/137/.	Požary lasów według przyczyn powstania (2010, 2015, 2016, 2017)	187
Table 21/137/.	<i>Forest fires by causes (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 22/138/.	Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2010, 2015, 2016, 2017)	187
Table 22/138/.	<i>Clubs and members of the Polish Hunting Association as well as hunting districts (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 23/139/.	Ważniejsze zwierzęta łowne (2010, 2015, 2016, 2017)	188
Table 23/139/.	<i>Major game species (2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 24/140/.	Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	188
Table 24/140/.	<i>Shooting of major game species (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)</i>	
Tablica 25/141/.	Ubytki ważniejszych zwierząt łownych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	188
Table 25/141/.	<i>Loss of major game species (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)</i>	

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.	Kierunki wykorzystania powierzchni województwa w 2017 r.	19
Chart 1.	<i>Use of voivodship land in 2017</i>	
Wykres 2.	Struktura poboru wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2000, 2005, 2010, 2015, 2016, 2017)	20
Chart 2.	<i>Structure of water withdrawal for needs of the national economy and population (2000, 2005, 2010, 2015, 2016, 2017)</i>	

Wykres 3.	Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód i do ziemi (2000, 2005, 2010, 2015, 2016, 2017)	22
Chart 3.	<i>Structure of industrial and municipal waste water requiring treatment discharged into waters or into the ground (2000, 2005, 2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Wykres 4.	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2000, 2005, 2010, 2015, 2016, 2017)	23
Chart 4.	<i>Emission of air pollutants from plants especially noxious (2000, 2005, 2010, 2015, 2016, 2017)</i>	
Wykres 5.	Struktura odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2017 r.	24
Chart 5.	<i>Structure of waste (excluding municipal waste) in 2017</i>	
Wykres 6.	Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2017 r.	26
Chart 6.	<i>Structure of area of special nature value under legal protection in 2017</i>	
Wykres 7.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca według powiatów w 2017 r.	28
Chart 7.	<i>Outlays on fixed assets in environmental protection per capita by powiats in 2017</i>	
Wykres 8.	Struktura nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania w 2017 r.	29
Chart 8.	<i>Structure of outlays on fixed assets in environmental protection by directions of investing in 2017</i>	
Wykres 9.	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na 1 mieszkańca według powiatów w 2017 r.	29
Chart 9.	<i>Outlays on fixed assets in water management per capita by powiats in 2017</i>	
Wykres 10.	Struktura nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania w 2017 r.	30
Chart 10.	<i>Structure of outlays on fixed assets in water management by directions of investing in 2017</i>	
Wykres 11.	Struktura powierzchni gruntów leśnych według form własności w 2017 r.	31
Chart 11.	<i>Structure of forest land area by forms of ownership in 2017</i>	
Wykres 12.	Struktura powierzchni lasów według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie	32
Chart 12.	<i>Structure of forest area by dominant species in tree stands</i>	
Wykres 13.	Struktura powierzchni lasów według klas wieku drzewostanów	32
Chart 13.	<i>Structure of forest area by age class of tree stands</i>	

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona według podregionów i powiatów w 2017 r.	26
Map 1.	<i>Area of special nature value under legal protection by subregions and powiats in 2017</i>	
Mapa 2.	Lesistość według podregionów i powiatów w 2017 r.	31
Map 2.	<i>Forest cover by subregions and powiats in 2017</i>	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol	Opis
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej niż 0,5
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej niż 0,05
(0,00)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej niż 0,005
Kropka (.)	zupelny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji
Znak #	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej
„W tym”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót	Pełna nazwa
tys.	tysiąc
mln	milion
zł	złoty
g	gram
kg	kilogram
t	tona
mm	milimetr
m	metr
mb	metr bieżący
km	kilometr
m ²	metr kwadratowy
ha	hektar
km ²	kilometr kwadratowy
m ³	metr sześcienny
dam ³	dekametr sześcienny
hm ³	hektometr sześcienny
°C	stopień Celsjusza

SYMBOLS. MAJOR ABBREVIATIONS

Skrót	Pełna nazwa
s	sekunda
h	godzina
r.	rok
art.	artykuł
bhp	bezpieczeństwo i higieny pracy
cd.	ciąg dalszy
dok.	dokończenie
itp.	i tym podobne
Lp.	liczba porządkowa
M.	miasto
m.in.	między innymi
np.	na przykład
Nr	numer
ok.	około
poz.	pozycja
str.	strona
tj.	to jest
tzn.	to znaczy
tzw.	tak zwany
w.	wiek
Dz. U.	Dziennik Ustaw
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
EKG	Europejska Komisja Gospodarcza
EUROSTAT	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej
EWG	Europejska Wspólnota Gospodarcza
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
sekcje PKD	
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
handel; naprawa pojazdów samochodowych	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
działy PKD	
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania

Synteza

Executive summary

Warunki naturalne

Województwo podlaskie znajduje się w północno-wschodniej części kraju. Sąsiaduje z trzema województwami: mazowieckim na długości 357,9 km, warmińsko-mazurskim – 224,4 km i lubelskim – 4,0 km. Ponadto graniczy od północy z Litwą na długości 104,3 km i od wschodu z Białorusią – 245,9 km. Granica z Białorusią stanowi jednocześnie zewnętrzną granicę Unii Europejskiej.

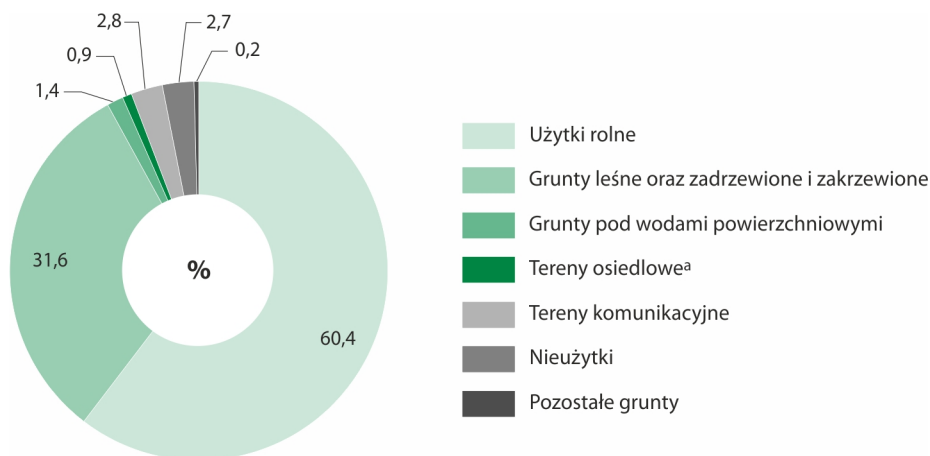
Województwo podlaskie położone jest na terenie Niziny Podlaskiej, polskiej części Pojezierza Litewskiego oraz Niziny Mazowieckiej, zróżnicowanych pod względem budowy geologicznej, ukształtowania terenu i środowiska przyrodniczego. Sieć rzeczna stanowią głównie rozległe doliny rzek: Narwi, Biebrzy i Bugu. Dominują meandrujące koryta, tworzące rozległe doliny, często o charakterze podmokłym i bagiennie-torfowym. Ważnym elementem sieci hydrograficznej województwa są jeziora. Występują one przede wszystkim w jego północnej części. Do największych jezior należą: Wigry o powierzchni 2168 ha, Rajgrodzkie – 1510 ha (na terenie województwa podlaskiego – 987 ha), jezioro graniczne Gaładuś – 707 ha (na terytorium Polski – 545 ha), Sajno – 526 ha oraz Dręstwo – 508 ha. Na terenie województwa podlaskiego znajduje się najgłębsze jezioro w Polsce – Hańcza, o maksymalnej głębokości 108,5 m. Cały obszar województwa położony jest na terenie ekoregionu Zielone Płuca Polski.

Województwo podlaskie leży w strefie klimatu umiarkowanego przejściowego z zaznaczającymi się wpływami kontynentalnymi. W 2017 r. średnia roczna temperatura powietrza odnotowana w stacji meteorologicznej w Białymstoku wyniosła 7,9°C, natomiast w Suwałkach – 7,5°C. Województwo podlaskie było jednym z najchłodniejszych regionów w Polsce. Niższe średnie temperatury powietrza zanotowano jedynie na obszarach górskich: na Śnieżce (1,4°C) oraz w Zakopanem (6,5°C). W Białymstoku i Suwałkach roczne sumy opadów w 2017 r. wyniosły odpowiednio 935 mm i 856 mm.

Wykorzystanie i ochrona zasobów powierzchni ziemi i gleby

Według ewidencji geodezyjnej, w 2017 r. województwo podlaskie zajmowało obszar 2018,7 tys. ha, tj. 6,5% powierzchni kraju.

Wykres 1. Kierunki wykorzystania powierzchni województwa w 2017 r.
Stan w dniu 1 I

^a Mieszkańciewe, przemysłowe, inne zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacyjno-wypoczynkowe.

Na początku roku prawie 92% powierzchni województwa stanowiły użytki rolne oraz grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione. Użytki rolne zajmowały 60,4% ogólnej powierzchni województwa (1218,4 tys. ha), a największą ich część stanowiły grunty orne – 62,6% (762,6 tys. ha). Grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi zajmowały 31,6% powierzchni ogólnej województwa (638,4 tys. ha), grunty zabudowane i zurbanizowane – 3,8% (76,2 tys. ha), grunty pod wodami – 1,4% (27,9 tys. ha), użytki ekologiczne – 0,1% (2,0 tys. ha), nieużytki – 2,7% (54,0 tys. ha), a pozostałe grunty (tereny różne) – 0,1% (1,8 tys. ha).

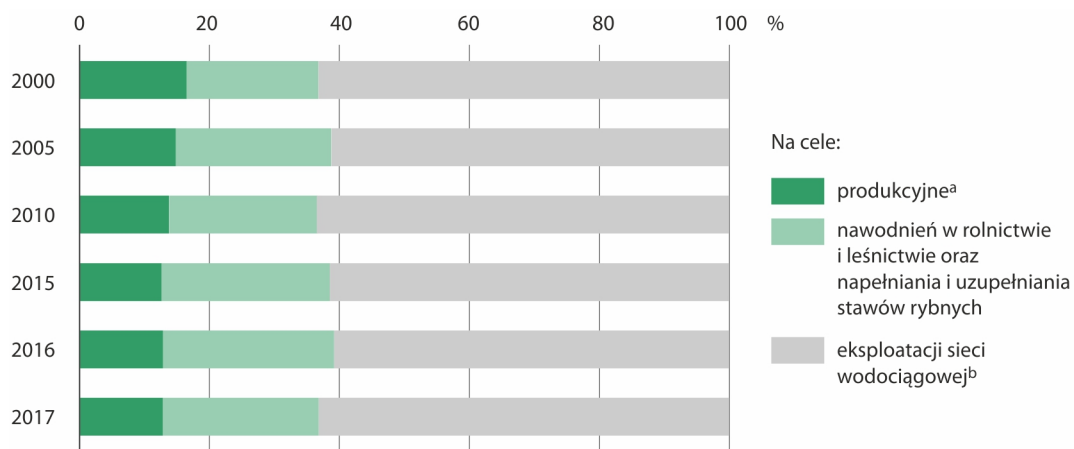
W 2017 r. na cele nierolnicze i nieleśne wyłączono ogółem 135 ha gruntów (124 ha gruntów rolnych i 11 ha gruntów leśnych), tj. o 25 ha (o 22,7%) więcej niż w roku poprzednim. Pod budowę osiedli mieszkaniowych przeznaczono 38,5% wyłączonych gruntów, na tereny przemysłowe – 25,9%, pod użytki kopalne – 13,3%, a pod drogi i szlaki komunikacyjne – 3,0%.

W końcu 2017 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania wyniosła 2,7 tys. ha. Większość spośród nich (96,8%) to grunty zdewastowane, które utraciły całkowicie wartości użytkowe. Grunty, których wartość użytkowa zmalała m.in. w wyniku zmian środowiska oraz działalności przemysłowej (grunty zdegradowane) zajmowały 3,2% powierzchni gruntów wymagających rekultywacji. W odniesieniu do stanu w końcu 2016 r. powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji zmniejszyła się o 2 ha.

Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód

W 2017 r. **pobór wody** na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie podlaskim wyniósł 96,8 hm³ (niespełna 1% poboru wody w kraju), tj. o 3,8% mniej niż rok wcześniej. Największy udział w poborze wody miała eksploatacja sieci wodociągowej, na której potrzeby pobrano 61,2 hm³ wody (63,2% poboru ogółem). Do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych pobrano 23,3 hm³ wody (24,0%), a na cele produkcyjne – 12,4 hm³ (12,8%).

Wykres 2. Struktura poboru wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności

a Poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowych chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

W skali województwa największy pobór wody w 2017 r. odnotowano w powiatach: białostockim – 28,2 hm³ (29,1% poboru ogółem), monieckim – 15,5 hm³ (16,0%) i wysokomazowieckim – 6,6 hm³ (6,8%), przy czym w powiecie białostockim aż 78,8% poboru wody przypadało na cele związane z eksploatacją sieci wodociągowej. Największy udział poboru wody na cele produkcyjne w ogólnym poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie podlaskim zanotowano w powiecie wysokomazowieckim – 15,0%.

W 2017 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zużyto 84,6 hm³ wody, tj. o 3,4% mniej niż w poprzednim roku. **Zużycie wody** w województwie stanowiło 0,9% zużycia krajowego.

Gospodarstwa domowe w 2017 r., podobnie jak rok wcześniej, zużyły 47,8 hm³ wody, tj. 56,5% ogólnego zużycia wody w województwie.

Na potrzeby przemysłu w omawianym roku przypadało zaledwie 16,0% (13,6 hm³) całkowitego zużycia wody w województwie, tj. o 2,7% więcej niż w 2016 r. Największe zużycie zanotowano w jednostkach prowadzących działalność związaną z przetwórstwem przemysłowym – 12,0 hm³ (87,8% zużycia na potrzeby przemysłu), z czego prawie 82,0% zużyły zakłady zajmujące się produkcją artykułów spożywczych. Największy udział w zużyciu wody na potrzeby przemysłu w województwie podlaskim miały: powiat moniecki (17,7%), miasto Białystok (16,6%), powiat białostocki (12,8%) oraz powiat wysokomazowiecki (8,3%).

Do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych w 2017 r. zużyto 23,3 hm³ wody (27,5% zużycia wody w województwie), tj. o 12,6% mniej niż rok wcześniej. Największe zużycie wody na ten cel odnotowano w powiatach monieckim (55,0% zużycia w województwie) i białostockim (24,2%).

Według stanu w końcu 2017 r., w województwie podlaskim długość rozdzielczej **sieci wodociągowej** wyniosła 13544 km, a liczba przyłączy wodociągowych – 197,1 tys. szt. W porównaniu z rokiem poprzednim długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 27 km (o 0,2%), przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków – o 0,9 tys. szt. (o 0,5%). W przekroju terytorialnym według powiatów w województwie podlaskim najdłuższą czynną sieć rozdzielczą odnotowano w powiatach białostockim – 1657 km i sokólskim – 1447 km, zaś najkrótszą w miastach Łomża – 125 km oraz Suwałki – 142 km.

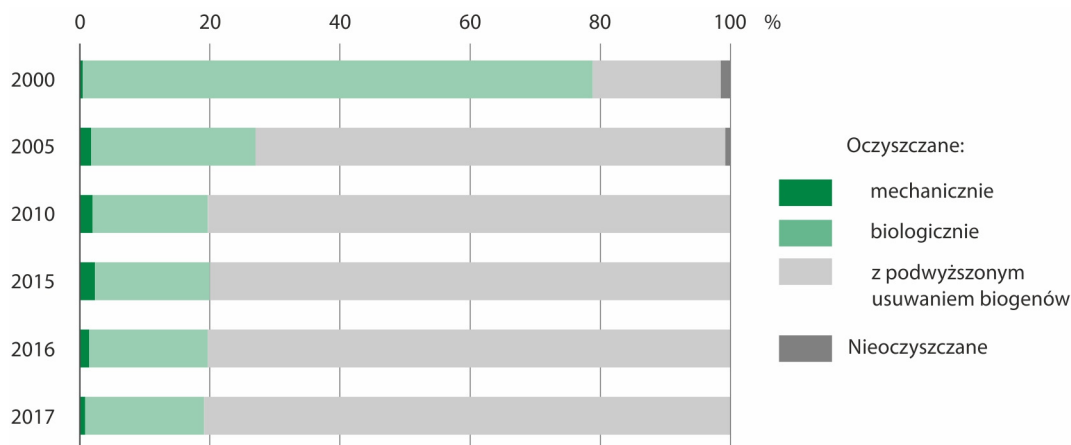
W 2017 r. na terenie województwa zużycie wody z wodociągów na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosło 33,3 m³ i w porównaniu z 2016 r. było o 0,1 m³ wyższe. W omawianym roku największe zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w powiatach wysokomazowieckim (59,8 m³) i zambrowskim (44,1 m³), zaś najmniejsze – w powiecie hajnowskim (24,3 m³) oraz mieście Łomża (26,7 m³).

Według stanu w końcu 2017 r., długość rozdzielczej **sieci kanalizacyjnej** w regionie wyniosła 3553 km, przy liczbie przyłączy do budynków wynoszącej 94,0 tys. szt. W porównaniu z rokiem poprzednim długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 46 km (o 1,3%), przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków o 0,9 tys. szt. (o 1,0%). W analizowanym okresie najdłuższa sieć kanalizacyjna usytuowana była na terenie powiatu białostockiego (820 km) i miasta Białystok (474 km), zaś najkrótsza – na terenie powiatów sejneńskiego (28 km) oraz kolneńskiego (60 km).

W końcu 2017 r. na terenie województwa podlaskiego udział ludności miast korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w jej ogólnej liczbie wyniósł odpowiednio 96,7% i 91,6%. W porównaniu z zanotowanym rok wcześniej udział ludności miast korzystającej z sieci wodociągowej utrzymał się na niezmiennym poziomie, a korzystającej z sieci kanalizacyjnej wzrósł nieznacznie.

W 2017 r. w województwie podlaskim do wód lub do ziemi odprowadzono 41,3 hm³ **ścieków**, w tym 41,1 hm³ ścieków wymagających oczyszczenia. Wielkość emisji ścieków wymagających oczyszczenia w województwie stanowiła niespełna 1,9% ich emisji krajowej. W porównaniu z 2016 r. ilość tych ścieków w województwie wzrosła o 1,5%. W 2017 r. wśród miast województwa podlaskiego o największej skali zagrożenia ściekami były 3 miasta na prawach powiatu: Białystok, Suwałki i Łomża. Łączna ilość ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi wymagających oczyszczenia z tych miast stanowiła 48,1% ogółu ścieków wymagających oczyszczenia w województwie. W 2017 r. udział ścieków oczyszczanych z podwyższonym usuwaniem biogenów w ogólnej ilości ścieków oczyszczanych w województwie wyniósł 80,8% (w 2016 r. – 80,1%), ścieków oczyszczanych mechanicznie – 0,8% (rok wcześniej – 1,5%), natomiast biologicznie – 18,4% (w roku poprzednim – 18,3%).

Wykres 3. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód i do ziemi

W 2017 r. w województwie podlaskim odprowadzono ogółem 11,6 hm³ **ścieków przemysłowych**, z czego 7,7 hm³ do wód lub do ziemi, a 3,8 hm³ siecią kanalizacyjną. Emisja ścieków przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi zwiększyła się o 3,0% w porównaniu z rokiem poprzednim. Oczyszczania wymagało 7,5 hm³ (97,0% ogółu) ścieków przemysłowych, w tym procesowi oczyszczania poddano 99,9%.

Największy udział w ilości ścieków przemysłowych odprowadzonych bezpośrednio do wód lub do ziemi miały zakłady prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego – 96,2%.

W 2017 r. w województwie podlaskim ścieki przemysłowe były oczyszczane w 24 oczyszczalniach o łącznej przepustowości 64,1 dam³ na dobę, z tego w 2 oczyszczalniach mechanicznych, 17 – biologicznych oraz w 5 – z podwyższonym usuwaniem biogenów. Z ogólnej ilości ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia odprowadzonych bezpośrednio do wód lub do ziemi 61,9% było oczyszczanych z podwyższonym usuwaniem biogenów, 36,6% – biologicznie, a 4,4% – mechanicznie.

W analizowanym roku w województwie siecią kanalizacyjną odprowadzono do wód lub do ziemi 33,6 hm³ **ścieków komunalnych** (o 1,3% więcej niż w 2016 r.). Były one w całości oczyszczane, w tym 85,0% oczyszczano metodą podwyższonego usuwania biogenów (28,5 hm³), a 15,0% – biologicznie (5,0 hm³). Na terenie województwa pracowały 122 oczyszczalnie komunalne (93 biologiczne oraz 29 z podwyższonym usuwaniem biogenów) o łącznej przepustowości 238,2 dam³ na dobę.

W województwie podlaskim w 2017 r. oczyszczalnie komunalne wytworzyły 14,6 tys. ton suchej masy osadów ściekowych. Z tego 23,7% ponownie wykorzystano (głównie w rolnictwie) i aż 43,4% zostało czasowo zmagazynowane. Ilość osadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na terenie oczyszczalni według stanu w końcu 2017 r. wyniosła 17,7 tys. ton suchej masy i wystąpiły one tylko na terenie miasta Białystok. W porównaniu z rokiem poprzednim ich ilość zmniejszyła się o 2,3 tys. ton.

W końcu 2017 r. **udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** w ogólnej liczbie mieszkańców województwa wyniósł 67,8% i w porównaniu z 2016 r. zwiększył się o 0,2 p. proc. Z oczyszczalni ścieków w miastach korzystało 96,6% ludności, a na wsi – zaledwie 23,4%. W kraju wskaźniki te ukształtowały się odpowiednio na poziomie 94,5% i 42,0%.

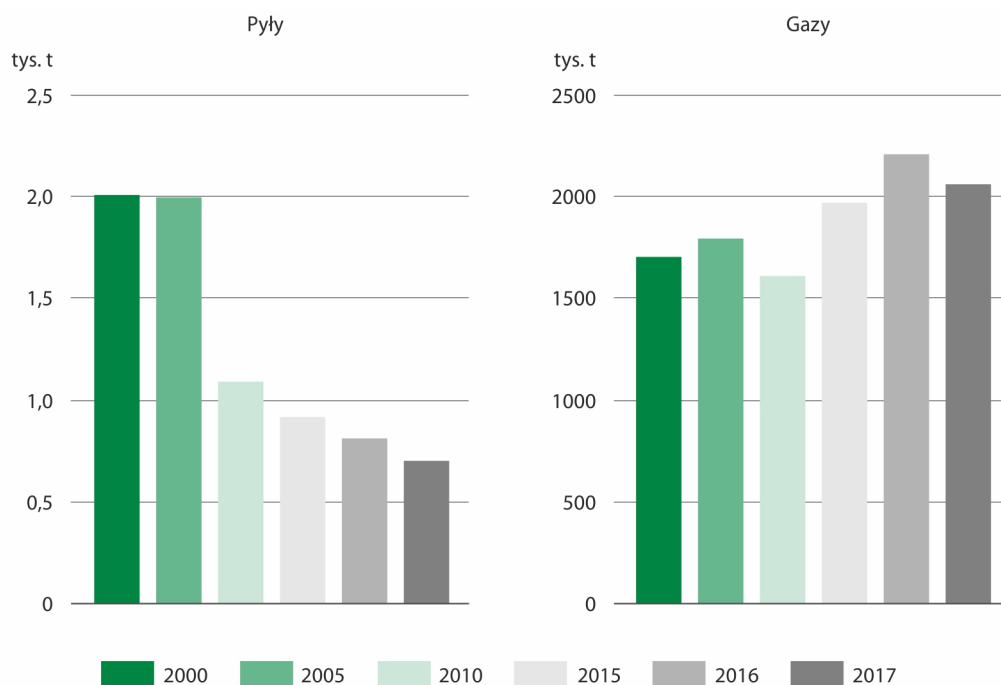
Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

W końcu 2017 r. na terenie województwa podlaskiego działało 70 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (rok wcześniej 69 zakładów). Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 40 zakładów (57,1% ogółu), a tylko 7 (10,0%) spośród nich było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych. Prawie 31,5% zakładów nie posiadało wyników pomiarów emisji pyłów, 27,1% nie posiadało wyników pomiarów emisji gazów, a 17,1% z nich nie miało określonej emisji dopuszczalnej.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych w 2017 r. wyniosła 0,7 tys. ton (2,0% emisji krajowej) i w porównaniu z emisją z roku poprzedniego była o 14,0% mniejsza. Województwo podlaskie wyemitowało najmniej zanieczyszczeń pyłowych wśród wszystkich województw w kraju. Znaczna ilość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw (62,5% ogólnej emisji pyłów w województwie). W omawianym roku emisja zanieczyszczeń pyłowych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni wyniosła 34,7 kg/km².

Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w analizowanym roku osiągnęła 9,1 tys. ton i była o 0,08% (7 ton) mniejsza niż w 2016 r. Dominującymi źródłami emisji przemysłowych zanieczyszczeń gazowych były jednostki prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (54,1% emisji w województwie), zaś w mniejszym stopniu – zakłady przetwórstwa przemysłowego (25,5%).

Wykres 4. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2017 r. zatrzymano 82,9 tys. ton (99,2%) pyłów i 1,8 tys. ton (16,5%) gazów (bez dwutlenku węgla) wyemitowanych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. W przypadku zanieczyszczeń pyłowych było to o 6,4% mniej niż rok wcześniej, natomiast zanieczyszczeń gazowych zatrzymano o 125,0% więcej niż w 2016 r.

Najwyższy stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych odnotowano w Białymstoku (99,8%) oraz w powiatach: grajewskim (99,4%), augustowskim (98,2%) i zambrowskim (98,0%).

Redukcja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w województwie podlaskim wahała się od 1,4% w powiecie sokólskim do 42,1% w mieście Białystok.

Udział zanieczyszczeń zatrzymanych lub zneutralizowanych w ogólnej ilości zanieczyszczeń wytworzonych w 2017 r. w przypadku poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń gazowych ukształtował się na poziomie: 29,2% dla tlenków azotu, 19,1% dla dwutlenku siarki, 3,3% dla tlenku węgla, 2,8% dla węglowodorów i 5,5% dla innych zanieczyszczeń.

Wśród zakładów przemysłowych wyposażonych w urządzenia oczyszczające powietrze najwyższy stopień redukcji zarówno zanieczyszczeń pyłowych, jak i gazowych uzyskały jednostki należące do sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (odpowiednio 99,3% i 22,8%).

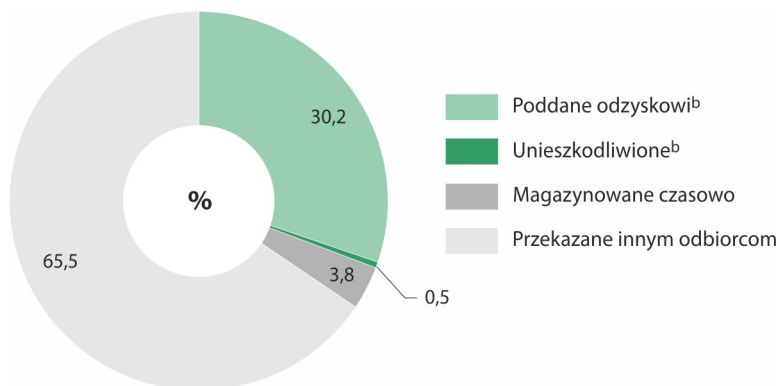
Odpady

W 2017 r. w województwie podlaskim wytworzono 1076,0 tys. ton **odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych)**, co stanowiło 0,9% ich ogólnej ilości w skali kraju. Wytworzono ich w regionie o 414,0 tys. ton (o 38,5%) więcej niż rok wcześniej.

Liczba zakładów wytwarzających odpady w województwie podlaskim w końcu 2017 r. wyniosła 54 i w ciągu roku wzrosła o 1.

Największa ilość odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w omawianym okresie pochodziła z grup „Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej” – 360,7 tys. ton (33,5% ogółu odpadów wytworzonych w województwie) oraz „Odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności” – 263,7 tys. ton (24,5%).

Wykres 5. Struktura odpadów^a (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2017 r.

a Wytworzonych w ciągu roku. b We własnym zakresie przez wytwórcę.

W analizowanym roku ilość odpadów (z wyłączeniem komunalnych) poddanych odzyskowi zwiększyła się do 325,1 tys. ton (z 267,1 tys. ton w 2016 r.), natomiast zmniejszyła się ilość odpadów unieszkodliwionych (z 6,1 tys. ton do 4,9 tys. ton) oraz dotychczas składowanych (z 2337,0 tys. ton do 2331,5 tys. ton).

W 2017 r. w województwie podlaskim głównym źródłem odpadów było przetwórstwo przemysłowe (477,3 tys. ton odpadów), w tym głównie jednostki zajmujące się produkcją artykułów spożywczych oraz produkcją wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny. Znaczną część stanowiły także odpady z budownictwa – 342,5 tys. ton (31,8%).

Uwzględniając przekrój terytorialny według powiatów, największą ilość wytworzonych odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2017 r. zanotowano w miastach Białystok (384,4 tys. ton) i Suwałki (116,1 tys. ton) oraz w powiatach monieckim (147,6 tys. ton) i sokólskim (140,2 tys. ton).

W omawianym roku 820,4 tys. ton (76,2% ogółu) odpadów wytworzono w miastach województwa podlaskiego, a na obszarach wiejskich – 255,6 tys. ton (23,8%).

W analizowanym roku w województwie podlaskim zebrano 278,7 tys. ton **odpadów komunalnych**. W porównaniu z poprzednim rokiem ich ilość spadła o 4,2%. Zdecydowana większość (84,4%) tego typu odpadów została odebrana z gospodarstw domowych.

W 2017 r. w regionie zebrano 208,1 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych, tj. o 11,5% mniej niż przed rokiem. Masa odpadów zmieszanych odebranych z gospodarstw domowych wyniosła 171,0 tys. ton i stanowiła 82,2% ich ogólnej ilości.

W analizowanym roku w województwie podlaskim zebrano selektywnie i wysegregowano z frakcji suchej ponad jedną czwartą ogółu odpadów komunalnych (25,3%). W porównaniu z 2016 r. ilość odpadów odebranych lub zebranych selektywnie wzrosła (o 26,7%) do 70,6 tys. ton. Frakcjami o dominującym udziale były: odpady wielkogabarytowe (15,2% ogólnej ilości odpadów zebranych selektywnie), odpady ze szkła (15,0%) oraz z tworzyw sztucznych (8,5%).

W końcu 2017 r. na obszarze województwa funkcjonowało 13 czynnych składowisk przyjmujących odpady komunalne, o łącznej powierzchni 59,1 ha. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego zamknięto 1 składowisko, które zajmowało powierzchnię 2,0 ha.

W 2017 r. z terenu województwa podlaskiego z 76,3 tys. zbiorników bezodpływowych odebrano 378,7 dam³ **nieczystości ciekłych**, tj. o 1,6% więcej niż przed rokiem. W analizowanym roku ilość nieczystości ciekłych wywiezionych z gospodarstw domowych stanowiła 62,0% ogółu tego typu nieczystości w województwie. W przypadku obszarów o niewystarczająco rozwiniętej infrastrukturze kanalizacyjnej część mieszkańców korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków, których w końcu 2017 r. w regionie było 14,9 tys., tj. o 4,7% więcej niż rok wcześniej.

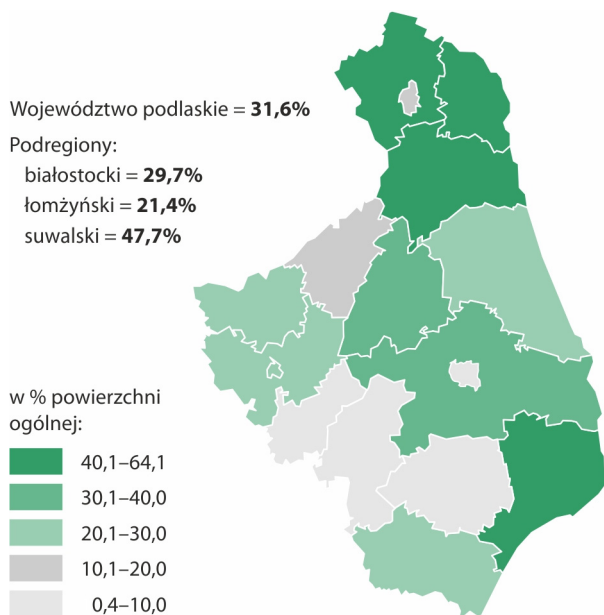
Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

Województwo podlaskie wyróżnia się znaczną różnorodnością biologiczną pod względem urozmaicenia siedlisk i gatunków przyrodniczych, w dużym stopniu zachowanych w stanie naturalnym lub półnaturalnym. Pomimo postępującego rozwoju infrastruktury oraz presji urbanizacyjnej, obszar województwa nadal pozostaje ostoją wielu gatunków i mozaiką różnorodnych siedlisk, często cennych przyrodniczo.

Ustanowienie obszarów prawnie chronionych o szczególnych walorach przyrodniczych stanowi formę zabezpieczenia ekosystemów przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. W końcu 2017 r. **obszary prawnie chronione**¹ w województwie zajmowały 638,8 tys. ha, co stanowiło 31,6% jego powierzchni ogólnej. Wskaźnik ten był niższy od krajowego, który kształtował się na poziomie 32,5%. Na 1 mieszkańca przypadało 5393 m² obszarów prawnie chronionych (w kraju – 2648 m²). Pod względem zajmowanej powierzchni największy udział obszarów prawnie chronionych (64,1%) odnotowano w powiecie augustowskim, zaś najmniejszy (0,4%) – w powiecie zambrowskim.

¹ Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

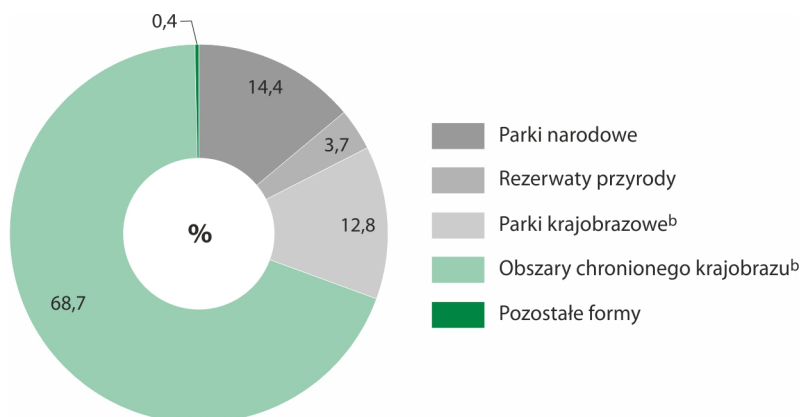
Mapa 1. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a według podregionów i powiatów w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

Biorąc pod uwagę obszar parków narodowych w poszczególnych województwach, w omawianym okresie województwo podlaskie zajmowało 1 miejsce w Polsce. Powierzchnia parków narodowych w województwie podlaskim (92,2 tys. ha) stanowiła 29,3% ich ogólnej powierzchni w kraju. Ponadto, wszystkie 4 parki narodowe znajdujące się na terenie województwa zostały objęte ochroną o znaczeniu międzynarodowym. Białowiecki Park Narodowy jest jedynym polskim obiektem przyrodniczym, wpisanym przez UNESCO na listę Światowego Dziedzictwa, natomiast pozostałe parki, tj. Biebrzański, Narwiański i Wigierski, znajdują się na światowej liście siedlisk Konwencji Ramsarskiej ze względu na obszary mokradłowe o znaczeniu międzynarodowym.

Wykres 6. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej^a w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Bez powierzchni rezerwatów i innych form ochrony przyrody położonych na terenach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

W końcu 2017 r. na terenie województwa znajdowały się 93 rezerваты przyrody o łącznej powierzchni 23,7 tys. ha. Przebiegająca powierzchnia rezerwatu wynosiła 254,6 ha (w kraju 113,0 ha). Zdecydowanie największy obszar zajmowały rezerwaty leśne, które stanowiły 77,2% ogólnej powierzchni rezerwatów w województwie.

Na terenie województwa podlaskiego w analizowanym okresie znajdowały się 3 parki krajobrazowe o łącznej powierzchni 86,6 tys. ha, co stanowiło 4,3% powierzchni województwa, natomiast obszary chronionego krajobrazu obejmowały 457,3 tys. ha, zajmując 22,7% powierzchni województwa. Wśród obszarów chronionego krajobrazu największą powierzchnię zajmowała Puszcza Białowieska – 76,3 tys. ha.

Łącznie w województwie podlaskim w końcu 2017 r. zanotowano prawie 2 tys. **pomników przyrody**, z czego aż 1,2 tys. znajdowało się na terenie powiatu hajnowskiego.

Wśród form ochrony przyrody warto również wymienić **obszary Natura 2000**. W analizowanym okresie specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) zajmowały 26,9% powierzchni województwa, natomiast obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) – 28,7%.

Świat zwierząt na terenie województwa podlaskiego także wyróżnia się znacznym bogactwem **gatunków chronionych**. Gatunkiem charakterystycznym jest żubr, którego liczebność w 2017 r. wynosiła 864 osobniki, co stanowiło 46,1% populacji tego gatunku w kraju. Inne gatunki chronione występujące na terenie województwa to m.in. ryś (30 szt.), wilk (167 szt.) oraz bóbr europejski (15 tys. szt.). Ich sposób bytowania może powodować szkody w uprawach, lasach, pasiekach, w gospodarstwach rolnych oraz w pogłowie zwierząt gospodarskich.

Ochronie środowiska przyrodniczego i jego składników, w tym różnorodności biologicznej, służą także **tereny zieleni**. Ich celem jest ponadto kształtowanie zdrowego otoczenia oraz poprawa warunków bytowych ludności. W końcu 2017 r. ludność miast mogła korzystać z parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców, zieleni ulicznej oraz terenów zieleni osiedlowej o łącznej powierzchni 1,6 tys. ha, co oznacza, że na 1 mieszkańca miast przypadało 22,4 m² tych terenów.

Działalność inspekcyjno-kontrolna i ocena skutków degradacji środowiska

Według ewidencji Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku, w końcu 2017 r. w województwie podlaskim było 51 hoteli oraz 39 basenów kąpielowych. Z 27 hoteli skontrolowanych w omawianym roku wszystkie obiekty charakteryzowały się właściwym stanem sanitarnym, natomiast spośród 33 skontrolowanych basenów kąpielowych 2 miały stan sanitarny określony jako zły.

W końcu 2017 r. w województwie podlaskim wśród 13093 obiektów żywnościowo-żywnościowych, obiektów produkcji i obrotu przedmiotami największą część stanowiły sklepy spożywcze, których było 3496 oraz otwarte zakłady żywienia zbiorowego – 1863. W 2017 r. skontrolowano 5963 takie placówki i wydano 1482 decyzje administracyjne, z czego 9 dotyczyło przerwania działalności całego lub części zakładu.

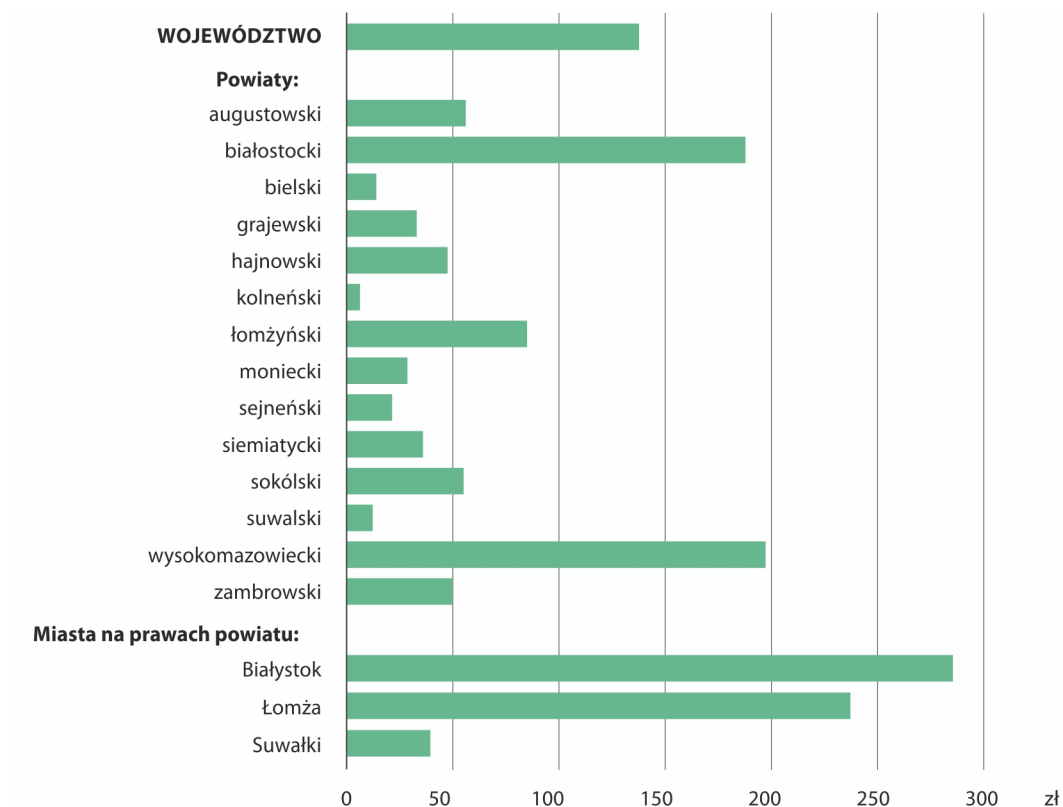
W analizowanym roku Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Białymstoku przeprowadziła ocenę niektórych artykułów spożywczych i przedmiotów użytku. Spośród 2420 zbadanych prób 3,7% zostało zdyskwalifikowanych z przyczyn mikrobiologicznych oraz/lub w kierunku znakowania. Największy odsetek dyskwalifikacji odnotowano w produktach z mleka i przetworach mlecznych oraz w ziołach i przyprawach. Najlepiej (bez dyskwalifikacji) w kontroli wypadły grupy: drób, podroby drobiarskie, jaja i ich przetwory (200 prób zbadanych), warzywa, w tym strączkowe (212 prób zbadanych), wyroby garmażeryjne i kulinarne (111 prób zbadanych), wody mineralne i napoje bezalkoholowe (72 próby zbadane), grzyby (36 prób zbadanych) oraz majonezy, musztardy i sosy (22 próby zbadane).

Według Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku, w 2017 r. wśród zachorowań na choroby zakaźne w województwie podlaskim dominowała grypa (122,0 tys. zachorowań lub podejrzeń grypy). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba zachorowań na grypę wzrosła o ponad 14 tys.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

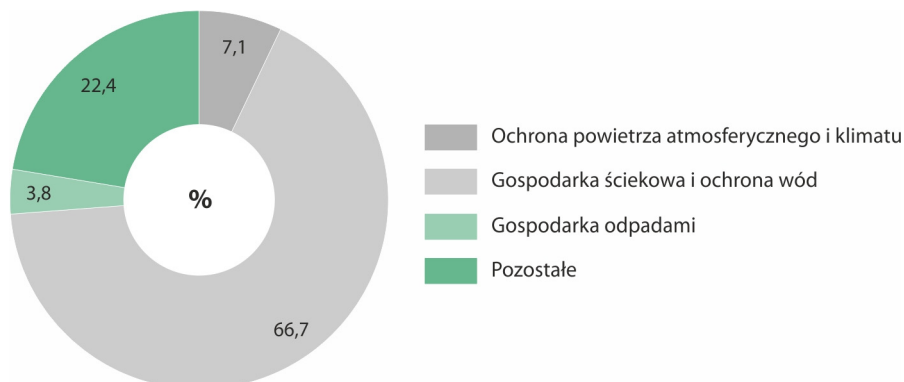
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska poniesione w 2017 r. wyniosły 163,2 mln zł, co stanowiło 2,6% nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową w województwie podlaskim i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły o 50,6 mln zł (o 44,9%). Najwyższe nakłady w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w Białymstoku (285,49 zł), Łomży (237,24 zł) oraz w powiecie wysokomazowieckim (197,26 zł), natomiast najniższe odnotowano w powiecie kolneńskim (5,80 zł).

Wykres 7. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca według powiatów w 2017 r. (ceny bieżące)

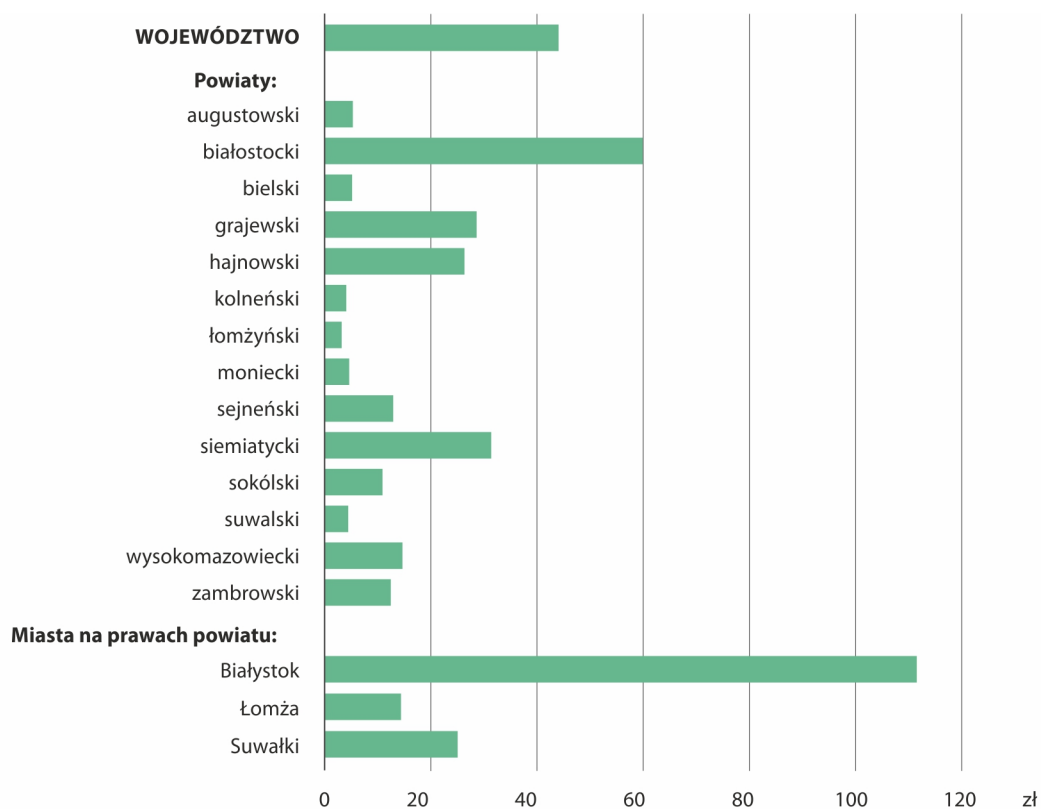
Biorąc pod uwagę kierunki inwestowania w ochronie środowiska stwierdzono, że największe nakłady poniesiono na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 108,8 mln zł (66,7% ogółu nakładów służących ochronie środowiska w województwie), wśród których największy odsetek stanowiły wydatki na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki (49,5%) oraz sieć kanalizacyjną odprowadzającą wody (ścieki) opadowe (36,0%). Nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wyniosły 11,6 mln zł (7,1%), gospodarkę odpadami – 6,2 mln zł (3,8%) oraz ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych – 3,6 mln zł (2,2%). W nakładach na pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska (33,0 mln zł) dominowały wydatki na przedsięwzięcia energooszczędne dotyczące centralnego ogrzewania i ciepłej wody oraz – w niewielkiej części – docieplania budynków.

Wykres 8. Struktura nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania w 2017 r. (ceny bieżące)

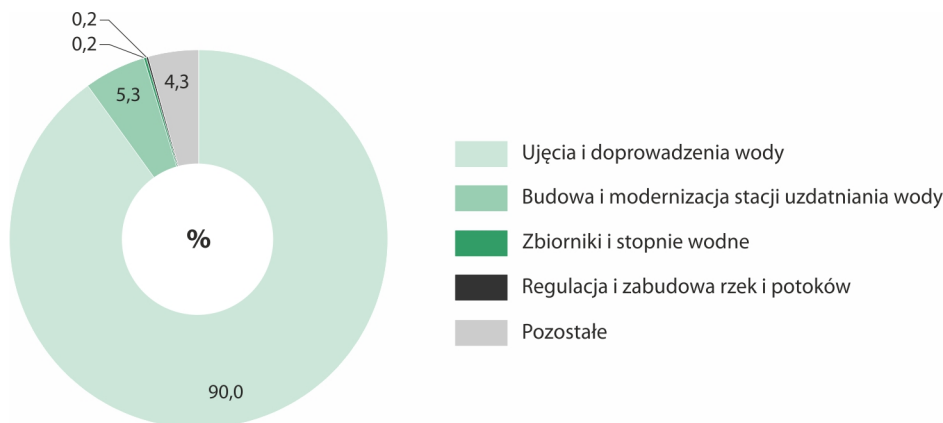
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie podlaskim w 2017 r. wyniosły 52,1 mln zł i były o 27,6 mln zł (o 113,0%) wyższe od poniesionych rok wcześniej. Najwyższe nakłady w zakresie gospodarki wodnej w przeliczeniu na 1 osobę odnotowano w mieście Białystok (111,64 zł), najniższe zaś w powiecie łomżyńskim (3,00 zł).

Wykres 9. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na 1 mieszkańca według powiatów w 2017 r. (ceny bieżące)

Najwięcej, bo 90,0% ogółu nakładów służących gospodarce wodnej przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody, natomiast na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody wydatkowano 5,3% tej kwoty.

Wykres 10. Struktura nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania w 2017 r. (ceny bieżące)

Biorąc pod uwagę źródła finansowania inwestycji w ochronie środowiska i gospodarce wodnej w 2017 r., należy zauważyć, że były to przede wszystkim środki własne jednostek (odpowiednio 76,4% oraz 72,6%) oraz kredyty i pożyczki krajowe, w tym bankowe (odpowiednio 10,9% oraz 16,5%).

Wśród **efektów rzeczowych inwestycji ochrony środowiska** w województwie podlaskim uzyskanych w 2017 r. należy wymienić budowę 45,3 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oraz 32,6 km sieci odprowadzającej wody opadowe. Oddano do eksploatacji 1 biologiczną oczyszczalnię ścieków komunalnych, a 1 oczyszczalnię ścieków komunalnych poddano modernizacji, w wyniku której zwiększyła się jej przepustowość.

W finansowaniu działalności na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie podlaskim co roku dużą rolę pełni **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**. W 2017 r. z jego budżetu pochodziło 25,3 mln zł i były to środki uzyskane głównie z opłat za korzystanie ze środowiska, tj.: pobór wody, wprowadzanie ścieków, emisję dwutlenku węgla oraz inne.

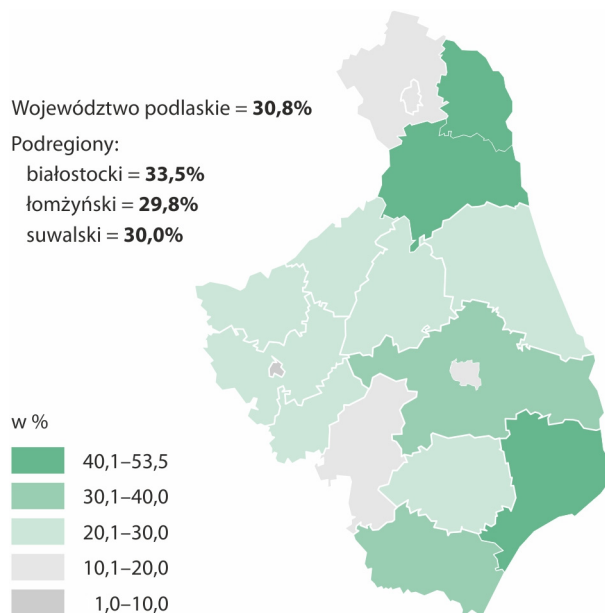
W 2017 r. w województwie podlaskim wydatki **Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** wyniosły 11,2 mln zł, natomiast z powiatowych środków na ochronę środowiska i gospodarkę wodną przeznaczono 2,4 mln zł, a z gminnych – 6,5 mln zł. Środki te wydatkowane były na inwestycje z zakresu gospodarki ściekowej i ochrony wód, ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu, gospodarki odpadami oraz inne.

Leśnictwo i łowiectwo

Według stanu w końcu 2017 r., **powierzchnia gruntów leśnych** w województwie podlaskim wyniosła 632,2 tys. ha, z czego 96,5% stanowiły grunty zalesione. W porównaniu z rokiem poprzednim, powierzchnia gruntów leśnych zwiększyła się o 662 ha, czyli o 0,1%. Powierzchnia gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia w ciągu roku wzrosła o 3 ha i w analizowanym okresie wyniosła 13 ha. Grunty te znajdowały się w całości w zarządzie Lasów Państwowych.

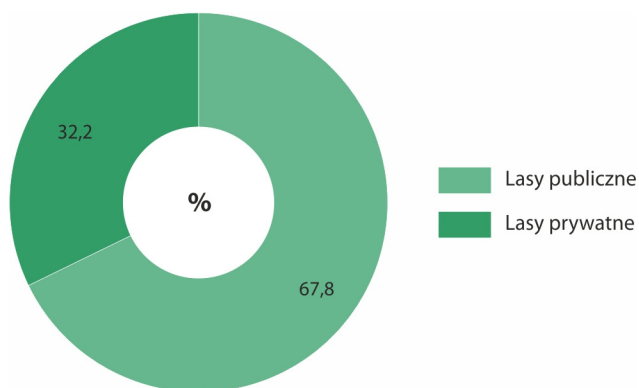
W końcu 2017 r. na terenie województwa znajdowało się 6,7% ogólnej powierzchni gruntów leśnych w Polsce. **Wskaźnik lesistości** był wyższy od krajowego (29,6%) i wyniósł 30,8% (nie zmienił się w stosunku do roku poprzedniego). Pod tym względem województwo podlaskie uplasowało się na 7 miejscu wśród innych województw w kraju. W regionie najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w powiatach: hajnowskim (53,5%), augustowskim (46,1%) i sejneńskim (42,0%), zaś najniższy – w miastach na prawach powiatu: Łomża (1,0%) i Suwałki (13,5%).

Mapa 2. Lesistość według podregionów i powiatów w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

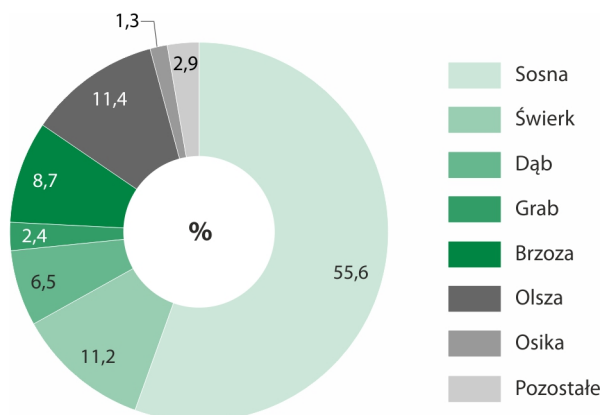
W analizowanym okresie w strukturze własnościowej lasów województwa, podobnie jak w całym kraju, dominowała własność publiczna (67,8%), a w jej ramach – lasy znajdujące się pod zarządem Lasów Państwowych, stanowiące 91,1% lasów publicznych i 61,8% wszystkich lasów w województwie. Lasy prywatne obejmowały 32,2% wszystkich gruntów leśnych i w 97,0% były własnością osób fizycznych.

Wykres 11. Struktura powierzchni gruntów leśnych według form własności w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Lasy występują najczęściej na obszarach o najsłabszych glebach, co znajduje odzwierciedlenie w strukturze siedliskowej lasów województwa. W 2017 r. bory i bory mieszane stanowiły 53,5% powierzchni wszystkich lasów. Układ siedlisk znalazł potwierdzenie w **składzie gatunkowym drzewostanów**. W lasach wszystkich form własności niezmiennie przeważały drzewa iglaste (67,4%), przy czym aż 55,6% przypadowało na sosnę. Spośród gatunków liściastych najwyższy udział miały olsza (11,4%) oraz brzoza (8,7%).

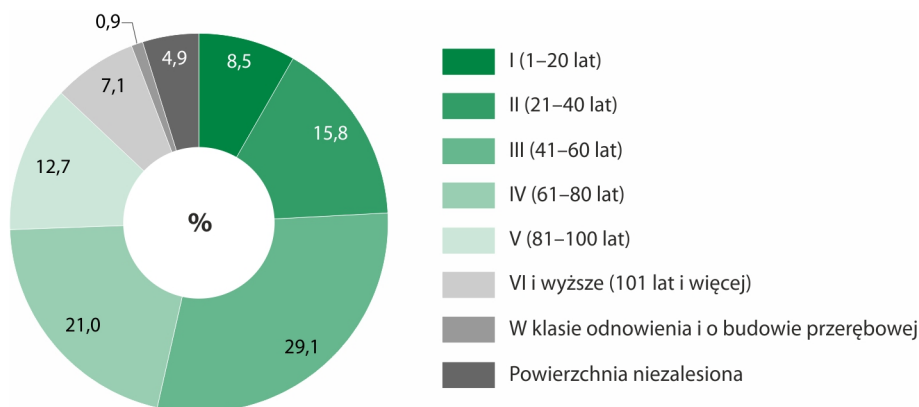
Wykres 12. Struktura powierzchni lasów według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie

Uwaga. Dane opracowano na podstawie Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów przeprowadzonej w latach 2013–2017 przez Biuro Urządzenia Lasu I geodezji Leśnej.

W **strukturze wiekowej lasów** województwa podlaskiego dominowały drzewostany mające 41–60 lat, czyli znajdujące się w III klasie wieku. Zajmowały one 29,1% całej powierzchni lasów. Najwyższym przeciętnym wiekiem wykazywały się drzewostany z przewagą grabu (66 lat), a najniższym – osiki (47 lat).

Wykres 13. Struktura powierzchni lasów według klas wieku drzewostanów

Uwaga. Dane opracowano na podstawie Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów przeprowadzonej w latach 2013–2017 przez Biuro Urządzenia Lasu I geodezji Leśnej.

Zasoby drzewne na pniu w województwie podlaskim w 2017 r. wynosiły 179,4 hm³. Wielkość zasobów zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego o 2,6 hm³. Większość, bo aż 63,9% tych zasobów znajdowało się w Lasach Państwowych, a 29,3% – w lasach prywatnych.

Wynikiem wielu przyrodniczych i społecznych funkcji pełnionych przez lasy jest ustanowienie kategorii **lasów ochronnych**. Spełniają one ważną rolę ochronną w stosunku do różnych elementów środowiska, takich jak gleby, wody czy ostoje zwierząt. Są także istotnym miejscem rekreacji ludności, jak np. lasy uzdrowiskowe czy w miastach. W 2017 r. do tej kategorii zaliczono 228,1 tys. ha lasów (wzrost o 1,6 tys. ha w stosunku do roku poprzedniego), z czego 95,3% znajdowało się w zarządzie Lasów Państwowych, a 4,6% stanowiły lasy prywatne. W Lasach Państwowych wśród lasów ochronnych największy udział miały lasy cenne pod względem przyrodniczym (58,3%) i wodochronne (23,4%).

Odnowienia w lasach województwa podlaskiego w 2017 r. objęły powierzchnię 2513 ha (o 92 ha większą niż w roku poprzednim), z czego 92,8% przypadało na lasy publiczne. Cel zwiększania udziału powierzchni lasów w powierzchni całego kraju realizowany jest głównie poprzez zalesianie gruntów nieleśnych. W województwie podlaskim w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, ilość **zalesień** zwiększyła się o 16 ha, osiągając poziom 150 ha. Większość (83,8%) tego typu prac przeprowadzono na gruntach prywatnych, przy finansowym wsparciu z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W 2017 r. na obszarze 12,3 tys. ha, czyli 2,0% wszystkich lasów województwa, przeprowadzono **prace pielęgnacyjne**, koncentrujące się głównie na zabiegach wykonywanych w uprawach (78,1% pielęgnowanego obszaru). W porównaniu z rokiem poprzednim pracami pielęgnacyjnymi objęto areal większy o 2,6%. Większość (93,9%) tego rodzaju prac przeprowadzono w lasach będących w zarządzie Lasów Państwowych, a 5,6% – w lasach prywatnych.

W analizowanym roku w województwie podlaskim **pozyskano** 2261,1 tys. m³ **drewna** (bez pozyskania drewna z zadrzewień), co w stosunku do roku poprzedniego oznacza wzrost o 76,3 tys. m³. Stanowiło to 5,1% całkowitego pozyskania drewna w kraju. Prawie 97% pozyskanego drewna stanowiła grubizna, z czego grubizna iglasta – 81,6%, a liściasta – 15,1%. Z ogólnej ilości grubizny 93,3% pozyskano w Lasach Państwowych, a 5,8% – w lasach prywatnych. W przeliczeniu na 100 ha powierzchni lasów pozyskano 351,5 m³ drewna, tj. mniej niż w kraju, gdzie wartość tego wskaźnika ukształtowała się na poziomie 462,0 m³.

Od dostawców z terenu województwa podlaskiego w 2017 r. **skupiono** 134 tony świeżych **owoców leśnych**, czyli o 38,8% mniej niż w roku poprzednim. W tej ilości 91,8% stanowił bez czarny. W skupie krajowym owoców leśnych udział województwa wyniósł 4,1%. **Skup grzybów leśnych** ukształtował się na poziomie 190 ton, czyli o 111,0% wyższym niż w roku poprzednim. Aż 62,6% skupionych grzybów stanowiły kurki. Udział województwa w krajowym skupie grzybów wyniósł 2,6%.

W omawianym roku wyraźnie zmniejszyła się ilość prac wykonywanych na terenie **zadrzewień**, czyli skupisk drzew i krzewów znajdujących się poza lasami czy terenami zieleni. Nasadzono 6,0 tys. szt. drzew i pozyskano 37,8 tys. m³ drewna, czyli odpowiednio o 61,2% i 33,1% mniej niż w roku poprzednim. Liczba nasadzonych krzewów wyniosła 4,9 tys. szt. i zwiększyła się o 170,2% w odniesieniu do 2016 r.

W 2017 r. w województwie podlaskim wystąpiły 63 **pożary lasów** na powierzchni 3,6 ha. Odnotowano znaczny spadek w stosunku do roku poprzedniego, kiedy to w wyniku 135 pożarów spłonęło ponad 230 ha lasu. W analizowanym roku średnia powierzchnia jednego pożaru wyniosła 0,1 ha, a głównymi przyczynami, podobnie jak w latach poprzednich, były podpalenia i nieostrożność dorosłych.

Na terenie województwa podlaskiego żyje wiele **zwierząt łownych**. Według danych szacunkowych, w 2017 r. wśród nich najwięcej było zajęcy (39,3 tys. szt.) i saren (27,1 tys. szt.). W łowieckim roku gospodarczym 2017/18 najwięcej odstrzelono lisów (6,9 tys. szt.), dzików (6,3 tys. szt.) i saren (5,2 tys. szt.), a największy ubytek liczebności, wynikający z przyczyn innych niż odstrzał czy odłów, zanotowano wśród dzików (1,5 tys. szt.).

W 2017 r. na terenie województwa działało 95 **kół łowieckich**, do których należało 5367 członków. Polowali oni na terenie 294 obwodów łowieckich, obejmujących 1667 ha, z czego ponad 27,5% stanowiły grunty leśne.

Tablice przeglądowe

Review tables

I. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska

Lp.	Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
		województwo łódzkie							
Warunki									
1	Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	1210,7	1209,4	1207,7	1205,1	1202,4	1199,7	1196,1	1192,7
2	miasta: w tysiącach	710,0	710,4	711,3	710,8	710,8	710,0	711,6	710,1
3	w % ludności ogółem	58,6	58,7	58,9	59,0	59,1	59,2	59,5	59,5
4	wieś: w tysiącach	500,7	499,0	496,4	494,3	491,6	489,7	484,5	482,6
5	w % ludności ogółem	41,4	41,3	41,1	41,0	40,9	40,8	40,5	40,5
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	60	60	60	60	60	59	59	59
Ludność (stan w dniu 31 XII) – w tys. – w wieku:									
7	przedprodukcyjnym	314,9	303,3	291,7	279,7	269,1	259,8	250,6	242,3
8	produkcyjnym	702,0	710,6	719,0	727,3	734,3	740,4	744,7	747,8
9	poprodukcyjnym	193,8	195,5	197,0	198,1	199,0	199,5	200,8	202,6
10	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,9	9,6	9,3	8,9	8,9	9,1	9,2	9,3
11	Zgony ^a na 1000 ludności	9,7	9,6	9,4	9,7	9,7	9,8	9,9	9,8
12	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,3	6,4	7,2	6,3	7,1	5,6	6,2	5,0
13	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,2	-0,0	-0,1	-0,8	-0,9	-0,7	-0,7	-0,5
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:									
14	mężczyźni	70,49	70,61	70,68	70,73	71,23	71,04	71,00	71,54
15	kobiety	79,14	79,92	80,39	79,94	80,07	80,41	80,53	80,88
Wykorzystanie i ochrona									
16	Powierzchnia ogólna ^b w tys. ha	2018,0	2018,0	2018,0	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7
w tym:									
17	użytki rolne	x	x	1231,7	1233,4	1242,4	1239,7	1236,5	1233,4
18	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione ^d	x	x	607,4	609,0	609,8	613,1	621,7	623,8
19	grunty pod wodami powierzchniowymi	x	x	27,2	26,9	27,4	27,4	26,7	27,2
20	użytki kopalne	x	x	2,6	2,6	2,6	2,5	2,4	2,5
21	tereny komunikacyjne	x	x	56,9	56,5	55,9	55,3	55,1	55,2
22	tereny osiedlowe ^e	x	x	24,7	23,1	14,8	15,3	15,6	16,3
23	nieużytki	x	x	60,2	59,2	59,2	59,1	58,2	56,7
24	Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne ^f w ha	58	18	17	29	103	43	36	138
25	grunty rolne	52	11	10	10	41	28	30	112
26	grunty leśne	6	7	7	19	62	15	6	26
27	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania (stan w dniu 31 XII) w ha	2845	2850	2836	2857	2848	2887	2821	2803
28	Grunty zrehabilitowane (w ciągu roku) w ha	14	47	16	27	30	58	32	53
29	Grunty zagospodarowane (w ciągu roku) w ha	13	74	4	2	30	8	32	12

a łącznie ze zgonami niemowląt. b Dane według kierunków wykorzystania powierzchni podano według ewidencji gruntów obowiązującej od 2002 r. d Do 2016 r. łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych. e Mieszkaniowe, przemysłowe, inne zabudowane, zurbanizowane

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017		Lp.
wódtwo										Polska	
demograficzne											
1191,5	1189,7	1203,4	1201,0	1198,7	1195,0	1191,9	1188,8	1186,6	1184,5	38433,6	1
710,1	715,8	724,8	724,0	723,3	721,8	720,9	719,9	719,7	719,2	23109,3	2
59,6	60,2	60,2	60,3	60,3	60,4	60,5	60,6	60,6	60,7	60,1	3
481,4	474,0	478,6	477,0	475,4	473,1	471,0	468,9	467,0	465,4	15324,3	4
40,4	39,8	39,8	39,7	39,7	39,6	39,5	39,4	39,4	39,3	39,9	5
59	59	60	59	59	59	59	59	59	59	123	6
235,1	228,7	229,1	223,3	218,5	214,0	210,5	207,4	206,1	206,0	6920,7	7
751,4	754,1	764,8	764,7	763,3	759,6	755,6	750,4	744,3	736,7	23517,6	8
205,0	206,9	209,5	212,9	217,0	221,3	225,9	231,0	236,3	241,8	7995,3	9
10,0	10,2	9,9	9,3	9,3	8,9	9,2	9,1	9,6	10,2	10,5	10
9,7	10,2	9,8	9,7	9,9	10,2	9,9	10,3	10,3	10,6	10,5	11
5,3	4,7	4,5	4,8	4,1	4,6	4,5	4,5	3,3	4,7	4,0	12
0,3	0,0	0,1	-0,4	-0,6	-1,3	-0,7	-1,2	-0,8	-0,4	0,0	13
72,02	71,91	72,51	73,25	73,09	73,22	73,97	73,76	74,15	74,24	73,96	14
81,42	81,48	81,90	81,82	82,32	82,26	82,78	82,59	82,77	82,85	81,82	15
zasobów powierzchni ziemi i gleby											
2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	31268,0	16
1225,7	1223,4	1219,9	1217,2	1216,6	1215,9	1215,4	1214,1	1211,5	1218,4 ^c	18810,1 ^c	17
632,7	635,5	640,0	641,8	642,3	642,9	643,5	643,8	646,1	638,4	9513,2	18
27,3	27,4	27,6	27,6	27,5	27,5	27,6	27,7	27,9	27,9	571,4	19
2,3	2,3	2,2	2,1	2,1	2,0	1,9	1,8	1,7	1,7	28,4	20
55,1	54,7	54,7	55,0	55,0	55,0	55,7	56,0	56,1	56,3	924,7	21
15,6	15,9	16,2	16,6	17,0	17,3	17,5	17,8	18,1	18,2	739,4	22
55,9	55,6	54,5	54,4	54,3	54,2	54,1	54,0	54,0	54,0	465,9	23
159	68	60	66	88	60	89	87	110	135	5102	24
143	56	50	55	65	42	72	67	101	124	4009	25
16	12	10	11	23	18	17	20	9	11	1093	26
2864	2825	2855	2828	2807	2764	2759	2632	2660	2658	62038	27
20	41	31	63	33	52	159	89	35	51	1313	28
10	10	6	35	25	50	105	40	34	23	519	29

c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. niezabudowane, rekreacyjno-wypoczynkowe. f W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

I. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska (cd.)

Lp.	Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
		woje							
Wykorzystanie, zanie									
1	Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w hm ³	90,2	87,1	89,0	89,0	88,8	92,7	92,8	91,7
	na cele:								
2	produkcyjne ^a	15,2	14,0	14,3	14,0	14,3	14,0	13,9	14,3
3	nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	18,3	17,9	18,1	18,0	19,7	22,2	18,6	19,0
4	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	56,7	55,2	56,7	57,1	54,8	56,5	60,3	58,5
	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych:								
5	w hektometrach sześciennych	34,3	33,2	34,1	34,9	34,1	35,4	36,6	36,1
6	miasta	24,4	23,1	22,8	22,7	21,9	21,7	22,0	21,6
7	wieś	9,9	10,1	11,3	12,2	12,2	13,7	14,6	14,5
8	na 1 mieszkańca w m ³	28,3	27,4	28,2	28,9	28,3	29,4	30,6	30,2
9	miasta	34,3	32,4	32,1	31,9	30,8	30,5	30,9	30,3
10	wieś	19,8	20,3	22,6	24,7	24,8	27,9	30,1	30,1
11	Miasta ogółem (stan w dniu 31 XII)	36	36	36	36	36	36	36	36
	z ogółem wyposażone w sieć:								
12	wodociągową	36	36	36	36	36	36	36	36
13	kanalizacyjną	34	34	35	35	36	36	36	36
14	obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków	33	33	34	35	36	36	36	36
15	mechaniczne	-	-	-	-	-	-	-	-
16	biologiczne	27	27	24	23	20	20	18	18
17	z podwyższonym usuwaniem biogenów	6	6	10	12	16	16	18	18
18	nieobsługiwane przez oczyszczalnie ścieków	3	3	2	1	-	-	-	-
19	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c (stan w dniu 31 XII)	55,4	56,5	57,9	60,2	61,2	62,1	62,8	62,4
20	w tym w miastach w % ludności miast	88,5	89,3	90,4	93,3	93,7	94,3	94,5	93,5
21	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi w hm ³	40,8	39,1	38,8	40,2	40,4	39,3	39,7	41,2
	w tym:								
22	wody chłodnicze (umownie czyste)	0,8	0,6	0,7	0,8	0,7	0,5	0,7	0,6
23	ścieki wymagające oczyszczania	40,1	38,5	38,1	39,3	39,8	38,8	39,0	40,7
24	oczyszczane	39,4	38,1	37,7	39,0	39,6	38,5	38,8	40,0
25	mechanicznie	0,3	0,3	0,3	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8
26	chemicznie ^d	-	-	-	-	-	-	-	-
27	biologicznie	31,3	30,0	13,4	13,7	10,9	9,8	7,7	8,2
28	z podwyższonym usuwaniem biogenów	7,9	7,7	24,0	24,5	28,0	28,0	30,4	31,0
29	nieoczyszczane	0,6	0,4	0,4	0,3	0,1	0,3	0,2	0,6
	odprowadzone:								
30	bezpośrednio z zakładów	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
31	siecią kanalizacyjną	0,6	0,4	0,4	0,2	0,1	0,2	0,1	0,6

a Poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), leśnictwem, łowiectwem ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017		Lp.
wództwo										Polska	
czyszczenie i ochrona wód											
93,8	94,6	92,9	93,9	98,3	96,6	98,5	100,5	100,7	96,8	10080,6	1
13,1	12,7	12,7	12,9	12,3	11,9	12,6	12,7	12,8	12,4	7035,0	2
21,8	23,7	21,2	22,4	26,7	25,6	26,2	26,0	26,6	23,3	1017,5	3
58,9	58,2	59,0	58,7	59,3	59,1	59,8	61,8	61,2	61,2	2028,1	4
36,8	36,9	37,0	37,1	37,0	37,5	38,3	40,2	39,4	39,4	1223,6	5
21,4	21,9	21,6	21,5	21,4	21,2	21,2	21,3	21,1	21,0	787,5	6
15,4	15,0	15,4	15,6	15,5	16,3	17,1	18,9	18,3	18,4	436,1	7
30,9	31,0	31,1	30,9	30,8	31,3	32,1	33,7	33,2	33,3	31,8	8
30,2	30,6	30,1	29,7	29,6	29,3	29,4	29,6	29,3	29,2	34,1	9
31,9	31,6	32,7	32,7	32,6	34,4	36,2	40,1	39,2	39,6	28,5	10
36	38	39	40	40	40	40	40	40	40	923	11
36	38	39	40	40	40	40	40	40	40	923	12
36	38	39	40	40	40	40	40	40	40	921	13
36	38	38	40	40	40	40	40	40	40	921	14
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	15
17	19	21	22	22	21	22	22	22	21	391	16
19	19	17	18	18	19	18	18	18	19	529	17
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	18
63,7	62,5	62,4	63,6	65,5	66,4	66,8	67,4	67,6	67,8	73,6	19
93,8	92,7	92,0	93,5	95,3	95,9	96,1	96,6	96,6	96,6	94,5	20
40,6	41,0	40,6	40,4	40,3	39,4	39,1	39,1	40,7	41,3	8455,1	21
0,5	0,5	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	6257,4	22
40,2	40,5	40,1	40,2	40,0	39,1	38,9	39,0	40,5	41,1	2197,7	23
40,0	39,5	40,1	40,2	40,0	39,1	38,9	39,0	40,5	41,1	2091,1	24
0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,6	0,3	497,4	25
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	94,8	26
8,1	7,7	7,1	7,2	7,8	6,1	6,8	6,8	7,4	7,6	360,8	27
31,1	31,0	32,2	32,2	31,3	32,1	31,2	31,2	32,4	33,2	1138,0	28
0,1	1,0	0,0	-	0,0	-	-	-	0,0	0,0	106,6	29
0,0	0,0	0,0	-	0,0	-	-	-	0,0	0,0	105,6	30
0,1	1,0	-	-	0,0	-	-	-	-	0,0	1,0	31

i rybactwem – z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe,

I. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska (cd.)

Lp.	Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
		woje								
		Zanieczyszczenie								
1	Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ogółem (stan w dniu 31 XII)	52	51	48	49	56	57	55	57	
	z ogółem:									
	posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:									
2	pyłowych	42	40	37	38	43	43	43	41	
3	gazowych	5	5	5	6	7	7	5	5	
	nieposiadające:									
4	określonej emisji dopuszczalnej	1	1	1	5	8	7	7	7	
	wyników pomiarów emisji:									
5	pyłów	10	10	6	7	8	10	9	12	
6	gazów	10	10	6	6	7	8	8	11	
7	wyników pomiarów imisji	49	46	44	45	51	52	49	52	
8	Emisja zanieczyszczeń pyłowych ^a w tys. t	2,0	2,0	2,0	2,0	2,2	2,0	1,7	1,7	
9	w tym ze spalania paliw	1,7	1,6	1,7	1,6	1,8	1,6	1,4	1,3	
10	Emisja zanieczyszczeń gazowych ^a w tys. t	1709,0	1901,9	1873,8	1983,5	1874,1	1799,8	1703,9	1716,2	
	w tym:									
11	dwutlenku siarki	6,2	7,4	6,4	6,6	5,5	5,3	4,8	4,3	
12	tlenków azotu ^b	3,2	3,6	3,3	3,7	3,5	3,6	3,4	3,4	
13	tlenku węgla	3,4	2,7	2,5	2,7	3,0	3,2	3,3	4,6	
14	dwutlenku węgla	1694,9	1887,6	1861,1	1970,0	1861,6	1787,3	1692,2	1703,4	
	Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń ^a :									
	w tysiącach ton:									
15	pyłowe	102,4	121,0	121,2	137,2	121,8	118,4	116,8	117,1	
16	gazowe (bez dwutlenku węgla)	0,7	0,7	0,7	0,8	1,5	1,6	1,1	1,5	
	w % zanieczyszczeń wytworzonych:									
17	pyłowe	98,1	98,4	98,4	98,6	98,2	98,3	98,5	98,5	
18	gazowe (bez dwutlenku węgla)	4,8	4,9	5,1	5,6	10,9	11,2	8,8	10,3	
									Odp	
	Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys.:									
19	wytworzone w ciągu roku	717,8	744,6	807,1	927,5	887,4	927,9	957,4	1057,2	
	w tym:									
20	poddane odzyskowi ^c	531,9	539,3	642,4	778,1	722,3	795,1	853,2	935,3	
21	unieszkodliwione ^c	133,5	136,4	111,5	106,1	105,2	69,8	58,3	69,0	
22	w tym składowane ^d	110,4	109,3	88,3	54,4	57,4	47,3	40,9	42,3	
23	magazynowane czasowo	52,4	68,9	53,2	43,3	59,9	63,0	45,9	52,9	
24	dotychczas składowane (nagromadzone ^e ; stan w końcu roku)	2331,0	2417,0	2466,7	2415,5	2468,0	2474,8	2423,2	2426,9	
25	Tereny składowania odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) niezrekultywowane (stan w końcu roku) w ha	32,5	35,3	35,5	35,7	36,9	36,5	35,4	34,1	
26	Tereny składowania odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) zreduktywowane w ciągu roku w ha	2,7	3,0	1,5	1,5	1,5	1,5	2,2	2,2	
27	Odpady komunalne zebrane ^f w tys. t	325,8	338,1	342,7	323,1	292,9	268,0	277,6	262,2	

a Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. b W przeliczeniu na dwutlenek azotu. c Od 2014 r. – we własnym zakresie przez wytwórcę. d Do tych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. e Na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017		Lp.
wódtwo										Polska	
i ochrona powietrza											
58	56	56	57	56	60	66	66	69	70	1879	1
44	42	42	42	40	40	43	43	45	40	1180	2
6	6	7	8	7	5	5	6	6	7	261	3
6	5	6	7	7	8	11	13	14	12	344	4
13	12	14	15	13	15	19	18	19	22	640	5
12	11	13	14	13	14	17	15	18	19	551	6
55	51	49	53	53	54	61	64	64	68	1779	7
1,3	1,1	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	35,6	8
1,0	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,5	0,4	20,5	9
1602,8	1597,6	1616,6	1646,1	1480,0	1975,0	2014,6	1978,2	2208,1	2065,2	213920,7	10
3,7	3,4	3,3	3,3	2,8	2,5	2,7	2,9	2,9	3,2	243,5	11
3,0	3,1	3,2	3,2	2,7	3,1	3,2	2,8	2,4	2,2	229,6	12
4,0	2,2	2,4	2,2	2,1	3,1	3,3	3,0	2,8	2,6	345,0	13
1591,6	1588,5	1607,3	1636,9	1472,0	1965,2	2004,4	1968,6	2199,0	2056,1	212542,0	14
83,5	68,9	86,6	99,0	84,9	85,5	84,9	88,0	88,6	82,9	19309,2	15
0,7	0,8	1,4	1,5	1,2	1,3	0,9	0,9	0,8	1,8	2438,1	16
98,4	98,4	98,8	99,0	98,9	99,0	98,9	99,0	99,1	99,2	99,8	17
5,8	8,2	13,4	13,7	12,8	12,1	8,4	8,6	8,3	16,5	63,9	18
ady											
838,3	737,9	713,5	707,6	1467,5	1827,5	1266,7	871,1	662,0	1076,0	113792,8	19
729,6	665,3	617,0	641,9	1393,3	1514,8	395,7	304,9	267,1	325,1	21550,8	20
50,2	24,7	60,3	24,7	33,6	7,3	4,2	9,1	6,1	4,9	21063,4	21
6,3	5,3	35,6	3,8	29,2	0,7	0,3	2,5	-	-	16910,2	22
58,5	47,9	36,2	41,0	40,6	305,4	305,9	183,0	38,5	40,7	1227,2	23
2383,4	2367,0	2350,2	2333,4	2355,4	2354,3	2327,6	2337,4	2337,0	2331,5	1736514,5	24
40,7	31,6	30,5	29,6	29,6	23,8	23,8	28,8	28,8	28,8	8376,8	25
0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18,2	26
247,0	246,6	242,9	252,1	241,9	251,7	274,9	286,4	290,8	278,7	11968,7	27

2015 r. na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych, od 2016 r. – na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobyw-osadowych) własnych. f Dane szacunkowe.

I. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska (dok.)

Lp.	Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
		woje							
Ochrona przyrody									
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a (stan w dniu 31 XII):								
1	w tysiącach hektarów	644,0	644,3	644,3	644,7	644,3	645,0	645,0	645,1
2	w % powierzchni ogólnej	31,9	31,9	31,9	31,9	31,9	32,0	32,0	32,0
3	Parki narodowe (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	92,2	92,2	92,2	92,2	92,1	92,1	92,1	92,1
4	Rezerваты przyrody ^b (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	14,0	14,3	14,3	22,9	22,9	23,6	23,6	23,7
5	Parki krajobrazowe (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1
6	Obszary chronionego krajobrazu (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7
7	Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII)	2051	2066	2053	2058	2110	2112	2112	2076
Ekonomiczne aspekty									
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w mln zł – służące:								
8	ochronie środowiska	126,4	118,0	92,6	114,9	86,5	98,9	155,8	139,1
9	gospodarce wodnej	36,8	36,1	21,8	31,4	48,6	41,9	67,6	66,9
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową – służące:								
10	ochronie środowiska	5,5	5,9	4,2	4,6	3,1	3,0	4,2	3,3
11	gospodarce wodnej	1,6	1,8	1,0	1,3	1,7	1,3	1,8	1,6
Leśnictwo									
12	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	604,5	605,6	606,1	607,7	609,6	614,2	617,6	620,8
13	w tym lasy	595,6	596,7	597,4	598,5	600,2	604,6	607,9	611,0
14	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	29,5	29,6	29,6	29,7	29,7	30,0	30,1	30,3

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017		Lp.	
wództwo										Polska		
i różnorodności biologicznej												
645,1	645,5	645,6	645,6	646,0	646,1	645,1	642,3	638,8	638,8	10175,6	1	
32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	31,8	31,6	31,6	32,5	2	
92,1	92,1	92,1	92,1	92,2	92,2	92,2	92,2	92,2	92,2	315,1	3	
23,7	23,5	23,5	23,5	23,8	23,9	23,6	23,6	23,7	23,7	169,2	4	
88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	86,6	86,6	2604,7	5	
462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	461,9	459,2	457,3	457,3	7089,0	6	
2184	1916	2058	2031	2015	2012	1998	1993	1998	1977	36232	7	
ochrony środowiska												
174,9	140,6	257,4	246,0	309,6	242,8	374,0	379,7	112,6	163,2	6825,4	8	
53,4	34,2	118,0	76,5	45,3	60,6	67,4	36,6	24,5	52,1	2065,7	9	
3,6	3,0	5,1	3,8	5,6	4,4	5,4	5,5	2,3	2,6	2,6	10	
1,1	0,7	2,3	1,2	0,8	1,1	1,0	0,5	0,5	0,8	0,8	11	
ctwo												
622,3	624,0	626,2	627,2	628,4	629,0	630,0	630,9	631,5	632,2	9447,0	12	
612,4	614,1	616,2	617,3	618,4	619,1	620,1	620,9	621,5	622,2	9242,4	13	
30,3	30,4	30,5	30,6	30,6	30,7	30,7	30,8	30,8	30,8	29,6	14	

chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody, drugi raz łącznie z powierzchnią

II. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska według podregionów

Wyszczególnienie	Województwo	Podregiony			
		białostocki	łomżyński	suwalski	
Powierzchnia ogólna (stan w dniu 31 XII) w km ²	2016	20187	5132	8818	6237
	2017	20187	5132	8818	6237
Warunki demograficzne					
Ludność (stan w dniu 31 XII)	2016	1186625	511546	400907	274172
	2017	1184548	512478	398830	273240
w % – w wieku:					
przedprodukcyjnym	2016	17,4	17,2	17,1	17,9
	2017	17,4	17,4	17,1	17,8
produkcyjnym	2016	62,7	63,0	62,0	63,3
	2017	62,2	62,2	61,6	63,0
poprodukcyjnym	2016	19,9	19,8	20,9	18,8
	2017	20,4	20,3	21,3	19,3
na 1 km ² powierzchni ogólnej	2016	59	100	45	44
	2017	59	100	45	44
w miastach w % ogółu ludności	2016	60,6	74,4	47,2	54,7
	2017	60,7	74,3	47,3	54,7
Urodzenia żywe:					
w liczbach bezwzględnych	2016	11373	5103	3591	2679
	2017	12054	5560	3745	2749
na 1000 ludności	2016	9,6	10,0	8,9	9,8
	2017	10,2	10,9	9,4	10,0
Zgony:					
w liczbach bezwzględnych	2016	12271	4894	4633	2744
	2017	12526	4995	4739	2792
na 1000 ludności	2016	10,3	9,6	11,5	10,0
	2017	10,6	9,8	11,9	10,2
w tym zgony niemowląt:					
w liczbach bezwzględnych	2016	38	11	13	14
	2017	57	20	24	13
na 1000 urodzeń żywych	2016	3,3	2,2	3,6	5,2
	2017	4,7	3,6	6,4	4,7
Przyrost naturalny:					
w liczbach bezwzględnych	2016	-898	209	-1042	-65
	2017	-472	565	-994	-43
na 1000 ludności	2016	-0,8	0,4	-2,6	-0,2
	2017	-0,4	1,1	-2,5	-0,2
Stan i ochrona środowiska					
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem w hm ³	2016	100,7	35,6	32,7	32,4
	2017	96,8	33,3	32,1	31,4
w tym – w % ogółem – na cele:					
produkcyjne ^a	2016	12,7	7,3	22,2	9,2
	2017	12,8	6,5	21,4	10,6
eksploatacji sieci wodociągowej ^b	2016	60,8	70,9	64,9	45,6
	2017	63,2	76,4	66,4	45,9

a Poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

II. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska według podregionów (cd.)

Wyszczególnienie	Województwo	Podregiony			
		białostocki	łomżyński	suwalski	
Stan i ochrona środowiska (cd.)					
Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII):					
wodociągowej:					
w kilometrach	2016	13517,3	3654,8	5563,5	4299,0
	2017	13544,0	3660,7	5570,7	4312,6
na 100 km ² w km	2016	67,0	71,2	63,1	68,9
	2017	67,1	71,3	63,2	69,2
kanalizacyjnej ^a :					
w kilometrach	2016	3507,4	1471,4	1095,9	940,1
	2017	3553,3	1485,7	1109,7	957,9
na 100 km ² w km	2016	17,4	28,7	12,4	15,1
	2017	17,6	28,9	12,6	15,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (stan w dniu 31 XII):					
wodociągowe	2016	196183	68312	85115	42756
	2017	197128	68962	84851	43315
kanalizacyjne	2016	93025	43363	29615	20047
	2017	93960	44510	29890	19560
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w hm ³	2016	39,4	15,8	14,4	9,3
	2017	39,4	15,8	14,4	9,2
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi ogółem w hm ³	2016	40,5	18,1	14,3	8,1
	2017	41,1	18,3	14,4	8,4
w tym oczyszczane w % ogółem	2016	100,0	100,0	100,0	100,0
	2017	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów	2016	98,4	98,7	97,2	100,0
	2017	99,2	98,7	99,4	99,8
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^b (stan w dniu 31 XII)	2016	67,6	82,0	54,3	60,1
	2017	67,8	82,1	54,6	60,3
w tym biologicznych i z podwyższonym usuwaniem biogenów	2016	67,6	82,0	54,3	60,1
	2017	67,8	82,1	54,6	60,3
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w tys. t:					
pyłowych	2016	0,8	0,2	0,3	0,3
	2017	0,7	0,1	0,2	0,3
gazowych	2016	2208,1	1132,3	554,9	520,9
	2017	2065,2	960,9	553,7	550,6
w tym: dwutlenku siarki	2016	2,9	1,3	0,8	0,8
	2017	3,2	1,5	0,8	0,9
tlenków azotu ^c	2016	2,4	0,8	0,6	0,9
	2017	2,2	0,6	0,6	0,9
dwutlenku węgla	2016	2199,0	1128,9	552,1	518,0
	2017	2056,1	957,6	550,8	547,6

a Łącznie z kolektorami. b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne, ludność ogółem – na podstawie bilansów. c W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

II. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska według podregionów (dok.)

Wyszczególnienie		Województwo	Podregiony		
			białostocki	łomżyński	suwalski
Stan i ochrona środowiska (dok.)					
Zanieczyszczenia powietrza zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych ^a :					
pyłowe	2016	99,1	99,5	90,5	99,3
	2017	99,2	99,7	92,6	99,2
gazowe (bez dwutlenku węgla)	2016	8,3	13,8	x	8,7
	2017	16,5	31,9	x	8,0
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t:					
wytworzone w ciągu roku	2016	662,0	260,3	182,9	218,8
	2017	1076,0	565,0	195,3	315,7
w tym:					
poddane odzyskowi ^b	2016	267,1	126,9	8,8	131,4
	2017	325,1	135,6	32,9	156,6
unieszkodliwione ^b	2016	6,1	–	6,0	0,1
	2017	4,9	–	4,8	0,1
przekazane innym odbiorcom	2016	350,3	103,5	162,3	84,5
	2017	705,3	404,4	150,3	150,6
dotychczas składowane (nagromadzone ^c w obiektach własnych; stan w końcu roku)	2016	2337,0	2337,0	–	–
	2017	2331,5	2331,5	–	–
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^d (stan w dniu 31 XII):					
w hektarach	2016	638842	152496	189100	297245
	2017	638841	152493	189102	297246
w % powierzchni ogólnej	2016	31,6	29,7	21,4	47,7
	2017	31,6	29,7	21,4	47,7
Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII)	2016	1998	224	1491	283
	2017	1977	233	1461	283
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w mln zł – służące:					
ochronie środowiska	2016	112,6	63,4	32,5	16,7
	2017	163,2	116,1	37,5	9,6
gospodarce wodnej	2016	24,5	18,0	3,6	2,8
	2017	52,1	42,7	5,4	4,0
Leśnictwo					
Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w ha	2016	631519	174676	266072	190770
	2017	632181	174754	266580	190846
w tym lasów	2016	621504	171660	262665	187179
	2017	622169	171751	263163	187255
publicznych	2016	428075	128361	155363	144351
	2017	428540	128454	155654	144431
prywatnych	2016	203444	46316	110709	46420
	2017	203641	46300	110926	46415
Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	2016	30,8	33,4	29,8	30,0
	2017	30,8	33,5	29,8	30,0

a W zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. b We własnym zakresie przez wytwórcę. c Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych). d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

Warunki naturalne

Environment

Tablica 1. Położenie geograficzne

Wyszczególnienie	W stopniach i minutach	W kilometrach
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:		
na północ (szerokość geograficzna północna) – gmina Wiżajny	54°25´	x
na południe (szerokość geograficzna północna) – gmina Mielnik	52°17´	x
na zachód (długość geograficzna wschodnia) – gmina Turośl	21°36´	x
na wschód (długość geograficzna wschodnia) – gmina Białowieża	23°57´	x
Rozciągłość: z południa na północ	2°08´	236
z zachodu na wschód	2°21´	161

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

Tablica 2. Powierzchnia i granice w 2017 r.
Stan w dniu 1 I

Wyszczególnienie	W liczbach bezwzględnych	W odsetkach
Powierzchnia w km ²	20187,0	x
Długość granic w km	936,4	100,0
z Białorusią	245,9	26,3
z Litwą	104,3	11,1
z województwami: lubelskim	4,0	0,4
mazowieckim	357,9	38,2
warmińsko-mazurskim	224,4	24,0
Na 1 km granicy przypada powierzchnia w km ²	21,6	x

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

Tablica 3. Większe rzeki

Rzeki ^a	Długość ^b w km		Odbiornik ^c	Powierzchnia ^b zlewni w km ²	
	ogółem ^d	w tym w województwie		ogółem ^d	w tym w województwie
Narew	468,0	295,2	Wisła	53854,8	17550,0
Narewka	43,6	43,6	Narew	460,5	460,5
Orlanka	54,6	54,6	Narew	512,0	512,0
Biała	36,2	36,2	Orlanka	207,1	207,1

a Uszeregowane w porządku hydrograficznym. b Obliczono na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski; uwzględniono odcinki rzek, które płyną przez jeziora, po granicy państwa i województwa. c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. d Długości rzek oraz powierzchnie zlewni zostały podane dla rzek i zlewni w granicach Polski.

Tablica 3. Większe rzeki (dok.)

Rzeki ^a	Długość ^b w km		Odbiornik ^c	Powierzchnia ^b zlewni w km ²	
	ogółem ^d	w tym w województwie		ogółem ^d	w tym w województwie
Narew (dok.)					
Supraśl	103,0	103,0	Narew	1843,7	1843,7
Słoja	38,1	38,1	Supraśl	220,1	220,1
Sokołda	51,0	51,0	Supraśl	488,8	488,8
Płoska	34,1	34,1	Supraśl	216,4	216,4
Nereśl	47,8	47,8	Narew	298,7	298,7
Ślina	43,6	43,6	Narew	355,4	355,4
Biebrza	183,6	183,6	Narew	7092,6	5055,7
Sidra	38,8	38,8	Biebrza	226,3	226,3
Netta	118,4	115,4	Biebrza	1300,7	1240,0
Blizna	20,3	20,3	Netta	352,7	352,7
Szczeberka	60,1	60,1	Blizna	226,3	226,3
Brzozówka	72,9	72,9	Biebrza	693,2	693,2
Kumiałka	41,7	41,7	Brzozówka	220,4	220,4
Lega (Jegrznia)	145,1	63,2	Biebrza	1061,7	359,4
Ełk	127,0	34,2	Biebrza	1556,8	352,5
Wissa	59,4	59,4	Biebrza	515,7	470,4
Gać	23,3	23,3	Narew	431,3	431,3
Jablonka	33,7	33,7	Gać	224,5	224,5
Pisa	151,1	53,2	Narew	4513,7	847,6
Skroda	57,9	57,9	Pisa	405,8	405,8
Ruż	41,3	30,1	Narew	358,5	264,3
Bug	639,4	92,7	Narew	19356,6	3723,0
Leśna (Leśna Prawa)	36,4	36,4	Bug	355,6	355,6
Pułwa	17,2	17,2	Bug	200,9	200,9
Nurzec	108,6	108,6	Bug	2080,5	2066,0
Nurczyk	40,4	40,4	Nurzec	279,3	279,3
Leśna	27,2	27,2	Nurzec	320,7	320,7
Mianka	27,9	27,9	Nurzec	210,5	210,5
Brok	89,9	46,0	Bug	810,9	439,9
Czarna Hańcza	133,3	133,3	Niemen	1615,8	1615,8
Marycha	98,1	98,1	Czarna Hańcza	459,6	459,6
Świsłocz	44,3	44,3	Niemen	340,3	340,3
Szeszupa (Szeszupie)	27,6	27,6	Niemen	304,9	304,9

a Uszeregowane w porządku hydrograficznym. b Obliczono na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski; uwzględniono odcinki rzek, które płyną przez jeziora, po granicy państwa i województwa. c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. d Długości rzek oraz powierzchnie zlewni zostały podane dla rzek i zlewni w granicach Polski.

Źródło: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku – Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Tablica 4. Większe i głębsze jeziora

Jeziora	Położenie		Powierzchnia ^a w ha	Głębokość maksymalna ^b w m	Objętość ^b w tys. m ³
	dorzecze	zlewnia			
Według powierzchni					
Wigry	Niemen	Czarna Hańcza	2168,3	73,2	336726,7
Rajgrodzkie ^c	Wisła	Jegrznia	1509,9	52,0	142623,2
Gaładuś ^d	Niemen	Biała Hańcza	707,0	54,8	92474,7
Sajno	Wisła	Netta	526,3	27,0	52446,8
Dręstwo	Wisła	Jegrznia	507,8	25,0	42734,6
Białe Augustowskie	Wisła	Netta	475,1	30,0	41716,5
Serwy	Niemen	Czarna Hańcza	447,6	41,5	67181,5
Necko	Wisła	Netta	410,3	25,0	40561,4
Szelment Wielki	Niemen	Szeszupa	346,2	45,0	53492,0
Rospuda Filipowska	Wisła	Netta	327,9	38,9	49731,8
Hańcza	Niemen	Czarna Hańcza	308,4	108,5	120364,1
Pomorze	Niemen	Marycha	293,2	23,5	25280,5
Wiżajny	Pregoła	Węgorapa	291,3	5,3	7746,1
Kolno	Wisła	Netta	254,3	3,3	3303,4
Studzieniczne	Wisła	Netta	247,2	30,5	22073,6
Blizno	Wisła	Blizna	230,3	28,8	24191,1
Pierty	Niemen	Czarna Hańcza	224,3	38,0	23677,2
Tajno	Wisła	Netta	215,7	6,6	6224,5
Gremzdy	Niemen	Czarna Hańcza	201,9	14,3	8885,2
Mieruńskie Wielkie	Wisła	Netta	194,6	25,5	12717,9
Szelment Mały	Niemen	Szeszupa	165,9	28,5	12577,3
Długie Augustowskie	Wisła	Blizna	158,7	12,0	7492,6
Hołny	Niemen	Biała Hańcza	151,7	15,2	9231,4
Garbas	Wisła	Netta	138,0	48,0	31809,7
Mikaszewo	Niemen	Czarna Hańcza	133,1	15,0	7087,6
Bolesty	Wisła	Netta	129,2	16,2	9716,4
Białe Filipowskie	Pregoła	Węgorapa	129,0	52,0	22662,3
Krzywe Wigierskie	Niemen	Czarna Hańcza	125,4	28,5	11867,5
Zelwa	Niemen	Marycha	120,7	12,3	5972,0
Okmin	Niemen	Czarna Hańcza	118,8	42,4	14310,4
Rospuda Augustowska	Wisła	Netta	103,2	10,5	5383,1
Białe Wigierskie	Niemen	Czarna Hańcza	100,2	34,0	13193,5

a Obliczono na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski. b Dane według Atlasu Jezior Polski t. III pod red. J. Jańczaka, IMGW Bogucki Wydawnictwo Naukowe S.C. Poznań 1999. c Jezioro na pograniczu województw warmińsko-mazurskiego i podlaskiego; powierzchnia na terenie województwa podlaskiego wynosi 987,2 ha. d Jezioro graniczne – na terytorium Polski 544,6 ha.

Tablica 4. Większe i głębsze jeziora (dok.)

Jeziora	Położenie		Powierzchnia ^a w ha	Głębokość maksymalna ^b w m	Objętość ^b w tys. m ³
	dorzecze	zlewnia			
Według głębokości					
Hańcza	Niemen	Czarna Hańcza	308,4	108,5	120364,1
Wigry	Niemen	Czarna Hańcza	2168,3	73,2	336726,7
Gaładuś ^d	Niemen	Biała Hańcza	707,0	54,8	92474,7
Rajgrodzkie ^c	Wisła	Jegrznia	1509,9	52,0	142623,2
Białe Filipowskie	Pregoła	Węgorapa	129,0	52,0	22662,3
Ożewo (Użewo)	Niemen	Czarna Hańcza	56,3	49,6	9326,4
Garbas	Wisła	Netta	138,0	48,0	31809,7
Busznica	Wisła	Blizna	46,4	48,0	3350,6
Szurpiły	Niemen	Szeszupa	83,2	46,2	8168,0
Szelment Wielki	Niemen	Szeszupa	346,2	45,0	53492,0
Długie Krasnopolskie	Niemen	Czarna Hańcza	96,7	45,0	7669,4
Okmin	Niemen	Czarna Hańcza	118,8	42,4	14310,4
Dmitrowo	Niemen	Marycha	59,6	42,0	6476,6
Serwy	Niemen	Czarna Hańcza	447,6	41,5	67181,5
Rospuda Filipowska	Wisła	Netta	327,9	38,9	49731,8
Pierty	Niemen	Czarna Hańcza	224,3	38,0	23677,2
Białe Wigierskie	Niemen	Czarna Hańcza	100,2	34,0	13193,5
Boczne	Pregoła	Węgorapa	59,5	33,5	8891,5
Studzieniczne	Wisła	Netta	247,2	30,5	22073,6
Białe Augustowskie	Wisła	Netta	475,1	30,0	41716,5
Blizno	Wisła	Blizna	230,3	28,8	24191,1
Szelment Mały	Niemen	Szeszupa	165,9	28,5	12577,3
Krzywe Wigierskie	Niemen	Czarna Hańcza	125,4	28,5	11867,5
Sajno	Wisła	Netta	526,3	27,0	52446,8
Mieruńskie Wielkie	Wisła	Netta	194,6	25,5	12717,9
Dręstwo	Wisła	Jegrznia	507,8	25,0	42734,6
Necko	Wisła	Netta	410,3	25,0	40561,4

a Obliczono na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski. b Dane według Atlasu Jezior Polski t. III pod red. J. Jańczaka, IMGW Bogucki Wydawnictwo Naukowe S.C. Poznań 1999. c Jezioro na pograniczu województw warmińsko-mazurskiego i podlaskiego; powierzchnia na terenie województwa podlaskiego wynosi 987,2 ha. d Jezioro graniczne – na terytorium Polski 544,6 ha.

Źródło: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku – Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Tablica 5. Temperatury powietrza

Wyszczególnienie	Stacje meteorologiczne	
	Białystok	Suwałki
Wzniesienie stacji nad poziom morza w m	148	184
Temperatury w °C:		
średnie ^a : 1971–2000	6,9	6,3
1991–2000	7,2	6,8
2001–2010	7,5	7,1
2010	6,8	6,2
2015	8,6	8,2
2016	8,0	7,6
2017	7,9	7,5
skrajne w latach 1971–2017: maksimum	35,5	35,2
minimum	-35,4	-30,6
amplitudy temperatur skrajnych w latach 1971–2017	70,9	65,8

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

Tablica 6. Średnie miesięczne^a temperatury powietrza

Stacje meteorologiczne Lata		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		w °C											
Białystok	1971–2000	-3,5	-2,7	1,0	6,8	12,8	15,7	17,2	16,5	11,9	7,0	1,8	-1,6
	1991–2000	-2,3	-1,6	1,4	7,7	12,7	16,2	17,7	17,0	12,0	7,1	1,4	-2,1
	2001–2010	-3,5	-2,5	1,4	7,8	13,1	15,8	19,2	17,7	12,5	7,3	3,0	-2,0
	2010	-10,2	-3,4	1,8	7,9	13,6	17,0	21,1	19,2	11,5	4,4	4,5	-6,3
	2015	0,0	-0,1	4,2	7,2	11,6	15,7	17,9	20,0	14,1	5,9	4,2	2,9
	2016	-5,0	2,1	2,7	8,0	14,5	17,5	18,3	16,9	13,5	5,9	1,6	0,0
	2017	-4,6	-2,2	4,7	6,3	12,9	16,2	17,1	17,6	13,2	8,1	3,8	1,5
Suwałki	1971–2000	-4,0	-3,4	0,1	6,0	12,1	15,1	16,6	16,3	11,5	6,6	1,3	-2,2
	1991–2000	-2,7	-2,3	0,5	7,1	12,1	15,6	17,4	17,0	11,8	6,7	0,8	-2,6
	2001–2010	-3,9	-3,3	0,5	7,2	12,6	15,4	18,9	17,7	12,6	6,8	2,5	-2,3
	2010	-10,6	-4,0	0,6	7,4	13,3	16,2	21,0	19,0	11,4	4,3	3,7	-7,4
	2015	-0,7	-0,6	4,1	6,8	11,1	15,2	17,2	19,7	13,8	5,6	4,3	2,4
	2016	-5,9	1,4	1,9	7,2	14,5	17,3	18,1	17,0	13,3	5,3	1,3	0,2
	2017	-4,5	-2,0	3,8	5,5	12,4	15,6	16,7	17,5	12,8	7,6	3,6	0,9

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich miesięcznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

Tablica 7. Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie

Wyszczególnienie	Stacje meteorologiczne	
	Białystok	Suwałki
Roczne sumy ^a opadów w mm:		
1971–2000	577	591
1991–2000	573	575
2001–2010	613	619
2010	851	729
2015	526	593
2016	790	666
2017	935	856
Średnia prędkość wiatru w m/s:		
2010	2,6	3,5
2015	2,4	3,5
2016	2,4	3,3
2017	2,4	3,4
Usłonecznienie w h:		
2010	1734	1766
2015	1962	1697
2016	1722	1469
2017	1557	1398
Średnie zachmurzenie w oktantach ^b :		
2010	5,4	5,4
2015	5,1	5,1
2016	5,5	5,5
2017	5,9	5,8

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów. b Stopień zachmurzenia nieba: od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami).

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

Tablica 8. Miesięczne sumy^a opadów atmosferycznych

Stacje meteorologiczne		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Lata		w milimetrach											
Białystok	1971–2000	29	24	31	39	52	72	85	62	57	46	40	39
	1991–2000	26	33	38	52	58	64	69	53	60	42	40	38
	2001–2010	39	31	31	25	75	64	84	87	53	47	42	36
	2010	33	29	30	33	110	109	124	126	115	25	81	36
	2015	45	3	41	29	103	26	63	5	34	36	81	61
	2016	27	56	58	37	47	44	187	69	22	136	55	53
	2017	13	45	51	78	101	116	83	108	123	113	48	55

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich miesięcznych z tych okresów.

Tablica 8. Miesięczne sumy^a opadów atmosferycznych (dok.)

Stacje meteorologiczne Lata		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		w milimetrach											
Suwałki	1971–2000	33	25	34	37	49	74	83	64	53	49	46	43
	1991–2000	32	32	41	45	45	60	73	57	51	45	48	45
	2001–2010	42	31	35	23	66	63	92	87	47	57	41	35
	2010	24	29	30	34	136	80	87	125	51	25	61	48
	2015	60	9	48	49	50	12	82	34	118	12	71	49
	2016	27	59	35	39	41	63	80	78	35	95	68	46
	2017	22	36	78	76	25	112	129	49	88	125	56	64

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich miesięcznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi i gleby. Kopaliny

Use and protection of land surface and soil. Minerals

Tablica 1/9/. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni województwa
Stan w dniu 1 I

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017		
	w hektarach				w odsetkach	na 1000 mieszkańców ^a w ha
Powierzchnia ogólna	2018702	2018702	2018702	2018702	100,0	1701,21
Użytki rolne	1219915	1214084	1211528	1218403 ^b	60,4 ^b	1026,78 ^b
w tym:						
grunty orne	772680	770162	769169	762600	37,8	642,66
sady	5535	4419	4777	4921	0,2	4,15
łąki trwałe	207115	207107	206021	205152	10,2	172,89
pastwiska trwałe	192837	192578	192540	190230	9,4	160,31
grunty:						
rolne zabudowane	32483	31089	30207	35907	1,8	30,26
pod stawami	1500	1740	1749	1985	0,1	1,67
pod rowami	7765	6991	7065	7142	0,4	6,02
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione ^c	639978	643803	646082	638429	31,6	538,02
lasy	624856	630047	630622	631277	31,3	531,99
grunty zadrzewione i zakrzewione	15122	13756	15460	7152	0,4	6,03
Grunty pod wodami powierzchniowymi	27570	27670	27912	27892	1,4	23,51
płynącymi	24415	25732	25974	25926	1,3	21,85
stojącymi	3155	1939	1938	1966	0,1	1,66
Grunty zabudowane i zurbanizowane	73139	75609	75829	76195 ^d	3,8	64,21
w tym:						
tereny:						
mieszkaniowe	7374	8054	8144	8304	0,4	7,00
przemysłowe	2445	2784	2844	2861	0,1	2,41
inne zabudowane	4052	4769	4839	4876	0,2	4,11
zurbanizowane niezabudowane	744	741	866	726	0,0	0,61
rekreacyjno-wypoczynkowe	1561	1429	1403	1420	0,1	1,20
tereny komunikacyjne:						
drogi	49175	50885	50945	51000	2,5	42,98
kolejowe	5421	5031	5023	4995	0,2	4,21
inne	132	107	90	90	0,0	0,08
użytki kopalne	2236	1810	1676	1685	0,1	1,42
Użytki ekologiczne	1825	1920	1912	1995	0,1	1,68
Nie użytki	54457	53992	54016	53969	2,7	45,48
Tereny różne	1818	1623	1423	1819	0,1	1,53

a Ludność według stanu w dniu 31 XII 2016 r. b Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. c Do 2016 r. łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych. d Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

Tablica 2/10/. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni według powiatów w 2017 r.
Stan w dniu 1 I

Wyszczególnienie	Ogółem	Użytki rolne ^a			Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Grunty pod wodami powierzchniowymi	Grunty zabudowane i zurbanizowane			Użytki ekologiczne	Nieużytki	Tereny różne	
		razem	w tym				tereny		użytki kopalne				
			grunty orne	sady			łąki i pastwiska trwałe	osiedlowe ^b					komunikacyjne
w hektarach													
WOJEWÓDZ-TWO	2018702	1218403	762600	4921	395382	638429	27892	18187	56323	1685	1995	53969	1819
Powiaty													
Augustowski	165939	72272	39356	447	29229	78422	5785	723	3280	33	37	5375	12
Białostocki	297644	151983	85118	925	58249	121466	4087	3329	8856	349	20	7379	175
Bielski	138509	102137	60514	381	37811	29173	433	767	4568	143	9	737	542
Grajewski	96762	66135	35911	184	26664	22290	1703	861	2374	54	62	3266	17
Hajnowski	162353	64434	34666	121	23635	88539	1120	1192	4475	143	741	1675	34
Kolneński	94010	68755	41950	55	23701	21188	362	445	2322	59	65	811	3
Łomżyński	135459	97455	64646	307	28211	31024	1212	681	3665	114	65	1150	93
Moniecki	138179	83033	43941	302	34851	29553	1263	473	3129	27	-	20681	20
Sejneński	85517	41535	28479	122	11036	36788	3725	303	1548	1	-	1613	4
Siemiatycki	145946	86784	62442	211	20713	52157	1029	719	4284	148	61	733	31
Sokółski	205450	138893	87285	1152	44321	54216	454	914	5868	378	99	4125	503
Suwalski	130700	91229	66089	304	22209	24351	5985	553	3200	46	831	4238	267
Wysokomazowiecki	128891	98220	76297	301	18008	24037	398	734	3909	93	-	1480	20
Zambrowski	73312	47322	30608	59	14228	22386	140	496	2439	90	5	429	5
Miasta na prawach powiatu													
Białystok	10213	2921	1557	19	1147	1885	85	3740	1471	-	-	56	55
Łomża	3267	1840	888	24	843	22	33	964	336	-	-	47	25
Suwałki	6551	3455	2853	7	526	932	78	1293	599	7	-	174	13

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b Mieszkaniowe, przemysłowe, inne zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacyjno-wypoczynkowe.

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

Tablica 3/11/. Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne wyłączone na cele nieleśne^a

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w hektarach			
OGÓŁEM	60	87	110	135
Według rodzajów gruntów				
Grunty rolne	50	67	101	124
W tym użytki rolne	30	34	48	58
klasy bonitacyjne:				
I-III	11	7	15	14
IV	16	22	29	40
V-VI	3	5	4	4
Grunty leśne	10	20	9	11
Według kierunków wyłączenia				
Na tereny:				
osiedlowe	33	38	54	52
przemysłowe	13	15	27	35
komunikacyjne	–	1	5	4
Pod użytki kopalne	8	20	–	18
Na inne cele	6	13	15	27

a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Źródło: w zakresie gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; w zakresie gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 4/12/. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz zrekultywowane i zagospodarowane

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w hektarach			
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	2855	2632	2660	2658
zdewastowane	2746	2528	2556	2573
zdegradowane	109	104	104	85
Grunty zrekultywowane (w ciągu roku)	31	89	35	51
w tym na cele: rolnicze	9	68	18	47
leśne	20	6	9	4
Grunty zagospodarowane (w ciągu roku)	6	40	34	23
w tym na cele: rolnicze	6	25	17	19
leśne	–	4	7	3

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Tablica 5/13/. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji według powiatów w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Grunty zdewastowane	Grunty zdegradowane
WOJEWÓDZTWO	2658	2573	85
Powiaty			
Augustowski	70	70	-
Białostocki	297	297	-
Bielski	314	314	-
Grajewski	110	110	-
Hajnowski	276	259	17
Kolneński	84	84	-
Łomżyński	177	177	-
Moniecki	53	53	-
Sejneński	14	14	-
Siemiatycki	179	179	-
Sokółski	514	514	-
Suwalski	305	305	-
Wysokomazowiecki	79	79	-
Zambrowski	119	119	-
Miasto na prawach powiatu			
Suwałki	68	-	68

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

Tablica 6/14/. Powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych według powiatów
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Grunty orne				Łąki i pastwiska		
		razem	w tym		razem	w tym		
			zdrenowane	nawadniane		zdrenowane	nawadniane	
w hektarach								
WOJEWÓDZTWO	2010	350508	185169	181424	90	165339	29670	61124
	2015	350478	185253	181508	89	165225	29679	61086
	2016	350492	185241	181481	89	165251	29676	61092
	2017	350369	185120	181361	89	165249	29679	61081
Powiaty								
Augustowski		28559	11638	11594	-	16921	2427	6461
Białostocki ^a		54215	25897	25553	-	28318	6107	10035
Bielski		40690	24041	22993	1	16649	3871	5518
Grajewski		16104	5651	5472	-	10453	700	5326
Hajnowski		22701	12104	11624	-	10597	2424	3024
Kolneński		11447	871	682	55	10576	546	7257
Łomżyński ^a		15009	6208	5675	21	8801	1209	3430
Moniecki		13949	2811	2731	12	11138	1247	4801

a łącznie z miastem na prawach powiatu.

Tablica 6/14/. Powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych według powiatów (dok.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Grunty orne			Łąki i pastwiska		
		razem	w tym		razem	w tym	
			zdrenowane	nawadniane		zdrenowane	nawadniane
w hektarach							
Powiaty (dok.)							
Sejneński	8091	2990	2990	–	5101	606	347
Siemiatycki	25164	17324	17193	–	7840	2273	2045
Sokólski	19700	2425	2387	–	17275	3116	5421
Suwalski ^a	13132	9132	8932	–	4000	1013	99
Wysokomazowiecki	53261	44840	44495	–	8421	2745	1695
Zambrowski	28347	19188	19040	–	9159	1395	5622

a Łącznie z miastem na prawach powiatu.

Źródło: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku – Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Tablica 7/15/. Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w gospodarstwach rolnych w przeliczeniu na czysty składnik

Wyszczególnienie	2009/10 ^a	2014/15	2015/16	2016/17	
				ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W tonach					
Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	112402	93835	104073	116617	114617
azotowe	64738	54177	55384	63420	62359
fosforowe	24148	17430	20322	21853	21461
potasowe	23517	22228	28367	31344	30797
Nawozy wapniowe ^c	15252	21606	18115	37838	36336
Na 1 ha użytków rolnych w kg					
Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	105,0	88,7	95,1	109,6	109,1
azotowe	60,5	51,2	50,6	59,6	59,4
fosforowe	22,5	16,5	18,6	20,5	20,4
potasowe	22,0	21,0	25,9	29,5	29,3
Nawozy wapniowe ^c	14,2	20,4	16,6	35,6	34,6

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

Tablica 8/16/. Zasobność gleb w przyswajalne makroelementy w latach 2014–2017

Wyszczególnienie	Liczba przebadanych próbek w szt.	Bardzo niska	Niska	Średnia	Wysoka	Bardzo wysoka
		w % badanych próbek				
Fosfor	43507	13	29	25	18	18
Potas	43507	27	34	25	8	6
Magnez	43507	12	17	28	20	23

Źródło: dane Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej.

Tablica 9/17/. Pożary^a upraw rolnych, łąk, rzysek i nieużytków

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Liczba pożarów:				
upraw rolnych, łąk, rzysek	68	317	70	54
nieużytków	234	632	188	128
Powierzchnia – w ha – objęta pożarami:				
upraw rolnych, łąk, rzysek	41	230	30	21
nieużytków	130	491	69	23

a Powstałe w wyniku wypalania pozostałości roślinnych.

Źródło: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

Tablica 10/18/. Powierzchnia, zasoby i eksploatacja złóż torfów w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Zasoby				Trwałe użytki zielone		Inne użytki rolne		Nieużytki rolnicze	
	ogółem		w tym eksploatowane		razem	w tym eksploatowane	razem	w tym eksploatowane	razem	w tym eksploatowane
	udokumentowane w ha	szacunkowe w mln m ³	w ha	w mln m ³						
WOJEWÓDZTWO	187148	2587,4	1553	15,8	135458	1218	16946	273	34744	62
Powiaty										
Augustowski	25628	387,1	–	–	15228	–	5011	–	5389	–
Białostocki	23134	290,1	–	–	23071	–	–	–	63	–
Bielski	9328	116,5	–	–	9323	–	–	–	5	–
Grajewski	22239	283,4	607	6,8	18442	504	1340	76	2457	27
Hajnowski	7055	75,2	–	–	7055	–	–	–	–	–
Kolneński	8661	73,9	367	3,3	8357	305	189	40	115	22
Łomżyński	5570	68,5	232	1,4	4027	196	1136	35	407	1
Moniecki	39546	501,6	118	1,0	13208	34	6327	72	20011	12
Sejneński	5280	114,7	–	–	3377	–	–	–	1903	–
Siemiatycki	3349	35,2	–	–	3339	–	–	–	10	–
Sokólski	18661	232,5	–	–	17062	–	–	–	1599	–
Suwalski	8002	156,1	–	–	3592	–	1658	–	2752	–
Wysokomazowiecki	2295	23,8	50	0,9	1740	50	540	–	15	–
Zambrowski	8290	227,9	179	2,4	7527	129	745	50	18	–
Miasto na prawach powiatu										
Białystok	110	0,9	–	–	110	–	–	–	–	–

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód

Resources, consumption, pollution and water protection

Tablica 1/19/. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w hektometrach sześciennych			
Ogółem	668,0	687,7	688,3	687,3
z utworów geologicznych:				
czwartorzędowych	649,7	669,4	669,9	669,0
trzeciorzędowych	17,9	17,9	17,9	17,9
kredowych	0,3	0,3	0,3	0,3
starszych	0,1	0,1	0,1	0,1
Przyrost zasobów w stosunku do poprzedniego roku	2,8	4,6	0,5	-0,9

Źródło: dane Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego.

Tablica 2/20/. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	w hektometrach sześciennych				w odsetkach			
Ogółem	92,9	100,5	100,7	96,8	100,0	100,0	100,0	100,0
na cele:								
Produkcyjne ^a	12,7	12,7	12,8	12,4	13,7	12,6	12,7	12,8
w tym wody: powierzchniowe	1,1	0,4	0,7	0,8	1,2	0,4	0,7	0,8
podziemne	11,6	12,3	12,1	11,6	12,5	12,3	12,1	12,0
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	21,2	26,0	26,6	23,3	22,8	25,9	26,4	24,0
Eksploatacji sieci wodociągowej ^b	59,0	61,8	61,2	61,2	63,5	61,5	60,8	63,2
wody: powierzchniowe	8,4	8,1	8,7	8,3	9,1	8,1	8,6	8,6
podziemne	50,5	53,6	52,6	52,9	54,4	53,4	52,2	54,6

a Poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

Tablica 3/21/. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności według powiatów

Wyszczególnienie		Ogółem		Na cele						
				produkcyjne ^a			nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	eksploatacji sieci wodociągowej ^b		
				razem	w tym wody			razem	wody	
					powierzchniowe	podziemne			powierzchniowe	podziemne
		w dam ³	na 1 km ² w dam ³	w dekametrach sześciennych						
WOJEWÓDZTWO	2010	92888	4,6	12706	1091	11615	21224	58958	8430	50527
	2015	100519	5,0	12701	354	12347	26031	61787	8142	53645
	2016	100663	5,0	12827	689	12138	26615	61221	8656	52565
	2017	96796	4,8	12387	769	11618	23251	61158	8287	52871
Powiaty										
Augustowski		3546	2,1	42	-	42	64	3440	-	3440
Białostocki		28189	9,5	368	-	368	5622	22199	8287	13912
Bielski		3993	2,9	833	-	833	445	2715	-	2715
Grajewski		4294	4,4	1195	-	1195	801	2298	-	2298
Hajnowski		2289	1,4	283	-	283	30	1976	-	1976
Kolneński		2250	2,4	489	-	489	186	1575	-	1575
Łomżyński		4176	3,1	798	-	798	657	2721	-	2721
Moniecki		15485	11,2	380	-	380	12785	2320	-	2320
Sejneński		1330	1,6	186	-	186	4	1140	-	1140
Siemiatycki		3064	2,1	648	-	648	18	2398	-	2398
Sokólski		3810	1,9	516	-	516	62	3232	-	3232
Suwalski		2197	1,7	46	-	46	-	2151	-	2151
Wysokomazowiecki		6568	5,1	1857	-	1857	-	4711	-	4711
Zambrowski		5789	7,9	435	-	435	2577	2777	-	2777
Miasta na prawach powiatu										
Białystok		1292	12,7	1292	-	1292	-	-	-	-
Łomża		3972	120,4	1525	769	756	-	2447	-	2447
Suwałki		4555	69,0	1494	-	1494	-	3061	-	3061

a Poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

Tablica 4/22/. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	w hektometrach sześciennych				w odsetkach			
Ogółem	79,4	87,4	87,6	84,6	100,0	100,0	100,0	100,0
Przemysł	12,8	13,0	13,2	13,6	16,1	14,8	15,1	16,0
Rolnictwo i leśnictwo ^a	21,2	26,0	26,6	23,3	26,7	29,8	30,4	27,5
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	45,4	48,4	47,8	47,8	57,2	55,4	54,6	56,5

a Woda zużyta do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

Tablica 5/23/. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w miastach w 2017 r.

Miasta	Ogółem	Na cele							na 1 mieszkańca w m ³
		przemysłowe ^a					eksploatacji sieci wodociągowej ^b		
		razem	z liczby razem			z zakupu	razem	w tym gospodarstwa domowe	
			do produkcji						
			z ujęć własnych zakładu ^c	z sieci wodociągo- wej					
w dekametrach sześciennych									
Ogółem	39106,4	11478,0	9766,0	88,0	1234,0	27628,4	20981,5	29,2	
w tym o decydującym zużyciu wody:									
Białystok	14054,7	1398,0	1236,0	4,0	115,0	12656,7	9704,0	32,7	
Suwałki	3943,7	1473,0	1231,0	12,0	49,0	2470,7	1892,0	27,2	
Łomża	3688,4	1524,0	1450,0	-	1,0	2164,4	1676,8	26,7	
Wysokie Mazowieckie	3262,7	2431,0	2010,0	-	917,0	831,7	258,6	27,5	
Grajewo	1661,8	984,0	889,0	-	10,0	677,8	520,2	23,5	
Bielsk Podlaski	1213,4	385,0	347,0	-	-	828,4	666,4	25,9	
Zambrów	1171,0	421,0	410,0	-	-	750,0	631,9	28,5	
Siemiatycze	1158,4	632,0	537,0	16,0	17,0	526,4	446,1	30,6	
Augustów	1153,6	92,0	2,0	28,0	64,0	1061,6	741,8	24,5	
Sokołka	1033,8	131,0	108,0	-	-	902,8	481,1	26,2	
Hajnówka	984,3	274,0	183,0	-	1,0	710,3	538,4	25,6	
Kolno	764,1	476,0	447,0	-	-	288,1	223,0	21,5	
Mońki	757,6	373,0	332,0	12,0	40,0	384,6	248,8	24,7	
Łapy	491,8	92,0	53,0	-	1,0	399,8	379,1	24,1	

a Poza rolnictwem i leśnictwem. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych. c Włącznie z zakupem wody od innych jednostek.

Tablica 6/24/. Zużycie wody w zakładach przemysłowych i ich wyposażenie w zamknięte obiegi wody

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
Zużycie wody na cele produkcyjne w hm ³	11,0	11,5	11,6
w tym w obiegach zamkniętych w %	9,5	11,9	8,4
Zakłady wyposażone w obiegi zamknięte:			
według wskaźnika ujęcia w obiegi zużywanej wody:			
10,0% i mniej	25	24	24
10,1–50,0	7	6	6
50,1–90,0	4	-	1
90,1–99,0	-	1	-
99,1% i więcej	-	1	1
w % zakładów ogółem ^a	56,9	41,0	39,5

a Zużywających wodę do produkcji.

Tablica 7/25/. Gospodarowanie wodą w zakładach przemysłowych według sekcji i działów

Wyszczególnienie	Przychód wody						Rozchód wody			
	ogółem	z ujęć własnych			z zakupu	zużycie na potrzeby własne			sprzedaż	
		razem	powierzchniowych	podziemnych		razem	w tym do produkcji			
							razem	w tym z sieci wodociągowej		
w hektometrach sześciennych										
Ogółem	2010	13,4	12,7	1,1	11,6	0,7	12,8	11,0	0,5	0,5
	2015	13,3	12,7	0,4	12,3	0,6	13,0	11,5	0,2	0,3
	2016	13,5	12,8	0,7	12,1	0,7	13,2	11,6	0,3	0,3
	2017	13,9	12,4	0,8	11,6	1,5	13,6	11,9	0,4	0,3
Górnictwo i wydobywanie		0,3	0,3	–	0,3	–	0,3	0,3	–	–
Przetwórstwo przemysłowe		12,2	10,9	0,8	10,1	1,4	12,0	10,8	0,3	0,3
w tym:										
produkcja artykułów spożywczych		10,0	8,8	0,8	8,0	1,3	10,0	9,0	0,3	0,1
produkcja napojów		0,7	0,7	–	0,7	0,0	0,6	0,6	0,0	0,0
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		0,3	0,3	–	0,3	0,0	0,3	0,3	–	0,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		0,7	0,6	–	0,6	0,1	0,7	0,6	–	0,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		0,3	0,3	–	0,3	0,1	0,3	–	–	0,0
Pozostałe sekcje		0,3	0,3	–	0,3	0,0	0,3	0,2	0,0	0,0

Tablica 8/26/. Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych według powiatów i gmin

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha		Pobór wody					
	nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a	napełnianych stawów rybnych ^b	ogółem	do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych ^c		do napełniania i uzupełniania stawów rybnych		
				w dam ³	na 1 ha w dam ³	w dam ³	na 1 ha w dam ³	
WOJEWÓDZTWO	2010	11821	1471	21224	1062	0,1	20162	13,7
	2015	11755	1535	26175	1410	0,1	24765	16,1
	2016	13893	1576	26759	1670	0,1	25089	15,9
	2017	13564	1525	23413	1030	0,1	22383	14,7
miasta		27	–	2	2	0,1	–	–
wieś		13537	1525	23411	1028	0,1	22383	14,7
POWIAT AUGUSTOWSKI		920	–	64	64	0,1	–	–
Gmina miejska								
Augustów		27	–	2	2	0,1	–	–
Gmina miejsko-wiejska								
Lipsk		90	–	6	6	0,1	–	–

a, b Obiekty o powierzchni co najmniej: a – 20 ha, b – 10 ha. c łącznie z rolniczym wykorzystaniem ścieków.

Tablica 8/26/. Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha		Pobór wody				
	nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a	napełnianych stawów rybnych ^b	ogółem	do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych ^c		do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	
				w dam ³	na 1 ha w dam ³	w dam ³	na 1 ha w dam ³
POWIAT AUGUSTOWSKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Augustów	173	–	12	12	0,1	–	–
Bargłów Kościelny	193	–	13	13	0,1	–	–
Nowinka	212	–	15	15	0,1	–	–
Płaska	54	–	4	4	0,1	–	–
Sztabin	171	–	12	12	0,1	–	–
POWIAT BIAŁOSTOCKI	3225	484	5622	225	0,1	5397	11,2
Gminy miejsko-wiejskie							
Choroszcz	120	–	9	9	0,1	–	–
Łapy	50	–	4	4	0,1	–	–
Michałow	347	55	523	23	0,1	500	9,1
Supraśl	106	136	2127	7	0,1	2120	15,6
Suraż	92	–	6	6	0,1	–	–
Tykocin	1013	–	71	71	0,1	–	–
Zabłudów	152	–	10	10	0,1	–	–
Zawady	48	–	3	3	0,1	–	–
Gminy wiejskie							
Dobrzyniewo Duże	950	–	67	67	0,1	–	–
Gródek	50	76	614	4	0,1	610	8,0
Juchnowiec Kościelny	101	–	7	7	0,1	–	–
Poświętne	196	186	1946	14	0,1	1932	10,4
Turośń Kościelna	–	31	235	–	–	235	7,6
POWIAT BIELSKI	2227	37	445	160	0,1	285	7,7
Gminy wiejskie							
Bielsk Podlaski	720	–	53	53	0,1	–	–
Boćki	560	37	324	39	0,1	285	7,7
Brańsk	450	–	32	32	0,1	–	–
Orla	246	–	18	18	0,1	–	–
Rudka	208	–	15	15	0,1	–	–
Wyszki	43	–	3	3	0,1	–	–

a, b Obiekty o powierzchni co najmniej: a – 20 ha, b – 10 ha. c Łącznie z rolniczym wykorzystaniem ścieków.

Tablica 8/26/. Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha		Pobór wody				
	nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a	napełnianych stawów rybnych ^b	ogółem	do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych ^c		do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	
				w dam ³	na 1 ha w dam ³	w dam ³	na 1 ha w dam ³
POWIAT GRAJEWSKI	880	65	801	61	0,1	740	11,4
Gmina miejsko-wiejska							
Rajgród	465	65	771	31	0,1	740	11,4
Gminy wiejskie							
Grajewo	355	-	25	25	0,1	-	-
Wąsosz	60	-	5	5	0,1	-	-
POWIAT HAJNOWSKI	468	-	30	30	0,1	-	-
Gmina miejsko-wiejska							
Kleszczele	132	-	9	9	0,1	-	-
Gminy wiejskie							
Czyże	58	-	4	4	0,1	-	-
Dubicze Cerkiewne	90	-	6	6	0,1	-	-
Narew	119	-	6	6	0,1	-	-
Narewka	69	-	5	5	0,1	-	-
POWIAT KOLNEŃSKI	2605	-	186	186	0,1	-	-
Gminy wiejskie							
Kolno	635	-	44	44	0,1	-	-
Mały Płock	90	-	5	5	0,1	-	-
Turośl	1880	-	137	137	0,1	-	-
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	1200	51	819	162	0,1	657	12,9
Gmina miejsko-wiejska							
Nowogród	265	-	37	37	0,1	-	-
Gminy wiejskie							
Łomża	880	-	115	115	0,1	-	-
Piątnica	55	-	10	10	0,2	-	-
Przytuły	-	51	657	-	-	657	12,9
POWIAT MONIECKI	827	764	12785	58	0,1	12727	16,7
Gminy miejsko-wiejskie							
Knyszyn	118	569	8145	8	0,1	8137	14,3
Mońki	60	-	4	4	0,1	-	-
Gminy wiejskie							
Jasionówka	94	-	7	7	0,1	-	-
Jaświły	48	-	3	3	0,1	-	-
Krypno	480	195	4624	34	0,1	4590	23,5
Trzcianne	27	-	2	2	0,1	-	-

a, b Obiekty o powierzchni co najmniej: a – 20 ha, b – 10 ha. c Łącznie z rolniczym wykorzystaniem ścieków.

Tablica 8/26/. Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych według powiatów i gmin (dok.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha		Pobór wody				
	nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a	napełnianych stawów rybnych ^b	ogółem	do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych ^c		do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	
				w dam ³	na 1 ha w dam ³	w dam ³	na 1 ha w dam ³
POWIAT SEJNEŃSKI	62	–	4	4	0,1	–	–
Gminy wiejskie							
Giby	20	–	1	1	0,1	–	–
Krasnopol	22	–	2	2	0,1	–	–
Sejny	20	–	1	1	0,1	–	–
POWIAT SIEMIATYCKI	250	–	18	18	0,1	–	–
Gminy wiejskie							
Milejczyce	152	–	11	11	0,1	–	–
Nurzec-Stacja	98	–	7	7	0,1	–	–
POWIAT SOKÓLSKI	900	–	62	62	0,1	–	–
Gminy miejsko-wiejskie							
Sokółka	306	–	22	22	0,1	–	–
Suchowola	480	–	32	32	0,1	–	–
Gminy wiejskie							
Janów	52	–	4	4	0,1	–	–
Korycin	28	–	2	2	0,1	–	–
Szudziałowo	34	–	2	2	0,1	–	–
POWIAT ZAMBROWSKI	–	124	2577	–	–	2577	20,8
Gmina wiejska							
Zambrów	–	124	2577	–	–	2577	20,8

a, b Obiekty o powierzchni co najmniej: a – 20 ha, b – 10 ha. c Łącznie z rolniczym wykorzystaniem ścieków.

Tablica 9/27/. Melioracje podstawowe
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
Rzeki i kanały – długość w km	4243	4368	4368
w tym rzeki uregulowane	3017	3039	3039
Wały:			
długość w km	31	31	31
obszar chroniony w tys. ha	7,7	7,7	7,7
Pojemność użytkowa zbiorników wodnych w dam ³	59509	59973	60008
Stacje pomp odwadniających:			
w sztukach	14	14	14
obszar oddziaływania w tys. ha	18,8	18,8	18,8

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Tablica 10/28/. Melioracje podstawowe wymagające odbudowy lub modernizacji
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
Melioracje podstawowe:			
rzeki w km	862	847	847
wały w km	18	18	9
stacje pomp:			
w sztukach	5	5	3
wydajność w l/s	8338	8338	6950
Powierzchnia użytków rolnych z urządzeniami wymagającymi odbudowy lub modernizacji w tys. ha	85,3	85,3	85,3
grunty orne	12,2	12,2	12,2
użytki zielone	73,2	73,1	73,1

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Tablica 11/29/. Miasta i ludność w miastach wyposażonych w sieć wodociągową i kanalizacyjną
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Ogółem	Z liczby ogółem – miasta wyposażone w sieć	
			wodociągową	kanalizacyjną
Miasta	2010	39	39	39
	2015	40	40	40
	2016	40	40	40
	2017	40	40	40
Ludność w miastach:				
w tysiącach	2010	724,8	724,8	724,8
	2015	719,9	719,9	719,9
	2016	719,7	719,7	719,7
	2017	719,2	719,2	719,2
w % ogółu ludności miast	2010	100,0	100,0	100,0
	2015	100,0	100,0	100,0
	2016	100,0	100,0	100,0
	2017	100,0	100,0	100,0

Tablica 12/30/. Ludność w miastach korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej według powiatów
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Ogółem	Z liczby ogółem – ludność korzystająca z sieci			
			wodociągowej	kanalizacyjnej	wodociągowej	kanalizacyjnej
			w tysiącach		w % ogółu ludności miast	
WOJEWÓDZTWO	2010	724,8	695,3	645,3	95,9	89,1
	2015	719,9	695,9	657,4	96,7	91,3
	2016	719,7	696,1	658,5	96,7	91,5
	2017	719,2	695,4	658,4	96,7	91,6
Powiat augustowski						
Augustów		30,3	28,0	27,4	92,6	90,6
Lipsk		2,4	2,3	1,9	94,8	81,1

Tablica 12/30/. Ludność w miastach korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej według powiatów (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Z liczby ogółem – ludność korzystająca z sieci			
		wodociągowej	kanalizacyjnej	wodociągowej	kanalizacyjnej
		w tysiącach		w % ogółu ludności miast	
Powiat białostocki					
Choroszcz	5,8	5,3	4,5	91,0	77,9
Czarna Białostocka	9,4	9,2	7,6	98,0	81,0
Łapy	15,7	15,5	14,7	98,7	93,5
Michałow	3,1	3,1	3,1	99,6	99,6
Supraśl	4,6	4,5	4,3	97,9	93,5
Suraż	1,0	1,0	0,7	100,0	70,3
Tykocin	2,0	2,0	1,3	99,9	67,9
Wasilków	11,1	11,1	10,6	99,9	96,1
Zabłudów	2,5	2,0	1,9	82,3	76,5
Powiat bielski					
Bielsk Podlaski	25,6	24,6	20,8	96,2	81,0
Brańsk	3,8	3,8	3,5	99,5	92,0
Powiat grajewski					
Grajewo	22,0	21,5	18,7	97,5	84,9
Rajgród	1,6	1,2	1,1	74,2	72,2
Szczuczyn	3,4	3,2	1,4	92,5	41,8
Powiat hajnowski					
Hajnówka	20,9	20,3	18,2	96,8	87,2
Kleszczele	1,3	1,3	0,8	97,1	62,9
Powiat kolneński					
Kolno	10,4	10,4	9,1	99,9	87,6
Stawiski	2,2	2,0	1,9	88,2	86,4
Powiat łomżyński					
Jedwabne	1,6	1,3	1,2	80,9	71,1
Nowogród	2,2	2,0	1,8	93,8	83,6
Powiat moniecki					
Goniądz	1,8	1,7	1,4	91,6	75,1
Knyszyn	2,8	2,8	2,5	99,5	89,1
Mońki	10,0	9,6	9,1	95,4	90,5
Powiat sejneński					
Sejny	5,5	5,4	4,2	98,8	76,4
Powiat siemiatycki					
Drohiczyn	2,0	1,9	1,3	93,0	63,5
Siemiatycze	14,6	13,7	12,0	94,1	82,5
Powiat sokólski					
Dąbrowa Białostocka	5,6	5,4	4,9	96,8	86,3
Krynki	2,4	2,1	1,6	85,1	68,0
Sokółka	18,3	17,8	15,3	97,1	83,7
Suchowola	2,2	2,2	1,7	97,9	78,4

Tablica 12/30/. Ludność w miastach korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej według powiatów (dok.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Z liczby ogółem – ludność korzystająca z sieci			
		wodociągowej	kanalizacyjnej	wodociągowej	kanalizacyjnej
	w tysiącach		w % ogółu ludności miast		
Powiat wysokomazowiecki					
Ciechanowiec	4,7	4,0	3,0	86,7	63,9
Czyżew	2,6	2,5	2,1	94,3	78,6
Szepietowo	2,2	2,0	1,6	89,2	72,9
Wysokie Mazowieckie	9,4	9,2	9,0	97,8	95,8
Powiat zambrowski					
Zambrów	22,2	21,8	20,7	98,3	93,4
Miasta na prawach powiatu					
Białystok	297,3	289,7	286,1	97,5	96,2
Łomża	63,1	61,4	59,4	97,3	94,1
Suwałki	69,6	67,0	65,9	96,3	94,7

Tablica 13/31/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin

Wyszczególnienie		Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
		wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
		stan w dniu 31 XII						
WOJEWÓDZTWO	2010	12321,5	2556,9	179019	74479	131	37020,1	30,7
	2015	13443,3	3436,2	193513	89956	97	40154,2	33,7
	2016	13517,3	3507,4	196183	93025	99	39444,4	33,2
	2017	13544,0	3553,3	197128	93960	96	39423,8	33,3
miasta		2018,4	1818,6	74827	64713	54	20981,5	29,2
wieś		11525,6	1734,7	122301	29247	42	18442,3	39,6
POWIAT AUGUSTOWSKI		1054,5	260,1	10673	5289	5	2116,7	36,0
miasta		98,2	99,9	4319	4120	1	794,1	24,3
wieś		956,3	160,2	6354	1169	4	1322,6	50,8
Gmina miejska								
Augustów		82,6	90,1	3915	3851	1	741,8	24,5
Gmina miejsko-wiejska								
Lipsk		143,5	9,8	908	269	–	125,2	23,7
miasto		15,6	9,8	404	269	–	52,3	22,0
wieś		127,9	–	504	–	–	72,9	25,1
Gminy wiejskie								
Augustów		225,9	43,2	1684	215	–	457,8	67,2
Bargłów Kościelny		224,1	9,4	1209	148	4	411,0	72,9
Nowinka		113,0	99,7	903	557	–	71,1	24,4
Płaska		73,9	–	989	–	–	53,5	20,6
Sztabin		191,5	7,9	1065	249	–	256,3	49,6

a łącznie z kolektorami.

Tablica 13/31/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dm ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT BIAŁOSTOCKI	1656,8	819,9	33629	19541	12	4213,5	28,8
miasta	253,8	245,1	9360	8353	4	1558,9	28,3
wieś	1403,0	574,8	24269	11188	8	2654,6	29,1
Gminy miejsko-wiejskie							
Choroszcz	166,5	52,3	3134	1353	2	398,0	26,7
miasto	35,0	26,7	874	705	2	162,6	27,9
wieś	131,5	25,6	2260	648	-	235,4	25,9
Czarna Białostocka	97,5	53,7	1787	1246	-	261,3	22,7
miasto	40,4	40,8	1163	1019	-	213,2	22,6
wieś	57,1	12,9	624	227	-	48,1	23,0
Łapy	116,5	121,2	4332	3387	-	569,2	25,7
miasto	50,3	59,8	2325	2227	-	379,1	24,1
wieś	66,2	61,4	2007	1160	-	190,1	29,8
Michałow	199,5	39,8	2396	877	-	198,6	29,4
miasto	29,2	18,6	668	666	-	124,4	40,4
wieś	170,3	21,2	1728	211	-	74,2	20,2
Supraśl	96,3	97,6	3822	3428	-	340,9	22,9
miasto	30,0	24,1	1093	1030	-	109,0	23,4
wieś	66,3	73,5	2729	2398	-	231,9	22,6
Suraż	38,9	16,0	712	240	-	83,4	42,1
miasto	12,2	16,0	336	240	-	31,1	31,5
wieś	26,7	-	376	-	-	52,3	52,6
Tykocin	103,7	10,9	1400	276	2	370,9	59,0
miasto	9,9	9,9	468	268	2	106,0	53,5
wieś	93,8	1,0	932	8	-	264,9	61,5
Wasilków	68,9	74,1	3188	3002	-	463,5	28,7
miasto	28,7	34,1	1907	1709	-	336,9	30,6
wieś	40,2	40,0	1281	1293	-	126,6	24,6
Zabłudów	160,2	19,6	1913	546	4	250,5	27,1
miasto	18,1	15,1	526	489	-	96,6	38,9
wieś	142,1	4,5	1387	57	4	153,9	22,8

a łącznie z kolektorami.

Tablica 13/31/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT BIAŁOSTOCKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Dobrzyniewo Duże	134,0	68,3	2656	1218	–	243,7	26,9
Gródek	56,9	26,9	1230	677	4	86,1	16,3
Juchnowiec Kościelny	188,5	118,5	3920	2336	–	566,2	35,6
Poświętne	77,1	66,3	834	451	–	139,2	40,2
Turośń Kościelna	121,0	54,7	1920	504	–	202,3	32,8
Zawady	31,3	–	385	–	–	39,7	14,3
POWIAT BIELSKI	775,9	205,0	14933	5566	4	1925,4	34,5
miasta	112,8	108,6	4993	3796	–	780,3	26,5
wieś	663,1	96,4	9940	1770	4	1145,1	43,6
Gminy miejskie							
Bielsk Podlaski	93,6	88,5	4103	2946	–	666,4	25,9
Brańsk	19,2	20,1	890	850	–	113,9	30,0
Gminy wiejskie							
Bielsk Podlaski	192,3	29,6	3308	512	–	214,0	31,4
Boćki	134,8	10,3	1441	369	–	216,3	49,1
Brańsk	136,0	2,2	1797	43	–	341,0	58,1
Orla	42,1	10,2	1556	297	1	72,7	25,9
Rudka	30,0	33,9	484	438	–	48,4	25,4
Wyszki	127,9	10,2	1354	111	3	252,7	56,6
POWIAT GRAJEWSKI	637,5	113,9	7074	3083	7	1446,8	30,2
miasta	94,8	70,1	2788	2232	6	648,7	23,9
wieś	542,7	43,8	4286	851	1	798,1	38,4
Gmina miejska							
Grajewo	50,4	47,5	2003	1655	6	520,2	23,5
Gminy miejsko-wiejskie							
Rajgród	134,1	12,6	921	416	–	162,0	30,6
miasto	31,1	12,0	392	390	–	52,0	32,7
wieś	103,0	0,6	529	26	–	110,0	29,7
Szczuczyn	84,4	11,3	992	192	1	220,6	36,0
miasto	13,3	10,6	393	187	–	76,5	22,3
wieś	71,1	0,7	599	5	1	144,1	53,4
Gminy wiejskie							
Grajewo	203,9	1,0	1247	1	–	257,7	43,9
Radziłów	102,4	25,1	1109	438	–	196,5	40,9
Wąsosz	62,3	16,4	802	381	–	89,8	24,1

a łącznie z kolektorami.

Tablica 13/31/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT HAJNOWSKI	739,8	295,8	14726	7756	5	1068,8	24,3
miasta	102,1	92,9	4676	3834	3	559,8	25,0
wieś	637,7	202,9	10050	3922	2	509,0	23,6
Gmina miejska							
Hajnówka	88,3	80,6	4174	3595	3	538,4	25,6
Gmina miejsko-wiejska							
Kleszczele	59,7	16,5	1268	280	-	47,3	18,2
miasto	13,8	12,3	502	239	-	21,4	16,3
wieś	45,9	4,2	766	41	-	25,9	20,1
Gminy wiejskie							
Białowieża	31,5	39,2	970	730	-	63,9	29,2
Czeremcha	73,5	31,7	1313	689	2	56,3	17,3
Czyże	69,3	9,1	942	123	-	53,9	26,5
Dubicze Cerkiewne	71,8	15,4	931	200	-	42,3	27,2
Hajnówka	104,5	21,7	1528	668	-	92,0	23,4
Narew	120,1	19,8	1621	424	-	101,6	28,3
Narewka	121,1	61,8	1979	1047	-	73,1	19,7
POWIAT KOLNEŃSKI	589,0	60,2	6176	1710	6	1059,9	27,3
miasta	38,9	47,1	1599	1426	5	282,7	22,3
wieś	550,1	13,1	4577	284	1	777,2	29,7
Gmina miejska							
Kolno	27,4	37,1	1211	1038	1	223,0	21,5
Gmina miejsko-wiejska							
Stawiski	95,9	10,0	1138	388	4	289,3	46,4
miasto	11,5	10,0	388	388	4	59,7	26,5
wieś	84,4	-	750	-	-	229,6	57,6
Gminy wiejskie							
Grabowo	82,4	5,3	674	85	-	128,1	36,4
Kolno	207,6	-	1757	-	1	245,1	28,3
Mały Płock	103,2	1,2	942	28	-	99,3	20,5
Turośl	72,5	6,6	454	171	-	75,1	14,7
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	915,7	86,9	12341	2403	2	1617,2	31,6
miasta	29,3	14,6	914	482	1	90,4	23,7
wieś	886,4	72,3	11427	1921	1	1526,8	32,2

a łącznie z kolektorami.

Tablica 13/31/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT ŁOMŻYŃSKI (dok.)							
Gminy miejsko-wiejskie							
Jedwabne	80,2	8,1	786	340	1	68,8	12,8
miasto	15,1	8,1	383	340	1	24,3	14,8
wieś	65,1	-	403	-	-	44,5	11,9
Nowogród	56,3	6,5	1120	142	-	162,2	39,9
miasto	14,2	6,5	531	142	-	66,1	30,5
wieś	42,1	-	589	-	-	96,1	50,7
Gminy wiejskie							
Łomża	152,9	24,5	3313	677	-	361,4	33,2
Miastkowo	89,3	-	1018	-	-	130,0	30,3
Piątnica	161,9	27,3	2644	684	-	312,6	29,2
Przytuły	60,9	-	463	-	-	68,9	31,8
Śniadowo	128,3	6,0	1356	269	1	265,9	49,1
Wizna	72,3	14,5	814	291	-	169,2	41,1
Zbójna	113,6	-	827	-	-	78,2	18,5
POWIAT MONIECKI	734,6	185,7	8017	3474	11	1486,2	36,2
miasta	62,9	77,6	2237	1907	6	425,0	28,9
wieś	671,7	108,1	5780	1567	5	1061,2	40,2
Gminy miejsko-wiejskie							
Goniądz	70,3	18,2	1146	423	4	213,9	42,8
miasto	12,0	15,8	490	419	2	90,2	49,4
wieś	58,3	2,4	656	4	2	123,7	39,0
Knyszyn	74,2	20,9	1277	792	7	144,0	29,9
miasto	15,5	20,1	811	762	4	86,0	30,6
wieś	58,7	0,8	466	30	3	58,0	29,0
Mońki	176,6	41,7	1831	726	-	462,3	30,8
miasto	35,4	41,7	936	726	-	248,8	24,7
wieś	141,2	-	895	-	-	213,5	43,0
Gminy wiejskie							
Jasionówka	89,4	4,9	639	190	-	80,1	28,4
Jaświły	144,4	32,0	1223	448	-	221,1	44,2
Krypno	101,1	44,8	1020	604	-	220,8	54,6
Trzcianne	78,6	23,2	881	291	-	144,0	32,8

a łącznie z kolektorami.

Tablica 13/31/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dm ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT SEJNEŃSKI	483,2	27,6	3819	834	11	766,7	37,8
miasta	14,0	11,4	779	500	6	126,3	22,9
wieś	469,2	16,2	3040	334	5	640,4	43,3
Gmina miejska							
Sejny	14,0	11,4	779	500	6	126,3	22,9
Gminy wiejskie							
Giby	68,3	–	558	–	–	134,0	48,2
Krasnopol	55,9	–	533	–	3	58,0	15,1
Puńsk	170,5	16,2	1051	334	2	298,4	71,7
Sejny	174,5	–	898	–	–	150,0	37,4
POWIAT SIEMIATYCKI	856,6	133,8	11461	3093	3	1656,6	36,6
miasta	76,5	78,7	2631	2082	–	513,1	30,9
wieś	780,1	55,1	8830	1011	3	1143,5	39,9
Gmina miejska							
Siemiatycze	52,1	60,1	1983	1664	–	446,1	30,6
Gmina miejsko-wiejska							
Drohiczyn	139,9	19,4	1871	428	–	333,9	52,0
miasto	24,4	18,6	648	418	–	67,0	33,1
wieś	115,5	0,8	1223	10	–	266,9	60,7
Gminy wiejskie							
Dziadkowice	80,2	10,1	705	146	–	132,6	47,3
Grodzisk	113,3	8,2	1175	213	–	211,4	49,5
Mielnik	75,0	17,7	1149	312	2	59,6	24,8
Milejczyce	83,9	–	813	–	–	56,0	30,7
Nurzec-Stacja	95,8	10,2	1250	246	1	67,5	17,0
Perlejewo	92,9	–	835	–	–	175,3	61,2
Siemiatycze	123,5	8,1	1680	84	–	174,2	28,5
POWIAT SOKÓLSKI	1447,4	191,6	14158	5030	6	1926,3	28,2
miasta	160,8	127,2	4535	3775	6	781,9	27,3
wieś	1286,6	64,4	9623	1255	–	1144,4	28,8
Gminy miejsko-wiejskie							
Dąbrowa Białostocka	254,8	24,6	2185	730	–	329,9	28,1
miasto	24,1	22,8	746	705	–	138,8	24,7
wieś	230,7	1,8	1439	25	–	191,1	31,4
Krynki	67,6	20,7	1026	453	–	72,0	22,9
miasto	33,4	20,7	578	453	–	58,0	23,9
wieś	34,2	–	448	–	–	14,0	19,7

a łącznie z kolektorami.

Tablica 13/31/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT SOKÓLSKI (dok.)							
Gminy miejsko-wiejskie (dok.)							
Sokółka	199,8	58,6	3907	2107	6	569,9	22,1
miasto	64,3	56,7	2506	2065	6	481,1	26,2
wieś	135,5	1,9	1401	42	-	88,8	11,9
Suchowola	240,2	31,7	1963	617	-	313,5	45,0
miasto	39,0	27,0	705	552	-	104,0	47,3
wieś	201,2	4,7	1258	65	-	209,5	44,0
Gminy wiejskie							
Janów	110,5	8,2	931	209	-	166,0	39,7
Korycin	117,4	7,7	817	138	-	151,2	45,9
Kuźnica	128,1	14,8	977	335	-	82,7	20,2
Nowy Dwór	109,7	11,0	727	156	-	103,0	38,1
Sidra	132,9	9,9	897	172	-	75,9	21,5
Szudziałowo	86,4	4,4	728	113	-	62,2	21,0
POWIAT SUWAŃSKI	1261,3	249,5	8849	2666	3	1472,0	41,1
wieś	1261,3	249,5	8849	2666	3	1472,0	41,1
Gminy wiejskie							
Bakalarzewo	124,3	57,6	1141	504	-	131,0	42,2
Filipów	144,4	18,6	955	297	1	169,2	38,6
Jeleniewo	150,6	30,8	835	170	-	140,6	44,5
Przerośl	115,7	8,0	813	122	-	124,0	41,8
Raczki	160,0	18,2	1095	478	-	248,0	41,4
Rutka-Tartak	81,1	10,8	556	142	-	108,8	46,1
Suwałki	239,4	83,9	1973	702	-	207,6	27,5
Szypłiszki	102,9	10,3	945	136	-	230,8	58,7
Wiżajny	142,9	11,3	536	115	2	112,0	46,7
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	1034,8	114,6	13686	3573	9	3449,6	59,8
miasta	96,9	79,0	3778	3022	4	515,6	27,1
wieś	937,9	35,6	9908	551	5	2934,0	75,8
Gmina miejska							
Wysokie Mazowieckie	31,5	29,5	1290	1079	-	258,6	27,5

a łącznie z kolektorami.

Tablica 13/31/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (dok.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dm ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI (dok.)							
Gminy miejsko-wiejskie							
Ciechanowiec	134,1	18,9	2510	875	5	368,5	41,7
miasto	28,6	18,9	1264	875	4	126,6	26,7
wieś	105,5	–	1246	–	1	241,9	59,2
Czyżew	141,5	24,4	1734	675	–	372,2	57,9
miasto	23,1	20,0	722	622	–	65,3	24,8
wieś	118,4	4,4	1012	53	–	306,9	80,9
Szepietowo	118,2	13,7	1620	474	–	492,7	69,9
miasto	13,7	10,6	502	446	–	65,1	29,3
wieś	104,5	3,1	1118	28	–	427,6	88,6
Gminy wiejskie							
Klukowo	93,0	2,8	1098	57	–	321,2	72,2
Kobylin-Borzemy	80,8	–	810	–	4	261,7	79,3
Kulesze Kościelne	70,8	–	738	–	–	327,3	104,6
Nowe Piekuty	67,6	–	885	–	–	289,0	73,0
Sokoły	117,9	25,3	1648	413	–	353,8	61,3
Wysokie Mazowieckie	179,4	–	1353	–	–	404,6	75,0
POWIAT ZAMBROWSKI	533,6	98,9	6774	2034	–	1945,3	44,1
miasta	54,1	56,6	1406	1276	–	631,9	28,5
wieś	479,5	42,3	5368	758	–	1313,4	59,9
Gmina miejska							
Zambrów	54,1	56,6	1406	1276	–	631,9	28,5
Gminy wiejskie							
Kołaki Kościelne	55,0	–	642	–	–	153,5	65,3
Rutki	124,2	18,8	1127	385	–	202,3	35,8
Szumowo	102,1	–	1336	–	–	369,0	74,7
Zambrów	198,2	23,5	2263	373	–	588,6	65,4
MIASTA NA PRAWACH POWIATU							
Białystok	556,5	474,2	21175	19939	–	9704,0	32,7
Łomża	125,3	114,5	4754	3755	1	1676,8	26,7
Suwałki	141,5	121,1	4883	4214	11	1892,0	27,2

a łącznie z kolektorami.

Tablica 14/32/. Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	w hektometrach sześciennych				w odsetkach			
Ogółem	40,6	39,1	40,7	41,3	100,0	100,0	100,0	100,0
odprowadzone:								
bezpośrednio z zakładów ^a	7,1	7,0	7,5	7,7	17,4	18,0	18,5	18,7
w tym wody chłodnicze (umownie czyste)	0,5	0,1	0,2	0,2	1,3	0,3	0,5	0,6
siecią kanalizacyjną	33,5	32,0	33,1	33,6	82,6	82,0	81,5	81,3
W tym ścieki wymagające oczyszczenia	40,1	39,0	40,5	41,1	98,7	99,7	99,5	99,4
oczyszczane	40,1	39,0	40,5	41,1	98,7	99,7	99,5	99,4
mechanicznie	0,8	0,9	0,6	0,3	1,9	2,3	1,5	0,8
biologicznie	7,1	6,8	7,4	7,6	17,4	17,5	18,2	18,3
z podwyższonym usuwaniem biogenów	32,2	31,2	32,4	33,2	79,3	79,9	79,7	80,3
nieoczyszczane	0,0	-	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0
w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

Tablica 15/33/. Ścieki przemysłowe^a i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi według powiatów

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym oczyszczane			
		razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
w dekametrach sześciennych					
WOJEWÓDZTWO					
2010	40109	40082	783	7085	32214
2015	38951	38951	900	6837	31214
2016	40459	40453	624	7414	32415
2017	41083	41077	331	7568	33178
Powiaty					
Augustowski	1199	1199	-	39	1160
Białostocki	3825	3825	-	1353	2472
Bielski	1365	1365	-	507	858
Grajewski	1871	1871	14	175	1682
Hajnowski	1942	1942	-	297	1645
Kolneński	774	774	-	493	281
Łomżyński	1135	1135	-	126	1009
Moniecki	948	948	-	489	459
Sejneński	382	382	-	200	182
Siemiatycki	1255	1255	58	100	1097
Sokółski	1553	1553	-	1165	388
Suwalski	341	341	-	155	186
Wysokomazowiecki	3357	3357	-	605	2752
Zambrowski	1358	1352	-	890	462

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

Tablica 15/33/. Ścieki przemysłowe^a i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi według powiatów (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym oczyszczone			
		razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
		w dekametrach sześciennych			
Miasta na prawach powiatu					
Białystok	12892	12892	231	–	12661
Łomża	3231	3231	28	974	2229
Suwałki	3655	3655	–	–	3655

a łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

Tablica 16/34/. Ścieki przemysłowe^a i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w miastach

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym oczyszczone				
		razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	
		w dekametrach sześciennych				
Ogółem	2010	36166	36139	711	5251	30177
	2015	34838	34838	869	5297	28672
	2016	35767	35761	563	5633	29565
	2017	36135	36129	273	5756	30100
w tym miasta o dużej skali zagrożenia ściekami:						
Białystok		12892	12892	231	–	12661
Suwałki		3655	3655	–	–	3655
Łomża		3231	3231	28	974	2229
Wysokie Mazowieckie		2685	2685	–	–	2685
Grajewo		1644	1644	14	–	1630
Hajnówka		1500	1500	–	–	1500
Zambrów		1170	1164	–	702	462
Bielsk Podlaski		1113	1113	–	286	827
Augustów		1040	1040	–	–	1040
Siemiatycze		1038	1038	–	–	1038
Sokółka		883	883	–	883	–
Mońki		714	714	–	288	426
Kolno		678	678	–	397	281

a łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

Tablica 17/35/. Ścieki przemysłowe odprowadzone do wód lub do ziemi^a

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	w dekametrach sześciennych				w odsetkach			
Ogółem	7072	7030	7514	7727	100,0	100,0	100,0	100,0
Wody chłodnicze (umownie czyste)	511	101	196	231	7,2	1,4	2,6	3,0
Ścieki wymagające oczyszczania	6561	6929	7318	7496	92,8	98,6	97,4	97,0
oczyszczane	6534	6929	7312	7490	92,4	98,6	97,3	96,9
mechanicznie	755	900	624	331	10,7	12,8	8,3	4,3
biologicznie	2412	2082	2455	2520	34,1	29,6	32,7	32,6
z podwyższonym usuwaniem biogenów	3367	3947	4233	4639	47,6	56,2	56,3	60,0
nieoczyszczane	27	-	6	6	0,4	-	0,1	0,1

a łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie ciepłne w zbiornikowych układach skraplaczy turbin.

Tablica 18/36/. Ścieki przemysłowe według powiatów i gmin

Wyszczególnienie	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi					
	ogółem	do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczane				
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	
w dekametrach sześciennych										
WOJEWÓDZTWO	2010	10817	7072	511	3745	6561	6534	755	2412	3367
	2015	10722	7030	101	3692	6929	6929	900	2082	3947
	2016	11233	7514	196	3719	7318	7312	624	2455	4233
	2017	11567	7727	231	3840	7496	7490	331	2520	4639
miasta		10507	6768	231	3739	6537	6531	273	2414	3844
wieś		1060	959	-	101	959	959	58	106	795
POWIAT AUGUSTOWSKI		43	-	-	43	-	-	-	-	-
miasta		43	-	-	43	-	-	-	-	-
Gmina miejska										
Augustów		43	-	-	43	-	-	-	-	-
POWIAT BIAŁOSTOCKI		273	26	25	247	1	1	-	1	-
miasta		260	25	25	235	-	-	-	-	-
wieś		13	1	-	12	1	1	-	1	-
Gminy miejsko-wiejskie										
Choroszcz		79	-	-	79	-	-	-	-	-
miasto		73	-	-	73	-	-	-	-	-
wieś		6	-	-	6	-	-	-	-	-
Łąpy – miasto		85	25	25	60	-	-	-	-	-
Michałow – wieś		1	1	-	-	1	1	-	1	-
Tykocin – miasto		47	-	-	47	-	-	-	-	-
Wasilków – miasto		55	-	-	55	-	-	-	-	-

a łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych – dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie ciepłne w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

Tablica 18/36/. Ścieki przemysłowe według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi				
	ogółem	do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczane			
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
w dekametrach sześciennych									
POWIAT BIAŁOSTOCKI (dok.)									
Gmina wiejska									
Juchnowiec Kościelny	6	-	-	6	-	-	-	-	-
POWIAT BIELSKI	438	290	-	148	290	290	-	290	-
miasta	434	286	-	148	286	286	-	286	-
wieś	4	4	-	-	4	4	-	4	-
Gmina miejska									
Bielsk Podlaski	434	286	-	148	286	286	-	286	-
Gmina wiejska									
Orla	4	4	-	-	4	4	-	4	-
POWIAT GRAJEWSKI	1041	1020	-	21	1020	1020	14	-	1006
miasta	1041	1020	-	21	1020	1020	14	-	1006
Gmina miejska									
Grajewo	1041	1020	-	21	1020	1020	14	-	1006
POWIAT HAJNOWSKI	204	-	-	204	-	-	-	-	-
miasta	201	-	-	201	-	-	-	-	-
wieś	3	-	-	3	-	-	-	-	-
Gmina miejska									
Hajnówka	201	-	-	201	-	-	-	-	-
Gmina wiejska									
Narewka	3	-	-	3	-	-	-	-	-
POWIAT KOLNEŃSKI	397	397	-	-	397	397	-	397	-
miasta	397	397	-	-	397	397	-	397	-
Gmina miejska									
Kolno	397	397	-	-	397	397	-	397	-
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	877	807	-	70	807	807	-	22	785
wieś	877	807	-	70	807	807	-	22	785
Gminy wiejskie									
Łomża	88	21	-	67	21	21	-	21	-
Piątnica	788	785	-	3	785	785	-	-	785
Śniadowo	1	1	-	-	1	1	-	1	-

a Łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych – dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie ciepłe w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

Tablica 18/36/. Ścieki przemysłowe według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi				
	ogółem	do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczone			
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
	w dekametrach sześciennych								
POWIAT MONIECKI	327	325	27	2	298	298	-	288	10
miasta	317	315	27	2	288	288	-	288	-
wieś	10	10	-	-	10	10	-	-	10
Gminy miejsko-wiejskie									
Goniądz – wieś	10	10	-	-	10	10	-	-	10
Knyszyn – miasto	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Mońki – miasto	315	315	27	-	288	288	-	288	-
POWIAT SEJNEŃSKI	172	159	17	13	142	142	-	142	-
miasta	172	159	17	13	142	142	-	142	-
Gmina miejska									
Sejny	172	159	17	13	142	142	-	142	-
POWIAT SIEMIATYCKI	679	58	-	621	58	58	58	-	-
miasta	621	-	-	621	-	-	-	-	-
wieś	58	58	-	-	58	58	58	-	-
Gmina miejska									
Siemiatycze	621	-	-	621	-	-	-	-	-
Gmina wiejska									
Mielnik	58	58	-	-	58	58	58	-	-
POWIAT SOKÓLSKI	133	53	-	80	53	53	-	53	-
miasta	133	53	-	80	53	53	-	53	-
Gminy miejsko-wiejskie									
Dąbrowa Białostocka – miasto	34	-	-	34	-	-	-	-	-
Krynki – miasto	16	-	-	16	-	-	-	-	-
Sokółka – miasto	83	53	-	30	53	53	-	53	-
POWIAT SUWALSKI	33	33	-	-	33	33	-	33	-
wieś	33	33	-	-	33	33	-	33	-
Gmina wiejska									
Filipów	33	33	-	-	33	33	-	33	-

a Łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych – dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie ciepłownicze w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

Tablica 18/36/. Ścieki przemysłowe według powiatów i gmin (dok.)

Wyszczególnienie	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi				
	ogółem	do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczane			
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
	w dekametrach sześciennych								
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	2721	2696	–	25	2696	2696	–	320	2376
miasta	2675	2650	–	25	2650	2650	–	274	2376
wieś	46	46	–	–	46	46	–	46	–
Gmina miejska									
Wysokie Mazowieckie	2376	2376	–	–	2376	2376	–	–	2376
Gminy miejsko-wiejskie									
Ciechanowiec	35	10	–	25	10	10	–	10	–
miasto	25	–	–	25	–	–	–	–	–
wieś	10	10	–	–	10	10	–	10	–
Czyżew – miasto	274	274	–	–	274	274	–	274	–
Gmina wiejska									
Klukowo	36	36	–	–	36	36	–	36	–
POWIAT ZAMBROWSKI	490	468	–	22	468	462	–	–	462
miasta	474	468	–	6	468	462	–	–	462
wieś	16	–	–	16	–	–	–	–	–
Gmina miejska									
Zambrów	474	468	–	6	468	462	–	–	462
Gmina wiejska									
Rutki	16	–	–	16	–	–	–	–	–
MIASTA NA PRAWACH POWIATU									
Białystok	896	231	–	665	231	231	231	–	–
Łomża	1402	1164	162	238	1002	1002	28	974	–
Suwałki	1441	–	–	1441	–	–	–	–	–

a Łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych – dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie ciepłe w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

Tablica 19/37/. Ścieki przemysłowe według sekcji i działów w 2017 r.

Sekcje i działy	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi			
	ogółem	bezpośrednio do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczane		
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			mechaniczne	biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów
	w dekametrach sześciennych							
Ogółem	11567	7727	231	3840	7496	331	2520	4639
Przetwórstwo przemysłowe	10693	7430	231	3263	7199	55	2509	4629
w tym:								
produkcja artykułów spożywczych	9832	7398	231	2434	7167	28	2504	4629
produkcja napojów	375	–	–	375	–	–	–	–
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	378	218	–	160	218	218	–	–
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	6	–	–	6	–	–	–	–
Administracja publiczne i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	18	10	–	8	10	–	–	10
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	325	10	–	315	10	–	10	–
Pozostałe sekcje	147	59	–	88	59	58	1	–

a Łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych – dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie ciepłownicze w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

Tablica 20/38/. Oczyszczalnie ścieków przemysłowych
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Ogółem	29	26	26	24
Mechaniczne	5	3	3	2
przepustowość projektowa w m ³ /dobę	117351	18422	18422	17522
ścieki oczyszczane w m ³ /dobę	1967	1061	1673	756
Biologiczne	19	18	18	17
przepustowość projektowa w m ³ /dobę	27976	29074	29476	29471
ścieki oczyszczane w m ³ /dobę	15112	9160	10412	11337
Z podwyższonym usuwaniem biogenów	5	5	5	5
przepustowość projektowa w m ³ /dobę	11050	17150	17150	17150
ścieki oczyszczane w m ³ /dobę	10803	11655	11655	12810

Tablica 21/39/. Podczyszczalnie ścieków przemysłowych
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Ogółem	17	18	19	15
Mechaniczne	11	10	10	7
ścieki podczyszczane w m ³ /dobę	20381	22309	26006	26109
Chemiczne	5	7	8	6
ścieki podczyszczane w m ³ /dobę	1813	2839	3140	2842
Biologiczne	1	1	1	2
ścieki podczyszczane w m ³ /dobę	658	667	540	756

Tablica 22/40/. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi

Rodzaj ładunku	2010	2015	2016	2017
	w tonach na rok			
BZT ₅	61	25	29	35
ChZT	302	230	211	239
Zawiesina ogólna	156	67	77	77

Tablica 23/41/. Osady z oczyszczalni i podczyszczalni ścieków przemysłowych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w tonach suchej masy			
Osady wytworzone w ciągu roku	6948	3325	4291	5071
w tym:				
stosowane: w rolnictwie	1328	2500	2385	2589
do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne	2210	-	-	-
przekształcone termicznie	1197	698	1359	170
składowane	28	10	12	12
magazynowane czasowo	2174	79	76	76
Osady dotychczas składowane (nagromadzone) ^a	9	-	-	-

a Na terenach własnych zakładów – na składowiskach, poletkach, lagunach i stawach osadowych; stan w końcu roku.

Tablica 24/42/. Ścieki komunalne^a

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Ogółem w dm³	33548	32022	33141	33587
Oczyszczane	33548	32022	33141	33587
mechanicznie	28	-	-	-
biologicznie	4673	4755	4959	5048
z podwyższonym usuwaniem biogenów	28847	27267	28182	28539

a Bez ścieków dowiezionych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe.

Tablica 24/42/. Ścieki komunalne^a (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
W % ogółem:				
oczyszczane	100,0	100,0	100,0	100,0
mechanicznie	0,1	-	-	-
biologicznie	13,9	14,8	15,0	15,0
z podwyższonym usuwaniem biogenów	86,0	85,2	85,0	85,0

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłową.

Tablica 25/43/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin

Wyszczególnienie		Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
		ogółem	w tym		ogółem		w tym	
			biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
WOJEWÓDZTWO	2010	33548	4673	28847	751695	62,4	139336	610859
	2015	32022	4755	27267	801552	67,4	166796	634756
	2016	33141	4959	28182	802085	67,6	157309	644776
	2017	33587	5048	28539	803223	67,8	156273	646950
miasta		29598	3342	26256	694483	96,6	96391	598092
wieś		3989	1706	2283	108740	23,4	59882	48858
POWIAT AUGUSTOWSKI		1199	39	1160	35221	60,0	1157	34064
miasta		1097	-	1097	30390	93,1	-	30390
wieś		102	39	63	4831	18,6	1157	3674
Gmina miejska								
Augustów		1040	-	1040	28390	93,8	-	28390
Gmina miejsko-wiejska								
Lipsk		57	-	57	2000	38,0	-	2000
miasto		57	-	57	2000	84,2	-	2000
Gminy wiejskie								
Augustów		22	-	22	1079	15,8	-	1079
Bargłów Kościelny		23	23	-	725	12,9	725	-
Nowinka		33	16	17	1437	49,1	432	1005
Sztabin		24	-	24	1590	30,9	-	1590
POWIAT BIAŁOSTOCKI		3824	1352	2472	92644	63,0	42347	50297
miasta		1931	1003	928	51285	93,0	28242	23043
wieś		1893	349	1544	41359	45,0	14105	27254
Gminy miejsko-wiejskie								
Choroszcz		260	207	53	6241	41,7	4793	1448
miasto		207	207	-	4793	82,2	4793	-
wieś		53	-	53	1448	15,9	-	1448

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłową. b łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. c Na podstawie bilansów.

Tablica 25/43/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT BIAŁOSTOCKI (dok.)							
Gminy miejsko-wiejskie (dok.)							
Czarna Białostocka	241	-	241	9980	86,9	-	9980
miasto	216	-	216	9245	98,3	-	9245
wieś	25	-	25	735	35,2	-	735
Łapy	564	564	-	20324	92,1	20324	-
miasto	459	459	-	15325	97,7	15325	-
wieś	105	105	-	4999	78,3	4999	-
Michałowó	112	112	-	3386	50,5	3386	-
miasto	99	99	-	2886	93,9	2886	-
wieś	13	13	-	500	13,8	500	-
Supraśl	867	-	867	12950	86,3	-	12950
miasto	304	-	304	4621	100,0	-	4621
wieś	563	-	563	8329	80,2	-	8329
Suraż	27	27	-	987	49,7	987	-
miasto	27	27	-	987	99,5	987	-
Tykocin	129	129	-	2020	32,2	2020	-
miasto	126	126	-	1850	93,4	1850	-
wieś	3	3	-	170	4,0	170	-
Wasilków	504	-	504	11598	70,8	-	11598
miasto	408	-	408	9177	82,9	-	9177
wieś	96	-	96	2421	45,7	-	2421
Zabłudów	97	97	-	2877	31,1	2877	-
miasto	85	85	-	2401	97,0	2401	-
wieś	12	12	-	476	7,0	476	-
Gminy wiejskie							
Dobrzyniewo Duże	228	-	228	4718	51,6	-	4718
Gródek	92	92	-	3224	61,1	3224	-
Juchnowiec Kościelny	604	81	523	10070	62,7	2077	7993
Poświętne	43	43	-	2659	76,9	2659	-
Turośń Kościelna	56	-	56	1610	26,0	-	1610
POWIAT BIELSKI	1075	217	858	33069	59,7	8262	24807
miasta	940	113	827	28049	95,4	3785	24264
wieś	135	104	31	5020	19,3	4477	543
Gminy miejskie							
Bielsk Podlaski	827	-	827	24264	94,7	-	24264
Brańsk	113	113	-	3785	100,0	3785	-

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłowe. b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. c Na podstawie bilansów.

Tablica 25/43/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT BIELSKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Bielsk Podlaski	39	8	31	941	14,0	398	543
Boćki	30	30	–	1150	26,4	1150	–
Brańsk	2	2	–	124	2,1	124	–
Orla	17	17	–	545	19,7	545	–
Rudka	33	33	–	1700	89,7	1700	–
Wyszki	14	14	–	560	12,6	560	–
POWIAT GRAJEWSKI	851	175	676	26748	56,0	4597	22151
miasta	766	90	676	23541	87,0	1390	22151
wieś	85	85	–	3207	15,5	3207	–
Gmina miejska							
Grajewo	624	–	624	20387	92,5	–	20387
Gminy miejsko-wiejskie							
Rajgród	99	99	–	1640	31,1	1640	–
miasto	90	90	–	1390	88,5	1390	–
wieś	9	9	–	250	6,8	250	–
Szczuczyn	57	5	52	1924	31,4	160	1764
miasto	52	–	52	1764	51,5	–	1764
wieś	5	5	–	160	5,9	160	–
Gminy wiejskie							
Grajewo	4	4	–	143	2,4	143	–
Radziłów	42	42	–	1313	27,4	1313	–
Wąsosz	25	25	–	1341	36,4	1341	–
POWIAT HAJNOWSKI	1942	297	1645	32678	74,7	9343	23335
miasta	1522	22	1500	20867	93,9	1132	19735
wieś	420	275	145	11811	54,9	8211	3600
Gmina miejska							
Hajnówka	1500	–	1500	19735	94,3	–	19735
Gmina miejsko-wiejska							
Kleszczele	23	23	–	1198	46,8	1198	–
miasto	22	22	–	1132	87,3	1132	–
wieś	1	1	–	66	5,2	66	–

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłowe. b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. c Na podstawie bilansów.

Tablica 25/43/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki oczyszczane ^a w dm ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT HAJNOWSKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Białowieża	109	1	108	2192	97,3	42	2150
Czeremcha	44	44	–	2640	81,9	2640	–
Czyże	7	7	–	668	32,8	668	–
Dubicze Cerkiewne	7	7	–	240	15,3	240	–
Hajnówka	94	57	37	2650	67,8	1200	1450
Narew	82	82	–	810	22,7	810	–
Narewka	76	76	–	2545	68,6	2545	–
POWIAT KOLNEŃSKI	377	96	281	13723	35,4	3736	9987
miasta	321	40	281	12216	96,9	2229	9987
wieś	56	56	–	1507	5,8	1507	–
Gmina miejska							
Kolno	281	–	281	9987	96,3	–	9987
Gmina miejsko-wiejska							
Stawiski	40	40	–	2229	35,9	2229	–
miasto	40	40	–	2229	100,0	2229	–
Gminy wiejskie							
Grabowo	27	27	–	785	22,2	785	–
Mały Płock	6	6	–	115	2,4	115	–
Turośl	23	23	–	607	11,8	607	–
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	328	104	224	10898	21,3	5070	5828
miasta	64	64	–	2895	76,2	2895	–
wieś	264	40	224	8003	16,9	2175	5828
Gminy miejsko-wiejskie							
Jedwabne	37	37	–	1624	30,3	1624	–
miasto	37	37	–	1624	100,0	1624	–
Nowogród	27	27	–	1271	31,3	1271	–
miasto	27	27	–	1271	58,5	1271	–
Gminy wiejskie							
Łomża	97	2	95	2265	20,7	75	2190
Piątnica	114	9	105	2962	27,7	400	2562
Śniadowo	24	–	24	1076	20,1	–	1076
Wizna	29	29	–	1700	41,5	1700	–

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłowe. b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. c Na podstawie bilansów.

Tablica 25/43/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki oczyszczane ^a w dm ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT MONIECKI	650	201	449	19343	47,2	9986	9357
miasta	506	80	426	13208	90,2	4566	8642
wieś	144	121	23	6135	23,3	5420	715
Gminy miejsko-wiejskie							
Goniądz	19	17	2	2031	41,0	1806	225
miasto	17	17	-	1806	98,9	1806	-
wieś	2	-	2	225	7,2	-	225
Knyszyn	65	65	-	3060	64,0	3060	-
miasto	63	63	-	2760	99,2	2760	-
wieś	2	2	-	300	15,0	300	-
Mońki	426	-	426	8642	57,6	-	8642
miasto	426	-	426	8642	86,1	-	8642
Gminy wiejskie							
Jasionówka	12	12	-	550	19,5	550	-
Jaświły	37	16	21	1188	23,6	698	490
Krypno	56	56	-	2324	57,5	2324	-
Trzcianne	35	35	-	1548	35,4	1548	-
POWIAT SEJNEŃSKI	240	58	182	6115	30,2	1215	4900
miasta	182	-	182	4900	89,5	-	4900
wieś	58	58	-	1215	8,2	1215	-
Gmina miejska							
Sejny	182	-	182	4900	89,5	-	4900
Gmina wiejska							
Puńsk	58	58	-	1215	29,0	1215	-
POWIAT SIEMIATYCKI	1197	100	1097	19062	42,2	2823	16239
miasta	1082	44	1038	16313	98,3	1728	14585
wieś	115	56	59	2749	9,6	1095	1654
Gmina miejska							
Siemiatycze	1038	-	1038	14585	100,0	-	14585
Gmina miejsko-wiejska							
Drohiczyn	47	47	-	1813	28,4	1813	-
miasto	44	44	-	1728	85,9	1728	-
wieś	3	3	-	85	1,9	85	-

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe. b łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. c Na podstawie bilansów.

Tablica 25/43/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT SIEMIATYCKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Dziadkowice	11	11	-	620	22,1	620	-
Grodzisk	15	-	15	648	15,1	-	648
Mielnik	42	42	-	390	16,2	390	-
Nurzec-Stacja	28	-	28	850	21,6	-	850
Siemiatycze	16	-	16	156	2,5	-	156
POWIAT SOKÓLSKI	1500	1112	388	33748	49,5	28157	5591
miasta	1342	954	388	28274	98,9	22683	5591
wieś	158	158	-	5474	13,8	5474	-
Gminy miejsko-wiejskie							
Dąbrowa Białostocka	399	11	388	5926	50,8	335	5591
miasto	388	-	388	5591	99,3	-	5591
wieś	11	11	-	335	5,6	335	-
Krynki	68	68	-	2352	75,2	2352	-
miasto	68	68	-	2352	97,0	2352	-
Sokółka	833	833	-	18490	71,8	18490	-
miasto	830	830	-	18331	100,0	18331	-
wieś	3	3	-	159	2,1	159	-
Suchowola	59	59	-	2200	31,7	2200	-
miasto	56	56	-	2000	91,1	2000	-
wieś	3	3	-	200	4,2	200	-
Gminy wiejskie							
Janów	27	27	-	862	20,7	862	-
Korycin	15	15	-	470	14,4	470	-
Kuźnica	58	58	-	1329	32,8	1329	-
Nowy Dwór	17	17	-	779	28,9	779	-
Sidra	13	13	-	540	15,2	540	-
Szudziałowo	11	11	-	800	26,9	800	-
POWIAT SUWAŃSKI	308	122	186	10332	28,7	5076	5256
wieś	308	122	186	10332	28,7	5076	5256
Gminy wiejskie							
Bakałarzewo	29	-	29	1395	44,8	-	1395
Filipów	48	48	-	1391	31,7	1391	-
Jeleniewo	21	-	21	545	17,2	-	545
Przerośl	3	3	-	813	27,3	813	-
Raczki	65	65	-	2600	43,5	2600	-

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłowe. b łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. c Na podstawie bilansów.

Tablica 25/43/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (dok.)

Wyszczególnienie	Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT SUWALSKI (dok.)							
Gminy wiejskie (dok.)							
Rutka-Tartak	12	-	12	390	16,4	-	390
Suwałki	97	-	97	1676	22,0	-	1676
Szypiszki	18	6	12	872	22,2	272	600
Wiżajny	15	-	15	650	27,2	-	650
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	661	285	376	19853	34,5	8035	11818
miasta	598	230	368	17530	92,8	6046	11484
wieś	63	55	8	2323	6,0	1989	334
Gmina miejska							
Wysokie Mazowieckie	309	-	309	9377	99,9	-	9377
Gminy miejsko-wiejskie							
Ciechanowiec	124	124	-	3646	41,8	3646	-
miasto	124	124	-	3646	78,3	3646	-
Czyżew	111	111	-	2670	41,5	2670	-
miasto	106	106	-	2400	90,9	2400	-
wieś	5	5	-	270	7,1	270	-
Szepietowo	67	-	67	2441	34,7	-	2441
miasto	59	-	59	2107	95,4	-	2107
wieś	8	-	8	334	6,9	-	334
Gminy wiejskie							
Klukowo	5	5	-	294	6,6	294	-
Sokoły	45	45	-	1425	24,7	1425	-
POWIAT ZAMBROWSKI	890	890	-	26469	60,1	26469	-
miasta	702	702	-	21695	97,8	21695	-
wieś	188	188	-	4774	21,8	4774	-
Gmina miejska							
Zambrów	702	702	-	21695	97,8	21695	-
Gminy wiejskie							
Rutki	66	66	-	2439	43,3	2439	-
Zambrów	122	122	-	2335	26,0	2335	-
MIASTA NA PRAWACH POWIATU							
Białystok	12661	-	12661	294194	99,0	-	294194
Łomża	2229	-	2229	62100	98,4	-	62100
Suwałki	3655	-	3655	67026	96,4	-	67026

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe. b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. c Na podstawie bilansów.

Tablica 26/44/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin

Wyszczególnienie		Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu		Ścieki oczyszczone ^a w dam ³		Osady wytworzone w ciągu roku			
		ogółem	w tym		biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów	ogółem	w tym dowiezione do oczyszczalni	ogółem	w tym		
			biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów						stosowane		magazynowane czasowo
					w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne				w tonach suchej masy		
				w m ³ /dobę								
WOJEWÓDZTWO	2010	111	79	31	38826 ^b	195669	54208	495	16623	3630	2467	2423
	2015	122	93	29	42163	195800	43855	517	14453	4066	724	5157
	2016	122	92	30	41227	197144	49804	506	14342	3149	610	5331
	2017	122	93	29	40663	197544	55003	581	14552	2457	801	6312
miasta		36	20	16	25159	191669	51319	394	13765	2316	772	6044
wieś		86	73	13	15504	5875	3684	187	787	141	29	268
POWIAT AUGUSTOWSKI		6	2	4	300	10886	3024	18	856	6	745	80
miasta		2	-	2	-	10530	2917	17	827	6	745	76
wieś		4	2	2	300	356	107	1	29	-	-	4
Gmina miejska												
Augustów		1	-	1	-	10000	2858	15	820	-	745	75
Gmina miejsko-wiejska												
Lipsk – miasto		1	-	1	-	530	59	2	7	6	-	1
Gminy wiejskie												
Bargłów Kościelny		1	1	-	200	-	24	1	24	-	-	-
Nowinka		2	1	1	100	194	48	-	3	-	-	3
Sztabin		1	-	1	-	162	35	-	2	-	-	1
POWIAT BIAŁOSTOCKI		17	15	2	14274	2690	3185	77	396	284	-	28
miasta		6	5	1	12785	2500	2877	73	360	279	-	15
wieś		11	10	1	1489	190	308	4	36	5	-	13
Gminy miejsko-wiejskie												
Choroszcz – miasto		1	1	-	1500	-	328	57	56	-	-	11
Czarna Białostocka – miasto		1	-	1	-	2500	266	3	32	32	-	-
Łapy – miasto		1	1	-	10000	-	1950	1	247	247	-	-
Michałowó		2	2	-	600	-	128	5	10	-	-	10
miasto		1	1	-	385	-	114	4	4	-	-	4
wieś		1	1	-	215	-	14	1	6	-	-	6
Tykocin		2	2	-	530	-	136	7	8	-	-	-
miasto		1	1	-	500	-	133	7	8	-	-	-
wieś		1	1	-	30	-	3	-	-	-	-	-
Zabłudów		3	3	-	490	-	108	1	16	-	-	3
miasto		1	1	-	400	-	86	1	13	-	-	-
wieś		2	2	-	90	-	22	-	3	-	-	3

a Łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowiezonymi do oczyszczalni oraz wodami infiltracyjnymi; bez ścieków komunalnych oczyszczanych przez oczyszczalnie przemysłowe. b Dane dotyczą urządzeń do biologicznego oczyszczania.

Tablica 26/44/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu		Ścieki oczyszczone ^a w dam ³		Osady wytworzone w ciągu roku				
	ogółem	w tym		biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów	ogółem	w tym dowożone do oczyszczalni	ogółem	w tym			
		biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów						stosowane		magazynowane czasowo	
									w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne		
w m ³ /dobę					w tonach suchej masy							
POWIAT BIAŁOSTOCKI (dok.)												
Gminy wiejskie												
Gródek	3	3	–	850	–	116	3	9	5	–	–	4
Juchnowiec Kościelny	3	3	–	304	–	96	–	16	–	–	–	–
Turośń Kościelna	1	–	1	–	190	57	–	2	–	–	–	–
POWIAT BIELSKI	9	8	1	1052	6000	2375	14	773	314	–	–	457
miasta	2	1	1	383	6000	2241	14	762	311	–	–	449
wieś	7	7	–	669	–	134	–	11	3	–	–	8
Gminy miejskie												
Bielsk Podlaski	1	–	1	–	6000	2127	13	703	311	–	–	392
Brańsk	1	1	–	383	–	114	1	59	–	–	–	57
Gminy wiejskie												
Bielsk Podlaski	1	1	–	75	–	25	–	–	–	–	–	–
Boćki	1	1	–	270	–	30	–	5	–	–	–	5
Brańsk	2	2	–	19	–	2	–	–	–	–	–	–
Orla	2	2	–	55	–	22	–	3	3	–	–	–
Rudka	1	1	–	250	–	55	–	3	–	–	–	3
POWIAT GRAJEWSKI	9	7	2	1029	6500	1473	25	593	–	–	–	157
miasta	3	1	2	400	6500	1377	23	577	–	–	–	141
wieś	6	6	–	629	–	96	2	16	–	–	–	16
Gmina miejska												
Grajewo	1	–	1	–	6000	1199	8	542	–	–	–	106
Gminy miejsko-wiejskie												
Rajgród	2	2	–	446	–	105	6	10	–	–	–	10
miasto	1	1	–	400	–	96	6	10	–	–	–	10
wieś	1	1	–	46	–	9	–	–	–	–	–	–
Szczuczyn – miasto	1	–	1	–	500	82	9	25	–	–	–	25
Gminy wiejskie												
Grajewo	1	1	–	60	–	4	–	–	–	–	–	–
Radziłów	3	3	–	320	–	44	2	4	–	–	–	4
Wąsosz	1	1	–	203	–	39	–	12	–	–	–	12

a łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni oraz wodami infiltracyjnymi; bez ścieków komunalnych oczyszczanych przez oczyszczalnie przemysłowe.

Tablica 26/44/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu		Ścieki oczyszczone ^a w dam ³		Osady wytworzone w ciągu roku			
	ogółem	w tym		biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów	ogółem	w tym dowożone do oczyszczalni	ogółem	w tym		
		biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów						stosowane		magazynowane czasowo
									w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne	
				w m ³ /dobę				w tonach suchej masy			
POWIAT HAJNOWSKI	15	13	2	1871	7080	2031	24	171	137	-	25
miasta	3	2	1	150	6000	1570	4	125	123	-	-
wieś	12	11	1	1721	1080	461	20	46	14	-	25
Gmina miejska											
Hajnówka	1	-	1	-	6000	1541	4	123	123	-	-
Gmina miejsko-wiejska											
Kleszczele – miasto	2	2	-	150	-	29	-	2	-	-	-
Gminy wiejskie											
Białowieża	2	1	1	8	1080	142	2	21	-	-	21
Czeremcha	2	2	-	536	-	46	2	6	-	-	-
Czyże	1	1	-	150	-	18	-	1	-	-	-
Dubicze Cerkiewne	1	1	-	54	-	7	-	-	-	-	-
Hajnówka	1	1	-	120	-	57	-	1	1	-	-
Narew	2	2	-	323	-	97	14	13	13	-	-
Narewka	3	3	-	530	-	94	2	4	-	-	4
POWIAT KOLNEŃSKI	5	4	1	1000	1650	460	16	168	-	-	47
miasta	2	1	1	500	1650	397	9	148	-	-	31
wieś	3	3	-	500	-	63	7	20	-	-	16
Gmina miejska											
Kolno	1	-	1	-	1650	285	4	117	-	-	-
Gmina miejsko-wiejska											
Stawiski – miasto	1	1	-	500	-	112	5	31	-	-	31
Gminy wiejskie											
Grabowo	1	1	-	300	-	29	2	10	-	-	10
Mały Płock	1	1	-	100	-	10	4	4	-	-	4
Turośl	1	1	-	100	-	24	1	6	-	-	2
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	6	5	1	1068	200	173	13	47	13	2	21
miasta	2	2	-	800	-	75	11	19	-	-	19
wieś	4	3	1	268	200	98	2	28	13	2	2
Gminy miejsko-wiejskie											
Jedwabne – miasto	1	1	-	500	-	41	4	5	-	-	5
Nowogród – miasto	1	1	-	300	-	34	7	14	-	-	14

a Łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni oraz wodami infiltracyjnymi; bez ścieków komunalnych oczyszczanych przez oczyszczalnie przemysłowe.

Tablica 26/44/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu		Ścieki oczyszczone ^a w dam ³		Osady wytworzone w ciągu roku				
	ogółem	w tym		biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów	ogółem	w tym dowożone do oczyszczalni	ogółem	w tym			
		biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów						stosowane		magazynowane czasowo	
									w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne		
w m ³ /dobę					w tonach suchej masy							
POWIAT ŁOMŻYŃSKI (dok.)												
Gminy wiejskie												
Łomża	1	1	-	12	-	2	-	1	-	-	-	-
Piątnica	1	1	-	56	-	9	-	2	-	2	-	-
Śniadowo	1	-	1	-	200	46	1	12	-	-	-	2
Wizna	1	1	-	200	-	41	1	13	13	-	-	-
POWIAT MONIECKI	9	7	2	1885	2779	738	11	299	245	-	-	26
miasta	3	2	1	850	2600	554	9	257	245	-	-	12
wieś	6	5	1	1035	179	184	2	42	-	-	-	14
Gminy miejsko-wiejskie												
Goniądz – miasto	1	1	-	400	-	19	1	10	-	-	-	10
Knyszyn – miasto	1	1	-	450	-	103	2	31	29	-	-	2
Mońki – miasto	1	-	1	-	2600	432	6	216	216	-	-	-
Gminy wiejskie												
Jasionówka	1	1	-	160	-	21	-	2	-	-	-	2
Jaświły	2	1	1	160	179	52	-	4	-	-	-	4
Krypno	2	2	-	575	-	75	1	28	-	-	-	-
Trzcianne	1	1	-	140	-	36	1	8	-	-	-	8
POWIAT SEJNEŃSKI	2	1	1	300	2650	360	26	130	50	-	-	80
wieś	2	1	1	300	2650	360	26	130	50	-	-	80
Gminy wiejskie												
Puńsk	1	1	-	300	-	72	-	68	-	-	-	68
Sejny	1	-	1	-	2650	288	26	62	50	-	-	12
POWIAT SIEMIATYCKI	7	4	3	662	7065	1472	18	869	766	1	-	99
miasta	2	1	1	330	6595	1354	16	861	766	-	-	95
wieś	5	3	2	332	470	118	2	8	-	1	-	4
Gmina miejska												
Siemiatycze	1	-	1	-	6595	1289	15	835	742	-	-	93
Gmina miejsko-wiejska												
Drohiczyn	2	2	-	355	-	68	1	26	24	-	-	2
miasto	1	1	-	330	-	65	1	26	24	-	-	2
wieś	1	1	-	25	-	3	-	-	-	-	-	-

a Łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni oraz wodami infiltracyjnymi; bez ścieków komunalnych oczyszczanych przez oczyszczalnie przemysłowe.

Tablica 26/44/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu		Ścieki oczyszczone ^a w dam ³		Osady wytworzone w ciągu roku				
	ogółem	w tym		biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów	ogółem	w tym dowożone do oczyszczalni	ogółem	w tym			
		biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów						stosowane		magazynowane czasowo	
									w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne		
				w m ³ /dobę	w tonach suchej masy							
POWIAT SIEMIATYCKI (dok.)												
Gminy wiejskie												
Dziadkowice	1	1	–	77	–	11	–	1	–	1	–	–
Grodzisk	1	–	1	–	150	22	–	2	–	–	–	–
Mielnik	1	1	–	230	–	46	2	4	–	–	–	4
Nurzec-Stacja	1	–	1	–	320	36	–	1	–	–	–	–
POWIAT SOKÓLSKI	12	11	1	8647	2000	1849	19	425	113	–	–	30
miasta	4	3	1	7530	2000	1651	8	383	81	–	–	23
wieś	8	8	–	1117	–	198	11	42	32	–	–	7
Gminy miejsko-wiejskie												
Dąbrowa Białostocka	2	1	1	100	2000	401	2	98	86	–	–	12
miasto	1	–	1	–	2000	390	2	93	81	–	–	12
wieś	1	1	–	100	–	11	–	5	5	–	–	–
Krynki – miasto	1	1	–	1000	–	72	2	–	–	–	–	–
Sokółka – miasto	1	1	–	6000	–	1130	1	279	–	–	–	–
Suchowola	2	2	–	555	–	63	4	14	–	–	–	14
miasto	1	1	–	530	–	59	3	11	–	–	–	11
wieś	1	1	–	25	–	4	1	3	–	–	–	3
Gminy wiejskie												
Janów	1	1	–	157	–	28	1	1	–	–	–	1
Korycin	1	1	–	160	–	31	5	4	–	–	–	1
Kuźnica	1	1	–	350	–	60	2	11	11	–	–	–
Nowy Dwór	1	1	–	150	–	27	–	7	7	–	–	–
Sidra	1	1	–	100	–	24	–	9	9	–	–	–
Szudziałowo	1	1	–	75	–	13	2	2	–	–	–	2
POWIAT SUWAŃSKI	9	5	4	976	750	210	3	49	24	1	–	24
wieś	9	5	4	976	750	210	3	49	24	1	–	24
Gminy wiejskie												
Bakałarzewo	1	–	1	–	200	29	–	1	–	1	–	–
Filipów	2	2	–	283	–	48	–	11	7	–	–	4
Przerośl	1	1	–	156	–	12	–	11	–	–	–	11
Raczki	1	1	–	500	–	66	1	17	17	–	–	–
Rutka-Tartak	1	–	1	–	195	13	–	5	–	–	–	5
Szypliszki	2	1	1	37	150	20	2	2	–	–	–	2
Wiżajny	1	–	1	–	205	22	–	2	–	–	–	2

a Łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni oraz wodami infiltracyjnymi; bez ścieków komunalnych oczyszczanych przez oczyszczalnie przemysłowe.

Tablica 26/44/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin (dok.)

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu		Ścieki oczyszczone ^a w dam ³		Osady wytworzone w ciągu roku			
	ogółem	w tym		biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów	ogółem	w tym dowiezione do oczyszczalni	ogółem	w tym		
		biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów						stosowane		magazynowane czasowo
									w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne	
				w m ³ /dobę		w tonach suchej masy					
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	8	6	2	1990	1694	1027	21	239	112	52	49
miasta	4	2	2	1431	1694	916	18	213	112	27	48
wieś	4	4	–	559	–	111	3	26	–	25	1
Gmina miejska											
Wysokie Mazowieckie	1	–	1	–	1344	498	1	124	112	–	12
Gminy miejsko-wiejskie											
Ciechanowiec – miasto	1	1	–	915	–	208	14	36	–	–	36
Czyżew	2	2	–	554	–	113	2	30	–	30	–
miasto	1	1	–	516	–	108	2	27	–	27	–
wieś	1	1	–	38	–	5	–	3	–	3	–
Szepietowo – miasto	1	–	1	–	350	102	1	26	–	–	–
Gminy wiejskie											
Klukowo	2	2	–	50	–	5	–	–	–	–	–
Sokoły	1	1	–	471	–	101	3	23	–	22	1
POWIAT ZAMBROWSKI	5	5	–	5609	–	1236	104	304	–	–	54
wieś	5	5	–	5609	–	1236	104	304	–	–	54
Gminy wiejskie											
Rutki	2	2	–	650	–	92	7	52	–	–	52
Zambrów	3	3	–	4959	–	1144	97	252	–	–	2
MIASTA NA PRAWACH POWIATU											
Białystok	1	–	1	–	100000	26898	145	6633	–	–	3684
Łomża	1	–	1	–	20000	4137	29	1364	–	–	608
Suwałki	1	–	1	–	25600	4355	18	1236	393	–	843

a Łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowiezionymi do oczyszczalni oraz wodami infiltracyjnymi; bez ścieków komunalnych oczyszczanych przez oczyszczalnie przemysłowe.

Tablica 27/45/. Miasta obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków oraz ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Ogółem	Miasta o liczbie ludności						
			poniżej 2000	2000– –4999	5000– –9999	10000– –19999	20000– –49999	50000– –99999	100000 i więcej
Miasta	2010	39	6	14	6	5	5	2	1
	2015	40	6	15	5	6	5	2	1
	2016	40	6	15	5	6	5	2	1
	2017	40	6	15	5	6	5	2	1
Obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków		40	6	15	5	6	5	2	1
biologiczne		21	6	11	1	2	1	–	–
z podwyższonym usuwaniem biogenów		19	–	4	4	4	4	2	1
Oczyszczalnie ścieków obsługujące miasta	2010	37	6	12	6	5	5	2	1
	2015	38	6	15	4	5	5	2	1
	2016	38	6	15	4	5	5	2	1
	2017	37	6	14	4	5	5	2	1
Biologiczne		20	6	11	1	2	–	–	–
Z podwyższonym usuwaniem biogenów		17	–	3	3	3	5	2	1
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną^a w hm³	2010	30,7	0,2	1,1	2,0	3,0	5,2	5,8	13,5
	2015	28,8	0,3	1,2	1,1	3,1	4,6	5,7	12,8
	2016	29,5	0,3	1,3	1,4	3,3	4,6	5,7	12,8
	2017	29,6	0,3	1,3	1,3	3,4	4,7	5,9	12,7
Oczyszczane		29,6	0,3	1,3	1,3	3,4	4,7	5,9	12,7
biologicznie		3,3	0,3	0,8	0,2	1,3	0,7	–	–
z podwyższonym usuwaniem biogenów		26,3	–	0,5	1,1	2,2	4,0	5,9	12,7
Ludność w miastach korzystająca z oczyszczalni ścieków^b	2010	667364	7548	27909	41535	59147	114375	131731	285119
	2015	695538	8773	37783	33850	76682	116231	128714	293505
	2016	695464	8748	37938	33853	76170	115815	129139	293801
	2017	694483	8789	37950	33906	76047	114471	129126	294194
biologicznych		96391	8789	27458	4793	33656	21695	–	–
z podwyższonym usuwaniem biogenów		598092	–	10492	29113	42391	92776	129126	294194
W % ludności miast ogółem ^c		96,6	94,6	88,1	94,9	94,9	94,6	97,3	99,0

a W ciągu roku. b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe. c Na podstawie bilansów.

Uwaga do tablic 28/46/ i 29/47/

STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY		
stan ekologiczny	potencjał ekologiczny (jednolite części wód – sztuczne)	potencjał ekologiczny (jednolite części wód – silnie zmienione)
BARDZO DOBRY	MAKSYMALNY lub DOBRY	MAKSYMALNY lub DOBRY
DOBRY		
UMIARKOWANY	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY
SŁABY	SŁABY	SŁABY
ZŁY	ZŁY	ZŁY
STAN CHEMICZNY		
DOBRY	stan dobry	
PSD	stan poniżej dobrego	
STAN JEDNOLITEJ CZĘŚCI WÓD		
DOBRY	stan dobry	
ZŁY	stan zły	

Tablica 28/46/. Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2017 r.

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jednolitej części wód
Łosośna od źródeł do granicy państwa	Łosośna – Kowale	ZŁY	PSD	ZŁY
Usnarka do granicy państwa	Usnarka – profil graniczny	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Krynka	Krynka – profil graniczny Krynki	.	PSD	ZŁY
Świsłoc od Istoczanki wzdłuż granicy państwa	Świsłoc – profil graniczny Bobrowniki	.	PSD	ZŁY
Dopływ z Domanowa	Dopływ z Domanowa – ujście do Nurca	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Siennica	Siennica – ujście do Nurca	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Dopływ ze Skrzypek Małych	Dopływ ze Skrzypek Małych – ujście do Nurca	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Silna	Silna – ujście do Bugu	SŁABY	PSD	ZŁY
Kamianka z dopływami	Kamianka – Turna Mała	SŁABY	PSD	ZŁY
Leśna do Przewłoki	Leśna – profil graniczny Topiło	.	PSD	ZŁY
Biebla	Biebla – ujście do Brzozówki	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Kumiałka od źródeł do Kamionki	Kumiałka – ujście do Brzozówki	.	PSD	ZŁY
Horodnianka	Horodnianka – ujście do Biebrzy	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Kamienna	Kamienna – ujście Stara Kamienna	.	PSD	ZŁY
Kropiwna	Kropiwna – ujście Ostrowo	.	PSD	ZŁY
Sidra od Mościszanki do ujścia	Sidra – ujście do Biebrzy	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Sidra od źródeł do Mościszanki	Sidra – powyżej Mościszanki	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Dopływ z Długoleki	Dopływ z Długoleki – ujście do Nereśli	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Nereśl od źródeł do Rumejki	Nereśl – do Rumejki (most)	.	PSD	ZŁY
Supraśl od Pilnicy do ujścia	Supraśl – ujście Dzikie	.	PSD	ZŁY
Biała	Biała – ujście Nowe Aleksandrowo	.	PSD	ZŁY

Tablica 28/46/. Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2017 r. (cd.)

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jednolitej części wód
Czarna	Czarna – Sochonie	.	PSD	ZŁY
Supraśl od Grzybówki do Pilnicy	Supraśl – powyżej Supraśla	.	PSD	ZŁY
Płoska	Płoska – ujście Kołodno	.	PSD	ZŁY
Sokołda od Jałówki do ujścia	Sokołda – Surazkowo	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Kamionka	Kamionka – ujście do Sokołdy	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Słoja od Starzynki do ujścia	Słoja – ujście Kondycja	.	PSD	ZŁY
Horodnianka	Horodnianka – ujście poniżej Choroszczy	.	PSD	ZŁY
Czaplinianka	Czaplinianka – ujście	.	PSD	ZŁY
Turośnianka	Turośnianka – ujście	.	PSD	ZŁY
Awissa	Awissa – Płonka Kościelna	.	PSD	ZŁY
Liza	Liza – ujście	.	PSD	ZŁY
Szeroka Struga	Szeroka Struga – ujście do Narwi	SŁABY	PSD	ZŁY
Narew od Orlanki do Lizy	Narew – miejscowość Suraz	.	PSD	ZŁY
Strabelka	Strabelka – ujście	.	PSD	ZŁY
Orlanka od Orlej do ujścia	Orlanka – Chraboły	.	PSD	ZŁY
Biała	Biała – ujście Hryniewiczze Duże	.	PSD	ZŁY
Narew od Narewki do Orlanki	Narew – Ploski	.	PSD	ZŁY
Czarna	Czarna – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Rudnia	Rudnia – ujście do Narwi	SŁABY	PSD	ZŁY
Ruda	Ruda – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Olszanka	Olszanka – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Narewka od granicy państwa do Jelonki bez Jelonki	Narewka – profil graniczny Białowieża	.	DOBRY	.
Hwoźna	Hwoźna – profil graniczny	.	PSD	ZŁY
Narew od zbiornika Siemianówka do Narewki	Narew – Bondary	.	PSD	ZŁY
Rudnik	Rudnik – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Narew – zbiornik Siemianówka	Zbiornik Siemianówka – basen główny	.	PSD	ZŁY
Narew od granicy państwa do wpływu do zbiornika Siemianówka	Narew – profil graniczny Babia Góra	.	PSD	ZŁY
Łuplanka	Łuplanka – Bachury	.	PSD	ZŁY
Cisówka	Cisówka – Cisówka	.	PSD	ZŁY
Prosty Rów	Prosty Rów – Siemianówka	.	PSD	ZŁY
Cetna	Cetna – Makowskie (do Biebrzy)	SŁABY	PSD	ZŁY
Czarna Struga	Czarna Struga – Goniądz	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Dopływ spod Konopek	Dopływ spod Konopek – Konopki	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Dopływ z Kostr	Dopływ z Kostr – Kostry Podsekowięta	SŁABY	.	ZŁY
Kanał Kuwasy	Kanał Kuwasy – ujście	SŁABY	PSD	ZŁY
Kanał Łęg	Kanał Łęg – ujście	DOBRY	PSD	ZŁY
Klimaszewnica	Klimaszewnica – Klimaszewnica	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY

Tablica 28/46/. Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2017 r. (dok.)

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jednolitej części wód
Kołomyja	Kołomyja – Koty	SŁABY	PSD	ZŁY
Krzywa Noga	Krzywa Noga – Jankowo Młodzianowo	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Kukawka	Kukawka – Bujenka	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Dopływ z Trojanowa	Dopływ z Trojanowa – Gródek	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Dopływ ze Śliwowa Łopienitego	Dopływ ze Śliwowa Łopienitego – – Kalinówka Basie	SŁABY	PSD	ZŁY
Ełk od wypływu z jeziora Ełckiego do ujścia	Ełk – Osowiec	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Łabna	Łabna – Pastorczyk	.	PSD	ZŁY
Łojewek od dopływu w Olszynach do ujścia	Łojewek – Bronowo	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Łojewek od źródeł do dopływu w Olszynach	Łojewek – Kownaty	DOBRY	.	.
Mianka od Dzieży do ujścia	Mianka – Mień	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Mianka od źródeł do Dzieży	Mianka – Rzepki Nowe	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Narew od Lizy do Biebrzy	Narew – Strękowa Góra	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Narew od Biebrzy do Pisy	Narew – Nowogród (powyżej ujścia Pisy)	ZŁY	PSD	ZŁY
Nitka	Nitka – Ciechanowiec – Czyżewska	DOBRY	.	.
Biebrza od źródeł do Kropiwej	Biebrza – Stary Rogożyn	SŁABY	PSD	ZŁY
Biebrza od Kropiwej do Horodnianski	Biebrza – Ostrowie Biebrzańskie	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Lebiedzianka	Lebiedzianka – Krasnybór	SŁABY	PSD	ZŁY
Netta od wypływu z jeziora Necko do połączenia z Kanałem Augustowskim	Netta – Jaziewo	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Szeszupa od Potopki do granicy państwa	Szeszupa – wodowskaz Poszeszupie	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Czarna Hańcza od Gremzdówki do granicy państwa	Czarna Hańcza – śluza Kudryniki	SŁABY	PSD	ZŁY
Szlamica do wypływu z jeziora Szlamy	Szlamica – Muły	DOBRY	PSD	ZŁY
Szelmentka do granicy państwa	Szelmentka – Kupowo (Smolnica)	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Hołnianka do granicy państwa	Hołnianka – Hołny Wolmera	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Marycha od dopływu z jeziora Zelwy do granicy państwa	Marycha – Stanowisko	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Czarna Hańcza od wypływu z jeziora Hańcza	Czarna Hańcza – Stara Hańcza	SŁABY	PSD	ZŁY
Marycha do Marychny z jeziora Boksze, Sejwy, Szejpizski	Marycha – Michnowice	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Szeszupa do Potopki z jeziora Szurpiły i Pobondzie	Szeszupa – Pobondzie	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Wigra	Wigra – Poszeszupie	UMIARKOWANY	.	ZŁY

Uwaga. Niniejsza klasyfikacja stanu wód w jednolitych częściach wód powierzchniowych województwa podlaskiego została sporządzona na podstawie klasyfikacji wyników badań wykonanych w 2017 r. (ocena wstępna).

Źródło: dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku – klasyfikacja na podstawie wyników badań Państwowego Monitoringu Środowiska.

Tablica 29/47/. Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód jezior w 2017 r.

Nazwa jeziora	Rodzaj monitoringu ^a	Klasyfikacja stanu ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Stan jednolitej części wód
Długie Wigierskie	MDR/MO	DOBRY	.	.
Gremzdel	MDR/MO	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Wigry	MD	DOBRY	PSD	ZŁY
Pierty	MD	DOBRY	PSD	ZŁY
Długie Augustowskie (Kalejty)	MD/MO	DOBRY	PSD	ZŁY
Rajgrodzkie	MO	DOBRY	.	.
Tajno	MO	SŁABY	.	ZŁY
Berżnik	MD/MO	DOBRY	PSD	ZŁY
Dręstwo	MO	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Dmitrowo	MD/MO	DOBRY	PSD	ZŁY
Serwy	MO	DOBRY	.	.
Szlamy	MO	DOBRY	.	.

a MDR oznacza monitoring diagnostyczny w punktach reperowych, MD – monitoring diagnostyczny w punktach reprezentatywnych, MO – monitoring operacyjny w punktach reprezentatywnych.

Źródło: dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku – klasyfikacja na podstawie wyników badań Państwowego Monitoringu Środowiska.

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

Air pollution and protection

Tablica 1/48/. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według powiatów
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Ogółem	Z liczby ogółem					
			posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń		nieposiadające			określonej emisji dopuszczalnej
					wyników pomiarów			
			pyłowych	gazowych	emisji		imisji	
pyłów	gazów							
WOJEWÓDZTWO	2010	56	42	7	14	13	49	6
	2015	66	43	6	18	15	64	13
	2016	69	45	6	19	18	64	14
	2017	70	40	7	22	19	68	12
miasta		58	36	7	18	15	57	12
wieś		12	4	-	4	4	11	-
Powiaty								
Augustowski		3	2	1	1	-	3	-
Białostocki		10	4	-	4	4	10	1
Bielski		4	4	-	-	-	4	-
Grajewski		4	4	2	-	-	4	-
Hajnowski		7	4	-	3	2	6	1
Kolneński		2	1	-	-	-	2	-
Łomżyński		2	1	-	-	-	2	-
Moniecki		2	2	-	-	-	2	-
Sejneński		3	-	-	3	3	3	3
Siemiatycki		4	-	-	2	2	3	2
Sokółski		4	3	1	3	2	4	1
Wysokomazowiecki		3	1	-	1	1	3	1
Zambrowski		5	3	-	1	1	5	-
Miasta na prawach powiatu								
Białystok		7	5	3	2	2	7	1
Łomża		3	3	-	-	-	3	-
Suwałki		7	3	-	2	2	7	2

Tablica 2/49/. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według wielkości emisji zanieczyszczeń
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Zakłady emitujące zanieczyszczenia														
	pyłowe					gazowe									
						bez dwutlenku węgla				z dwutlenkiem węgla					
	2010	2015	2016	2017		2010	2015	2016	2017		2010	2015	2016	2017	
	w liczbach bezwzględnych				w odsetkach	w liczbach bezwzględnych				w odsetkach	w liczbach bezwzględnych				w odsetkach
Ogółem	48	52	55	54	100,0	56	65	68	70	100,0	56	66	69	70	100,0
emisja zanieczyszczeń w t/rok:															
25 i mniej	36	45	50	49	90,7	19	26	28	29	41,4	7	5	8	5	7,1
26–100	11	6	3	4	7,4	17	21	23	24	34,3	1	4	4	8	11,4
101–500	1	1	2	1	1,9	16	13	12	12	17,1	1	3	3	4	5,7
501–1000	–	–	–	–	–	3	4	4	4	5,7	–	1	1	1	1,4
1001–2000	–	–	–	–	–	–	–	–	1	1,4	5	6	7	7	10,0
2001–5000	–	–	–	–	–	1	1	1	–	–	10	14	11	11	15,7
5001–10000	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	7	6	10	9	12,9
10001–20000	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	10	13	11	11	15,7
20001–50000	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9	8	6	6	8,6
50001 i więcej	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	6	6	8	8	11,4

Tablica 3/50/. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według stopnia redukcji wytworzonych zanieczyszczeń
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Emitujące zanieczyszczenia pyłowe	48	52	55	54
Posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń	42	43	45	40
o stopniu redukcji zanieczyszczeń:				
30,0% i mniej	–	–	3	3
30,1–50,0	9	11	12	7
50,1–70,0	2	–	1	3
70,1–90,0	14	12	10	5
90,1% i więcej	17	20	19	22
Nieposiadające urządzeń do redukcji zanieczyszczeń	6	9	10	14
Emitujące zanieczyszczenia gazowe	56	66	69	70
Posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń	7	5	6	7
o stopniu redukcji zanieczyszczeń:				
10,0% i mniej	–	1	2	2
10,1–30,0	2	–	2	1
30,1–50,0	3	3	–	2
50,1–70,0	1	1	1	–
70,1–90,0%	1	–	1	2
Nieposiadające urządzeń do redukcji zanieczyszczeń	49	61	63	63

Tablica 4/51/. Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Cyklony		Multicyklony		Filtry tkaninowe		Elektrofiltry		Urządzenia mokre		Inne	
		w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h
Ogółem	2010	151	2970	39	933	78	2025	8	883	12	194	11	381
	2015	143	3776	29	383	87	1621	12	1370	6	270	27	1026
	2016	144	3917	33	421	94	1967	10	1265	6	262	31	1102
	2017	136	2825	30	377	104	2112	12	1106	7	449	23	1027
Skuteczność:													
niska		1	1	3	61	5	11	–	–	1	4	x	x
średnia		17	303	10	83	45	530	–	–	2	54	x	x
wysoka		118	2521	17	233	54	1571	12	1106	4	391	x	x
Średnia dyspozycyjność w %		98	x	99	x	97	x	98	x	100	x	100	x

Tablica 5/52/. Emitory na terenie zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według wielkości emisji

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Liczba emitorów^a	369	438	486	516
o wysokości:				
Do 50 m	346	418	462	493
51–99	18	16	16	15
Od 100 m	5	4	8	8
Emisja zanieczyszczeń w tys. t				
Pyłowych z emitorów o wysokości:				
do 50 m	0,5	0,5	0,5	0,4
51–99	0,4	0,2	0,1	0,1
od 100 m	0,2	0,2	0,2	0,1
Gazowych z emitorów o wysokości:				
do 50 m	280,6	680,3	844,9	847,2
51–99	404,7	233,7	309,8	337,3
od 100 m	931,3	1064,0	1053,1	880,1

^a Stan w dniu 31 XII.

Tablica 6/53/. Emisja zanieczyszczeń powietrza oraz zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Emisja zanieczyszczeń pyłowych w t	1096	921	815	701
W tym ze spalania paliw	819	665	549	438
Emisja zanieczyszczeń gazowych w t	1616560	1978194	2208086	2065193
W tym: dwutlenku siarki	3304	2937	2905	3202
tlenków azotu ^a	3150	2770	2364	2164
tlenku węgla	2408	2993	2779	2645
dwutlenku węgla	1607331	1968592	2199008	2056122
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń				
Pyłowe:				
w tonach	86589	88011	88588	82940
w % zanieczyszczeń wytworzonych	98,8	99,0	99,1	99,2
Gazowe (bez dwutlenku węgla):				
w tonach	1427	902	826	1794
w % zanieczyszczeń wytworzonych	13,4	8,6	8,3	16,5
dwutlenek siarki:				
w tonach	930	240	25	757
w % zanieczyszczeń wytworzonych	22,0	7,6	0,9	19,1
tlenki azotu ^a :				
w tonach	138	274	595	892
w % zanieczyszczeń wytworzonych	4,2	9,0	20,1	29,2
tlenek węgla:				
w tonach	188	234	128	91
w % zanieczyszczeń wytworzonych	7,2	7,3	4,4	3,3
węglowodory:				
w tonach	-	-	6	7
w % zanieczyszczeń wytworzonych	-	-	3,0	2,8
inne:				
w tonach	171	154	72	47
w % zanieczyszczeń wytworzonych	37,9	16,5	7,9	5,5

a W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

Tablica 7/54/. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według rodzajów substancji

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w tonach			
Aldehydy alifatyczne i ich pochodne	97	84	81	130
Aldehydy pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne	0	0	0	-
Alkohole alifatyczne i ich pochodne	106	31	28	56
Alkohole pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne	1	1	1	1
Aminy i ich pochodne	0	0	1	0
Amoniak	23	37	37	22
Benzo(a)piren	0	0	0	0
Dwutlenek siarki	3304	2937	2905	3202
ze spalania paliw	3298	2931	2898	3196
z procesów technologicznych	6	6	7	6
Dwutlenek węgla	1607331	1968592	2199008	2056122
Etery i ich pochodne	5	1	1	1
Ketony i ich pochodne	6	8	40	30
Kwasy nieorganiczne, ich sole i bezwodniki	0	49	21	73
Kwasy organiczne, ich związki i pochodne ^a	7	16	17	8
Metan	-	530	605	556
Oleje (mgła olejowa)	0	-	-	-
Pierwiastki metaliczne i ich związki ^b	5	0	-	0
Pierwiastki niemetaliczne	0	0	-	0
Pyły krzemowe (powyżej 30% wolnej krzemionki)	17	13	27	21
Pyły węglowo-grafitowe, sadza	15	5	3	3
Pyły ze spalania paliw	819	665	549	438
Pyły z przemysłu cementowo-wapiennego i materiałów ogniotrwałych	-	3	-	-
Pyły pozostałe	245	235	236	238
Tlenek węgla	2408	2993	2779	2645
Tlenki azotu (w przeliczeniu na dwutlenek azotu)	3150	2770	2364	2164
ze spalania paliw	3126	2586	2170	1987
z procesów technologicznych	24	184	194	177
Węglowodory alifatyczne i ich pochodne ^a	5	6	51	42
Węglowodory pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne ^a	108	105	115	135

a Z wyjątkiem wymienionych w innych pozycjach. b Z wyjątkiem wymienionych w innych pozycjach; w przeliczeniu na masę pierwiastka metalicznego występującego w związku.

Tablica 8/55/. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według powiatów w 2017 r.

Wyszczególnienie	Emisja zanieczyszczeń							Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	
	pyłowych		gazowych						
	ogółem	w tym ze spalania paliw	ogółem	w tym					
				dwutlenku siarki	tlenków azotu ^b	tlenku węgla	dwutlenku węgla		
w tonach								pyłowe	gazowe ^a
WOJEWÓDZTWO	701	438	2065193	3202	2164	2645	2056122	99,2	16,5
miasta	662	409	1624386	3121	1784	1829	1617257	99,2	20,1
wieś	39	29	440807	81	380	816	438865	74,3	x
Powiaty									
Augustowski	31	11	45575	107	58	42	45322	98,2	2,3
Białostocki	25	25	232272	33	213	470	231247	46,8	x
Bielski	21	12	31366	63	44	80	31109	87,3	x
Grajewski	220	24	324712	327	627	489	323117	99,4	13,6
Hajnowski	77	73	74062	68	90	145	73731	61,7	x
Kolneński	5	5	18078	50	24	43	17961	44,4	x
Łomżyński	9	9	20162	23	24	4	20111	90,3	x
Moniecki	9	8	30175	41	29	215	29890	90,3	x
Sejneński	41	41	5685	12	3	121	5549	x	x
Siemiatycki	15	15	16041	13	14	115	15899	x	x
Sokólski	17	14	17137	20	14	62	16995	84,4	1,4
Wysokomazowiecki	8	8	64697	84	102	48	64463	87,7	x
Zambrowski	19	17	239347	122	224	448	238224	98,0	x
Miasta na prawach powiatu									
Białystok	78	77	711497	1409	392	229	709388	99,8	42,1
Łomża	80	55	89924	408	127	38	89351	95,1	x
Suwałki	46	44	144463	422	179	96	143765	99,2	x

a Bez dwutlenku węgla. b W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

Tablica 9/56/. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w miastach w 2017 r.

Miasta	Emisja zanieczyszczeń							Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	
	pyłowych		gazowych						
	w tonach	na 1 km ² w t	ogółem	w tym			na 1 km ² w t		
				dwutlenku siarki	tlenków azotu ^b	dwutlenku węgla			
w tonach							pyłowe	gazowe ^a	
Białystok	78	0,8	711497	1409	392	709388	6975,5	99,8	42,1
Grajewo	220	11,6	324712	327	627	323117	17090,1	99,4	13,6
Suwałki	46	0,7	144463	422	179	143765	2188,8	99,2	x
Łomża	80	2,4	89924	408	127	89351	2725,0	95,1	x
Wysokie Mazowieckie	8	0,5	59781	83	98	59556	3985,4	87,7	x
Hajnówka	64	3,1	58630	55	64	58435	2791,9	64,6	x
Augustów	31	0,4	45575	107	58	45322	562,7	98,2	2,3
Zambrów	17	0,9	38417	84	58	38159	2022,0	98,2	x
Bielsk Podlaski	12	0,4	31296	63	44	31109	1159,1	91,2	x
Mońki	9	1,1	30175	41	29	29890	3771,9	90,3	x
Czarna Białostocka	10	0,7	18051	3	16	17984	1289,4	33,3	x
Kolno	5	0,2	18078	50	24	17961	723,1	44,4	x
Sokółka	17	0,9	17137	20	14	16995	902,0	84,4	1,4
Siemiatycze	15	0,4	16041	13	14	15899	445,6	x	x
Łapy	9	0,8	9918	23	33	9788	826,5	62,5	x
Sejny	41	10,3	5685	12	3	5549	1421,3	x	x
Czyżew	-	-	4517	-	4	4509	903,4	-	x
Ciechanowiec	-	-	399	1	-	398	20,0	-	x
Wasilków	-	-	90	-	-	82	3,2	-	x

a Bez dwutlenku węgla. b W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

Tablica 10/57/. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według sekcji i działów w 2017 r.

Sekcje i działy	Emisja zanieczyszczeń						Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń			
	pyłowych		gazowych				pyłowe		gazowe ^a	
	ogółem	w tym ze spalania paliw	ogółem	w tym			w tysiącach ton	w % zanieczyszczeń wytworzonych	w tysiącach ton	w % zanieczyszczeń wytworzonych
				dwutlenku siarki	tlenku węgla	dwutlenku węgla				
w tysiącach ton										
Ogółem	0,7	0,4	2065,2	3,2	2,6	2056,1	82,9	99,2	1,8	16,5
Przetwórstwo przemysłowe	0,4	0,1	527,3	0,6	0,8	524,7	44,6	99,2	0,3	8,8
w tym:										
produkcja artykułów spożywczych	0,1	0,1	212,1	0,4	0,2	211,2	1,2	93,7	–	x
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	0,2	0,0	259,6	0,1	0,5	258,2	37,9	99,4	0,3	15,1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	0,3	0,3	1116,7	2,5	1,0	1112,3	38,4	99,3	1,3	22,8
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	0,0	0,0	20,6	0,1	0,2	20,2	0,0	20,7	0,2	38,2
Budownictwo	0,0	–	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	32,3	–	x
Pozostałe sekcje	0,0	0,0	400,5	0,0	0,7	398,9	–	x	–	x

a Bez dwutlenku węgla.

Tablica 11/58/. Poważne awarie

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Potencjalni sprawcy poważnych awarii (stan w dniu 31 XII)	48	46	90	44
zakłady:				
dużego ryzyka	9	8	8	7
zwiększonego ryzyka	5	5	6	6
pozostali	34	33	31	31
Przypadki wystąpienia poważnych awarii ^a	4	2	1	–

a Odpowiadające definicji zawartej w art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 IV 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 672, z późniejszymi zmianami).

Źródło: dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

Odpady

Waste

Tablica 1/59/. Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) według grup odpadów

Wyszczególnienie		Odpady wytworzone w ciągu roku							Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{ab}	Liczba zakładów wytwarzających odpady ^b
		ogółem	poddane odzyskowi ^c	unieszkodliwione ^c		przekazane innym odbiorcom		magazynowane czasowo		
				razem	w tym termicznie	razem	w tym do procesu odzysku			
		w tysiącach ton								
Ogółem	2016	662,0	267,1	6,1	5,7	350,3	296,5	38,5	2337,0	53
	2017	1076,0	325,1	4,9	4,0	705,3	555,5	40,7	2331,5	54
w tym:										
Odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalin		117,0	117,0	-	-	-	-	-	-	2
Odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności		263,7	169,9	0,9	-	92,9	83,3	-	-	13
Odpady z przetwórstwa drewna oraz produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury		131,4	30,4	-	-	91,2	85,0	9,8	-	13
Odpady z procesów termicznych		107,1	2,5	-	-	100,1	99,3	4,5	2182,6	20
Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej ^d		360,7	2,5	-	-	358,2	240,4	-	-	6
Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych		66,3	1,4	4,0	4,0	34,5	26,3	26,4	148,9	10

a Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. b Stan w końcu roku. c We własnym zakresie przez wytwórcę. d Włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych.

Tablica 2/60/. Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) według powiatów w 2017 r.

Wyszczególnienie		Odpady wytworzone w ciągu roku							Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{ab}	Tereny składowania odpadów niezreklamowane ^b w ha
		ogółem	poddane odzyskowi ^c	unieszkodliwione ^c		przekazane innym odbiorcom		magazynowane czasowo		
				razem	w tym termicznie	razem	w tym do procesu odzysku			
		w tysiącach ton								
WOJEWÓDZTWO		1076,0	325,1	4,9	4,0	705,3	555,5	40,7	2331,5	28,8
miasta		820,4	197,6	4,9	4,0	577,4	439,4	40,5	2331,5	28,8
wieś		255,6	127,5	-	-	127,9	116,1	0,2	-	-

a Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. b Stan w końcu roku. c We własnym zakresie przez wytwórcę.

Tablica 2/60/. Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) według powiatów w 2017 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Odpady wytworzone w ciągu roku							Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{ab}	Tereny składowania odpadów niezrekultywowane ^b w ha
	ogółem	poddane odzyskowi ^c	unieszkodliwione ^c		przekazane innym odbiorcom		magazynowane czasowo		
			razem	w tym termicznie	razem	w tym do procesu odzysku			
w tysiącach ton									
Powiaty									
Augustowski – miasta	13,2	-	-	-	12,8	11,5	0,4	-	-
Białostocki	40,4	-	-	-	40,4	33,1	-	-	-
miasta	12,1	-	-	-	12,1	12,1	-	-	-
wieś	28,3	-	-	-	28,3	21,0	-	-	-
Bielski	47,1	6,3	-	-	38,3	38,3	2,5	-	-
miasta	19,8	-	-	-	17,3	17,3	2,5	-	-
wieś	27,3	6,3	-	-	21,0	21,0	-	-	-
Grajewski – miasta	37,3	8,5	-	-	22,0	22,0	6,8	-	-
Hajnowski	21,8	2,5	-	-	18,9	18,8	0,4	-	-
miasta	12,2	-	-	-	11,8	11,7	0,4	-	-
wieś	9,6	2,5	-	-	7,1	7,1	-	-	-
Kolneński – miasta	8,4	0,7	-	-	7,7	7,7	-	-	-
Łomżyński – wieś	54,1	-	-	-	54,1	54,0	-	-	-
Moniecki – miasta	147,6	146,7	0,1	-	0,8	0,8	-	-	-
Sejneński – miasta	1,5	-	-	-	1,5	1,5	-	-	-
Siemiatycki – miasta	5,8	-	0,7	-	4,4	0,7	0,7	-	-
Sokółski	140,2	121,2	-	-	17,5	14,1	1,5	-	-
miasta	8,3	2,5	-	-	4,5	1,1	1,3	-	-
wieś	131,9	118,7	-	-	13,0	13,0	0,2	-	-
Wysokomazowiecki	12,5	-	0,1	-	12,1	1,3	0,3	-	-
miasta	8,1	-	0,1	-	7,7	1,3	0,3	-	-
wieś	4,4	-	-	-	4,4	-	-	-	-
Zambrowski – miasta	24,8	23,4	-	-	1,4	1,4	-	-	-
Miasta na prawach powiatu									
Białystok	384,4	14,4	-	-	346,5	264,6	23,5	2331,5	28,8
Łomża	20,8	-	4,0	4,0	13,4	13,2	3,4	-	-
Suwałki	116,1	1,4	-	-	113,5	72,5	1,2	-	-

a Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. b Stan w końcu roku. c We własnym zakresie przez wytwórcę.

Tablica 3/61/. Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) według sekcji i działów w 2017 r.

Sekcje i działy	Odpady wytworzone w ciągu roku							Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{a,b}	Tereny składowania odpadów niezrekultywowane ^b w ha
	ogółem	poddane odzyskowi ^c	unieszkodliwione ^c		przekazane innym odbiorcom		magazynowane czasowo		
			razem	w tym termicznie	razem	w tym do procesu odzysku			
w tysiącach ton									
Ogółem	1076,0	325,1	4,9	4,0	705,3	555,5	40,7	2331,5	28,8
Górnictwo i wydobywanie	117,0	117,0	-	-	-	-	-	-	-
Przetwórstwo przemysłowe	477,3	204,2	0,9	-	262,1	230,4	10,1	-	-
w tym:									
produkcja artykułów spożywczych	281,4	169,9	0,9	-	110,3	95,7	0,3	-	-
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	109,9	30,4	-	-	70,8	70,5	8,7	-	-
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	81,3	0,7	-	-	76,1	76,0	4,5	2182,6	23,0
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	57,9	0,7	4,0	4,0	27,1	23,2	26,1	148,9	5,8
Budownictwo	342,5	2,5	-	-	340,0	225,9	-	-	-

a Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. b Stan w końcu roku. c We własnym zakresie przez wytwórcę.

Tablica 4/62/. Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w miastach

Wyszczególnienie		Odpady wytworzone w ciągu roku							Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{a,b}	Tereny składowania odpadów niezrekultywowane ^b w ha
		ogółem	poddane odzyskowi ^c	unieszkodliwione ^c		przekazane innym odbiorcom		magazynowane czasowo		
				razem	w tym termicznie	razem	w tym do procesu odzysku			
w tysiącach ton										
OGÓŁEM	2016	436,0	149,2	6,1	5,7	242,3	.	38,4	2337,0	28,8
	2017	820,4	197,6	4,9	4,0	577,4	439,4	40,5	2331,5	28,8
miasta o liczbie ludności:										
2000-4999										
Czyżew		1,5	-	0,1	-	1,4	1,3	-	-	-
Suchowola		2,5	2,5	-	-	-	-	-	-	-
5000-9999										
Czarna Białostocka		10,0	-	-	-	10,0	10,0	-	-	-
Sejny		1,5	-	-	-	1,5	1,5	-	-	-
Wysokie Mazowieckie		6,6	-	-	-	6,3	-	0,3	-	-
10000-19999										
Kolno		8,4	0,7	-	-	7,7	7,7	-	-	-
Łapy		2,1	-	-	-	2,1	2,1	-	-	-
Mońki		147,6	146,7	0,1	-	0,8	0,8	-	-	-
Siemiatycze		5,8	-	0,7	-	4,4	0,7	0,7	-	-
Sokółka		5,8	-	-	-	4,5	1,1	1,3	-	-

a Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. b Stan w końcu roku. c We własnym zakresie przez wytwórcę.

Tablica 4/62/. Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w miastach (dok.)

Wyszczególnienie	Odpady wytworzone w ciągu roku							Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{ab}	Tereny składowania odpadów niezrehabilitowane ^b w ha
	ogółem	poddane odzyskowi ^c	unieszkodliwione ^c		przekazane innym odbiorcom		magazy- nowane czasowo		
			razem	w tym termicznie	razem	w tym do procesu odzysku			
w tysiącach ton									
miasta o liczbie ludności (dok.):									
20000–49999									
Augustów	13,2	–	–	–	12,8	11,5	0,4	–	–
Bielsk Podlaski	19,8	–	–	–	17,3	17,3	2,5	–	–
Grajewo	37,3	8,5	–	–	22,0	22,0	6,8	–	–
Hajnówka	12,2	–	–	–	11,8	11,7	0,4	–	–
Zambrów	24,8	23,4	–	–	1,4	1,4	–	–	–
50000–99999									
Łomża	20,8	–	4,0	4,0	13,4	13,2	3,4	–	–
Suwałki	116,1	1,4	–	–	113,5	72,5	1,2	–	–
100000 i więcej									
Białystok	384,4	14,4	–	–	346,5	264,6	23,5	2331,5	28,8

a Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. b Stan w końcu roku. c We własnym zakresie przez wytwórcę.

Tablica 5/63/. Odpady komunalne

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Odpady komunalne zebrane^a w t	242937	286428	290847	278670
w tym z gospodarstw domowych	182088	238520	243209	235283
Zmieszane	232576	233303	235138	208101
w tym z gospodarstw domowych	175203	189152	189874	171018
Wyselekcjonowane	10361	53125	55709	70569
w tym:				
papier i tektura	2384	3581	5318	4484
szkło	1953	10525	10893	10606
tworzywa sztuczne	2236	4884	6436	6026
metale	126	410	1241	359
odzież i tekstylia	815	36	32	64
wielkogabarytowe	940	6373	8732	10702
Czynne kontrolowane składowiska odpadów komunalnych^b:				
Liczba	42	13	14	13
Powierzchnia w ha	92,4	50,7	73,3	59,1
Powierzchnia zrehabilitowana w ciągu roku w ha	2,4	–	13,6	–
Kontrolowane składowiska odpadów komunalnych o zakończonej eksploatacji^b:				
Liczba	29	3	2	1
Powierzchnia w ha	47,4	9,4	1,6	2,0
Powierzchnia zrehabilitowana w ciągu roku w ha	35,7	4,8	–	–

a Dane szacunkowe. b Stan w dniu 31 XII.

Tablica 6/64/. Nieczystości ciekłe

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Nieczystości ciekłe wywiezione w dam ³	524	357	373	379
w tym z gospodarstw domowych	331	181	192	235
Zbiorniki bezodpływowe (stan w dniu 31 XII)	77256	74327	74197	76262
Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31 XII)	5083	13785	14247	14913

Tablica 7/65/. Odpady komunalne i nieczystości ciekłe według powiatów w 2017 r.

Wyszczególnienie	Zebrane odpady komunalne zmieszane ^a		Czynne składowiska kontrolowane ^b		Nieczystości ciekłe wywiezione		Zbiorniki bezodpływowe ^b	Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków ^b
	ogółem	w tym z gospodarstw domowych	liczba	powierzchnia w ha	ogółem	w tym z gospodarstw domowych		
WOJEWÓDZTWO	208100,7	171017,5	13	59,1	378,7	234,9	76262	14913
Powiaty								
Augustowski	11371,2	8765,0	–	–	16,7	4,5	3263	2071
Białostocki	25331,0	22313,8	3	27,9	70,1	59,1	13367	1493
Bielski	8930,7	7009,9	1	1,3	15,9	9,4	5164	1011
Grajewski	8563,7	6745,9	1	4,7	25,5	21,2	3442	906
Hajnowski	8046,0	6014,9	2	3,6	11,8	8,1	3025	527
Kolneński	6422,4	5629,9	–	–	16,5	12,5	4375	128
Łomżyński	8747,8	7728,2	3	14,0	25,7	19,9	8251	975
Moniecki	6314,6	5478,6	–	–	14,0	10,5	3159	624
Sejneński	2539,8	2122,6	1	2,8	26,2	15,9	3262	622
Siemiatycki	4316,9	3159,6	–	–	13,3	12,2	6915	236
Sokółski	10897,4	8508,0	–	–	26,0	25,6	4524	1316
Suwalski	3488,7	2789,4	–	–	7,8	3,6	3734	2100
Wysokomazowiecki	8049,1	6525,2	–	–	21,0	12,6	7331	1724
Zambrowski	9054,2	8230,8	1	2,0	38,2	4,5	3512	1130
Miasta na prawach powiatu								
Białystok	48118,3	40797,9	–	–	42,7	13,5	2045	6
Łomża	17883,0	13320,5	–	–	1,6	1,1	250	4
Suwałki	20025,9	15877,3	1	2,8	5,6	1,1	643	40

a Bez wyselekcjonowanych; dane szacunkowe. b Stan w dniu 31 XII.

Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

Protection of environment and biodiversity

Tablica 1/66/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017			
	w hektarach				liczba obiektów	w % powierzchni ogólnej województwa	na 1 mieszkańca w m ²
Ogółem	645561,4	642314,0	638841,5	638840,8	393	31,6	5393,1
Parki narodowe	92071,6	92180,1	92180,1	92180,1	4	4,6	778,2
Rezerваты przyrody	23531,9	23585,8	23674,6	23674,3	93	1,2	199,9
Parki krajobrazowe ^b	83531,9	83478,3	81851,7	81848,3	3	4,1	691,0
Obszary chronionego krajobrazu ^b	444173,1	440748,1	438810,1	438810,1	13	21,7	3704,5
Stanowiska dokumentacyjne	0,2	0,5	0,5	0,5	2	0,0	0,0
Użytki ekologiczne	2108,4	2182,1	2185,4	2186,2	273	0,1	18,5
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	144,3	139,1	139,1	141,2	5	0,0	1,2

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

Tablica 2/67/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
		ogółem		z liczby ogółem – w ha					
		w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerваты przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
WOJEWÓDZTWO	2010	645561,4	32,0	92071,6	23531,9	88084,5	462717,3	2108,4	2058
	2015	642314,0	31,8	92180,1	23585,8	88138,2	459223,2	2182,1	1993
	2016	638841,5	31,6	92180,1	23674,6	86566,1	457304,2	2185,4	1998
	2017	638840,8	31,6	92180,1	23674,3	86566,1	457304,2	2186,2	1977
POWIAT AUGUSTOWSKI		106365,6	64,1	9510,1	3570,0	–	96738,9	37,3	61
Gmina miejska									
Augustów		6291,4	77,8	–	47,6	–	6229,3	4,5	11
Gmina miejsko-wiejska									
Lipsk		11011,3	59,8	1756,0	–	–	9255,3	–	2
Gminy wiejskie									
Augustów		14383,9	54,0	–	269,3	–	14362,1	21,8	7
Bargłów Kościelny		7299,8	38,9	281,0	–	–	7014,8	6,7	5
Nowinka		17218,0	84,4	1914,1	715,3	–	15278,5	–	7
Płaska		23891,2	64,1	–	1460,8	–	23887,7	–	22
Sztabin		26269,9	72,3	5559,0	1077,1	–	20711,2	4,3	7

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody / użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

Tablica 2/67/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerwaty przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT BIAŁOSTOCKI	101333,9	34,0	6298,0	3445,9	52487,7	41613,8	106,3	154
Gminy miejsko-wiejskie								
Choroszcz	3429,0	20,9	1619,0	–	–	1810,0	–	8
Czarna Białostocka	15384,2	74,6	–	965,8	15384,2	–	–	33
Łapy	2451,0	19,2	2451,0	–	–	–	–	1
Michałowo	11163,6	27,2	–	222,7	2520,8	8420,0	–	16
Supraśl	12586,0	66,7	–	878,3	12586,0	–	–	36
Suraż	3009,0	39,3	489,0	–	–	2520,0	–	–
Tykocin	7829,2	37,8	159,0	62,0	–	7670,2	84,7	4
Wasilków	3922,3	30,9	–	1,7	3900,7	–	21,6	1
Zabłudów	4710,0	13,9	–	–	–	4710,0	–	5
Gminy wiejskie								
Dobrzyniewo Duże	6429,7	39,9	–	159,7	3552,1	2869,0	–	1
Gródek	27139,8	63,2	–	1155,8	14543,9	11914,6	–	23
Juchnowiec Kościelny	1700,0	9,9	–	–	–	1700,0	–	3
Poświętne	–	–	–	–	–	–	–	7
Turośń Kościelna	1580,0	11,3	1580,0	–	–	–	–	2
Zawady	–	–	–	–	–	–	–	14
POWIAT BIELSKI	4209,0	3,0	–	–	–	4200,0	9,0	44
Gmina miejska								
Bielsk Podlaski	–	–	–	–	–	–	–	11
Gminy wiejskie								
Bielsk Podlaski	3150,0	7,3	–	–	–	3150,0	–	19
Boćki	9,0	0,0	–	–	–	–	9,0	6
Brańsk	–	–	–	–	–	–	–	3
Orla	–	–	–	–	–	–	–	2
Wyszki	1050,0	5,1	–	–	–	1050,0	–	3
POWIAT GRAJEWSKI	17768,5	18,4	6615,0	195,9	–	10969,1	62,0	16
Gminy miejsko-wiejskie								
Rajgród	12435,2	60,0	1466,0	11,6	–	10969,1	62,0	–
Szczuczyn	–	–	–	–	–	–	–	14
Gminy wiejskie								
Grajewo	972,0	3,2	972,0	–	–	–	–	1
Radziłów	4177,0	20,9	4177,0	–	–	–	–	–
Wąsosz	184,3	1,6	–	184,3	–	–	–	1

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody / użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

Tablica 2/67/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerwaty przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT HAJNOWSKI	93213,7	57,4	10517,3	12305,7	–	82255,9	705,2	1228
Gmina miejska								
Hajnówka	22,6	1,1	–	–	–	–	22,6	56
Gmina miejsko-wiejska								
Kleszczele	3042,4	21,3	–	227,0	–	3042,4	–	1
Gminy wiejskie								
Białowieża	20283,7	99,9	6055,7	4305,2	–	14202,6	54,3	518
Czeremcha	403,0	4,2	–	–	–	403,0	–	–
Czyże	60,0	0,4	–	–	–	60,0	–	–
Dubicze Cerkiewne	10440,3	68,9	–	155,1	–	10384,6	55,7	14
Hajnówka	19850,2	67,8	–	5667,5	–	19517,7	524,9	520
Narew	5673,6	23,5	–	–	–	5669,0	4,6	2
Narewka	33437,9	98,6	4461,6	1950,8	–	28976,8	43,1	117
POWIAT KOLNEŃSKI	21079,4	22,4	–	197,8	–	20879,0	66,3	17
Gmina miejska								
Kolno	–	–	–	–	–	–	–	1
Gmina miejsko-wiejska								
Stawiski	74,1	0,4	–	71,9	–	–	2,2	5
Gminy wiejskie								
Grabowo	–	–	–	–	–	–	–	2
Kolno	6631,9	23,5	–	–	–	6631,9	38,3	3
Mały Płock	1583,1	11,3	–	–	–	1582,7	0,4	6
Turośl	12790,4	64,3	–	126,0	–	12664,4	25,4	–
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	35154,8	26,0	351,0	596,1	7344,7	27439,6	84,1	54
Gminy miejsko-wiejskie								
Jedwabne	326,0	2,0	326,0	–	–	–	–	–
Nowogród	4142,6	40,9	–	–	–	4142,6	8,3	3
Gminy wiejskie								
Łomża	5412,1	26,2	–	217,0	4102,5	1304,5	21,3	5
Miastkowo	2180,5	19,0	–	–	–	2169,7	10,8	4
Piątnica	4136,0	18,9	–	69,8	2888,4	1245,8	14,6	19
Przytuły	–	–	–	–	–	–	–	4
Wizna	378,8	2,8	25,0	–	353,8	–	–	19
Zbójna	18578,8	100,0	–	309,3	–	18577,0	29,1	–

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody / użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

Tablica 2/67/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerwaty przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT MONIECKI	43662,1	31,6	39515,0	129,3	2645,6	1501,6	-	15
Gminy miejsko-wiejskie								
Goniądz	22988,6	61,0	21787,0	-	-	1201,6	-	3
Knyszyn	2645,6	20,8	-	129,3	2645,6	-	-	5
Mońki	-	-	-	-	-	-	-	2
Gminy wiejskie								
Jaświły	1189,0	6,8	1189,0	-	-	-	-	-
Krypno	300,0	2,7	-	-	-	300,0	-	2
Trzcianne	16539,0	49,8	16539,0	-	-	-	-	3
POWIAT SEJNEŃSKI	50501,3	59,1	5194,3	557,1	-	45320,3	106,8	73
Gmina miejska								
Sejny	96,7	21,5	-	-	-	96,7	-	-
Gminy wiejskie								
Giby	18501,5	57,2	3768,5	24,5	-	14737,7	-	27
Krasnopol	13456,0	78,5	1425,9	56,1	-	12029,6	106,8	7
Puńsk	4008,5	28,9	-	0,9	-	4008,4	-	11
Sejny	14438,6	66,4	-	475,6	-	14447,9	-	28
POWIAT SIEMIATYCKI	31290,6	21,4	-	249,7	-	30963,8	68,1	40
Gmina miejska								
Siemiatycze	250,0	6,9	-	-	-	250,0	-	2
Gmina miejsko-wiejska								
Drohiczyn	7290,0	35,1	-	-	-	7290,0	2,6	3
Gminy wiejskie								
Dziadkowice	14,2	0,1	-	-	-	-	14,2	8
Grodzisk	87,7	0,4	-	87,7	-	-	-	4
Mielnik	17882,8	91,1	-	36,5	-	17832,0	2,7	7
Milejczyce	19,8	0,1	-	-	-	-	19,8	1
Nurzec-Stacja	1727,7	8,0	-	125,5	-	1580,0	22,2	8
Perlejewo	801,8	7,5	-	-	-	801,8	-	2
Siemiatycze	3216,6	14,2	-	-	-	3210,0	6,6	5
POWIAT SOKÓLSKI	51055,0	24,9	5146,0	1667,9	17726,9	28003,2	99,2	62
Gminy miejsko-wiejskie								
Dąbrowa Białostocka	1843,0	7,0	1843,0	-	-	-	-	4
Krynki	12562,3	75,7	-	273,7	694,0	11868,3	-	14
Sokółka	7572,6	24,2	-	160,6	3037,5	4535,1	-	7
Suchowola	3132,0	12,2	3132,0	-	-	-	-	2

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody / użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

Tablica 2/67/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerваты przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT SOKÓLSKI (dok.)								
Gminy wiejskie								
Janów	1309,8	6,3	–	79,7	1230,1	–	–	2
Korycin	–	–	–	–	–	–	–	2
Kuźnica	4566,3	34,2	–	–	–	4566,3	–	8
Nowy Dwór	171,0	1,4	171,0	–	–	–	–	–
Sidra	–	–	–	–	–	–	–	12
Szudziałowo	19898,0	66,0	–	1153,9	12765,4	7033,5	99,2	11
POWIAT SUWAŃSKI	77788,6	59,5	7981,4	374,5	6337,7	63469,0	837,7	96
Gminy wiejskie								
Bakalarzewo	3330,0	27,2	–	3,4	–	3330,1	–	13
Filipów	8285,7	54,9	–	–	–	8285,3	609,3	5
Jeleniewo	11453,6	87,2	–	65,9	3901,2	7552,1	113,3	18
Przerośl	7329,0	59,3	–	305,2	802,4	6526,6	63,9	9
Raczki	6193,4	43,5	–	–	–	6193,4	–	2
Rutka-Tartak	7617,4	73,6	–	–	832,1	6785,3	42,8	11
Suwałki	18819,8	71,1	7981,4	–	–	10838,5	–	7
Szypłiszki	4964,5	31,7	–	–	–	4964,5	–	12
Wiżajny	9795,3	87,5	–	–	802,0	8993,3	8,4	19
POWIAT WYSOKO-MAZOWIECKI	3175,1	2,5	1052,0	–	–	2115,8	–	63
Gminy miejsko-wiejskie								
Ciechanowiec	2115,8	10,5	–	–	–	2115,8	–	34
Czyżew	4,4	0,0	–	–	–	–	–	–
Szepietowo	2,9	0,0	–	–	–	–	–	–
Gminy wiejskie								
Klukowo	–	–	–	–	–	–	–	1
Kobylin-Borzmy	322,0	2,7	322,0	–	–	–	–	20
Kulesze Kościelne	–	–	–	–	–	–	–	1
Nowe Piekuty	–	–	–	–	–	–	–	3
Sokoły	730,0	4,7	730,0	–	–	–	–	1
Wysokie Mazowieckie	–	–	–	–	–	–	–	3

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody / użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

Tablica 2/67/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (dok.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a						Pomniki przyrody	
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerваты przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu		użytki ekologiczne ^b
POWIAT ZAMBROWSKI	280,5	0,4	–	276,3	–	–	4,2	3
Gminy wiejskie								
Kołaki Kościelne	–	–	–	–	–	–	–	1
Rutki	116,1	0,6	–	116,1	–	–	–	–
Szumowo	2,5	0,0	–	–	–	–	2,5	–
Zambrów	161,9	0,5	–	160,2	–	–	1,7	2
MIASTA NA PRAWACH POWIATU								
Białystok	103,9	1,0	–	103,9	–	–	–	17
Łomża	699,1	21,4	–	–	23,6	675,5	–	12
Suwałki	1159,6	17,7	–	4,1	–	1158,6	–	22

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody / użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

Uwaga. Oprócz prezentowanych form ochrony przyrody i krajobrazu na powierzchnię ogółem składają się zespoły przyrodniczo-krajobrazowe o łącznej powierzchni 141,2 ha (położone na terenie gmin: Mielnik – 50,7 ha, Szepietowo – 2,9 ha, miejskiej Augustów – 83,2 ha i Czyzew – 4,4 ha) oraz stanowiska dokumentacyjne o łącznej powierzchni 0,5 ha (położone na terenie gminy wiejskiej Sejny – 0,3 ha i miasta Suwałki – 0,2 ha).

Tablica 3/68/. Parki narodowe w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Parki narodowe	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Ogólna charakterystyka
Białowiecki	1921, 1932, 1947	10517,3	Jest najstarszym polskim parkiem narodowym – jego historia sięga 1921 r. Utworzono wtedy leśnictwo „Rezerwat”, które w 1932 r. przemianowano na jednostkę specjalną „Park Narodowy w Białowieży”. W 1947 r. obiekt ten reaktywowano jako Białowiecki Park Narodowy. Chroni on ostatnie na Niżu Europejskim lasy naturalne o charakterze pierwotnym w strefie lasów mieszanych i liściastych. Dzięki wysiłkom naukowców i pracowników Parku w 1929 r. rozpoczęła się zakończona sukcesem restytucja żubra, którego liczebność na koniec 2017 r. w polskiej części Puszczy Białowieckiej wynosiła 654 osobniki. W skład Białowieckiego Parku Narodowego wchodziły obiekty: Obręb Ochronny Rezerwat (w prawie 60% objęty ochroną ścisłą) z wyodrębnionym terytorialnie Parkiem Pałacowym oraz Ośrodek Hodowli Żubrów z Rezerwatem Pokazowym Żubrów. Na terenie Parku Pałacowego, wpisanego w rejestr zabytków, znajduje się Muzeum Przyrodniczo-Leśne. Białowiecki Park Narodowy od 1977 r. jest Rezerwatem Biosfery UNESCO, a od 2005 r. cała polska część Puszczy Białowieckiej została objęta tym statusem. W 1979 r. UNESCO wpisało BPN, jako jedyny przyrodniczy obiekt w Polsce, na listę Światowego Dziedzictwa Ludzkości, a w 1992 r. UNESCO nadało ten status Państwowemu Parkowi Narodowemu „Bielowieżskaja Puszcza” na Białorusi, tworząc polsko-białoruski obiekt transgraniczny. 23 VI 2014 r. Komitet Światowego Dziedzictwa przyjął zgłoszony wspólnie przez Polskę i Białoruś wniosek o powiększenie Obiektu Światowego Dziedzictwa „Białowieża Forest” o znaczną część Puszczy Białowieckiej znajdującej się po polskiej stronie granicy. Obecnie cały transgraniczny obiekt zajmuje powierzchnię około 141,9 tys. ha.

Tablica 3/68/. Parki narodowe w 2017 r. (dok.)
Stan w dniu 31 XII

Parki narodowe	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Ogólna charakterystyka
Biebrzański	1993	59223,0	Obejmuje znaczną część Kotliny Biebrzańskiej, która jest jednym z największych i najbardziej naturalnych kompleksów torfowisk niskich w Europie Środkowej i Zachodniej. Kotlinę tę charakteryzuje wyjątkowo dobrze zachowana dwukierunkowa strefowość ekologiczna (roślinno-glebowo-hydrologiczna). Dolina Biebrzy została uznana przez BirdLife International za ostoję ptaków o randze światowej. Biebrzański Park Narodowy znajduje się od 1995 r. na liście siedlisk Konwencji RAMSAR, tj. obszarów mokradłowych o międzynarodowym znaczeniu, zwłaszcza jako środowisko życia ptactwa wodno-błotnego, a od 2004 r. został włączony wraz z otuliną do sieci obszarów Natura 2000.
Narwiański	1996	7350,0	Chroni zabagniony, naturalny fragment doliny Górnej Narwi od Suraża do Rzędzian. O wartości przyrodniczej Parku decyduje niespotykany w Europie i bardzo rzadki na świecie charakter rzeki wielokorytowej (anastomozującej), a także ornitofauna związana z terenami mokradłowymi. Liczne rozgałęzienia nurtu oraz naturalna dolina Narwi decydują o wyjątkowej wartości turystycznej Parku.
Wigierski	1989	15089,8	Położony jest na północnym skraju Puszczy Augustowskiej. Swoim zasięgiem obejmuje zespół 42 jezior (z największym jeziorem Wigry) z otaczającymi je lasami i torfowiskami. Park uznany został za obszar wodno-błotny o znaczeniu międzynarodowym – obiekt międzynarodowej Konwencji Ramsarskiej. Ma również rangę europejskiej ostoi ptaków IBA (Important Bird Area) „Puszcza Augustowska” (kod PL043). Ponadto, wchodzi w skład sieci Natura 2000 – Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Augustowska” (kod PLB200002) oraz Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty „Ostoja Wigierska” (kod PLH200004).

Źródło: dane Białowieskiego Parku Narodowego, Biebrzańskiego Parku Narodowego, Narwiańskiego Parku Narodowego i Wigierskiego Parku Narodowego.

Tablica 4/69/. Parki narodowe według kategorii gruntów
Stan w dniu 31 XII

Lata Parki narodowe	Powierzchnia								
	ogółem		grunty				wody	tereny pozostałe	
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej województwa	leśne		rolne	zadrzewione i zakrzewione			
			razem	w tym niezalesione			w hektarach		
Ogółem	2010	92071,6	4,6	35160,6	446,5	17123,7	680,4	4447,1	34659,8
	2015	92180,1	4,6	35211,9	407,2	17582,8	745,6	4531,4	34108,5
	2016	92180,1	4,6	35212,1	407,2	17589,8	745,6	4531,4	34101,2
	2017	92180,1	4,6	35212,1	407,2	17589,8	745,6	4531,4	34101,2
Białowieski		10517,3	0,5	9974,0	234,5	15,3	1,5	19,2	507,3
Biebrzański		59223,0	2,9	15730,2	165,0	14565,5	564,6	946,2	27416,6
Narwiański		7350,0	0,4	93,0	–	719,0	177,0	668,0	5693,0
Wigierski		15089,8	0,8	9414,9	7,7	2290,0	2,5	2898,1	484,3

Tablica 5/70/. Parki narodowe według kategorii ochronności
Stan w dniu 31 XII

Lata Parki narodowe		Powierzchnia w ha					strefy ochronnej
		parku narodowego					
		ogółem	w tym pod ochroną				
			ściłą		czynną	krajobrazową	
razem	w tym grunty leśne						
Ogółem	2010	92071,6	10821,5	9571,3	45184,5	30772,6	96740,1
	2015	92180,1	14261,8	13159,6	43707,3	28918,0	96740,1
	2016	92180,1	14261,8	13159,6	43892,4	28732,9	96740,1
	2017	92180,1	15375,9	14223,0	44344,0	27167,3	96740,1
	Białowiecki	10517,3	6059,3	5819,8	4104,6	353,4	3224,3
	Biebrzański	59223,0	7494,0	6706,7	27699,0	24030,0	66824,0
	Narwiański	7350,0	–	–	2057,0	–	15408,0
	Wigierski	15089,8	1822,6	1696,5	10483,4	2783,9	11283,8

Tablica 6/71/. Parki narodowe według form własności gruntów
Stan w dniu 31 XII

Lata Parki narodowe		Powierzchnia w ha				tereny pozostałe
		ogółem	własność			
			Skarbu Państwa		prywatna	
			w zarządzie parku	w innym zarządzie		
Ogółem	2010	92072	57452	654	31628	2338
	2015	92170	57905	654	33490	121
	2016	92170	57905	654	33490	121
	2017	92191	60214	285	30727	966
	Białowiecki	10517	10517	–	–	–
	Biebrzański	59227	35038	54	23676	459
	Narwiański	7350	2204	230	4587	329
	Wigierski	15097	12455	1	2464	178

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 7/72/. Stan liczebny głównych gatunków zwierząt łownych i chronionych w parkach narodowych

Gatunki zwierząt	Parki narodowe															
	Białowieski				Biebrzański				Narwiański				Wigierski			
	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
Żubr	45	578	596	117	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Łoś	8	8	16	18	650	610 ^a	650	640	23	51	54	48	37	35	36	40
Jeleń	800	376	682	726	530	904 ^a	840	880	15	4	6	7	160	300	380	380
Sarna	110	34	16	18	^b	1147 ^a	1287	1250	60	27	32	42	193	300	310	320
Dzik	800	52	–	–	460	450 ^a	40	52	55	24	28	13	133	150	98	87
Wilk	7	8	12	15	20	25 ^a	25	23	–	–	–	–	4	12	20	9
Lis	30	29	29	28	^b	^b	^b	386	^b	^b	^b	^b	130	130	130	80
Ryś	3	2	2	2	5	2 ^a	2	5	–	–	–	–	1	1	1	1
Wydra	10	10	10	10	^b	^b	^b	87	^b	^b	^b	^b	45	10	10	45
Borsuk	15	14	14	14	100	^b	^b	104	^b	^b	^b	^b	20	40	80	120
Bóbr	18	22	22	20	^b	700 ^a	700	700	250	340	340	340	160	160	160	160
Orlik krzykliwy	2	4	4	4	26	23 ^d	25	24	–	2	1	1	^b	1 ^d	1 ^d	1 ^d
Orlik grubo- dzioby	–	–	–	–	30	18 ^d	17	12	–	–	–	–	–	–	–	–
Bielik	^c	–	–	–	16	20 ^d	19	20	1	–	1	1	3 ^d	2 ^d	3 ^d	3 ^d
Głuszec	–	–	–	–	–	^c	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Cietrzew	–	–	–	–	81	21 ^d	34 ^d	16 ^e	–	–	–	–	–	–	–	–
Bocian czarny	3	2	2	6	15	15 ^d	10	10	^f	–	–	^{bc}	^b	1 ^c	1 ^c	1 ^c

a Bytujące stale lub przechodnio. b Występują, brak danych liczbowych. c Pojawiające się przechodnio, migrujące. d Wyznaczone strefy ochronne. e Liczba kogutów na tokowiskach (liczba samic nieznaną). f Tylko ślady bytowania.

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 8/73/. Regulacja populacji zwierząt łownych w parkach narodowych

Lata Parki narodowe		Łoś		Jeleń		Sarna		Dzik	
		odstrzał	stwierdzone upadki (zgony)	odstrzał	stwierdzone upadki (zgony)	odstrzał	stwierdzone upadki (zgony)	odstrzał	stwierdzone upadki (zgony)
Ogółem	2010	–	14	14	32	5	5	92	15
	2015	–	13	31	20	4	10	218	11
	2016	–	32	17	7	–	8	183	6
	2017	1	21	19	22	–	31	234	16
Białowieski		1	–	1	–	–	gab	–	1 ^b
Biebrzański		–	18	9	11	–	10	104	11
Narwiański		–	2 ^c	–	–	–	–	15	–
Wigierski		–	1	9	11	–	12	115	4

a Ofiary wilków. b Z innych przyczyn. c W wypadkach komunikacyjnych.

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 9/74/. Ochrona lasu w parkach narodowych

Lata Parki narodowe		Zabezpieczenie upraw przed zwierzyną ^a w ha	Skrzynki lęgowe istniejące	Pułapki		Próbne poszukiwania owadów w ściółce (liczba prób)
				tradycyjne	feromonowe	
Białowiecki	2010	-	-	-	60	-
	2015	-	-	-	60	-
	2016	-	-	-	60	-
	2017	-	-	-	60	-
Biebrzański	2010	10,4	-	20	50	75
	2015	7,0	-	10	58	53
	2016	6,7	-	10	58	53
	2017	6,7	-	10	58	-
Narwiański	2010	-	9	2	2	2
	2015	-	6	-	-	-
	2016	-	6	-	-	-
	2017	-	6	-	-	-
Wigierski	2010	94,0	930	14	267	57
	2015	69,5	617	17	220	57
	2016	74,3	687	17	220	57
	2017	70,4	647	13	220	52

a Chemiczne, mechaniczne i grodzenia.

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 10/75/. Pozyskanie drewna w parkach narodowych według kategorii cięć

Lata Parki narodowe		Ogółem ^a		W tym grubizna					
				iglasta			liściasta		
				razem	w tym cięcia		razem	w tym cięcia	
					sanitarne	trzebieże		rębne	sanitarne
w tysiącach metrów sześciennych									
Białowiecki	2010	0,3	0,2	0,2	-	0,1	-	0,1	-
	2015	0,7	0,2	0,2	-	0,5	-	0,5	-
	2016	1,3	0,8	0,8	-	0,5	-	0,5	-
	2017	0,4	0,2	0,2	-	0,2	-	0,2	-
Biebrzański	2010	10,6	8,9	6,2	2,7	1,6	0,2	1,2	0,2
	2015	2,4	2,0	0,7	1,3	0,3	-	0,3	-
	2016	2,1	1,9	0,6	1,3	0,2	-	0,2	-
	2017	2,6	2,2	1,0	1,2	0,4	-	0,4	-
Narwiański	2010	-	-	-	-	-	-	-	-
	2015	-	-	-	-	-	-	-	-
	2016	-	-	-	-	-	-	-	-
	2017	-	-	-	-	-	-	-	-
Wigierski	2010	11,2	10,3	5,6	4,7	0,8	-	0,2	0,6
	2015	11,3	10,5	3,8	6,9	0,5	-	0,1	0,4
	2016	14,7	14,1	4,6	9,5	0,6	-	-	0,6
	2017	16,5	15,8	6,8	9,0	0,7	-	0,1	0,6

a Łącznie z drewnem pozyskanym do mineralizacji.

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 11/76/. Turystyka w parkach narodowych

Lata Parki narodowe		Domy wczasowe	Kempingi, biwaki	Schrony przeciw- deszczowe	Szlaki turystyczne w km		Liczba turystów	
					ogółem	w tym do remontu	w tysiącach	na 1 ha powierzchni
Białowieski	2010	2	–	–	44,0	1,0	170	17
	2015	1	–	–	44,3	–	133	13
	2016	1	–	–	44,3	–	163	16
	2017	1	–	–	44,3	–	249	24
Biebrzański	2010	–	4	6	463,7	31,0	31	1
	2015	–	3	20	524,1	62,3	39	1
	2016	–	3	31	498,9	68,0	41	1
	2017	–	3	31	498,9	61,3	47	1
Narwiański	2010	–	–	–	55,0	–	13	2
	2015	–	2	4	55,0	–	15	2
	2016	–	2	–	55,0	–	20	3
	2017	–	2	–	54,0	–	19	3
Wigierski	2010	3	20	70	245,4	80,0	110	7
	2015	5	4	90	272,6	–	110	7
	2016	5	4	90	272,6	–	125	8
	2017	5	4	92	272,6	–	125	8

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 12/77/. Działalność dydaktyczna parków narodowych w 2017 r.

Parki narodowe	Liczba				
	osób zwiedzających muzea/ośrodki edukacyjne	impresz dydaktycznych	ścieżek dydaktycznych	nowych wydawnictw popularno- naukowych	pozycji księgozbioru w bibliotekach
Białowieski	72992	14	4	1	12305
Biebrzański	– ^a	39	13	–	3264
Narwiański	8000 ^b	12	3	2	1792
Wigierski	30759	226	6	5	4822

a Sala ekspozycyjna była zamknięta z powodu remontu. b Podano liczbę osób, które odwiedziły wystawy (Park nie posiada muzeum/ośrodka edukacyjnego).

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 13/78/. Szkodnictwo i ochrona przed szkodnictwem w parkach narodowych

Lata Parki narodowe		Liczba funkcyj- nariuszy Straży Parku Narodo- wego	Liczba spraw			Windy- kacja należ- ności w zł	Kradzież drewna			Liczba przy- padków kłusow- nictwa
			wszczętych	zakończonych			liczba przy- pad- ków	skradzine drewno		
				ogółem	w tym wyrokami skazują- cymi			masa w m ³	wartość w zł	
Ogółem	2010	21	8	3	–	651	5	19,2	1591	9
	2015	20	4	4	4	7650	2	2,9	428	8
	2016	20	7	5	1	11937	1	9,8	773	4
	2017	19	1	1	–	–	–	–	–	3
Białowieski		3	–	–	–	–	–	–	–	–
Biebrzański		8	1	1	–	–	–	–	–	1
Narwiański		4	–	–	–	–	–	–	–	–
Wigierski		4	–	–	–	–	–	–	–	2

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 14/79/. Rezerваты przyrody w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Rezerваты przyrody Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Czapliniec Bełda Powiat grajewski	1958	11,58	Zachowanie fragmentu zbiorowiska grądowego o cechach naturalnych.
Tobolinka Powiat sejneński	1959	4,62	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jeziora dystroficznego z pływającymi wyspami pła torfowców.
Cmentarzysko Jaćwingów Powiat suwalski	1959	4,12	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych boru świeżego wraz z cmentarzyskiem Jaćwingów.
Mały Borek Powiat augustowski	1959	90,49	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych dobrze wykształconych borów czernicowych i borów łochyniowych charakterystycznych dla Puszczy Augustowskiej.
Kozi Rynek Powiat augustowski	1959	147,13	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych typów zbiorowisk leśnych grądowych i łęgowych charakterystycznych dla Puszczy Augustowskiej.
Ostoja bobrów Marycha Powiat sejneński	1960	56,13	Ochrona bobrów.
Jezioro Kolno Powiat augustowski	1960	269,26	Zachowanie miejsc lęgowych łabędzia niemego (<i>Cygnus olor</i>).
Starożyń Powiat augustowski	1960	298,43	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych grądu niskiego, lasu mieszanego i olsu w Puszczy Augustowskiej.
Lipiny w Puszczy Białowieskiej Powiat hajnowski	1962	24,51	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jedyne na terenie Puszczy Białowieskiej stanowiska dębu bezszypułkowego, występującego w drzewostanie mieszanym obok dębu szypułkowego.
Bobruczek Powiat sejneński	1962	0,90	Ochrona bobrów.
Brzozowy Grąd Powiat augustowski	1963	0,08	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych obuwika pospolitego (<i>Cypripedium calceolus</i>).
Jezioro Hańcza Powiat suwalski	1963	305,20	Zachowanie najgłębszego jeziora Polski o wybitnych walorach krajobrazowych.
Gorbacz Powiat białostocki	1967	222,72	Zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych torfowisk wysokich, przejściowych i niskich wraz z humotroficznym jeziorem w końcowej fazie lądowania i relikdami flory postglacjalnej oraz ostoi cietrzewia.
Bagno Wizna I Powiat zambrowski	1967	36,50	Zachowanie fragmentu torfowiska niskiego do celów badawczych i obserwacji procesów dynamicznych zachodzących w fitocenozach torfowisk niskich.
Bagno Wizna II Powiat zambrowski	1967	79,63	Zachowanie fragmentu torfowiska niskiego, ze stanowiskiem brzozy niskiej (<i>Betula humilis</i>), do celów badawczych i obserwacji procesów dynamicznych zachodzących w fitocenozach torfowisk niskich.
Rezerwat Krajobrazowy im. prof. W. Szafera Powiat hajnowski	1969	1343,91	Zachowanie ze względów krajobrazowych naturalnych zespołów leśnych Puszczy Białowieskiej położonych wzdłuż szosy Hajnówka – Białowieża.
Perkuć Powiat augustowski	1970	209,82	Zachowanie naturalnych zbiorowisk roślinnych związanych z zanikającym zbiornikiem wodnym.
Budzisk Powiaty: białostocki sokólski	1970	341,00	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z naturalnymi zbiorowiskami leśnymi, torfowiskowymi, łąkowymi i źródłiskowymi.
Glinki Powiat augustowski	1971	1,79	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jedyne na terenie Puszczy Augustowskiej stanowiska pióropusznika strusiego (<i>Matteucia struthiopteris</i>).
Karczmisko Powiat sokólski	1971	20,45	Zachowanie naturalnych siedlisk leśnych charakterystycznych dla Puszczy Knyszyńskiej.

Tablica 14/79/. Rezerваты przyrody w 2017 r. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Rezerваты przyrody Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczą Powiat suwalski	1972	0,98	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych obszaru pokrytego dużą ilością głazów narzutowych.
Kalinowo Powiat łomżyński	1972	69,76	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu łąkowego oraz innych zbiorowisk leśnych i murawowych w przełomowym odcinku rzeki Narwi.
Pogorzelce Powiat hajnowski	1974	7,64	Zachowanie fragmentu lasu o charakterze naturalnym z dużym udziałem lipy drobnolistnej.
Nieznanowo Powiat hajnowski	1974	27,73	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej z kilkoma dobrze wykształconymi zbiorowiskami leśnymi.
Koryciny Powiat siemiatycki	1975	87,72	Zachowanie fragmentu zbiorowiska łąkowego o cechach naturalnych.
Głęboki Kąt Powiat hajnowski	1979	40,30	Zachowanie dla celów naukowych, dydaktycznych i turystycznych naturalnych zbiorowisk leśnych, typowych dla Puszczy Białowieskiej oraz drzewostanów występujących na torfowiskach głębokich, stanowiących fragmenty zbliżone do pierwotnej puszczy, szczególnie świerczyny bagienniej.
Michnówka Powiat hajnowski	1979	85,34	Zachowanie torfowiska wysokiego oraz otaczających go drzewostanów reprezentujących szereg typowo wykształconych zbiorowisk leśnych występujących w Puszczy Białowieskiej.
Sitki Powiat hajnowski	1979	35,24	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego rzadko tu spotykane zbiorowiska borowe na wyniosłościach wydmych z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin w runie.
Starzyna Powiat hajnowski	1979	370,08	Zachowanie kilku charakterystycznych dla Puszczy Białowieskiej zbiorowisk, występujących w całej skali ich zmienności, z licznymi stanowiskami roślin chronionych.
Szczekotowo Powiat hajnowski	1979	36,67	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego zbiorowiska łąkowe z licznymi drzewami pomnikowymi oraz największe na tym terenie skupienie kurhanów z okresu wczesnego średniowiecza, jak również pozostałości po smolarniach z XVIII w.
Wysokie Bagno Powiat hajnowski	1979	78,54	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego naturalny bór świerkowy rosnący na torfowisku oraz odcinek zatorfionej doliny rzeki Narwki ze stanowiskiem bobrów.
Jezioro Kalejty Powiat augustowski	1980	763,30	Zachowanie wartości przyrodniczych jeziora oraz swoistych cech krajobrazu.
Stara Ruda Powiat augustowski	1980	76,12	Zachowanie źródeł rzeki Rudawki i fragmentu borów torfowcowych na południowo-wschodniej granicy naturalnego ich zasięgu.
Łempis Powiat sejneński	1983	132,34	Zachowanie naturalnych ekosystemów leśnych, wodnych i torfowiskowych z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin i zwierząt, charakterystycznych dla Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego.
Pomorze Powiat sejneński	1983	19,84	Zachowanie najstarszego drzewostanu Puszczy Augustowskiej oraz pozostałości dawnego grodziska.
Kukle Powiat sejneński	1983	343,24	Zachowanie swoistych cech krajobrazu oraz naturalnych ekosystemów leśnych, bagiennych i wodnych.
Kaniston Powiat łomżyński	1984	136,59	Zachowanie zwartej, naturalnej kompleksu olsów w Puszczy Kurpiowskiej.
Ciemny Kąt Powiat kolneński	1984	125,95	Zachowanie zbiorowisk leśnych i drzewostanów naturalnego pochodzenia, charakterystycznych dla Puszczy Kurpiowskiej.
Dębowy Grąd Powiat hajnowski	1985	100,47	Zachowanie drzewostanów naturalnego pochodzenia w Puszczy Białowieskiej, reprezentujących grądy: wilgotny i typowy oraz łąg olszowo-jesionowy.

Tablica 14/79/. Rezerваты przyrody w 2017 r. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Rezerваты przyrody Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Kuriańskie Bagno Powiat augustowski	1985	1713,62	Zachowanie obszaru o unikalnej geomorfologii, naturalnych, rzadko spotykanych zbiorowisk leśnych oraz stanowisk wielu rzadkich i chronionych roślin i zwierząt.
Góra Uszeście Powiat siemiatycki	1985	12,06	Zachowanie stanowiska wielu rzadkich gatunków roślin kserotermicznych.
Jesionowe Góry Powiat białostocki	1987	375,50	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z licznymi cennymi zbiorowiskami roślinnymi, zachowanymi przeważnie w stanie naturalnym.
Kulikówka Powiat białostocki	1987	9,98	Zachowanie fragmentu łągów w Puszczy Knyszyńskiej z obfitym stanowiskiem pióropusznika strusiego.
Stare Biele Powiat sokólski	1987	256,20	Zachowanie cennych fragmentów Puszczy Knyszyńskiej, obejmujących dobrze wykształcone zbiorowiska roślinne z szeregiem roślin chronionych i rzadkich, oraz zachowanie kompleksów bagien i zarastających łąk będących ostoją zwierząt.
Góra Pieszczana Powiat sokólski	1987	220,05	Zachowanie naturalnych drzewostanów świerkowo-sosnowych, stanowiących fragment Puszczy Knyszyńskiej.
Krzemianka Powiat białostocki	1987	230,55	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i przyrodniczych ekosystemów leśnych charakterystycznych dla Puszczy Knyszyńskiej, obszarów źródłiskowych oraz licznych stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.
Krzemienne Góry Powiat białostocki	1987	79,27	Zachowanie zbiorowisk leśnych typowych dla Puszczy Knyszyńskiej, występujących na wale kemowym.
Stara Dębina Powiat sokólski	1987	33,54	Zachowanie starodrzewu dębowego występującego na siedlisku lasu mieszanego oraz stanowisk dębu bezszypułkowego na północnej granicy jego zasięgu.
Surążkowo Powiat białostocki	1987	137,65	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej, obejmującego liczne zbiorowiska leśne o wysokim stopniu naturalności ze znacznym udziałem leśnych zbiorowisk torfowiskowych.
Głazowisko Łopuchowskie Powiat suwalski	1988	15,88	Zachowanie nagromadzonych głazów narzutowych stanowiących unikalny zespół form polodowcowych.
Czarny Kąt Powiat łomżyński	1989	32,97	Zachowanie zbiorowisk boru brusznicowego i czernicowego, charakterystycznych dla Puszczy Kurpiowskiej.
Łokieć Powiat łomżyński	1989	139,76	Zachowanie w stanie naturalnym torfowisk niskich i wysokich wraz z otaczającymi zbiorowiskami leśnymi naturalnego pochodzenia, charakterystycznych dla Puszczy Kurpiowskiej.
Rycerski Kierz Powiat łomżyński	1989	42,44	Zachowanie ginących zbiorowisk grądu czyścowego oraz fragmentu dąbrowy świetlistej.
Jelonka Powiat hajnowski	1989	227,00	Zachowanie szczególnego krajobrazu i środowiska oraz zabezpieczenie przebiegu sukcesji wtórnej na porzuconych jałowych gruntach porolnych.
Woronicza Powiat sokólski	1989	139,06	Zachowanie doliny, strumienia oraz przyległych wzniesień morenowych wraz z występującymi tu licznymi, charakterystycznymi dla tego regionu zbiorowiskami roślinnymi, jak też chronionych i rzadkich gatunków roślin.
Wielki Dział Powiat łomżyński	1990	174,58	Zachowanie w stanie nienaruszonym największego w dolinie Narwi kompleksu lasów łągowych naturalnego pochodzenia z licznymi drzewami pomnikowymi.
Międzyrzecze Powiat sokólski	1990	250,80	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej odznaczającego się urozmaiconą rzeźbą terenu oraz występowaniem licznych źródeł, dobrze wykształconych charakterystycznych dla tego obszaru zbiorowisk roślinnych, jak też wielu chronionych gatunków roślin.

Tablica 14/79/. Rezerваты przyrody w 2017 r. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Rezerваты przyrody Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Jałówka Powiat białostocki	1990	277,42	Zachowanie cennego fragmentu Puszczy Knyszyńskiej obejmującego charakterystyczne dla jej obszaru układy geomorfologiczne i wyróżniającego się bogactwem zbiorowisk roślinnych.
Krasne Powiat białostocki	1990	85,23	Zachowanie cennego fragmentu Puszczy Knyszyńskiej obejmującego dobrze wykształcone zbiorowiska leśne, głównie z grupy borów i borów mieszanych.
Bahno w Borkach Powiaty: sokólski białostocki	1990	289,87	Zachowanie cennych, dobrze wykształconych zbiorowisk torfowiskowych o charakterze borealnym, odznaczających się bogactwem flory roślin naczyniowych i mszaków oraz występowaniem dużej liczby gatunków chronionych.
Sokóły Powiat siemiatycki	1990	44,69	Zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych o typowych dla Wysoczyzny Drohickej drzewostanach mieszanych, stanowiących ostatnie fragmenty dawnej Puszczy Mielnickiej.
Grąd Radziwiłłowski Powiat siemiatycki	1990	24,44	Zachowanie naturalnego fragmentu dawnej Puszczy Mielnickiej, dobrze wykształconego grądu typowego oraz szeregu gatunków chronionych.
Las Cieliczański Powiat białostocki	1990	370,58	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z licznymi cennymi zbiorowiskami leśnymi o charakterze naturalnym, reprezentowanymi głównie przez grądy z rzadkim w naszych lasach wiązem górskim, bory mieszane i olsy.
Wielki Las Powiat moniecki	1990	129,33	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej obejmującego głównie liczne zbiorowiska leśne o charakterze borowym i wysokim stopniu naturalności.
Starodrzew Szyndzielski Powiat sokólski	1990	79,74	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej obejmującego starodrzew typu ciepłolubnego lasu sosnowo-świerkowo-dębowego charakterystycznego dla północnej części Puszczy Knyszyńskiej, odznaczającego się dużym stopniem naturalności i występowaniem wielu gatunków roślin rzadkich i chronionych.
Siemianówka Powiat hajnowski	1995	224,54	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych torfowiska wysokiego i niskiego, porośniętych sosną i brzozą o typie boru bagiennego, wśród których znajduje się zarastające jezioro z rzadką roślinnością.
Dolina Waliczówki Powiat hajnowski	1995	44,75	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zespołów roślinności turzycowej, występujących w strefie źródłiskowej strumienia leśnego, oraz lasu łęgowego o charakterze naturalnym.
Gnilec Powiat hajnowski	1995	37,21	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk turzycowych z udziałem rzadkich gatunków roślin naczyniowych i mszaków.
Podolany Powiat hajnowski	1995	15,10	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych grądu wilgotnego z dużym udziałem dębów pomnikowych.
Olszanka Myśliszcze Powiat hajnowski	1995	278,32	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli.
Berezowo Powiat hajnowski	1995	115,26	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli.
Podcerkwa Powiat hajnowski	1995	228,12	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli.
Przewłoka Powiat hajnowski	1995	78,38	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli.
Kozłowe Borki Powiat hajnowski	1995	246,97	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych drzewostanu z udziałem boru świerkowo-torfowcowego o borealnym charakterze z bogatą florą mszaków.
Czechy Orłańskie Powiat hajnowski	1995	77,95	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych borów sosnowo-świerkowych, stanowiących pozostałość dawnej Puszczy Bielskiej.
Szelągówka Powiat białostocki	1995	62,04	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zespołu borów sosnowych o charakterze naturalnym, występujących na rozległym obszarze wydumym.

Tablica 14/79/. Rezerваты przyrody w 2017 r. (dok.)
Stan w dniu 31 XII

Rezerваты przyrody Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Las Zwierzyniecki M. Białystok	1996	33,86	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych drzewostanu o charakterze grądu wilgotnego.
Antoniuk M. Białystok	1995	70,07	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu odznaczającego się wysokim stopniem naturalności oraz występowaniem szeregu rzadkich gatunków roślin.
Grabówka Powiat zambrowski	1996	60,87	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych wielogatunkowego lasu liściastego o wysokim stopniu naturalności.
Nietupa Powiat sokólski	1994	273,73	Zachowanie ostoi bobra, szeregu gatunków ptaków oraz zachowanie w stanie naturalnym cennych zbiorowisk leśnych, głównie zbiorowisk olsów i lasów mieszanych bagiennych o wysokim stopniu naturalności.
Kozłowy Ług Powiat sokólski	1997	140,49	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych rozległego torfowiska w początkowym stadium sukcesji leśnej.
Ławski Las I Powiat grajewski	1998	108,93	Zachowanie fragmentów olsu i łągu jesionowo-olszowego.
Ławski Las II Powiat grajewski	1998	75,38	Zachowanie fragmentów olsu i łągu jesionowo-olszowego.
Chomontowszczyzna Powiat białostocki	2001	234,42	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu Puszczy Knyszyńskiej odznaczającego się wysokim stopniem naturalności, stanowiącego ostoję wolnożyjącego stada żubrów.
Taboły Powiat białostocki	2001	302,44	Zachowanie boru świerkowego torfowcowego oraz lasu brzoźowo-sosnowego z licznymi gatunkami roślin rzadkich i chronionych.
Rutka Powiat suwalski	2001	49,06	Zachowanie w stanie naturalnym unikalnego bruku połodowcowego, jeziora Linówek wraz z przyległym torfowiskiem przejściowym, stanowiących istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych.
Uroczysko Dzierzbia Powiat kolneński	2001	71,89	Zachowanie w stanie naturalnym typowo wykształconych zbiorowisk lasów łągowych i olsów, stanowiących istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych.
Dębowe Góry Powiat zambrowski	2001	99,31	Zachowanie w stanie naturalnym zespołu świetlistej dąbrowy z dębem bezszypułkowym, stanowiącego istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych.
Lasy Naturalne Puszczy Białowieskiej Powiat hajnowski	2003	8581,62	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych lasów naturalnych i zbliżonych do naturalnych, typowych dla Puszczy Białowieskiej łągowych i olsów oraz siedlisk leśnych z dominacją starych drzewostanów z dużym udziałem olszy, dębu, jesionu, a także licznych gatunków rzadkich i chronionych roślin zielnych, grzybów i zwierząt oraz utrzymanie procesów ekologicznych i zachowanie różnorodności biologicznej.
Rabinówka Powiat białostocki	2005	658,57	Zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych ostoi rzadkich i chronionych gatunków awifauny łąkowej, a w szczególności populacji cietrzewia na terenie Niecki Gródecko-Michałowskiej.
Jezioro Wiejki Powiat białostocki	2005	22,50	Zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych naturalnego jeziora mezotroficznego oraz występujących na tym terenie rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.
Witanowszczyzna Powiat siemiatycki	2007	80,80	Zachowanie w stanie naturalnym ekosystemów leśnych lasów łągowych i grądów, a w szczególności zachowanie stanowisk rzadko występujących na niżu gatunków górskich, tj. parzydła leśnego (<i>Aruncus silvestris</i>), cebulicy dwulistnej (<i>Scilla bifolia</i>) oraz bodziszka żałobnego (<i>Geranium phaeum</i>).
Ruda Powiat suwalski	2007	3,38	Zachowanie wilgotnych łąk oraz lasu łąkowego, położonych na terenie doliny Rospudy, wraz z ich typową florą i fauną.

Źródło: dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Tablica 15/80/. Rezerwy przyrody
Stan w dniu 31 XII

Lata Rezerwy przyrody		Obiekty	Powierzchnia w ha				
			ogółem	w tym		z ogółem – pod ochroną ściłą	przeciętna 1 obiektu
				lasy	użytki rolne		
Ogółem	2010	93	23531,9	21638,6	605,6	952,0	253,0
	2015	93	23585,8	21366,1	605,6	952,0	253,6
	2016	93	23674,6	21450,2	605,6	952,0	254,5
	2017	93	23674,3	21450,2	605,6	952,0	254,6
	Faunistyczne	10	1969,4	1229,5	510,6	43,4	196,9
	Krajobrazowe	4	1444,2	1256,9	10,2	227,0	361,1
	Leśne	55	18274,4	17513,1	28,3	390,1	332,3
	Torfowiskowe	9	1335,2	1225,2	–	286,9	148,4
	Florystyczne	7	235,9	202,5	6,1	–	33,7
	Wodne	3	333,5	–	–	4,6	111,2
	Przyrody nieożywionej	4	69,5	11,3	50,2	–	17,4
	Stepowe	1	12,1	11,6	0,2	–	12,1

Tablica 16/81/. Parki krajobrazowe w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Parki krajobrazowe Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. prof. W. Sławińskiego z siedzibą w Supraślu Powiaty: białostocki moniecki sokólski	1988	72860,17	<ol style="list-style-type: none"> Ochrona zasobów przyrody Puszczy Knyszyńskiej obejmująca ekosystemy leśne, bagienne, dolin rzecznych oraz inne cenne obszary. Zachowanie chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Ochrona wartości historyczno-kulturowych Parku. Ochrona krajobrazu Parku. Rozwijanie turystyki i rekreacji Parku. Tworzenie warunków do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej.
Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi z siedzibą w Drozdowie Powiat łomżyński	1994	7368,22	<ol style="list-style-type: none"> Ze względu na wartości przyrodnicze: <ol style="list-style-type: none"> zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Narew oraz jej nieregularnego koryta i doliny z dużą ilością starorzeczy, które wraz z dopływami i rowami tworzy skomplikowaną sieć wodną; zachowanie chronionych i rzadkich gatunków zwierząt i roślin związanych z siedliskami charakterystycznymi dla Parku. Ze względu na wartości historyczne i kulturowe: <ol style="list-style-type: none"> ochrona tożsamości kulturowej obszaru; ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego; odtworzenie i ożywianie lokalnych tradycji. Ze względu na walory krajobrazowe: <ol style="list-style-type: none"> zachowanie i ochrona zespołów krajobrazu otwartego, stanowiącego walor wizualny współistnienia gospodarki człowieka z naturalnymi elementami środowiska; ochrona wyróżniających się w środowisku wizualnych form geomorfologicznych; przywracanie obszarom o krajobrazie niekorzystnie przekształconym ich potencjalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych; zachowanie i tworzenie mozaiki krajobrazów.

Tablica 16/81/. Parki krajobrazowe w 2017 r. (dok.)
Stan w dniu 31 XII

Parki krajobrazowe Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Suwalski Park Krajobrazowy z siedzibą w Malesowiznie Powiat suwalski	1976	6337,66	<p>1. Ze względu na wartości przyrodnicze:</p> <p>a) zachowanie unikatowego, młodogłacialnego krajobrazu Północnej Suwalszczyzny w postaci licznie występujących moren czółowych i dennych, rynien i dolin rzeczno-jeziornych, głazów narzutowych;</p> <p>b) zachowanie ekosystemów wodnych, w tym Jeziora Hańcza – najgłębszego jeziora w Polsce;</p> <p>c) zachowanie chronionych i rzadkich gatunków zwierząt i roślin związanych z siedliskami charakterystycznymi dla Parku.</p> <p>2. Ze względu na wartości historyczne i kulturowe:</p> <p>a) ochrona tożsamości kulturowej obszaru;</p> <p>b) ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego;</p> <p>c) odtwarzanie i ożywianie lokalnych tradycji.</p> <p>3. Ze względu na walory krajobrazowe:</p> <p>a) zachowanie i ochrona zespołów krajobrazu otwartego, stanowiącego walor wizualny współistnienia gospodarki człowieka z naturalnymi elementami środowiska;</p> <p>b) ochrona struktur geomorfologicznych;</p> <p>c) przywracanie obszarom o krajobrazie niekorzystnie przekształconym ich potencjalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych;</p> <p>d) utrzymanie charakterystycznych typów zabudowy.</p>

Źródło: dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Tablica 17/82/. Parki krajobrazowe według kategorii gruntów
Stan w dniu 31 XII

Lata Parki krajobrazowe	Powierzchnia							strefy ochronnej
	parku krajobrazowego						z ogółem – rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody	
	ogółem		w tym			w hektarach		
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej województwa	lasy	użytki rolne	wody			
Ogółem	2010	88084,5	4,4	63681,0	10909,0	1265,0	4552,6	73182,5
	2015	88138,2	4,4	63681,0	10909,0	1265,0	4659,8	73871,7
	2016	86566,1	4,3	63681,0	10909,0	1265,0	4714,3	75422,4
	2017	86566,1	4,3	63681,0	10909,0	1265,0	4717,8	75422,4
Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. prof. W. Sławińskiego		72860,2	3,6	60864,0	4862,0	381,0	3914,9	53827,5
Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi		7368,2	0,4	1341,0	2263,0	242,0	275,9	12288,6
Suwalski Park Krajobrazowy		6337,7	0,3	1476,0	3784,0	642,0	526,9	9306,2

Tablica 18/83/. Obszary chronionego krajobrazu w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Obszary chronionego krajobrazu Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
„Puszcza Białowieska” Powiat hajnowski	1986	76303,14	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej Puszczy Białowieskiej stanowiącej ostatnie ostoje naturalnych puszczy nizinnych w Europie oraz wyróżniającej się wysokimi walorami krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.
„Puszcza i Jeziora Augustowskie” Powiaty: augustowski sejneński suwalski	1991	69574,99	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych kompleksu leśnego Puszczy Augustowskiej.
Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi Powiaty: łomżyński kolneński	1982	48994,10	Ochrona i zachowanie doliny Narwi i Pisy z licznymi meandrami i starorzeczami oraz znacznej części Puszczy Kurpiowskiej, wyróżniających się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.
„Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” Powiat suwalski	1991	42844,94	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych związanych z urozmaiconą rzeźbą polodowcową Pojezierza Północnej Suwalszczyzny, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzgórzami morenowymi.
„Dolina Narwi” Powiaty: białostocki bielski hajnowski moniecki	1986	41860,00	Ochrona i zachowanie doliny Narwi wyróżniającej się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.
„Wzgórza Sokólskie” Powiaty: białostocki sokólski	1986	38209,80	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej terenów rozciągających się na wschód od Puszczy Knyszyńskiej, wyróżniających się rzeźbą terenu, wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.
„Pojezierze Sejneńskie” Powiaty: sejneński suwalski	1991	35981,11	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych związanych z urozmaiconą rzeźbą polodowcową Pojezierza Sejneńskiego, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzgórzami morenowymi.
„Dolina Bugu” Powiat siemiatycki	1986	30162,00	Ochrona i zachowanie doliny Bugu posiadającej wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe, kulturowe i wypoczynkowe.
„Dolina Biebrzy” Powiaty: augustowski moniecki	2015	28442,27	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinie rzeki Biebrzy, nad Kanałem Augustowskim i w dolinie rzeki Netty.
„Dolina Rospudy” Powiaty: augustowski suwalski	1991	23710,86	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinie rzeki Rospudy.
Pojezierza Rajgrodzkiego Powiaty: augustowski grajewski	2015	14928,07	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych Pojezierza Rajgrodzkiego.
„Dolina Błędzianki” Powiat suwalski	1991	3375,31	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinie rzeki Błędzianki.
Doliny Bugu i Nurca Powiaty: siemiatycki, wysokomazowiecki	1982	2917,59	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej dolin Bugu i Nurca o naturalnym charakterze oraz fragmentu Wysoczyzny Drohickej odznaczających się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.

Źródło: dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Tablica 19/84/. Obszary chronionego krajobrazu według kategorii gruntów
Stan w dniu 31 XII

Lata Obszary chronionego krajobrazu		Powierzchnia					
		ogółem		w tym			z ogółem – rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody
		w hektarach	w % powierzchni ogólnej województwa	lasy	użytki rolne	wody	
		w hektarach					
Ogółem	2010	462717,3	22,9	202721,5	216529,1	15811,0	18544,2
	2015	459223,2	22,8	201560,7	212044,8	15367,5	18475,1
	2016	457304,2	22,7	201560,7	212044,8	15367,5	18494,0
	2017	457304,2	22,7	201560,7	212044,8	15367,5	18494,0
„Puszcza Białowieska”		76303,1	3,8	56477,0	18521,0	286,0	12570,4
„Puszcza i Jeziora Augustowskie”		69575,0	3,5	50590,0	8825,0	3707,0	3294,8
Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi		48994,1	2,4	17166,2	28264,6	1095,5	448,5
„Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”		42844,9	2,1	6825,0	28672,0	1879,0	75,7
„Dolina Narwi”		41860,0	2,1	10958,0	27202,2	893,0	146,7
„Wzgórza Sokólskie”		38209,8	1,9	12237,0	23841,0	165,0	273,7
„Pojezierze Sejneńskie”		35981,1	1,8	10360,0	21693,0	3242,0	677,5
„Dolina Bugu”		30162,0	1,5	13210,0	14512,0	594,0	41,8
„Dolina Biebrzy”		28442,3	1,4	6550,0	20605,0	605,0	275,5
„Dolina Rospydy”		23710,9	1,2	10578,0	11700,0	1379,0	482,3
„Pojezierze Rajgrodzkie”		14928,1	0,7	4579,5	5356,0	1290,0	77,1
„Dolina Błędzianki”		3375,3	0,2	1468,0	1485,0	94,0	130,0
Doliny Bugu i Nurca		2917,6	0,1	562,0	1368,0	138,0	–

Tablica 20/85/. Obszary Natura 2000 w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Bagienna Dolina Narwi	23471,1	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 27. Występuje tu co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bączek, bąk, błotniak stawowy, dubelt, kraska, podróżniczek, rybitwa czarna, wodniczka, krwawodziób, kszyc i rycyk.
Narwiańskie Bagna	6823,1	SOO	Dobrze zachowane rodzaje siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, których wyróżniono tu 9 rodzajów, a najcenniejsze z nich to: starorzeczka, torfowiska i bory bagienne. Obszar ważny dla zachowania gatunków krągłoustych i ryb z Załącznika II Dyrektywy: minoga ukraińskiego, piskorza i różanki. Obfite populacje bobra i wydry. Ogółem stwierdzono tu 11 gatunków zwierząt ujętych w II Załączniku Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Tablica 20/85/. Obszary Natura 2000 w 2017 r. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Ostoja Biebrzańska	148509,3	OSO	W ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 43 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebności 19 gatunków mieszczą się w kryteriach wyznaczania ostoi ptaków wprowadzonych przez BirdLife International. Ponadto 25 gatunków zostało zamieszczonych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Ostoja Biebrzańska jest najważniejszą w Polsce i Unii Europejskiej ostoją wodniczki i orlika grubodziobego. Największą liczebność w Polsce i jedną z największych w Unii Europejskiej, osiągają ponadto: błotniak stawowy, cietrzew, derkacz, dubelt, uszatka błotna, kropiatka, rybitwa czarna i rybitwa białoskrzydła (w latach o wysokim poziomie wody). Bardzo ważna ostoja ptaków drapieżnych (kania ruda, kania czarna, bielik, błotniak zbożowy, gadożer, orzeł przedni i orzełek). Obszar ten obejmuje teren poprzednio wyznaczonego OSOP Dolina Biebrzy PLC200001.
Dolina Biebrzy	121206,2	SOO	Dominującymi siedliskami w obszarze są siedliska mokradłowe: zalewane wodami rzeczными lub podtapiane wodami podziemnymi torfowiska niskie ze zbiorowiskami turzycowymi i turzycowo-mszysztymi, corocznie zalewane wodami rzeczными mułowiska i torfowiska porośnięte szuwarami właściwymi, bagienne olsy, okresowo zalewane przyrzeczne równiny madowe oraz odwodnione i zagospodarowane torfowiska ze zbiorowiskami łąkowymi. Dolina Biebrzy charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem siedlisk. Spośród 15 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, występujących w ostoi, największy udział powierzchniowy posiadają szczególnie cenne torfowiska przejściowe i trzęsawiska, zmiennowilgotne łąki trzęslicowe oraz bory i lasy bagienne.
Puszcza Białowieska	63147,6	OSO i SOO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 31. Obejmuje Białowiecki Rezerwat Biosfery. Gniazduje tu około 240 gatunków ptaków. Występuje co najmniej 45 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Kompleks Puszczy Białowieskiej stanowi relikwyt pierwotnych krajobrazów leśnych na starogłajalnych wysoczyznach morenowych, które dominowały w przeszłości na Nizinach Środkowopolskich i Północnopodlaskich.
Puszcza Knyszyńska	139590,2	OSO	Obszar obejmuje dwie ostoje ptasie o randze europejskiej E 28 i E 29 (Puszcza Knyszyńska i Niecka Gródecko-Michałowska). Występuje tu co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.
Ostoja Knyszyńska	136084,4	SOO	Dzięki jedynie nieznacznie zmienionym warunkom naturalnym, Puszcza Knyszyńska jest jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych w Polsce. Jej lasy mają charakter subborealny, a krajobraz przypomina południowo-zachodnią tajgę. Utrzymuje się tu bogata flora z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich – około 800 gatunków roślin naczyniowych, w tym 43 gatunki objęte ochroną gatunkową, a 6 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.
Puszcza Piska	3644,2	OSO	Ostoje ptasie o randze europejskiej E 23 (Puszcza Piska) i krajowej K 19 (Czarny Róg). Występuje tu co najmniej 37 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Bardzo ważna ostoja cietrzewia.
Dolina Pisy	3223,2	SOO	Dolina Pisy cechuje się dużą różnorodnością siedlisk Natura 2000 (na obszarze ostoi występuje 11 typów zajmujących blisko 50% powierzchni). Najwyższy walor przyrodniczy mają siedliska wodne i wodno-łąkowe. Dzięki naturalnemu charakterowi koryta rzeki przetrwały w rolniczym krajobrazie doliny Pisy do dzisiaj. Siedliska te reprezentowane są głównie przez starorzecza i drobne zbiorniki wodne, „nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników” – w sieci obszarów chroniących „rzeki włosienicznikowe” Dolina Pisy odgrywa ważną rolę dla zachowania zasobów tego siedliska w północno-wschodniej Polsce, zalewane muliste brzegi rzeki, a także ziołorośla nadrzeczne.

Tablica 20/85/. Obszary Natura 2000 w 2017 r. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Ostoja Augustowska	107068,7	SOO	Wraz z przyległymi obszarami leśnymi na Litwie i Białorusi Puszcza Augustowska tworzy jeden z największych zwartych kompleksów leśnych na nizinach środkowej Europy. Jest to również niezwykle ważny korytarz migracyjny dla leśnych gatunków flory i fauny, łączący lasy Europy środkowej i wschodniej. Stanowi ostoję wielu zagrożonych gatunków, przede wszystkim rysia i wilka (w ostoi znajdują się jedne z ich najstabilniejszych populacji niżowych), a także wydry i bobra. Ogółem stwierdzono tu 10 gatunków zwierząt objętych Załącznikiem II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Typy siedlisk z I Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG zajmują około 12% obszaru. Spośród zagrożonych i cennych siedlisk największą powierzchnię zajmują bagienne lasy. Pośród tego typu lasów szczególne znaczenie mają bagienne lasy sosnowo-brzozowe.
Ostoja Wigierska	16072,1	SOO	Na tym obszarze stwierdzono 19 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na Półwyspie Jurkowy Róg (między jeziorami Wigry, Krusznik i Mulaczysko) znajduje się płaski, zalewowy obszar z całkowicie naturalnym układem pełnego ciągu sukcesyjnego zbiorowisk bagiennych – od szuwaru do olsu. Flora naczyniowa obejmuje 886 gatunków, a lichenoflora – 262 gatunki; stwierdzono tu ponadto występowanie 38 gatunków wątrobowców i 141 mchów; we florze naczyniowej odnotowano 65 gatunków objętych ochroną prawną i 40 gatunków zagrożonych, z czego 10 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W jeziorze Widnym introdukowano androwandę pęcherzykową. Fauna również charakteryzuje się szczególnym bogactwem. Występuje tu silna, naturalna (nie introdukowana) populacja bobra. Ogółem występuje tu 21 gatunków zwierząt objętych Załącznikiem II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.
Ostoja Suwalska	6349,5	SOO	Obszar charakteryzuje się bogatą, urozmaiconą rzeźbą polodowcową. Związana z nią jest mozaika siedlisk, wśród których zidentyfikowano 13 rodzajów z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, choć występują one na niewielkich powierzchniach. Najcenniejsze z nich są jeziora oligotroficzne. Bogata flora roślin naczyniowych liczy około 650 gatunków, w tym liczne relikty polodowcowe. Występują tu 2 gatunki roślin z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz jedyne w Polsce stanowisko glonu <i>Chara strigosa</i> . Na obszarze tym stwierdzono także 11 gatunków zwierząt z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG.
Bagno Wizna	14471,0	OSO	W ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 37 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebności 9 gatunków mieszczą się w kryteriach wyznaczania ostoi ptaków wprowadzonych przez BirdLife International. Ponadto występuje tu 17 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Bagno Wizna jest jedną z 10 najważniejszych ostoi błotniaka łąkowego, kropiatki, derkacza, bataliona, dubelta, rybitwy białoczelnej, rybitwy białowąsej i rybitwy czarnej oraz wodniczki.
Dolina Dolnego Bugu	13094,8	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 51. Występują tu co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Jest to bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych, w tym jedno z nielicznych w Polsce stanowisk lęgowych gadożera i do niedawna jedno z nielicznych w Polsce stanowisk kulona. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bączek, bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer, kszyc, kulik wielki, płaskonos, podróżniczek, rybitwa białoczelna, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna, zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje też bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik.

Tablica 20/85/. Obszary Natura 2000 w 2017 r. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Dolina Górnego Nurca	3995,0	OSO	Rozległy kompleks podmokłych łąk położonych w dolinie rzeki Nurzec, usytuowanych w górnym biegu rzeki między miejscowościami Kleszcze i Nurzec. Ten dawniej silnie zabagniony i corocznie zalewany teren, został osuszony w połowie lat 50. XX w. Łąki są częściowo użytkowane, częściowo opuszczone. Nieużytkowane obszary zaczynają zarastać drzewami i krzewami. W ostoi gniazdują i żerują 103 gatunki ptaków, w tym 16 z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Jest to miejsce jesiennych koncentracji bociana białego.
Ostoja w Dolinie Górnego Nurca	5524,1	SOO	O wartości przyrodniczej Doliny Górnego Nurca decydują przede wszystkim rozległe wielkoprzestrzenne użytki zielone, zajmujące ponad 90% powierzchni całego obiektu. Najcenniejsze fitocenozy tych ekstensywnie użytkowanych łąk lokują się w przykrawędziowej strefie doliny, zwłaszcza w jej części północnej i wschodniej. Dominują tu kwietne polidominantowe łąki wilgotne, bogate florystycznie i bardzo typowo wykształcone.
Puszcza Augustowska	134377,7	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 24. Występuje tu co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, bocian czarny, cietrzew, dzięcioł białogrzbisty, dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł zielonosiwy, gadożer, głuszcak, kania czarna, kania ruda, kraska, łabędź krzykliwy, orlik krzykliwy, żuraw, włochatka, podgorzałka, puchacz, trzmielozjad, w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje bielik.
Pojezierze Sejneńskie	13630,9	SOO	Obszar o wyjątkowej wartości ze względu na występowanie rzadkich i zagrożonych ekosystemów wodnych, torfowiskowych i łąkowych oraz zamieszkujących je gatunków zwierząt i roślin. Stwierdzono tu występowanie 14 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, które zajmują około 34% powierzchni obszaru oraz 9 gatunków zwierząt kręgowych i 6 gatunków roślin z Załącznika II tej Dyrektywy.
Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego	117,1	SOO	Zgodnie z kryteriami wyboru schronień nietoperzy do ochrony w ramach polskiej części sieci Natura 2000, obszar uzyskał 40 punktów, co daje podstawy do włączenia go do sieci Natura 2000. Na terenie obszaru stwierdzono występowanie jednego gatunku nietoperza z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Jest to jedno z ważniejszych zimowisk mopka w Polsce.
Czerwony Bór	5052,2	SOO	Czerwony Bór stanowi ważną ostoję oligo- i mezotroficznych siedlisk Natura 2000 występujących na gruntach mineralnych – muraw, wrzosowisk i jałowczysk, niedostatecznie chronionych w skali ogólnopolskiej, zwłaszcza w ostojach Polski północno-wschodniej. Do najcenniejszych fragmentów Czerwonego Boru należą zarośla jałowca <i>Juniperus communis</i> , występujące w mozaice z wrzosowiskami i różnego typu murawami.
Dolina Górnej Rospudy	4070,7	SOO	Dolina Górnej Rospudy cechuje się bardzo dużą różnorodnością siedlisk (14 typów siedlisk Natura 2000, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów), tak wodnych i mokradłowych, jak i leśnych, a także zajmowanych przez zbiorowiska trawiaste. Najwyższy walor przyrodniczy mają siedliska wodne, torfowiska nieleśne, w tym soligeniczne, lasy i bory bagienne oraz murawy kserotermiczne.
Murawy w Haćkach	157,3	SOO	Rejon Haciek to obszar występowania najlepiej wykształconych muraw kserotermicznych między doliną Bugu a Suwalszczyzną. O bogactwie szaty roślinnej świadczy występowanie na niewielkiej powierzchni ostoi (164 ha) aż pięciu typów siedlisk Natura 2000: jałowczysk, wspomnianych już muraw kserotermicznych, ekstensywnie użytkowanych łąk, torfowisk przepływowych oraz łągów.

Tablica 20/85/. Obszary Natura 2000 w 2017 r. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Dolina Szeszupy	1701,3	SOO	Dolina Szeszupy pełni bardzo istotną rolę jako ostoja siedlisk i gatunków wymienionych w Załącznikach Dyrektywy Siedliskowej. Spośród jedenastu typów siedlisk z Załącznika I obszar pełni szczególną rolę w ochronie trzech rzek włosienickowych, lasów łęgowych (występujących w rzadko spotykanej formie źródłiskowych lasów olszowych) i torfowisk alkalicznych.
Torfowiska Gór Sudawskich	98,5	SOO	Torfowiska Gór Sudawskich pełnią bardzo istotną rolę dla ochrony pełnego zróżnicowania siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Dotyczy to zwłaszcza regionalnych postaci tych siedlisk występujących jedynie w skrajnie północno-wschodniej Polsce. Najistotniejszą rolę pełnią specyficzne postaci torfowisk przejściowych, charakteryzujące się wyjątkowym – jak na tego typu ekosystem – bogactwem gatunkowym.
Mokradła Kolneńskie i Kurpiowskie	1446,6	SOO	Na wysokie walory przyrodnicze obszaru wpływa znaczne wewnętrzne zróżnicowanie siedliskowe na stosunkowo niewielkiej powierzchni, jak i rzadkość tego typu elementów w krajobrazie Wysoczyzny Kolneńskiej i Równiny Kurpiowskiej. Stwierdzono tu 10 typów siedlisk przyrodniczych. Niektóre z nich należą do siedlisk rzadkich na terenie obu mezo-regionów (zwłaszcza bory bagienne, sosnowo-brzozowy las bagieny), a niektóre są rzadko spotykane w całej północno-wschodniej Polsce (jak doskonale tu zachowane torfowiska przepływowe).
Jelonka	2479,9	SOO	Ostoja ta jest niezwykle cenna ze względu na występowanie rzadkich gatunków bezkręgowców. Występuje tu stabilna populacja szlaczkonii szafrańca oraz przeplatki aurinii. Ponadto jest ona obecnie jednym z dwóch miejsc w województwie podlaskim (i w Polsce) rzeczywistego występowania modraszka eroidesa. Częste stwierdzanie obecności wilka w tym rejonie sugeruje, iż obszar ten stanowi ostoję tego gatunku. W projektowanej ostoje występują naturalne bory sosnowe. Prowadzące do nich stadia sukcesji: murawy piaskowe, kontynentalne wrzosowiska z mącznicą, zapusty jałowcowo-osikowe, najlepiej zachowały się w rezerwacie Jelonka. W tym rezerwacie chronione jest także torfowisko przejściowe, otoczone łąkami trześcicowymi. Dobrze, choć na niewielkich powierzchniach, zachowały się murawy bliźniczkowe.
Dolina Dolnej Narwi	9067,9	OSO	Występuje tu co najmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 19 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Jest to bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych, szczególnie w okresie lęgowym. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: batalion, błotniak łąkowy, dubelt, kraska, krwawodziób, kulik wielki, kulon, łabędź krzykliwy, rybitwa białoczelna, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sowa błotna, zimorodek. W okresie wędrowek występuje tu co najmniej 1% populacji szlaku wędrowskiego bataliona oraz stosunkowo duże koncentracje osiąga rybitwa białoskrzydła.

Tablica 20/85/. Obszary Natura 2000 w 2017 r. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Ostoja Narwiańska	18605,0	SOO	Dolina Narwi na odcinku pomiędzy ujściem Szkwycy i ujściem Supraśli należy do nielicznych w kraju dolin cechujących się mało zmienionym systemem rzeczonym z licznymi meandrami i starorzeczami. Rezultatem zachowania naturalnego reżimu rzecznoego są coroczne zalewy obejmujące znaczne partie doliny. Dynamika zalewów rzecznych odgrywa wielką rolę w kształtowaniu i utrzymaniu różnorodności siedlisk hydrogenicznych (lotycznych i lenicznych) oraz semihydrogenicznych, reprezentujących różne stadia rozwojowe i sukcesyjne, zależne od natężenia czynników naturalnych oraz antropogenicznych. Znaczenie doliny Narwi jako ostoi Natura 2000 wynika z dużego zróżnicowania przyrodniczego, w tym obecności wielu typów siedlisk, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów. Wiele z nich występuje w postaci reprezentatywnych doskonale zachowanych i wielkopowierzchniowych płatów, które są już rzadko spotykane i często niedostatecznie chronione w obrębie innych obszarów sieci Natura 2000 w Polsce północno-wschodniej. Należy do nich zaliczyć w pierwszej kolejności starorzecza, jałowczyska, murawy napiaskowe i kserotermiczne, a także różne typy łąk oraz dąbrowy świetliste. Dolina Narwi pełni również istotną funkcję korytarza ekologicznego i refugium gatunków związanych z ekosystemami nieleśnymi w rolniczym krajobrazie Niziny Północnopodlaskiej i Północnomazowieckiej.
Dolina Górnej Narwi	18384,1	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 30. Występują tu co najmniej 34 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 16 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.
Ostoja w Dolinie Górnej Narwi	19090,2	SOO	Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych i stanowi, obok Bagien Biebrzańskich, jeden z największych obszarów mokradeł środkowoeuropejskich. Kształtowane przez regularne wylewy rzeki, są one uznawane za siedliska o największej różnorodności biologicznej w strefie klimatu umiarkowanego. Występuje tu 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy.
Przełomowa Dolina Narwi	7649,2	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 26. Występuje tu co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 20 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Stwierdzono tu występowanie 178 gatunków ptaków, w tym co najmniej 125 lęgowych; ważna ostoja bataliona, dubelta (około 4% populacji krajowej) oraz wodniczki. Jest to obszar ważny dla migrujących ptaków w okresie wiosennym, szczególnie dla bataliona.
Ostoja Nadbużańska	5764,0	SOO	Naturalna dolina dużej rzeki. Szczególnie cenny jest kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach. 16 rodzajów siedlisk z tego obszaru znajduje się w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu występowanie 21 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Obejmuje ona 10 gatunków ryb z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z kozą złotawą i kielbkiem białopłetwym.
Jeleniewo	5910,1	SOO	Ostoja mająca za zadanie ochronę największej w Polsce kolonii lęgowej nietoperza nocka łydkowłosego <i>Myotis dasycneme</i> , który został uznany za jeden z najrzadszych i najbardziej zagrożonych wymarciem gatunków nietoperzy w Europie. Dotychczas istniejący Obszar Specjalnej Ochrony „Jeleniewo” obejmował swym zasięgiem jedynie miejsce pobytu kolonii lęgowej, tj. zabytkowy, drewniany kościół w Jeleniewie (0,42 ha). Powiększenie obszaru ma na celu objęcie ochroną również obszaru żerowisk tego nietoperza.

Tablica 20/85/. Obszary Natura 2000 w 2017 r. (dok.)
Stan w dniu 31 XII

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Sasanki w Kolimagach	2,5	SOO	Jest to w chwili obecnej najobfitsze udokumentowane stanowisko sasanki otwartej w Polsce. W 2006 r. populacja sasanki otwartej liczona była na około 3000 sztuk. Inwentaryzacja przeprowadzona w 2009 r. wykazała obecność 2853 owocujących i kwitnących osobników. Wyjątkowość tego obszaru, oprócz bardzo dużej liczebności sasanki otwartej, podkreśla jej bardzo duże zagęszczenie, które wynosi 1188,75 osobników/ha oraz obecność sasanki łąkowej.
Źródła Wzgórz Sokólskich	49,1	SOO	Jest to jedyny znany specjalny obszar ochrony siedlisk w Polsce, gdzie spotkać można w jednym miejscu aż trzy gatunki poczwarówek wpisanych do Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, w tym <i>Vertigo geyeri</i> , gatunek niedawno odkryty w Polsce. Tym samym należy do najcenniejszych obszarów dla ochrony ślimaków związanych z torfowiskami i źródłami w Polsce. Obszar pełni ponadto istotną rolę dla ochrony pełnego zróżnicowania dwóch siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej: źródeł wapiennych i torfowisk alkalicznych.

Źródło: dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Tablica 21/86/. Pomniki przyrody według powiatów
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Ogółem	Pojedyncze drzewa	Grupy drzew	Aleje	Głazy narzutowe	Skalki, grotty, jaskinie i inne
WOJEWÓDZTWO	2010	2058	1791	129	26	97	15
	2015	1993	1715	135	30	97	16
	2016	1998	1713	139	34	97	15
	2017	1977	1699	126	40	105	7
Powiaty							
Augustowski		61	39	22	-	-	-
Białostocki		154	126	12	6	9	1
Bielski		44	33	5	2	2	2
Grajewski		16	11	3	2	-	-
Hajnowski		1228	1177	40	-	11	-
Kolneński		17	8	3	2	3	1
Łomżyński		54	32	7	10	4	1
Moniecki		15	12	1	1	1	-
Sejneński		73	48	13	-	12	-
Siemiatycki		40	30	5	-	5	-
Sokólski		62	35	4	6	17	-
Suwalski		96	50	4	1	41	-
Wysokomazowiecki		63	49	5	8	-	1
Zambrowski		3	1	-	1	-	1
Miasta na prawach powiatu							
Białystok		17	15	2	-	-	-
Łomża		12	11	-	1	-	-
Suwałki		22	22	-	-	-	-

Tablica 22/87/. Wazniejsze zwierzeta chronione^a
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Żubry ^b	616	742	791	864
stada wolne	567	706	743	812
w ośrodkach zamkniętych:				
ogrody zoologiczne	6	2	2	1
ośrodki hodowli	43	34	46	51
Bobry	15000	15000	15000	15000
Wilki	135	167	167	167
Rysie	45	30	30	30
Głuszce	32	15	20	20
Cietrzewie	200	28	47	24

a Dane szacunkowe. b Według „Księgi Rodowodowej Żubrów”, prowadzonej od 1947 r.
Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Tablica 23/88/. Tereny zieleni w miastach
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Parki spacerowo-wypoczynkowe:				
obiekty	37	38	39	40
powierzchnia w ha	303,8	338,3	345,1	350,4
przeciętna powierzchnia 1 obiektu w ha	8,2	8,9	8,9	8,8
Zieleńce:				
obiekty	232	282	286	294
powierzchnia w ha	116,7	129,9	132,0	134,8
przeciętna powierzchnia 1 obiektu w ha	0,5	0,5	0,5	0,5
Zieleń uliczna w ha	317,8	393,4	423,1	403,3
Tereny zieleni osiedlowej w ha	651,2	672,7	718,5	720,5
Żywopłaty w tys. mb.	211,3	215,5	223,2	224,5
Nasadzenia ^a w tys. szt.:				
drzewa	3,1	2,3	6,1	6,6
krzewy	47,3	7,3	12,7	14,6
Ubytki ^a w tys. szt.:				
drzewa	1,1	3,4	6,6	1,9
krzewy	5,2	2,9	2,8	1,5
Lasy gminne (mienie komunalne) w ha	447,0	486,0	485,1	482,6

a W ciągu roku.

Tablica 24/89/. Parki i ogrody historyczne
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Obiekty:				
zewidencjonowane ^a	319	341	341	341
wpisane do rejestru zabytków	114	117	112	112
dworskie	73	73	71	71
pałacowe i zamkowe	10	10	12	11
miejskie, uzdrowiskowe i szpitalne	9	9	9	9
klasztorne i kościelne	3	4	1	1
ogrody przydomowe	3	4	3	3
inne ^b	16	17	16	17
wpisane do rejestru zabytków, bez określonej powierzchni	24	22	25	23
Powierzchnia wpisana do rejestru zabytków w ha	771	794	663	670

a Bez obiektów zachowanych szczątkowo w trakcie rozpoznania. b Łącznie: aleje, ogrody szkolne, przyfabryczne, botaniczne, arboreta, parki leśne, zieleni towarzysząca itp.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Działalność inspekcyjno-kontrolna i ocena skutków degradacji środowiska

Inspection and control activities as well as evaluation of effects of environmental degradation

Tablica 1/90/. Stan sanitarny hoteli

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Obiekty w ewidencji (stan w dniu 31 XII)	25	43	50	51
w tym obiekty skontrolowane (w ciągu roku)	23	38	50	27
w tym o złym stanie sanitarnym	2	–	–	–

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Tablica 2/91/. Stan sanitarny basenów kąpielowych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Obiekty w ewidencji (stan w dniu 31 XII)	27	38	41	39
w tym obiekty skontrolowane (w ciągu roku)	26	37	37	33
w tym o złym stanie sanitarnym	1	–	5	2

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Tablica 3/92/. Działalność kontrolna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
W zakresie ochrony wód				
Monitoring rzek (stanowiska pomiarowe)	40	87	106	74
Monitoring jezior:				
jeziora zbadane	13	15	12	12
stanowiska pomiarowe	16	16	12	14
Pobrane próbki	4846	5436	2041	2580
w tym w ramach: monitoringu	696	2476	1875	2378
kontroli	61	218	162	199
akcji związanych z poważnymi awariami	29	43	4	3
Wykonane oznaczenia	55322	57395	111697	62755
w tym w ramach: monitoringu	14085	26467	110903	62065
kontroli	242	1136	734	642
akcji związanych z poważnymi awariami	100	225	60	48
W zakresie ochrony powietrza				
Monitoring powietrza:				
stanowiska pomiarowe	37	58	58	58
pobrane próbki	7783 ^a	9482 ^a	10401	11586
wykonane oznaczenia	13464	14060	14189	15931

a Pobrane próbki pierwotne.

Tablica 3/92/. Działalność kontrolna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
W zakresie ochrony powietrza (dok.)				
W ramach kontroli:				
pobrane próbki	59 ^a	48 ^a	44	45
wykonane oznaczenia	90	207	164	223
W zakresie ochrony gleb				
W ramach kontroli:				
pobrane próbki	5 ^a	15 ^a	9	6
wykonane oznaczenia	36	130	73	281
W zakresie gospodarki odpadami				
W ramach kontroli:				
pobrane próbki	–	6 ^a	9	15
wykonane oznaczenia	–	58	93	123

a Pobrane próbki pierwotne.

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Tablica 4/93/. Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych, obiektów produkcji i obrotu przedmiotami

Wyszczególnienie	Obiekty w ewidencji		Przeprowadzone kontrole	Liczba wydanych decyzji administracyjnych		
	ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym skontrolowane		ogółem	w tym przerwania działalności całego lub części zakładu	
Ogółem	2010	9081	8613	13534	2730	53
	2015	12546	6579	8780	1586	25
	2016	12782	6234	8490	1435	21
	2017	13093	5963	7610	1482	9
w tym:						
Wytwórnice lodów		35	31	45	9	–
Automaty do lodów		114	77	88	10	1
Piekarnie		135	106	171	68	1
Ciastkarnie		78	67	92	15	–
Przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe		34	22	23	4	–
Browary i słodownie		6	6	8	–	–
Wytwórnice napojów bezalkoholowych i rozlewnie piwa		6	6	11	8	–
Zakłady garmazeryjne		19	15	26	7	–
Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego		17	13	14	1	–
Wytwórnice makaronów		2	2	2	–	–
Wytwórnice wyrobów cukierniczych		7	4	4	1	–
Wytwórnice koncentratów spożywczych		9	9	15	4	–
Wytwórnice octu, majonezu i musztardy		3	2	4	–	–
Inne wytwórnice żywności		1443	143	166	11	–
Sklepy spożywcze		3496	2307	3059	675	1
Magazyny hurtowe		293	186	262	37	1

Tablica 4/93/. Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych, obiektów produkcji i obrotu przedmiotami (dok.)

Wyszczególnienie	Obiekty w ewidencji		Przeprowadzone kontrole	Liczba wydanych decyzji administracyjnych	
	ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym skontrolowane		ogółem	w tym przerwania działalności całego lub części zakładu
Inne obiekty obrotu żywnością	1611	253	307	43	–
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	1863	1133	1512	393	3
w tym zakłady małej gastronomii	794	389	486	86	–
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	1199	785	928	153	2
Wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	27	16	17	–	–
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	202	63	69	–	–

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Tablica 5/94/. Ocena sanitarna niektórych artykułów spożywczych i przedmiotów użytku

Wyszczególnienie	Próby zbadane	W tym zdyskwalifikowane – w % prób zbadanych				
		ogółem	z liczby ogółem – według przyczyn dyskwalifikowania			
			mikrobiologiczne	w kierunku znakowania	organo-leptyczne	
Ogółem	2010	3010	5,6	3,5	0,9	0,4
	2015	2112	4,5	1,1	2,1	0,1
	2016	2722	4,1	1,5	0,7	0,1
	2017	2420	3,7	2,4	1,2	–
w tym:						
Mięso, podroby i przetwory mięsne		159	0,6	0,6	–	–
Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i ich przetwory		200	–	–	–	–
Ryby, owoce morza i ich przetwory		99	1,0	–	1,0	–
Mleko i przetwory mleczne		342	16,1	14,6	1,5	–
Ziarno zbóż i przetwory zbożowo-mączne		134	2,2	–	2,2	–
Wyroby cukiernicze i ciastkarskie		433	1,2	1,2	–	–
Warzywa, w tym strączkowe		212	–	–	–	–
Owoce		164	3,7	–	3,7	–
Grzyby		36	–	–	–	–
Wody mineralne i napoje bezalkoholowe		72	–	–	–	–
Tłuszcze roślinne		30	6,7	–	6,7	–
Koncentraty spożywcze		21	4,8	–	4,8	–
Majonezy, musztardy, sosy		22	–	–	–	–
Zioła, przyprawy		107	7,5	2,8	4,7	–
Wyroby garmażeryjne i kulinarne		111	–	–	–	–
Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego		235	3,0	–	3,0	–
Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością		43	–	–	–	–

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Tablica 6/95/. Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	w liczbach bezwzględnych				na 100 tys. ludności			
Salmonellozy	464	263	376	250	39,0	22,1	31,5	21,1
Czerwonka bakteryjna	1	-	-	-	0,1	-	-	-
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	70	26	10	10	5,9	2,2	0,8	0,8
Płonnica (szkarłatna)	222	413	339	339	18,7	34,6	28,4	28,6
Zapalenie opon mózgowych	97	146	95	93	8,2	12,2	8,0	7,9
Różyczka	91	53	33	3	7,7	4,4	2,8	0,3
Wirusowe zapalenie wątroby	75	230	237	284	6,3	19,3	19,9	24,0
Nagminne zapalenie przyusznic (świnka)	96	70	66	63	8,1	5,9	5,5	5,3
Grypa ^a	18171	74062	108045	122049	1528,0	6213,7	9064,8	10303,4
Zatrucia pestycydami	-	-	1	-	-	-	0,1	-
Borelioza z Lyme	904	1146	1602	1542	75,1	95,5	134,4	130,2
Kleszczowe zapalenie mózgu	137	77	160	160	11,4	6,4	13,4	14,0
Krztusiec	271	229	482	95	22,5	19,2	40,4	8,0
Ospa wietrzna	3768	4546	3748	4159	312,9	380,4	314,5	351,1

a Zachorowania i podejrzenia.

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Tablica 7/96/. Zachorowania na choroby zawodowe

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	w liczbach bezwzględnych				w odsetkach			
Ogółem	112	94	82	116	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:								
Astma oskrzelowa	2	1	-	3	1,8	1,1	-	2,6
Alergiczny nieżyt nosa	1	1	-	1	0,9	1,1	-	0,9
Przewlekłe choroby narządu głosu	7	2	-	3	6,3	2,1	-	2,6
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	2	3	-	-	1,8	3,2	-	-
Choroby zakaźne lub pasożytnicze	97	77	76	101	86,6	81,9	92,7	87,1

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

Economical aspects of environmental protection

Tablica 1/97/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	
	w tysiącach złotych				w odsetkach
Ochrona środowiska					
Ogółem	257382,5	379700,3	112598,1	163169,6	100,0
na 1 mieszkańca w zł	214	319	95	138	x
w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	5,1	5,5	2,3	2,6	x
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	19916,7	56582,4	5925,8	11580,3	7,1
w tym:					
zapobieganie zanieczyszczeniom w zakresie ochrony powietrza ^a	19581,7	53176,9	1270,9	7326,3	4,5
w tym nowe techniki i technologie spalania paliw	14478,1	6377,3	133,0	2924,2	1,8
redukcja zanieczyszczeń	335,0	3405,5	4271,9	3317,9	2,0
w tym pyłowych	235,0	3405,5	4271,9	1201,6	0,7
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	168624,2	99802,2	51269,2	108789,8	66,7
w tym:					
oczyszczanie ścieków	24780,6	35634,1	5668,4	14976,6	9,2
w tym komunalnych	18297,6	30030,8	2407,2	5779,7	3,5
sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki	97296,3	48785,2	23781,4	53816,1	33,0
sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody (ścieki) opadowe	46547,3	15382,9	21056,5	39142,3	24,0
Gospodarka odpadami	49327,7	214778,9	30564,5	6242,6	3,8
w tym:					
zbieranie odpadów ^b i ich transport	3054,3	2059,7	4022,3	2889,1	1,8
unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne	43648,3	196895,7	26242,0	3002,6	1,8
w tym: składowanie odpadów komunalnych	32832,3	196895,7	15666,3	83,2	0,1
kompostowanie	10773,0	–	3485,7	2787,6	1,7
Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	620,6	1251,4	3998,6	3570,2	2,2
Zmniejszenie hałasu i wibracji	7,5	–	254,0	–	–
Pozostała działalność związana z ochroną środowiska	18885,8	7285,4	20586,0	32986,7	20,2
Gospodarka wodna					
Ogółem	118033,0	36580,1	24459,8	52099,7	100,0
na 1 mieszkańca w zł	98	31	21	44	x
w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	2,3	0,5	0,5	0,8	x
w tym:					
Ujęcia i doprowadzenia wody	72321,1	23753,7	21300,2	46891,4	90,0
Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	38721,2	10379,7	382,6	2748,6	5,3
Zbiorniki wodne	2441,0	1163,6	1309,0	114,0	0,2
Regulacja i zabudowa rzek i potoków	4405,0	1283,1	1468,0	88,1	0,2

a Poprzez modyfikację procesów technologicznych i zwiększenie efektywności wykorzystania energii. b Przemysłowych i komunalnych.

Tablica 2/98/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz kierunków inwestowania (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	Ogółem	Środki						Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)	
		własne	z budżetu				z zagranicy ^a				
			centralnego	wojewódzwa	powiatu	gminy (współudział)					
w tysiącach złotych											
Ogółem	2010	257382,5	117638,8	1683,1	4575,7	110,8	1446,7	63660,8	41024,9	22474,9	4766,8
	2015	379700,3	80321,3	1359,0	5829,3	714,8	1532,9	92341,4	188800,4	5124,0	3677,2
	2016	112598,1	87052,2	3343,2	686,1	-	1095,9	1122,8	6279,2	12384,0	634,7
	2017	163169,6	124726,4	3337,3	757,0	575,0	783,2	10864,4	4195,6	17765,0	165,7
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu		11580,3	7018,2	385,0	-	-	-	3225,0	915,3	-	36,8
w tym zapobieganie zanieczyszczeniom w zakresie ochrony powietrza ^b		7326,3	2885,5	385,0	-	-	-	3225,0	794,0	-	36,8
w tym nowe techniki i technologie spalania paliw – modernizacja kotłowni i ciepłowni		2924,2	2079,3	-	-	-	-	50,9	794,0	-	-
Gospodarka ściekowa i ochrona wód		108789,8	87571,8	1847,1	511,0	575,0	783,2	5974,8	500,0	10946,0	80,9
w tym:											
sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki		53816,1	40106,4	226,4	-	-	38,0	1918,4	500,0	10946,0	80,9
sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody (ścieki) opadowe		39142,3	35474,2	1620,7	414,0	575,0	745,2	313,2	-	-	-
oczyszczanie ścieków		14976,6	11136,4	-	97,0	-	-	3743,2	-	-	-
w tym:											
przemysłowych		8416,4	8416,4	-	-	-	-	-	-	-	-
komunalnych		5779,7	1939,5	-	97,0	-	-	3743,2	-	-	-
indywidualne przydomowe		780,5	780,5	-	-	-	-	-	-	-	-
Gospodarka odpadami		6242,6	3414,3	-	-	-	-	-	2780,3	-	48,0
w tym unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne		3002,6	282,3	-	-	-	-	-	2720,3	-	-
w tym składowanie odpadów komunalnych		83,2	83,2	-	-	-	-	-	-	-	-

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym z Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp. b Poprzez modyfikację procesów technologicznych i zwiększenie efektywności wykorzystania energii.

Tablica 2/98/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz kierunków inwestowania (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Środki						Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)
		własne	z budżetu				z zagranicy ^a			
			centralnego	wojewódzwa	powiatu	gminy (współudział)				
w tysiącach złotych										
Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	3570,2	3570,2	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostała działalność związana z ochroną środowiska	32986,7	23151,9	1105,2	246,0	-	-	1664,6	-	6819,0	-

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym z Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp.

Tablica 3/99/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz powiatów w 2017 r. (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	Ogółem	Środki						Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)
		własne	z budżetu				z zagranicy ^a			
			centralnego	wojewódzwa	powiatu	gminy (współudział)				
w tysiącach złotych										
WOJEWÓDZTWO	163169,6	124726,4	3337,3	757,0	575,0	783,2	10864,4	4195,6	17765,0	165,7
miasta	143616,5	115303,5	2257,4	757,0	575,0	172,8	5777,5	1475,3	17173,0	125,0
wieś	19553,1	9422,9	1079,9	-	-	610,4	5086,9	2720,3	592,0	40,7
Powiaty										
Augustowski – miasta	3275,3	3275,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Białostocki	27513,7	13820,7	1079,9	660,0	-	745,2	9463,9	-	1744,0	-
miasta	17799,6	9483,3	-	660,0	-	134,8	5777,5	-	1744,0	-
wieś	9714,1	4337,4	1079,9	-	-	610,4	3686,4	-	-	-
Bielski	755,6	755,6	-	-	-	-	-	-	-	-
miasta	719,6	719,6	-	-	-	-	-	-	-	-
wieś	36,0	36,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Grajewski	1560,0	1452,0	-	-	-	38,0	70,0	-	-	-
miasta	1482,0	1444,0	-	-	-	38,0	-	-	-	-
wieś	78,0	8,0	-	-	-	-	70,0	-	-	-
Hajnowski	2072,3	2072,3	-	-	-	-	-	-	-	-
miasta	1759,5	1759,5	-	-	-	-	-	-	-	-
wieś	312,8	312,8	-	-	-	-	-	-	-	-
Kolneński	225,0	225,0	-	-	-	-	-	-	-	-
miasta	9,0	9,0	-	-	-	-	-	-	-	-
wieś	216,0	216,0	-	-	-	-	-	-	-	-

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp.

Tablica 3/99/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz powiatów w 2017 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Środki						Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)
		własne	z budżetu				z zagranicy ^a			
			centralnego	wojewódzwa	powiatu	gminy (współudział)				
w tysiącach złotych										
Powiaty (dok.)										
Łomżyński	4341,4	1340,6	-	-	-	-	243,7	2720,3	-	36,8
miasta	8,1	8,1	-	-	-	-	-	-	-	-
wieś	4333,3	1332,5	-	-	-	-	243,7	2720,3	-	36,8
Moniecki	1160,3	362,4	-	-	-	-	-	794,0	-	3,9
miasta	1022,4	228,4	-	-	-	-	-	794,0	-	-
wieś	137,9	134,0	-	-	-	-	-	-	-	3,9
Sejneński – wieś	425,6	278,6	-	-	-	-	147,0	-	-	-
Siemiatycki	1610,4	458,4	-	-	-	-	-	560,0	592,0	-
miasta	1018,4	458,4	-	-	-	-	-	560,0	-	-
wieś	592,0	-	-	-	-	-	-	-	592,0	-
Sokółski	3737,8	3327,5	410,3	-	-	-	-	-	-	-
miasta	3680,3	3270,0	410,3	-	-	-	-	-	-	-
wieś	57,5	57,5	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwałski – wieś	423,8	306,8	-	-	-	-	117,0	-	-	-
Wysokomazowiecki	11387,4	9987,4	825,0	-	575,0	-	-	-	-	-
miasta	10158,5	8758,5	825,0	-	575,0	-	-	-	-	-
wieś	1228,9	1228,9	-	-	-	-	-	-	-	-
Zambrowski	2194,8	1372,0	-	-	-	-	822,8	-	-	-
miasta	197,6	197,6	-	-	-	-	-	-	-	-
wieś	1997,2	1174,4	-	-	-	-	822,8	-	-	-
Miasta na prawach powiatu										
Białystok	84829,0	69173,6	226,4	-	-	-	-	-	15429,0	-
Łomża	14908,9	13817,9	795,7	97,0	-	-	-	121,3	-	77,0
Suwałki	2748,3	2700,3	-	-	-	-	-	-	-	48,0

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp.

Tablica 4/100/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania oraz powiatów w 2017 r. (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	Ogółem	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	Gospodarka odpadami	Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	Pozostała działalność związana z ochroną środowiska
WOJEWÓDZTWO	163169,6	11580,3	108789,8	6242,6	3570,2	32986,7
miasta	143616,5	7682,8	99484,4	3307,8	3512,7	29628,8
wieś	19553,1	3897,5	9305,4	2934,8	57,5	3357,9
Powiaty						
Augustowski – miasta	3275,3	–	697,2	–	60,2	2517,9
Białostocki	27513,7	5798,7	18705,2	302,0	226,0	2481,8
miasta	17799,6	2114,1	14072,6	302,0	226,0	1084,9
wieś	9714,1	3684,6	4632,6	–	–	1396,9
Bielski	755,6	166,3	478,0	–	40,0	71,3
miasta	719,6	143,3	478,0	–	40,0	58,3
wieś	36,0	23,0	–	–	–	13,0
Grajewski	1560,0	–	1560,0	–	–	–
miasta	1482,0	–	1482,0	–	–	–
wieś	78,0	–	78,0	–	–	–
Hajnowski	2072,3	24,0	675,5	704,6	530,2	138,0
miasta	1759,5	–	389,7	701,6	530,2	138,0
wieś	312,8	24,0	285,8	3,0	–	–
Kolneński	225,0	–	216,0	9,0	–	–
miasta	9,0	–	–	9,0	–	–
wieś	216,0	–	216,0	–	–	–
Łomżyński	4341,4	160,9	891,6	2878,9	–	410,0
miasta	8,1	–	–	8,1	–	–
wieś	4333,3	160,9	891,6	2870,8	–	410,0
Moniecki	1160,3	859,5	239,8	61,0	–	–
miasta	1022,4	854,5	167,9	–	–	–
wieś	137,9	5,0	71,9	61,0	–	–
Sejneński – wieś	425,6	–	–	–	–	425,6
Siemiatycki	1610,4	14,4	1535,0	61,0	–	–
miasta	1018,4	14,4	943,0	61,0	–	–
wieś	592,0	–	592,0	–	–	–
Sokółski	3737,8	2210,5	1059,5	–	57,5	410,3
miasta	3680,3	2210,5	1059,5	–	–	410,3
wieś	57,5	–	–	–	57,5	–
Suwalski – wieś	423,8	–	423,8	–	–	–
Wysokomazowiecki	11387,4	25,3	11288,1	74,0	–	–
miasta	10158,5	25,3	10059,2	74,0	–	–
wieś	1228,9	–	1228,9	–	–	–
Zambrowski	2194,8	–	944,8	–	137,6	1112,4
miasta	197,6	–	60,0	–	137,6	–
wieś	1997,2	–	884,8	–	–	1112,4
Miasta na prawach powiatu						
Białystok	84829,0	941,3	63529,7	2013,1	1228,7	17116,2
Łomża	14908,9	1233,7	5290,8	81,2	–	8303,2
Suwałki	2748,3	145,7	1254,8	57,8	1290,0	–

Tablica 5/101/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według rodzajów inwestycji (ceny bieżące)

Rodzaje inwestycji	2010	2015	2016	2017
	w tysiącach złotych			
Ogółem	257382,5	379700,3	112598,1	163169,6
Wyłącznie:				
końca rury	218359,4	317552,6	85642,7	118564,9
w tym monitoring	72,5	-	-	823,4
zintegrowane	38475,0	60462,3	22321,8	40888,7
Łączone (mieszane)	548,1	1685,4	4633,6	3716,0
końca rury	450,4	1685,4	2361,7	1508,5
zintegrowane	97,7	-	2271,9	2207,5

Tablica 6/102/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według grup inwestorów (ceny bieżące)

Grupy inwestorów	2010	2015	2016	2017
	w tysiącach złotych			
Ogółem	257382,5	379700,3	112598,1	163169,6
Przedsiębiorstwa	70249,9	260166,5	78494,9	90898,2
Gminy	183044,7	109750,1	31938,5	68410,2
Jednostki budżetowe	4087,9	9783,7	2164,7	3861,2

Tablica 7/103/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według sekcji i działów w 2017 r. (ceny bieżące)

Sekcje i działy	Ochrona środowiska		Gospodarka wodna	
	w tysiącach złotych	w odsetkach	w tysiącach złotych	w odsetkach
Ogółem	163169,6	100,0	52099,7	100,0
w tym:				
Przetwórstwo przemysłowe	18101,4	11,1	611,1	1,2
w tym produkcja artykułów spożywczych	12498,9	7,7	509,3	1,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	15548,1	9,5	2329,7	4,5
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	39380,1	24,1	29680,1	57,0
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	17540,8	10,8	-	x
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	193,0	0,1	49,0	0,1
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	72225,4	44,3	19429,8	37,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	98,0	0,1	-	x

Tablica 8/104/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz źródeł finansowania (ceny bieżące)

Wyszczególnienie		Ogółem	W tym			
			ujęcia i doprowadzenia wody	budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	zbiorniki wodne	regulacja i zabudowa rzek i potoków
			w tysiącach złotych			
Ogółem	2010	118033,0	72321,1	38721,2	2441,0	4405,0
	2015	36580,1	23753,7	10379,7	1163,6	1283,1
	2016	24459,8	21300,2	382,6	1309,0	1468,0
	2017	52099,7	46891,4	2748,6	114,0	88,1
Środki własne		37804,6	36436,8	1165,7	114,0	88,1
Środki z budżetu:						
województwa		2257,6	-	-	-	-
gminy (współdział)		207,8	207,8	-	-	-
Środki z zagranicy ^a		2700,6	2105,7	594,9	-	-
Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)		400,0	-	400,0	-	-
Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)		8596,4	8008,4	588,0	-	-
Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)		132,7	132,7	-	-	-

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym z Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp.

Tablica 9/105/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według źródeł finansowania oraz powiatów (ceny bieżące)

Wyszczególnienie		Ogółem	Środki				Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)	
			własne	z budżetu						z zagranicy ^a
				centralnego	województwa	gminy (współdział)				
w tysiącach złotych										
WOJEWÓDZ-TWO	2010	118033,0	46255,8	663,0	10422,2	259,3	33375,7	9311,1	17708,9	37,0
	2015	36580,1	21528,0	279,0	-	1509,2	10854,2	2100,0	212,7	97,0
	2016	24459,8	22426,0	445,0	1063,9	8,7	14,0	63,0	109,0	330,2
	2017	52099,7	37804,6	-	2257,6	207,8	2700,6	400,0	8596,4	132,7
miasta		42731,2	33620,2	-	-	27,0	1020,6	-	8008,4	55,0
wieś		9368,5	4184,4	-	2257,6	180,8	1680,0	400,0	588,0	77,7
Powiaty										
Augustowski		302,2	302,2	-	-	-	-	-	-	-
miasta		222,2	222,2	-	-	-	-	-	-	-
wieś		80,0	80,0	-	-	-	-	-	-	-
Białostocki		8772,8	3599,5	-	2257,6	67,8	1320,5	-	1527,4	-
miasta		4615,1	2950,1	-	-	-	725,6	-	939,4	-
wieś		4157,7	649,4	-	2257,6	67,8	594,9	-	588,0	-

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym z Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp.

Tablica 9/105/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według źródeł finansowania oraz powiatów (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Środki					Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)
		własne	z budżetu			z zagranicy ^a			
			centralnego	wojewódzwa	gminy (współudział)				
w tysiącach złotych									
Powiaty (dok.)									
Bielski	278,5	278,5	-	-	-	-	-	-	-
miasta	137,4	137,4	-	-	-	-	-	-	-
wieś	141,1	141,1	-	-	-	-	-	-	-
Grajewski	1365,7	852,7	-	-	140,0	373,0	-	-	-
miasta	929,0	607,0	-	-	27,0	295,0	-	-	-
wieś	436,7	245,7	-	-	113,0	78,0	-	-	-
Hajnowski	1150,4	750,4	-	-	-	-	400,0	-	-
miasta	320,9	320,9	-	-	-	-	-	-	-
wieś	829,5	429,5	-	-	-	-	400,0	-	-
Kolneński – wieś	150,0	150,0	-	-	-	-	-	-	-
Łomżyński – wieś	153,9	76,2	-	-	-	-	-	-	77,7
Moniecki	181,6	181,6	-	-	-	-	-	-	-
miasta	32,0	32,0	-	-	-	-	-	-	-
wieś	149,6	149,6	-	-	-	-	-	-	-
Sejneński – wieś	259,0	259,0	-	-	-	-	-	-	-
Siemiatycki – wieś	1414,7	613,7	-	-	-	801,0	-	-	-
Sokółski	734,1	505,0	-	-	-	206,1	-	23,0	-
miasta	186,1	163,1	-	-	-	-	-	23,0	-
wieś	548,0	341,9	-	-	-	206,1	-	-	-
Suwalski – wieś	152,8	152,8	-	-	-	-	-	-	-
Wysokomazowiecki	837,8	837,8	-	-	-	-	-	-	-
miasta	485,2	485,2	-	-	-	-	-	-	-
wieś	352,6	352,6	-	-	-	-	-	-	-
Zambrowski – wieś	542,9	542,9	-	-	-	-	-	-	-
Miasta na prawach powiatu									
Białystok	33172,3	26126,3	-	-	-	-	-	7046,0	-
Łomża	894,0	839,0	-	-	-	-	-	-	55,0
Suwałki	1737,0	1737,0	-	-	-	-	-	-	-

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym z Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp.

Tablica 10/106/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz powiatów w 2017 r. (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	Ogółem	Ujęcia i doprowadzenia wody	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	Zbiorniki wodne	Regulacja i zabudowa rzek i potoków
WOJEWÓDZTWO	52099,7	46891,4	2748,6	114,0	88,1
miasta	42731,2	42019,8	509,3	114,0	88,1
wieś	9368,5	4871,6	2239,3	-	-
Powiaty					
Augustowski	302,2	291,2	11,0	-	-
miasta	222,2	222,2	-	-	-
wieś	80,0	69,0	11,0	-	-
Białostocki	8772,8	5332,3	1182,9	-	-
miasta	4615,1	4615,1	-	-	-
wieś	4157,7	717,2	1182,9	-	-
Bielski	278,5	240,4	38,1	-	-
miasto	137,4	137,4	-	-	-
wieś	141,1	103,0	38,1	-	-
Grajewski	1365,7	1362,7	3,0	-	-
miasta	929,0	929,0	-	-	-
wieś	436,7	433,7	3,0	-	-
Hajnowski	1150,4	384,1	766,3	-	-
miasta	320,9	320,9	-	-	-
wieś	829,5	63,2	766,3	-	-
Kolneński – wieś	150,0	145,0	5,0	-	-
Łomżyński – wieś	153,9	142,5	11,4	-	-
Moniecki	181,6	172,0	9,6	-	-
miasta	32,0	32,0	-	-	-
wieś	149,6	140,0	9,6	-	-
Sejneński – wieś	259,0	259,0	-	-	-
Siemiatycki – wieś	1414,7	1414,7	-	-	-
Sokółski	734,1	734,1	-	-	-
miasta	186,1	186,1	-	-	-
wieś	548,0	548,0	-	-	-
Suwalski – wieś	152,8	114,8	38,0	-	-
Wysokomazowiecki	837,8	686,8	151,0	-	-
miasta	485,2	485,2	-	-	-
wieś	352,6	201,6	151,0	-	-
Zambrowski – wieś	542,9	519,9	23,0	-	-
Miasta na prawach powiatu					
Białystok	33172,3	32516,4	453,8	114,0	88,1
Łomża	894,0	894,0	-	-	-
Suwałki	1737,0	1681,5	55,5	-	-

Tablica 11/107/. Uzyskane efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej według powiatów

Wyszczególnienie		Sieć wodociągowa w km	Sieć kanalizacyjna odprowadzająca w km		Oczyszczalnie		Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków		Rekultywacja składowiska i obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałd i stawów osadowych) oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych w ha	
			ścieki	wody (ścieki) opadowe	obiekty	przepustowość w m ³ /dobę	obiekty	przepustowość w m ³ /dobę		
WOJEWÓDZTWO	2010	420,6	198,3	30,4	-	-	273	646	-	
	2015	162,3	89,7	22,3	3	2239	362	1488	7,2	
	2016	70,0	39,0	24,0	-	-	9	41	5,8	
	2017	56,9	45,3	32,6	1	1486	53	61	4,5	
miasta		29,9	31,1	26,5	-	1440	-	-	4,5	
wieś		27,0	14,2	6,1	1	46	53	61	-	
Powiaty										
Augustowski		2,3	0,8	0,5	-	-	-	-	-	
miasta		1,3	0,8	0,5	-	-	-	-	-	
wieś		1,0	-	-	-	-	-	-	-	
Białostocki		9,5	10,7	7,2	-	-	-	-	4,5	
miasta		2,3	7,7	2,1	-	-	-	-	4,5	
wieś		7,2	3,0	5,1	-	-	-	-	-	
Bielski – miasta		0,2	0,3	0,3	-	-	-	-	-	
Grajewski		5,2	0,6	1,7	1	46	-	-	-	
miasta		2,8	0,6	1,7	-	-	-	-	-	
wieś		2,4	-	-	1	46	-	-	-	
Hajnowski		1,8	3,0	0,8	-	-	-	-	-	
miasta		0,9	0,7	-	-	-	-	-	-	
wieś		0,9	2,3	0,8	-	-	-	-	-	
Łomżyński – wieś		1,0	1,2	-	-	-	-	-	-	
Moniecki – wieś		1,7	-	-	-	-	-	-	-	
Sejneński – wieś		2,6	-	-	-	-	-	-	-	
Siemiatycki		1,7	2,4	-	-	-	-	-	-	
miasta		-	2,4	-	-	-	-	-	-	
wieś		1,7	-	-	-	-	-	-	-	
Sokólski		4,7	0,9	0,7	-	-	-	-	-	
miasta		1,0	0,9	0,7	-	-	-	-	-	
wieś		3,7	-	-	-	-	-	-	-	
Suwalski – wieś		0,7	0,5	0,2	-	-	-	-	-	
Wysokomazowiecki		3,5	7,5	1,4	-	1440	3	4	-	
miasta		0,3	0,3	1,4	-	1440	-	-	-	
wieś		3,2	7,2	-	-	-	3	4	-	

Tablica 11/107/. Uzyskane efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej według powiatów (dok.)

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa w km	Sieć kanalizacyjna odprowadzająca w km		Oczyszczalnie		Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków		Rekultywacja składowiska i obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałd i stawów osadowych) oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych w ha
		ścieki	wody (ścieki) opadowe	obiekty	przepustowość w m ³ /dobę	obiekty	przepustowość w m ³ /dobę	
Powiaty (dok.)								
Zambrowski	0,9	-	1,0	-	-	50	57	-
miasta	-	-	1,0	-	-	-	-	-
wieś	0,9	-	-	-	-	50	57	-
Miasta na prawach powiatu								
Białystok	17,4	13,4	9,9	-	-	-	-	-
Łomża	1,9	2,4	6,6	-	-	-	-	-
Suwałki	1,8	1,6	2,3	-	-	-	-	-

Tablica 12/108/. Realizacja inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej na wsi

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Wodociągi zbiorowe				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	139760,7	15396,2	7173,9	5907,8
ze środków:				
budżetu państwa	248,6	-	-	-
samorządów gmin	28317,6	6435,8	3523,1	3505,1
mieszkańców wsi	2316,3	2666,6	2623,3	2231,1
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	11911,7	-	83,4	-
w tym pożyczki	7913,0	-	-	-
innych	96966,5 ^a	6293,8 ^{ab}	944,1 ^{ab}	171,6 ^b
Efekty rzeczowe inwestycji:				
przyłącza do budynków: w kilometrach	92,5	.	.	.
w sztukach	2451	2214	1778	1209
sieć wodociągowa w km	421,1	134,5	39,4	29,8
Stacje uzdatniania wody				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	30335,7	3785,9	529,3	4145,2
Obiekty oddane do użytku	3	1	-	-

a, b Środki z: a – funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, b – Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencji Nieruchomości Rolnych, Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji, EkoFunduszu i Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz inne.

Tablica 12/108/. Realizacja inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej na wsi (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Kanalizacja zbiorcza				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	59618,4	21875,1	4319,4	5744,3
ze środków:				
samorządów gmin	16849,3	8340,5	1701,6	3266,4
mieszkańców wsi	2101,4	1266,2	1426,5	1833,5
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	18403,9	-	-	-
w tym pożyczki	10424,2	-	-	-
innych	22263,8 ^{ab}	12268,4 ^{ab}	1191,3 ^{ab}	644,4 ^{ab}
Efekty rzeczowe inwestycji:				
zbiorcza sieć kanalizacyjna w km	166,2	57,8	5,7	16,7
przykanaliki do budynków: w kilometrach	2004,5	.	.	.
w sztukach	1986	1328	1001	696
Oczyszczalnie ścieków zbiorcze				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	5441,8	9793,7	899,2	1110,7
w tym na modernizację	1956,2	4085,7	188,3	1110,7
ze środków:				
budżetu państwa	-	-	462,4	-
samorządów gmin	1111,8	2476,1	436,8	993,3
mieszkańców wsi	-	651,0	-	-
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	2942,6	432,0	-	-
w tym pożyczki	-	432,0	-	-
innych	1387,4 ^{ab}	6234,6 ^{ab}	-	117,4 ^a
Efekty rzeczowe inwestycji:				
oczyszczalnie: obiekty	4	13	5	5
przepustowość w m ³ /dobę	77,0	315,0	46,0	-
Indywidualne wiejskie oczyszczalnie ścieków^c				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	9539,5	5901,4	3623,8	4775,8
ze środków:				
budżetu państwa	10,0	-	-	-
samorządów gmin	3791,9	1064,2	341,4	924,7
mieszkańców wsi	1537,0	1916,0	3282,4	3822,3
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	475,0	348,8	-	28,8
w tym pożyczki	464,5	348,8	-	-
innych	3725,6 ^a	2572,4 ^a	-	-
Obiekty oddane do użytku	951	806	469	566

a, b Środki z: a – funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, b – Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencji Nieruchomości Rolnych, Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji, EkoFunduszu i Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz inne. c Urządzenia do oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych nieodprowadzanych do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, budowane dla gospodarstwa rolnego (jednego lub kilku), domowego, obiektu usługowego lub użyteczności publicznej itp., o przepustowości nieprzekraczającej 5 m³/dobę lub 25 RLM.

Tablica 12/108/. Realizacja inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej na wsi (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Składowiska odpadów				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	1177,0	1277,0	-	-
ze środków:				
samorządów gmin	832,0	200,7	-	-
innych	345,0 ^a	1076,3 ^a	-	-
Efekty rzeczowe inwestycji:				
składowiska: obiekty	-	-	-	-
powierzchnia w ha	-	-	-	-

a Środki z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Tablica 13/109/. Kredyty proekologiczne udzielone przez Bank Ochrony Środowiska S.A. we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Kierunki przeznaczenia	Liczba		Wartość w tys. zł	
	2016	2017	2016	2017
Ogółem	37	16	4480,3	1301,0
Ochrona powietrza	36	16	4460,3	1301,0
Ochrona wód	1	-	20,0	-

Źródło: dane Banku Ochrony Środowiska S.A.

Tablica 14/110/. Komercyjne kredyty^a proekologiczne udzielone przez Bank Ochrony Środowiska S.A.

Kierunki przeznaczenia	Liczba		Wartość w tys. zł	
	2016	2017 ^b	2016	2017 ^b
Ogółem	17	19	69596,9	6406,4
Ochrona powietrza	17	19	69596,9	6406,4

a Kredyty ze środków własnych Banku na przedsięwzięcia termomodernizacyjne i kredyty na zakup urządzeń i wyrobów służących ochronie środowiska, kredyty we współpracy z EBI (Europejski Bank Inwestycyjny), CEB (Bank Rozwoju Rady Europy), KfW (Grupa bankowa „Kreditanstalt für Wiederaufbau”).

b Kredyty inwestycyjne.

Źródło: dane Banku Ochrony Środowiska S.A.

Tablica 15/111/. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wpływy i wydatki

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w tysiącach złotych			
Stan środków na początku roku	73112,3	81769,6	83323,2	85029,9
Wpływy	14109,1	13793,1	13751,1	13067,5
Z tytułu: opłat	10189,6	9710,5	9710,7	9634,6
kar	39,3	55,8	72,4	50,3
Przychody finansowe i inne	3880,2	4026,8	3968,0	3382,5

Tablica 15/111/. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wpływy i wydatki (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w tysiącach złotych			
Wydatki	11401,0	12239,5	12044,4	11248,8
w tym na:				
Dotacje	5527,4	6878,8	6492,5	6160,6
Umorzenia pożyczek i kredytów ze środków funduszu	1154,3	.	.	.
Koszty działalności operacyjnej	4575,9	5215,9	5408,6	4886,6
Stan środków na koniec roku	75820,4	83323,2	85029,9	86848,6

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tablica 16/112/. Gospodarowanie powiatowymi i gminnymi środkami z tytułu ochrony środowiska i gospodarki wodnej – wpływy i wydatki

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w tysiącach złotych			
Powiatowe				
Stan środków na początku roku	2654,6	1082,1	1020,5	1590,3
Wpływy	2645,8	2519,7	3093,8	2488,0
Z tytułu opłat i kar	2643,7	2519,7	3093,8	2487,9
Inne	2,1	–	–	0,1
Wydatki	3348,6	2581,3	2519,1	2388,9
na:				
Gospodarkę ściekową i ochronę wód	219,3	1144,9	297,5	134,6
Ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	939,3	460,8	511,3	852,9
Gospodarkę odpadami	150,9	2,4	340,7	9,8
Pozostałe dziedziny	2039,1	973,1	1368,7	1379,2
Inne wydatki	–	–	1,0	12,5
Stan środków na koniec roku	1951,8	1020,5	1595,3	1689,3
Gminne				
Stan środków na początku roku	11104,2	7752,2	7465,6	8049,3
Wpływy	15023,0	11314,6	8609,2	7685,6
Z tytułu opłat i kar	14999,4	11276,7	8380,0	7530,2
Inne	23,6	37,9	229,2	155,4
Wydatki	20549,7	11473,2	8025,5	6534,7
na:				
Gospodarkę ściekową i ochronę wód	9846,5	7668,0	3845,1	2222,1
Ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	2760,0	205,2	774,1	917,1
Gospodarkę odpadami	2580,2	335,4	2126,7	1503,4
Pozostałe dziedziny	5330,8	3053,4	1109,9	1860,9
Inne wydatki	32,3	211,2	169,7	31,2
Stan środków na koniec roku	5577,5	7593,5	8049,3	9200,2

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tablica 17/113/. Gromadzenie i wykorzystanie środków pieniężnych z tytułu ochrony gruntów rolnych i leśnych

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
Wpływy i wydatki w tys. zł			
Stan środków na początku roku	1612,3	1695,7	1761,8
Wpływy	1430,8	1537,4	1746,9
Wydatki	1347,4	1471,3	1886,1
na:			
użyźnianie i ulepszanie gleb, usuwanie kamieni, odkrzaczanie	372,1	397,3	238,2
budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych	975,2	1061,0	1627,9
pozostałe	0,0	13,0	20,0
Stan środków na koniec roku	1695,7	1761,8	1622,5
Zrealizowane prace i przedsięwzięcia			
Użyźnianie i ulepszanie gleb, usuwanie kamieni, odkrzaczanie w ha	–	570	434
Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w km	29	18	28

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Tablica 18/114/. Opłaty za korzystanie ze środowiska i inne wpływy na ochronę środowiska i gospodarkę wodną oraz ich redystrybucja

Wyszczególnienie	2016	2017
	w tysiącach złotych	
Stan środków na początku roku	419,2	797,7
Wpływy	26043,7	26897,8
Z tytułu opłat za:		
pobór wód	5509,6	5381,3
wprowadzanie ścieków	2662,5	2790,3
ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	8819,8	8691,9
emisję CO ₂	520,5	521,3
gospodarkę odpadami	7431,4	7915,3
Inne ^a	1099,9	1597,8
Wydatki	25665,2	25345,5
Na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej:		
wojewódzki	9710,7	9600,2
Narodowy	5470,6	5396,7
Do budżetu:		
gminnego	7346,5	7089,3
powiatowego	2541,0	2467,5
Inne	596,4	791,8
Stan środków na koniec roku	797,7	2350,0

a Między innymi z tytułu: odsetek za przeterminowane wpłaty opłat, odzyskanych kosztów postępowań egzekucyjnych, błędnych wpłat podlegających zwrotowi; nie obejmuje kar.

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tablica 19/115/. Wpływy na ochronę środowiska i gospodarkę wodną z tytułu kar oraz ich redystrybucja

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
	w tysiącach złotych		
Ogółem			
wymierzono	1623,9	1648,6	598,2
wpłynęło	376,3	449,2	329,1
w tym z tytułu kar za przekroczenie: warunków wprowadzania ścieków do wód lub ziemi:			
wymierzono	84,3	1383,8	189,0
wpłynęło	5,6	114,7	39,1
dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń powietrza:			
wymierzono	14,5	5,1	139,2
wpłynęło	31,9	73,3	82,1
Z ogółem przekazano			
na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej:			
wojewódzki	14,3	53,1	42,4
Narodowy	276,8	174,2	134,9
do budżetów:			
gminnych	7,9	29,2	24,4
powiatowych	3,9	14,6	11,8
Państwa	73,5	66,5	96,8

Źródło: w zakresie wpływów – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w zakresie redystrybucji – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tablica 20/116/. Wykorzystanie środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Kierunki inwestowania	2010	2015	2016	2017
	w tysiącach złotych			
Ogółem	64104,7	39574,5	26646,3	17742,6
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	47804,6	10078,7	2611,8	4623,5
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	7184,8	7528,8	7327,4	5735,6
Gospodarka odpadami	5882,7	18349,5	14093,8	4338,5
Pozostałe dziedziny	3232,5	3617,4	2613,3	3045,0

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Leśnictwo i łowiectwo

Forestry and hunting

Tablica 1/117/. Powierzchnia gruntów leśnych i przeznaczonych do zalesienia
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Grunty leśne						Grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia
	ogółem	lasy				grunty związane z gospodarką leśną	
		razem	grunty				
			zalesione	niezalesione			
w hektarach							
OGÓŁEM	2010	626157	616206	607701	8505	9951	60
	2015	630864	620904	609622	11282	9960	17
	2016	631519	621504	609625	11879	10015	10
	2017	632181	622169	609796	12373	10012	13
Lasy publiczne	2010	427149	417204	412718	4486	9945	60
	2015	427764	417810	412094	5716	9953	17
	2016	428075	418075	411945	6130	9999	10
	2017	428540	418544	411918	6626	9996	13
własność:							
Skarbu Państwa	426824	416834	410258	6576	9990	13	
w tym:							
w zarządzie Lasów Państwowych	390597	381000	374847	6153	9597	13	
parki narodowe	33310	32921	32 513	407	390	-	
Gmin ^a	1461	1455	1405	50	5	.	
Innych jednostek publicznych	255	255	254	1	-	-	
Lasy prywatne	2010	199008	199002	194983	4019	6	.
	2015	203100	203094	197529	5565	6	.
	2016	203444	203429	197680	5748	16	.
	2017	203641	203625	197879	5746	16	.

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

Tablica 2/118/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywat- nych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w tym			
			w zarządzie Lasów Pań- stwowych	parki narodowe				
WOJEWÓDZTWO	632181	622169	428540	426824	390597	33310	203641	30,8
POWIAT AUGUSTOWSKI	78521	76559	67825	67592	66658	791	10696	46,1
Gmina miejska								
Augustów	2966	2865	2722	2643	2631	-	244	35,4
Gmina miejsko-wiejska								
Lipsk	4241	4222	1137	1060	1039	16	3104	22,9

Tablica 2/118/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2017 r. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywatnych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w tym			
				w zarządzie Lasów Państwowych	parki narodowe			
POWIAT AUGUSTOWSKI (dok.)								
Gminy wiejskie								
Augustów	8619	8409	7730	7729	7712	-	889	31,5
Bargłów Kościelny	2552	2535	1003	1001	1001	-	1549	13,5
Nowinka	12943	12579	12323	12320	11640	680	620	61,6
Płaska	31758	30825	30974	30971	30877	-	784	82,7
Sztabin	15442	15125	11936	11868	11759	96	3506	41,7
POWIAT BIAŁOSTOCKI	119764	117589	90242	89985	88827	93	29522	39,5
Gminy miejsko-wiejskie								
Choroszcz	2723	2711	859	854	785	14	1864	16,5
Czarna Białostocka	15804	15323	15361	15345	15342	-	443	74,3
Łapy	1713	1713	38	37	28	7	1675	13,4
Michałowo	16698	16390	14197	14124	13701	-	2501	40,0
Supraśl	13072	12719	11982	11944	11915	-	1090	67,5
Suraż	1063	1058	375	370	312	28	688	13,8
Tykocin	5542	5471	2732	2720	2684	-	2810	26,4
Wasilków	6102	5976	5270	5257	5230	-	832	47,0
Zabłudów	11160	11051	7028	7001	6897	-	4132	32,5
Gminy wiejskie								
Dobrzyniewo Duże	5889	5773	4283	4276	4254	-	1606	35,8
Gródek	27227	26701	24028	23999	23770	-	3199	62,1
Juchnowiec Kościelny	2724	2719	477	465	396	-	2247	15,8
Poświętne	3318	3278	2008	2005	2002	-	1310	28,6
Turośń Kościelna	3291	3278	1096	1088	1010	44	2195	23,4
Zawady	3440	3429	510	501	500	-	2930	30,6
POWIAT BIELSKI	28519	28293	11553	11472	11304	-	16966	20,4
Gminy miejskie								
Bielsk Podlaski	45	44	1	1	1	-	43	1,6
Brańsk	921	919	145	145	144	-	776	28,3
Gminy wiejskie								
Bielsk Podlaski	9252	9172	4603	4556	4523	-	4650	21,3
Boćki	5053	5022	1457	1455	1366	-	3596	21,7
Brańsk	3466	3457	657	655	655	-	2809	15,2
Orla	2357	2347	1251	1247	1214	-	1106	14,7
Rudka	2777	2706	2095	2093	2093	-	682	38,5
Wyszki	4649	4627	1343	1321	1310	-	3306	22,4

Tablica 2/118/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2017 r. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywatnych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w zarządzie Lasów Państwowych	parki narodowe		
POWIAT GRAJEWSKI	22277	22012	13431	13321	11371	1818	8846	22,7
Gmina miejska								
Grajewo	80	80	51	33	33	-	29	4,2
Gminy miejsko-wiejskie								
Rajgród	5943	5857	4258	4243	3203	911	1685	28,3
Szczuczyn	1856	1840	689	687	687	-	1166	15,9
Gminy wiejskie								
Grajewo	9868	9751	6350	6310	5740	568	3518	31,6
Radziłów	1908	1905	519	483	143	340	1388	9,5
Wąsosz	2623	2579	1564	1564	1564	-	1059	21,8
POWIAT HAJNOWSKI	88441	86819	76477	76272	65965	9974	11964	53,5
Gmina miejska								
Hajnówka	104	85	81	67	67	-	23	4,0
Gmina miejsko-wiejska								
Kleszczele	6507	6463	4205	4188	4131	-	2302	45,2
Gminy wiejskie								
Białowieża	18113	17780	18077	18077	12305	5770	36	87,5
Czeremcha	5345	5279	3921	3890	3863	-	1424	54,5
Czyże	1383	1379	348	343	317	-	1034	10,3
Dubicze Cerkiewne	8223	8122	5927	5909	5890	-	2296	53,6
Hajnówka	16960	16567	16546	16544	16533	-	413	56,6
Narew	8686	8593	6025	5977	5901	-	2661	35,6
Narewka	23121	22552	21347	21276	16959	4204	1774	66,5
POWIAT KOLNEŃSKI	21154	20952	9604	9571	9554	-	11550	22,3
Gmina miejska								
Kolno	124	124	3	-	-	-	121	4,9
Gmina miejsko-wiejska								
Stawiski	3404	3386	921	918	918	-	2483	20,5
Gminy wiejskie								
Grabowo	2780	2777	225	221	221	-	2555	21,6
Kolno	6359	6293	2963	2954	2943	-	3396	22,3
Mały Płock	2987	2964	1217	1215	1209	-	1770	21,2
Turośl	5500	5409	4275	4263	4263	-	1225	27,2

Tablica 2/118/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2017 r. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywatnych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w zarządzie Lasów Państwowych	parki narodowe		
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	31282	31023	13044	12990	12969	-	18238	22,9
Gminy miejsko-wiejskie								
Jedwabne	2844	2844	153	153	153	-	2691	17,9
Nowogród	2409	2398	656	638	632	-	1752	23,7
Gminy wiejskie								
Łomża	3642	3626	1185	1159	1157	-	2457	17,5
Miastkowo	3639	3603	2010	2009	2007	-	1630	31,4
Piątnica	4354	4337	1434	1434	1430	-	2920	19,8
Przytuły	1152	1151	105	104	103	-	1047	16,2
Śniadowo	2835	2834	47	47	46	-	2788	17,4
Wizna	1369	1369	99	98	98	-	1270	10,3
Zbójna	9037	8862	7354	7348	7343	-	1683	47,7
POWIAT MONIECKI	28748	28609	15324	15207	3405	11760	13424	20,7
Gminy miejsko-wiejskie								
Goniądz	11987	11912	8719	8661	588	8073	3268	31,6
Knyszyn	4315	4256	2222	2215	2174	-	2093	33,5
Mońki	1999	1998	127	102	102	-	1872	12,4
Gminy wiejskie								
Jasionówka	1283	1282	113	109	109	-	1170	13,2
Jaświły	1268	1266	116	111	108	3	1152	7,2
Krypno	993	990	198	196	196	-	795	8,8
Trzcianne	6904	6903	3830	3812	128	3684	3074	20,8
POWIAT SEJNEŃSKI	36777	35930	31322	31311	27045	4248	5455	42,0
Gmina miejska								
Sejny	6	6	0	0	0	-	6	1,4
Gminy wiejskie								
Giby	25236	24546	24250	24247	20681	3566	986	75,9
Krasnopol	3903	3855	2488	2484	1799	683	1415	22,5
Puńsk	1565	1554	582	582	578	-	983	11,2
Sejny	6067	5969	4002	3998	3987	-	2065	27,5
POWIAT SIEMIATYCKI	51137	50528	27358	27224	26516	-	23779	34,6
Gmina miejska								
Siemiatycze	961	957	32	20	15	-	929	26,4
Gmina miejsko-wiejska								
Drohiczyn	2503	2498	359	359	351	-	2144	12,0

Tablica 2/118/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2017 r. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywat- nych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w zarządzie Lasów Pań- stwowych	parki narodowe		
POWIAT SIEMIATYCKI (dok.)								
Gminy wiejskie								
Dziadkowice	4082	4055	1615	1608	1608	-	2467	34,9
Grodzisk	6255	6127	3931	3931	3928	-	2324	30,2
Mielnik	13024	12821	9558	9479	9296	-	3466	65,3
Milejczyce	6435	6408	2605	2590	2513	-	3830	42,3
Nurzec-Stacja	9883	9701	7453	7444	7069	-	2430	45,1
Perlejewo	2133	2130	248	248	246	-	1885	20,0
Siemiatycze	5861	5832	1557	1545	1492	-	4304	25,7
POWIAT SOKÓLSKI	53100	52318	36522	36401	35726	500	16578	25,5
Gminy miejsko-wiejskie								
Dąbrowa Białostocka	4116	4070	2500	2442	1939	500	1615	15,4
Krynki	8306	8166	7110	7092	7077	-	1196	49,2
Sokołka	6616	6554	3326	3322	3251	-	3290	20,9
Suchowola	2725	2711	626	624	617	1	2099	10,6
Gminy wiejskie								
Janów	6937	6790	6125	6120	6120	-	812	32,7
Korycin	882	882	18	16	15	-	864	7,5
Kuźnica	3326	3314	1206	1198	1189	-	2120	24,9
Nowy Dwór	1775	1770	613	610	606	-	1162	14,6
Sidra	3309	3300	1446	1437	1426	-	1863	19,0
Szudziałowo	15107	14762	13552	13541	13485	-	1556	48,9
POWIAT SUWAŃSKI	23602	23261	15706	15652	11445	4126	7897	17,8
Gminy wiejskie								
Bakałarzewo	1737	1720	846	845	843	-	891	14,0
Filipów	1393	1391	237	233	213	-	1156	9,2
Jeleniewo	1436	1431	411	409	403	-	1025	10,9
Przerośl	1823	1806	874	874	858	-	949	14,6
Raczki	2794	2733	2303	2290	2289	-	491	19,2
Rutka-Tartak	2682	2644	1877	1869	1869	-	805	25,6
Suwałki	7906	7740	6862	6849	2709	4126	1044	29,3
Szypliszki	2139	2116	1310	1297	1295	-	829	13,5
Wiżajny	1691	1680	986	986	967	-	706	15,0

Tablica 2/118/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2016 r. (dok.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywat- nych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w zarządzie Lasów Pań- stwowych	parki narodowe		
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	24008	23911	5084	5055	5046	-	18924	18,6
Gmina miejska								
Wysokie Mazowieckie	253	253	13	13	13	-	240	16,6
Gminy miejsko-wiejskie								
Ciechanowiec	5235	5207	1572	1562	1559	-	3663	25,9
Czyżew	960	960	102	95	95	-	858	7,4
Szepietowo	2660	2622	1486	1485	1482	-	1174	17,3
Gminy wiejskie								
Klukowo	1154	1154	25	24	23	-	1129	9,3
Kobylin-Borzymy	2144	2144	0	0	-	-	2144	18,0
Kulesze Kościelne	3071	3071	56	51	51	-	3015	26,6
Nowe Piekuty	1731	1730	188	187	187	-	1543	15,8
Sokoły	3045	3043	170	166	165	-	2875	19,6
Wysokie Mazowieckie	3755	3726	1472	1472	1472	-	2283	22,4
POWIAT ZAMBROWSKI	22006	21603	12524	12503	12497	-	9483	29,5
Gmina miejska								
Zambrów	20	19	4	3	3	-	15	1,0
Gminy wiejskie								
Kołaki Kościelne	1838	1837	123	123	123	-	1715	24,9
Rutki	3585	3574	882	872	867	-	2703	17,9
Szumowo	3325	3305	1073	1069	1069	-	2252	23,4
Zambrów	13239	12867	10442	10436	10435	-	2797	43,0
MIASTA NA PRAWACH POWIATU								
Białystok	1891	1844	1691	1456	1454	-	200	18,1
Łomża	33	33	11	-	-	-	22	1,0
Suwałki	920	884	823	812	812	-	97	13,5

Uwaga do tablic 3/119/ – 8/124/

Dane opracowano na podstawie Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów przeprowadzonej w latach 2013–2017 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej (zostały przeliczone na powierzchnię lasów poszczególnych kategorii własności podaną przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na 31 XII 2016 r.). W związku ze zmienionym podejściem do obliczeń poszczególne dane mogą różnić się w niewielkim stopniu między sobą.

Tablica 3/119/. Powierzchnia lasów według wieku drzewostanów

Wyszczególnienie	Ogółem w ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona							
		razem	drzewostany						w klasie odnowie- nia ^a i o bu- dowie przerę- bowej
			w klasie wieku						
			I (1–20 lat)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe (101 lat i więcej)	
Ogółem	621504	95,1	8,5	15,8	29,1	21,0	12,7	7,1	0,9
Lasy publiczne	418075	96,5	8,6	15,5	26,0	19,8	15,4	10,0	1,2
w tym w zarządzie Lasów Państwowych	380581	96,7	9,0	16,0	25,9	19,8	15,6	9,1	1,3
Lasy prywatne	203429	92,3	8,0	16,7	35,6	23,2	7,4	1,1	0,3

a łącznie z klasą do odnowienia.

Tablica 4/120/. Powierzchnia lasów według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie

Gatunki drzew	Ogółem		Lasy publiczne		Lasy prywatne
			razem	w tym w zarządzie Lasów Państwowych	
	w tysiącach hektarów	w odsetkach			
Ogółem	621,5	100,0	100,0	100,0	100,0
Drzewa iglaste	419,6	67,4	70,1	71,9	62,3
w tym:					
sosna	346,4	55,6	56,1	57,9	55,0
świerk	69,6	11,2	13,4	13,3	6,7
Drzewa liściaste	201,9	32,6	29,9	28,1	37,7
w tym:					
dąb	40,6	6,5	7,8	8,4	3,9
grab	14,7	2,4	2,9	2,7	1,3
brzoza	53,9	8,7	6,7	6,9	12,6
olsza	70,6	11,4	9,3	8,5	15,6
osika	8,1	1,3	0,5	0,5	2,9

Tablica 5/121/. Zasoby drzewne na pniu według wieku drzewostanów

Wyszczególnienie	Ogółem grubizna brutto ^a w hm ³	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona								
		razem	drzewostany						w klasie odnowienia ^c i o budowie przerębowej	prze- stoje ^b
			w klasie wieku							
			I (1–20 lat)	II (21– 40)	III (41– 60)	IV (61–80)	V (81– –100)	VI i wyższe (101 lat i więcej)		
Ogółem	179,4	99,7	0,9	9,6	30,7	25,9	18,4	12,2	0,7	1,3
Lasy publiczne	126,9	99,8	0,6	9,3	25,7	23,6	21,7	16,6	1,0	1,4
w tym w zarządzie Lasów Państwowych	114,6	99,8	0,7	9,6	26,0	23,5	22,6	15,1	1,1	1,2
Lasy prywatne	52,5	99,5	1,4	10,4	42,9	31,6	10,5	1,5	0,1	1,1

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym koleją rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.

Tablica 6/122/. Zasoby drzewne na pniu według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie

Gatunki drzew	Ogółem grubizna brutto ^a		W tym	
			lasy w zarządzie Lasów Państwowych	lasy prywatne
	w hektometrach sześciennych	w odsetkach		
Ogółem	179,4	100,0	100,0	100,0
Drzewa iglaste	132,8	73,9	77,9	68,5
w tym:				
sosna	111,7	62,2	64,0	62,7
świerk	20,3	11,3	13,5	5,2
Drzewa liściaste	46,6	26,1	22,1	31,5
w tym:				
dąb	8,0	4,5	6,0	1,6
grab	3,8	2,1	2,5	0,7
brzoza	11,4	6,4	5,2	9,0
olsza	19,0	10,6	7,4	16,2
osika	2,3	1,3	0,4	3,1

a W korze.

Tablica 7/123/. Zasobność i przeciętny wiek drzewostanów według gatunków panujących (przeważających)

Gatunki drzew	Zasobność – grubizna brutto ^a na 1 ha powierzchni zalesionej w m ³	Przeciętny wiek drzewostanów w latach
Ogółem	289	56
Drzewa iglaste	316	58
w tym:		
sosna	323	59
świerk	291	54

a W korze.

Tablica 7/123/. Zasobność i przeciętny wiek drzewostanów według gatunków panujących (dok.)

Gatunki drzew	Zasobność – grubizna brutto ^a na 1 ha powierzchni zalesionej w m ³	Przeciętny wiek drzewostanów w latach
Drzewa liściaste	231	51
w tym:		
dąb	197	48
grab	262	66
brzoza	212	50
olsza	269	50
osika	286	47

a W korze.

Tablica 8/124/. Powierzchnia lasów według typów siedliskowych lasu

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym w zarządzie Lasów Państwowych
W hektarach		
Ogółem	620800	380297
Bory	98551	60642
Bory mieszane	233546	137304
Lasy	168714	80374
Lasy mieszane	119989	101977
W odsetkach		
Ogółem	100,0	100,0
Bory	15,9	15,9
Bory mieszane	37,6	36,2
Lasy	19,3	21,1
Lasy mieszane	27,2	26,8

**Tablica 9/125/. Powierzchnia Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe
Stan w dniu 31 XII**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w hektarach			
OGÓŁEM	401749	401765	401798	402000
Grunty leśne	389300	390014	390185	390597
Zalesione	375806	375218	374930	374847
Niezalesione	3916	5237	5651	6153
w tym do odnowienia	2113	2991	3317	3714
Związane z gospodarką leśną	9578	9559	9605	9597
w tym szkółki leśne	199	164	155	155

Tablica 9/125/. Powierzchnia Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe (dok.)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w hektarach			
Pozostałe grunty (nieleśne)	12449	11751	11613	11403
w tym przeznaczone do zalesienia	19	17	10	13
w tym:				
Grunty zadrzewione i zakrzewione	848	912	940	841
Użytki rolne	5827	5226	5075	5000
Użytki ekologiczne	953	1097	1145	1119
Grunty pod wodami	238	209	207	208
Nieużytki	4288	4066	4012	4002

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

Tablica 10/126/. Powierzchnia rezerwatów i lasów ochronnych w zarządzie Lasów Państwowych
Stan w dniu 1 I

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	W hektarach			
Rezerваты	13392	20711	20705	20761
Lasy ochronne	126102	195199	215833	217477
cenne pod względem przyrodniczym	19258	94662	115596	126825
glebochronne	3135	3095	3098	3110
nasienne	1226	1199	1209	1201
na stałych powierzchniach badawczych	3504	3262	2624	2625
obronne	1057	996	977	1157
ostoje zwierząt chronionych	8302	7134	7059	6988
podmiejskie	23560	18908	19094	11824
uzdrowiskowe	15685	15084	15184	12940
wodochronne	50375	50859	50992	50807
W % ogólnej powierzchni lasów w zarządzie Lasów Państwowych				
Rezerваты	3,5	5,4	5,4	5,5
Lasy ochronne	33,2	51,5	56,8	57,0
cenne pod względem przyrodniczym	5,1	24,9	30,4	33,3
glebochronne	0,8	0,8	0,8	0,8
nasienne	0,3	0,3	0,3	0,3
na stałych powierzchniach badawczych	0,9	0,9	0,7	0,7
obronne	0,3	0,3	0,3	0,3
ostoje zwierząt chronionych	2,2	1,9	1,9	1,8
podmiejskie	6,2	5,0	5,0	3,1
uzdrowiskowe	4,1	4,0	4,0	3,4
wodochronne	13,3	13,4	13,4	13,3

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

Tablica 11/127/. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych według powiatów i gmin w 2017 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
							w hektarach		w hekta
1	WOJEWÓDZTWO	205101,90	181,23	127,35	130682	10611,47	151369,55	144120,25	7249,30
2	POWIAT AUGUSTOWSKI	10843,14	17,30	-	10389	1222,04	8517,22	7809,42	707,80
	Gmina miejska								
3	Augustów	323,04	1,00	-	467	306,04	299,72	299,72	-
	Gmina miejsko-wiejska								
4	Lipsk	3127,00	3,00	-	2037	207,00	1762,10	1679,00	83,10
	Gminy wiejskie								
5	Augustów	890,10	1,50	-	673	-	860,00	556,00	304,00
6	Bargłów Kościelny	1551,00	3,00	-	1110	28,00	1506,01	1410,10	95,91
7	Nowinka	623,00	2,70	-	577	120,00	512,11	471,40	40,71
8	Płaska	787,00	1,40	-	2689	-	787,00	628,00	159,00
9	Sztabin	3542,00	4,70	-	2836	561,00	2790,28	2765,20	25,08
10	POWIAT BIAŁOSTOCKI	29760,32	26,09	10,44	33172	8212,80	9294,51	8830,91	463,60
	Gminy miejsko-wiejskie								
11	Choroszcz	1869,30	-	-	1032	1172,70	724,75	633,18	91,57
12	Czarna Białostocka	458,61	-	-	962	-	143,79	141,64	2,15
13	Łapy	1676,64	-	-	954	-	286,66	184,60	102,06
14	Michałow	2573,30	-	-	5212	-	705,71	676,34	29,37
15	Supraśl	1109,35	-	-	1022	840,00	405,14	396,88	8,26
16	Suraż	692,33	-	-	358	-	179,02	168,63	10,39
17	Tykocin	2822,00	0,20	-	1127	-	628,34	614,42	13,92
18	Wasilków	844,97	-	-	1192	520,00	437,10	432,81	4,29
19	Zabłudów	4159,00	2,00	-	6253	1807,90	2915,90	2813,58	102,32
	Gminy wiejskie								
20	Dobrzyniewo Duże	1612,81	-	-	1452	1122,20	667,11	653,36	13,75
21	Gródek	3228,13	14,76	8,44	7298	-	155,24	145,50	9,74
22	Juchnowiec Kościelny	2258,84	1,50	-	1497	1350,00	1148,37	1113,12	35,25
23	Poświętne	1313,00	-	2,00	1155	-	46,10	46,10	-
24	Turośń Kościelna	2202,70	-	-	1203	1400,00	841,94	801,41	40,53
25	Zawady	2939,34	7,63	-	2455	-	9,34	9,34	-

a Stan w dniu 31 XII.

Lasy prywatne										Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędową			powierzchnia gruntów leśnych	powierzchnia lasów ochronnych	
razem	w tym						razem	uproszczone plany	inventaryzacja stanu lasów			
	osób fizycznych	wspólnot gruntowych										
rach						w hektarach						
203641,19	197493,92	3145,12	181,23	125,35	130348	10529,63	150926,41	143688,11	7238,30	1460,71	81,84	1
10696,00	10507,00	148,00	17,30	-	10192	1153,00	8389,98	7682,18	707,80	147,14	69,04	2
244,00	136,00	95,00	1,00	-	270	237,00	230,68	230,68	-	79,04	69,04	3
3104,00	3059,00	42,00	3,00	-	2037	207,00	1745,90	1662,80	83,10	23,00	-	4
889,00	887,00	-	1,50	-	673	-	860,00	556,00	304,00	1,10	-	5
1549,00	1549,00	-	3,00	-	1110	28,00	1506,01	1410,10	95,91	2,00	-	6
620,00	610,00	5,00	2,70	-	577	120,00	509,11	468,40	40,71	3,00	-	7
784,00	780,00	3,00	1,40	-	2689	-	784,00	625,00	159,00	3,00	-	8
3506,00	3486,00	3,00	4,70	-	2836	561,00	2754,28	2729,20	25,08	36,00	-	9
29522,00	28076,00	982,00	26,09	8,44	33172	8200,00	9274,37	8810,77	463,60	238,32	12,80	10
1864,00	1843,00	-	-	-	1032	1170,00	723,05	631,48	91,57	5,30	2,70	11
443,00	431,00	7,00	-	-	962	-	143,79	141,64	2,15	15,61	-	12
1675,00	1625,00	41,00	-	-	954	-	286,66	184,60	102,06	1,64	-	13
2501,00	2302,00	81,00	-	-	5212	-	705,71	676,34	29,37	72,30	-	14
1090,00	653,00	406,00	-	-	1022	840,00	405,14	396,88	8,26	19,35	-	15
688,00	624,00	49,00	-	-	358	-	179,02	168,63	10,39	4,33	-	16
2810,00	2662,00	102,00	0,20	-	1127	-	628,34	614,42	13,92	12,00	-	17
832,00	728,00	81,00	-	-	1192	520,00	437,10	432,81	4,29	12,97	-	18
4132,00	4041,00	24,00	2,00	-	6253	1800,00	2906,80	2804,48	102,32	27,00	7,90	19
1606,00	1581,00	-	-	-	1452	1120,00	667,11	653,36	13,75	6,81	2,20	20
3199,00	3021,00	121,00	14,76	8,44	7298	-	155,24	145,50	9,74	29,13	-	21
2247,00	2215,00	21,00	1,50	-	1497	1350,00	1148,37	1113,12	35,25	11,84	-	22
1310,00	1308,00	-	-	-	1155	-	46,10	46,10	-	3,00	-	23
2195,00	2132,00	44,00	-	-	1203	1400,00	841,94	801,41	40,53	7,70	-	24
2930,00	2910,00	5,00	7,63	-	2455	-	-	-	-	9,34	-	25

Tablica 11/127/. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych według powiatów i gmin w 2017 r. (cd.)

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędzeniową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
							w hektarach		
1	POWIAT BIELSKI	17047,13	25,96	10,05	11613	-	18292,95	18292,95	-
	Gminy miejskie								
2	Bielsk Podlaski	43,75	-	-	-	-	39,33	39,33	-
3	Brańsk	776,19	-	-	138	-	763,72	763,72	-
	Gminy wiejskie								
4	Bielsk Podlaski	4696,54	3,10	8,27	2848	-	5415,11	5415,11	-
5	Boćki	3598,01	8,22	-	2929	-	3949,81	3949,81	-
6	Brańsk	2810,89	8,06	1,05	1609	-	2547,91	2547,91	-
7	Orla	1109,63	0,53	-	703	-	1379,82	1379,82	-
8	Rudka	684,13	0,45	-	1146	-	705,00	705,00	-
9	Wyszki	3327,99	5,60	0,73	2240	-	3492,25	3492,25	-
10	POWIAT GRAJEWSKI	8906,46	0,27	-	2340	159,00	8850,45	7734,25	1116,20
	Gmina miejska								
11	Grajewo	47,00	-	-	-	-	29,00	-	29,00
	Gminy miejsko-wiejskie								
12	Rajgród	1699,16	0,27	-	434	43,20	1687,30	1125,00	562,30
13	Szczuczyn	1168,20	-	-	164	-	1166,20	1129,80	36,40
	Gminy wiejskie								
14	Grajewo	3530,30	-	-	1339	4,90	3518,15	3518,15	-
15	Radziłów	1402,60	-	-	246	110,90	1390,60	902,10	488,50
16	Wąsosz	1059,20	-	-	157	-	1059,20	1059,20	-
17	POWIAT HAJNOWSKI	12168,93	6,60	37,00	12537	-	9415,89	8975,23	440,66
	Gmina miejska								
18	Hajnówka	36,95	-	-	-	-	20,33	-	20,33
	Gmina miejsko-wiejska								
19	Kleszczele	2318,83	-	4,39	2317	-	1763,25	1763,25	-
	Gminy wiejskie								
20	Białowieża	36,10	-	-	-	-	-	-	-
21	Czeremcha	1455,28	-	24,06	853	-	1424,28	1362,64	61,64
22	Czyże	1039,51	-	0,78	901	-	986,56	980,00	6,56
23	Dubicze Cerkiewne	2313,67	-	5,70	1589	-	2249,18	2029,95	219,23
24	Hajnówka	415,90	-	-	293	-	380,68	330,57	50,11
25	Narew	2708,10	1,00	2,07	3252	-	1527,67	1527,67	-
26	Narewka	1844,59	5,60	-	3332	-	1063,94	981,15	82,79

a Stan w dniu 31 XII.

Lasy prywatne											Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędziową			powierzchnia gruntów leśnych	powierzchnia lasów ochronnych		
razem	w tym						razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów				
	osób fizycznych	wspólnot gruntowych											
rach						w hektarach							
16966,42	16557,80	296,55	25,96	10,05	11613	-	18290,65	18290,65	-	80,71	-	1	
43,26	41,18	1,57	-	-	-	-	39,33	39,33	-	0,49	-	2	
775,69	771,98	-	-	-	138	-	763,72	763,72	-	0,50	-	3	
4649,77	4575,30	35,51	3,10	8,27	2848	-	5415,11	5415,11	-	46,77	-	4	
3595,81	3422,10	166,36	8,22	-	2929	-	3949,81	3949,81	-	2,20	-	5	
2808,59	2792,65	-	8,06	1,05	1609	-	2545,61	2545,61	-	2,30	-	6	
1105,95	1017,42	76,74	0,53	-	703	-	1379,82	1379,82	-	3,68	-	7	
681,60	677,26	1,17	0,45	-	1146	-	705,00	705,00	-	2,53	-	8	
3305,75	3259,91	15,20	5,60	0,73	2240	-	3492,25	3492,25	-	22,24	-	9	
8846,00	8666,00	128,00	0,27	-	2340	159,00	8846,00	7729,80	1116,20	60,46	-	10	
29,00	29,00	-	-	-	-	-	29,00	-	29,00	18,00	-	11	
1685,20	1635,70	46,00	0,27	-	434	43,20	1685,20	1122,90	562,30	13,96	-	12	
1166,20	1165,20	-	-	-	164	-	1166,20	1129,80	36,40	2,00	-	13	
3518,10	3467,80	45,00	-	-	1339	4,90	3518,10	3518,10	-	12,20	-	14	
1388,30	1374,10	12,00	-	-	246	110,90	1388,30	899,80	488,50	14,30	-	15	
1059,20	994,20	25,00	-	-	157	-	1059,20	1059,20	-	-	-	16	
11964,02	11580,22	264,35	6,60	37,00	12537	-	9397,55	8956,89	440,66	204,91	-	17	
23,01	22,97	-	-	-	-	-	20,33	-	20,33	13,94	-	18	
2302,40	2266,77	8,03	-	4,39	2317	-	1763,25	1763,25	-	16,43	-	19	
36,10	26,43	9,54	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	
1424,28	1404,22	16,45	-	24,06	853	-	1424,28	1362,64	61,64	31,00	-	21	
1034,21	1007,38	26,70	-	0,78	901	-	986,56	980,00	6,56	5,30	-	22	
2295,67	2139,95	132,42	-	5,70	1589	-	2249,18	2029,95	219,23	18,00	-	23	
413,29	413,28	-	-	-	293	-	380,68	330,57	50,11	2,61	-	24	
2660,59	2597,06	11,69	1,00	2,07	3252	-	1509,33	1509,33	-	47,51	-	25	
1774,47	1702,16	59,52	5,60	-	3332	-	1063,94	981,15	82,79	70,12	-	26	

Tablica 11/127/. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych według powiatów i gmin w 2017 r. (cd.)

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędzeniową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
1	POWIAT KOLNEŃSKI	11582,43	8,00	4,00	5049	–	11563,68	10996,68	567,00
	Gmina miejska								
2	Kolno	124,00	–	–	268	–	120,00	120,00	–
	Gmina miejsko-wiejska								
3	Stawiski	2485,70	–	–	294	–	2483,00	2450,00	33,00
	Gminy wiejskie								
4	Grabowo	2558,60	2,00	–	501	–	2558,30	2555,30	3,00
5	Kolno	3404,78	4,00	4,00	2281	–	3402,58	3402,58	–
6	Mały Płock	1771,55	2,00	–	1491	–	1770,00	1239,00	531,00
7	Turośl	1237,80	–	–	214	–	1229,80	1229,80	–
8	POWIAT ŁOMŻYŃSKI	18291,59	–	5,54	2853	–	18131,28	17499,40	631,88
	Gminy miejsko-wiejskie								
9	Jedwabne	2691,14	–	–	494	–	2635,74	2426,86	208,88
10	Nowogród	1770,89	–	–	1058	–	1749,20	1589,70	159,50
	Gminy wiejskie								
11	Łomża	2483,09	–	–	384	–	2443,36	2393,92	49,44
12	Miastkowo	1630,00	–	2,17	76	–	1626,05	1626,05	–
13	Piątnica	2919,71	–	–	460	–	2906,10	2837,24	68,86
14	Przytuły	1048,33	–	–	35	–	1035,65	1019,70	15,95
15	Śniadowo	2787,94	–	–	225	–	2782,75	2755,60	27,15
16	Wizna	1271,38	–	3,37	30	–	1270,38	1260,00	10,38
17	Zbójna	1689,11	–	–	91	–	1682,05	1590,33	91,72
18	POWIAT MONIECKI	13500,26	14,00	–	7909	–	13372,00	13372,00	–
	Gminy miejsko-wiejskie								
19	Goniądz	3299,47	3,00	–	1215	–	3278,00	3278,00	–
20	Knyszyn	2099,50	–	–	1615	–	2063,00	2063,00	–
21	Mońki	1896,53	7,00	–	1000	–	1871,00	1871,00	–
	Gminy wiejskie								
22	Jasionówka	1174,00	–	–	984	–	1169,00	1169,00	–
23	Jaświły	1153,00	4,00	–	1000	–	1152,00	1152,00	–
24	Krypno	797,00	–	–	479	–	789,00	789,00	–
25	Trzcianne	3080,76	–	–	1616	–	3050,00	3050,00	–

a Stan w dniu 31 XII.

Lasy prywatne											Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędziową			powierzchnia gruntów leśnych	powierzchnia lasów ochronnych		
razem	w tym						razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów				
	osób fizycznych	wspólnot gruntowych											
rach						w hektarach							
11550,00	11168,00	373,00	8,00	4,00	5049	-	11541,00	10974,00	567,00	32,43	-	1	
121,00	120,00	-	-	-	268	-	120,00	120,00	-	3,00	-	2	
2483,00	2397,00	86,00	-	-	294	-	2483,00	2450,00	33,00	2,70	-	3	
2555,00	2555,00	-	2,00	-	501	-	2555,00	2552,00	3,00	3,60	-	4	
3396,00	3175,00	221,00	4,00	4,00	2281	-	3396,00	3396,00	-	8,78	-	5	
1770,00	1704,00	66,00	2,00	-	1491	-	1770,00	1239,00	531,00	1,55	-	6	
1225,00	1217,00	-	-	-	214	-	1217,00	1217,00	-	12,80	-	7	
18238,01	17959,19	265,06	-	5,54	2853	-	18130,23	17498,35	631,88	53,58	-	8	
2691,14	2684,56	6,52	-	-	494	-	2635,74	2426,86	208,88	-	-	9	
1752,29	1742,52	9,27	-	-	1058	-	1749,20	1589,70	159,50	18,60	-	10	
2456,66	2444,67	11,99	-	-	384	-	2443,36	2393,92	49,44	26,43	-	11	
1629,70	1450,70	179,00	-	2,17	76	-	1626,05	1626,05	-	0,30	-	12	
2919,71	2906,84	7,87	-	-	460	-	2906,10	2837,24	68,86	-	-	13	
1047,28	1043,08	3,40	-	-	35	-	1034,60	1018,65	15,95	1,05	-	14	
2787,94	2785,66	2,28	-	-	225	-	2782,75	2755,60	27,15	-	-	15	
1270,38	1270,38	-	-	3,37	30	-	1270,38	1260,00	10,38	1,00	-	16	
1682,91	1630,78	44,73	-	-	91	-	1682,05	1590,33	91,72	6,20	-	17	
13424,00	13283,00	13,00	14,00	-	7909	-	13372,00	13372,00	-	76,26	-	18	
3268,00	3207,00	13,00	3,00	-	1215	-	3278,00	3278,00	-	31,47	-	19	
2093,00	2083,00	-	-	-	1615	-	2063,00	2063,00	-	6,50	-	20	
1872,00	1866,00	-	7,00	-	1000	-	1871,00	1871,00	-	24,53	-	21	
1170,00	1166,00	-	-	-	984	-	1169,00	1169,00	-	4,00	-	22	
1152,00	1148,00	-	4,00	-	1000	-	1152,00	1152,00	-	1,00	-	23	
795,00	771,00	-	-	-	479	-	789,00	789,00	-	2,00	-	24	
3074,00	3042,00	-	-	-	1616	-	3050,00	3050,00	-	6,76	-	25	

Tablica 11/127/. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych według powiatów i gmin w 2017 r. (cd.)

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
w hektarach				w hektarach					
1	POWIAT SEJNEŃSKI	5461,74	1,46	–	3865	–	5359,00	5359,00	–
	Gmina miejska								
2	Sejny	6,00	–	–	–	–	5,00	5,00	–
	Gminy wiejskie								
3	Giby	988,50	–	–	1163	–	946,00	946,00	–
4	Krasnopol	1419,24	–	–	808	–	1382,00	1382,00	–
5	Puńsk	983,00	–	–	281	–	983,00	983,00	–
6	Sejny	2065,00	1,46	–	1613	–	2043,00	2043,00	–
7	POWIAT SIEMIATYCKI	23913,05	17,17	56,07	18230	1017,00	13020,61	13020,61	–
	Gmina miejska								
8	Siemiatycze	940,65	–	–	–	929,00	–	–	–
	Gmina miejsko-wiejska								
9	Drohiczyn	2144,00	–	–	216	88,00	934,75	934,75	–
	Gminy wiejskie								
10	Dziadkowice	2474,31	–	–	1350	–	1380,95	1380,95	–
11	Grodzisk	2324,00	1,05	–	1402	–	–	–	–
12	Mielnik	3544,90	–	29,13	4991	–	2107,25	2107,25	–
13	Milejczyce	3844,70	3,82	4,70	2471	–	2025,48	2025,48	–
14	Nurzec-Stacja	2439,17	–	19,68	3991	–	1560,61	1560,61	–
15	Perlejewo	1885,00	10,61	–	190	–	1835,70	1835,70	–
16	Siemiatycze	4316,32	1,69	2,56	3619	–	3175,87	3175,87	–
17	POWIAT SOKÓLSKI	16657,69	22,08	–	14641	–	485,49	398,84	86,65
	Gminy miejsko-wiejskie								
18	Dąbrowa Białostocka	1632,82	0,23	–	1042	–	–	–	–
19	Krynki	1213,46	6,63	–	1066	–	–	–	–
20	Sokółka	3294,25	3,70	–	3690	–	–	–	–
21	Suchowola	2100,28	9,41	–	2598	–	–	–	–
	Gminy wiejskie								
22	Janów	817,25	–	–	690	–	–	–	–
23	Korycin	866,49	–	–	839	–	7,09	6,22	0,87
24	Kuźnica	2128,42	0,34	–	1007	–	–	–	–
25	Nowy Dwór	1165,64	–	–	474	–	–	–	–
26	Sidra	1872,47	–	–	1041	–	478,40	392,62	85,78
27	Szudziałowo	1566,61	1,77	–	2194	–	–	–	–

a Stan w dniu 31 XII.

Lasy prywatne											Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odnawienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędziową			powierzchnia gruntów leśnych	powierzchnia lasów ochronnych		
razem	w tym						razem	uproszczone plany	inventaryzacja stanu lasów				
	osób fizycznych	wspólnot gruntowych											
rach						w hektarach							
5455,00	5426,00	13,00	1,46	-	3865	-	5359,00	5359,00	-	6,74	-	1	
6,00	6,00	-	-	-	-	-	5,00	5,00	-	-	-	2	
986,00	980,00	-	-	-	1163	-	946,00	946,00	-	2,50	-	3	
1415,00	1402,00	10,00	-	-	808	-	1382,00	1382,00	-	4,24	-	4	
983,00	977,00	2,00	-	-	281	-	983,00	983,00	-	-	-	5	
2065,00	2061,00	1,00	1,46	-	1613	-	2043,00	2043,00	-	-	-	6	
23779,00	21961,00	230,00	17,17	56,07	18230	1017,00	13020,21	13020,21	-	134,05	-	7	
929,00	445,00	-	-	-	-	929,00	-	-	-	11,65	-	8	
2144,00	1909,00	10,00	-	-	216	88,00	934,75	934,75	-	-	-	9	
2467,00	2403,00	8,00	-	-	1350	-	1380,55	1380,55	-	7,31	-	10	
2324,00	2205,00	-	1,05	-	1402	-	-	-	-	-	-	11	
3466,00	3235,00	-	-	29,13	4991	-	2107,25	2107,25	-	78,90	-	12	
3830,00	3719,00	8,00	3,82	4,70	2471	-	2025,48	2025,48	-	14,70	-	13	
2430,00	2134,00	160,00	-	19,68	3991	-	1560,61	1560,61	-	9,17	-	14	
1885,00	1790,00	38,00	10,61	-	190	-	1835,70	1835,70	-	-	-	15	
4304,00	4121,00	6,00	1,69	2,56	3619	-	3175,87	3175,87	-	12,32	-	16	
16578,17	16237,05	198,30	22,08	-	14641	-	485,49	398,84	86,65	79,52	-	17	
1615,30	1556,04	56,03	0,23	-	1042	-	-	-	-	17,52	-	18	
1196,36	1151,70	28,31	6,63	-	1066	-	-	-	-	17,10	-	19	
3290,25	3261,59	0,40	3,70	-	3690	-	-	-	-	4,00	-	20	
2098,98	2052,11	41,63	9,41	-	2598	-	-	-	-	1,30	-	21	
812,22	786,56	-	-	-	690	-	-	-	-	5,03	-	22	
864,10	860,60	-	-	-	839	-	7,09	6,22	0,87	2,39	-	23	
2119,97	2081,29	11,00	0,34	-	1007	-	-	-	-	8,45	-	24	
1162,13	1150,21	8,26	-	-	474	-	-	-	-	3,51	-	25	
1863,18	1808,78	26,99	-	-	1041	-	478,40	392,62	85,78	9,29	-	26	
1555,68	1528,17	25,68	1,77	-	2194	-	-	-	-	10,93	-	27	

Tablica 11/127/. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych według powiatów i gmin w 2017 r. (dok.)

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędzeniową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
							w hektarach		
1	POWIAT SUWALSKI	7937,20	0,30	-	2703	0,63	6747,58	4207,30	2540,28
	Gminy wiejskie								
2	Bakałarzewo	892,04	-	-	229	-	886,17	566,68	319,49
3	Filipów	1160,26	0,10	-	222	-	1146,73	700,40	446,33
4	Jeleniewo	1026,53	-	-	233	-	467,89	207,80	260,09
5	Przerośl	949,45	-	-	338	0,63	939,92	939,92	-
6	Raczki	491,23	-	-	213	-	468,28	213,91	254,37
7	Rutka-Tartak	812,78	-	-	435	-	819,09	427,41	391,68
8	Suwałki	1056,64	-	-	497	-	514,63	447,60	67,03
9	Szypiszki	842,56	-	-	306	-	806,17	278,85	527,32
10	Wiżajny	705,71	0,20	-	230	-	698,70	424,73	273,97
11	POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	18952,47	39,00	4,25	4488	-	18306,82	18306,82	-
	Gmina miejska								
12	Wysokie Mazowieckie	240,00	-	-	83	-	234,00	234,00	-
	Gminy miejsko-wiejskie								
13	Ciechanowiec	3673,00	7,00	2,10	1 320	-	3627,00	3627,00	-
14	Czyżew	865,47	0,51	0,89	75	-	772,96	772,96	-
15	Szepietowo	1174,00	-	-	186	-	1173,00	1173,00	-
	Gminy wiejskie								
16	Klukowo	1130,00	5,00	-	558	-	1034,07	1034,07	-
17	Kobylin-Borzymy	2144,00	9,00	-	536	-	2144,00	2144,00	-
18	Kulesze Kościelne	3020,00	5,00	-	415	-	2664,55	2664,55	-
19	Nowe Piekuty	1544,00	0,08	0,50	332	-	1528,00	1528,00	-
20	Sokoły	2879,00	11,00	0,76	592	-	2846,24	2846,24	-
21	Wysokie Mazowieckie	2283,00	1,41	-	391	-	2283,00	2283,00	-
22	POWIAT ZAMBROWSKI	9503,76	3,00	-	708	-	9467,67	8783,44	684,23
	Gmina miejska								
23	Zambrów	16,38	-	-	-	-	-	-	-
	Gminy wiejskie								
24	Kołaki Kościelne	1715,08	-	-	124	-	1715,08	1715,08	-
25	Rutki	2712,73	-	-	224	-	2703,04	2703,04	-
26	Szumowo	2256,45	0,50	-	262	-	2252,45	1980,12	272,33
27	Zambrów	2803,12	2,50	-	98	-	2797,10	2385,20	411,90
	MIASTA NA PRAWACH POWIATU								
28	Białystok	434,86	-	-	159	-	432,23	432,23	-
29	Łomża	32,87	-	-	-	-	22,17	22,17	-
30	Suwałki	108,00	-	-	26	-	90,00	79,00	11,00

a Stan w dniu 31 XII.

Lasy prywatne											Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędzeniową			powierzchnia gruntów leśnych	powierzchnia lasów ochronnych		
razem	w tym						razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów				
	osób fizycznych	wspólnot gruntowych											
rach						w hektarach							
7896,55	7740,56	45,56	0,30	-	2703	0,63	6747,58	4207,30	2540,28	40,65	-	1	
890,94	881,07	8,93	-	-	229	-	886,17	566,68	319,49	1,10	-	2	
156,42	1155,64	0,21	0,10	-	222	-	1146,73	700,40	446,33	3,84	-	3	
1024,83	1017,57	6,83	-	-	233	-	467,89	207,80	260,09	1,70	-	4	
949,45	921,24	19,30	-	-	338	0,63	939,92	939,92	-	-	-	5	
491,23	475,58	1,63	-	-	213	-	468,28	213,91	254,37	-	-	6	
804,78	773,80	5,44	-	-	435	-	819,09	427,41	391,68	8,00	-	7	
1044,33	1004,28	2,60	-	-	497	-	514,63	447,60	67,03	12,31	-	8	
828,86	816,55	0,62	-	-	306	-	806,17	278,85	527,32	13,70	-	9	
705,71	694,83	-	0,20	-	230	-	698,70	424,73	273,97	-	-	10	
18924,00	18659,00	181,00	39,00	4,25	4488	-	18305,82	18305,82	-	28,47	-	11	
240,00	234,00	-	-	-	83	-	234,00	234,00	-	-	-	12	
3663,00	3528,00	110,00	7,00	2,10	1 320	-	3627,00	3627,00	-	10,00	-	13	
858,00	845,00	2,00	0,51	0,89	75	-	772,96	772,96	-	7,47	-	14	
1174,00	1135,00	33,00	-	-	186	-	1173,00	1173,00	-	-	-	15	
1129,00	1112,00	15,00	5,00	-	558	-	1034,07	1034,07	-	1,00	-	16	
2144,00	2124,00	19,00	9,00	-	536	-	2144,00	2144,00	-	-	-	17	
3015,00	3007,00	-	5,00	-	415	-	2664,55	2664,55	-	5,00	-	18	
1543,00	1527,00	-	0,08	0,50	332	-	1527,00	1527,00	-	1,00	-	19	
2875,00	2867,00	2,00	11,00	0,76	592	-	2846,24	2846,24	-	4,00	-	20	
2283,00	2280,00	-	1,41	-	391	-	2283,00	2283,00	-	-	-	21	
9482,85	9395,94	6,59	3,00	-	708	-	9467,67	8783,44	684,23	20,91	-	22	
15,18	14,31	-	-	-	-	-	-	-	-	1,20	-	23	
1715,08	1712,76	0,08	-	-	124	-	1715,08	1715,08	-	-	-	24	
2703,04	2682,79	-	-	-	224	-	2703,04	2703,04	-	9,69	-	25	
2252,45	2217,43	-	0,50	-	262	-	2252,45	1980,12	272,33	4,00	-	26	
2797,10	2768,65	6,51	2,50	-	98	-	2797,10	2385,20	411,90	6,02	-	27	
200,00	175,99	0,71	-	-	22	-	197,69	197,69	-	234,86	-	28	
22,17	22,17	-	-	-	-	-	22,17	22,17	-	10,70	-	29	
97,00	79,00	-	-	-	26	-	79,00	79,00	-	11,00	-	30	

Tablica 12/128/. Powierzchnia lasów ochronnych prywatnych i gminnych
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w hektarach			
Ogółem	10634	10611	10611	10611
Lasy prywatne	10551	10530	10530	10530
Lasy gminne	82	82	82	82
w tym w miastach i wokół miast	72	69	69	69

Tablica 13/129/. Powierzchnia lasów prywatnych i gminnych objęta nadzorem według powiatów
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Nadzór sprawowany przez			
		jednostki Lasów Państwowych	parki narodowe	służby powiatu (miasta na prawach powiatu)	
		w hektarach			
WOJEWÓDZTWO					
	2010	200394	169353	1462	29579
	2015	203759	133910	1278	68571
	2016	203893	119015	1278	83600
	2017	203463	98815	1278	103370
Powiaty					
Augustowski		10696	–	–	10696
Białostocki		29522	18623	158	10741
Bielski		16946	5053	–	11893
Grajewski		8905	8741	164	–
Hajnowski		12147	12147	–	–
Kolneński		11550	–	–	11550
Łomżyński		18131	18131	–	–
Moniecki		13411	12455	956	–
Sejneński		5466	–	–	5466
Siemiatycki		23208	23208	–	–
Sokólski		16578	–	–	16578
Suwalski		7942	–	–	7942
Wysokomazowiecki		18924	–	–	18924
Zambrowski		9483	–	–	9483
Miasta na prawach powiatu					
Białystok		435	435	–	–
Łomża		22	22	–	–
Suwałki		97	–	–	97

Tablica 14/130/. Powierzchnia gruntów leśnych w lasach prywatnych według powiatów
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Ogółem	Grunty leśne			
			osób fizycznych	wspólnot gruntowych	spółdzielni	pozostałe
			w hektarach			
WOJEWÓDZTWO	2010	199008	193392	3760	249	1607
	2015	203100	196762	3156	229	2955
	2016	203444	197154	3174	220	2896
	2017	203641	197494	3145	204	2799
Powiaty						
Augustowski		10696	10507	148	–	41
Białostocki		29522	28076	982	111	353
Bielski		16966	16558	297	36	76
Grajewski		8846	8666	128	–	52
Hajnowski		11964	11580	264	8	112
Kolneński		11550	11168	373	–	9
Łomżyński		18238	17959	265	–	14
Moniecki		13424	13283	13	–	128
Sejneński		5455	5426	13	4	12
Siemiatycki		23779	21961	230	3	1585
Sokólski		16578	16237	198	32	110
Suwalski		7897	7741	46	–	110
Wysokomazowiecki		18924	18659	181	6	78
Zambrowski		9483	9396	7	4	77
Miasta na prawach powiatu						
Białystok		200	176	1	0	23
Łomża		22	22	–	–	–
Suwałki		97	79	–	–	18

Tablica 15/131/. Odnowienia i zalesienia według form własności gruntów

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w hektarach			
Ogółem				
OGÓŁEM	2221	2516	2555	2662
Lasy publiczne	1746	2235	2284	2356
Własność Skarbu Państwa	1746	2235	2282	2354
w tym:				
w zarządzie Lasów Państwowych	1742	2235	2279	2328
parki narodowe	1	–	2	6
Lasy prywatne	475	281	271	307
w tym zalesienia				
RAZEM	359	203	134	150
Lasy publiczne	17	18	7	24
Własność Skarbu Państwa – w zarządzie Lasów Państwowych	17	18	5	2
Lasy prywatne	342	185	126	125

Tablica 16/132/. Odnowienia, zalesienia, inne prace hodowlane i pozyskanie drewna w lasach prywatnych według powiatów w 2017 r.

Wyszczególnienie	Odnowienia i zalesienia						Poprawki i uzupełnienia	Pielęgnowanie lasu ^a		Powierzchnia objęta trzebieżami	Pozyskanie drewna (grubizny) ^b		
	ogółem	odnowienia				zalesienia gruntów nieleśnych		ogółem	w tym upraw ^c i młodników		ogółem	grubizna iglasta	grubizna liściasta
		razem	sztuczne		naturalne								
			zrębów ^d	halizn i pławozwin									
w hektarach										w metrach sześciennych			
WOJEWÓDZTWO	307	181	70	43	69	125	13	690	690	2373	130348	102772	27576
Powiaty													
Augustowski	17	17	4	2	11	-	-	87	87	594	10192	7501	2691
Białostocki	35	26	17	9	1	8	1	64	64	350	33172	27792	5380
Bielski	36	26	16	7	3	10	2	115	115	154	11613	8433	3180
Grajewski	0	0	-	0	-	-	-	13	13	80	2340	1735	605
Hajnowski	44	7	7	-	-	37	5	212	212	236	12537	10525	2012
Kolneński	12	8	5	-	3	4	-	4	4	120	5049	4784	265
Łomżyński	6	-	-	-	-	6	5	6	6	48	2853	2455	398
Moniecki	14	14	11	3	-	-	-	8	8	57	7909	5298	2611
Sejneński	1	1	1	-	-	-	-	20	20	176	3865	2724	1141
Siemiatycki	73	17	5	0	11	56	-	50	50	88	18230	15012	3218
Sokółski	22	22	-	22	-	-	-	-	-	20	14641	11394	3247
Suwalski	0	0	0	-	-	-	-	36	36	103	2703	1544	1159
Wysokomazowiecki	43	39	-	-	39	4	-	45	45	332	4488	3046	1442
Zambrowski	3	3	3	-	-	-	-	30	30	12	708	500	208
Miasta na prawach powiatu													
Białystok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	22	8	14
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	21	5

a Bez cięć trzebieżowych. b Dane szacunkowe. c Pielęgnowanie gleby i czyszczenie wczesne. d Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów.

Tablica 17/133/. Powierzchnia wykonanych zalesień oraz gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia według powiatów w 2017 r.

Wyszczególnienie	Zalesienia gruntów nieleśnych			Powierzchnia gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia (stan w dniu 31 XII)	
	ogółem	publicznych	prywatnych	ogółem	w tym w zarządzie Lasów Państwowych
	w hektarach				
WOJEWÓDZTWO	149,56	24,21	125,35	13,05	13,05
Powiaty					
Augustowski	1,67	1,67	–	2,79	2,79
Białostocki	10,44	2,00	8,44	–	–
Bielski	10,05	–	10,05	–	–
Hajnowski	57,34	20,34	37,00	–	–
Kolneński	4,00	–	4,00	–	–
Łomżyński	5,54	–	5,54	–	–
Sejneński	0,20	0,20	–	–	–
Siemiatycki	56,07	–	56,07	–	–
Sokółski	–	–	–	10,26	10,26
Wysokomazowiecki	4,25	–	4,25	–	–

Tablica 18/134/. Pozyskanie drewna^a

Wyszczególnienie		Ogółem	W tym grubizna		
			razem	iglasta	liściasta
		w tysiącach metrów sześciennych			
OGÓŁEM	2010	1846,9	1771,7	1381,5	390,1
	2015	2107,5	2015,1	1607,9	407,2
	2016	2184,8	2102,5	1764,4	338,1
	2017	2261,1	2186,9	1844,8	342,1
Lasy publiczne		2130,8	2056,5	1742,0	314,5
własność:					
Skarbu Państwa		2130,5	2056,2	1741,8	314,4
w tym:					
w zarządzie Lasów Państwowych		2109,0	2035,1	1722,4	312,7
parki narodowe		19,6	19,2	18,0	1,3
Gmin		0,3	0,3	0,2	0,1
Lasy prywatne		130,3	130,3	102,8	27,6

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień.

Tablica 19/135/. Skup owoców i grzybów leśnych^a według gatunków

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w tonach			
Borówka czernica	241	170	81	9
Bez czarny	28	113	131	123
Dzika róża	17	37	1	2
Jarzębina	5	4	6	-
Kurki	327	45	52	119
Podgrzybki	51	-	8	55
Borowiki	49	3	4	13

a Dane dotyczą owoców i grzybów leśnych świeżych.

Tablica 20/136/. Wybrane dane o zadrzewieniach według powiatów

Wyszczególnienie		Sadzenie w szt.		Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	
		drzewa	krzewy	ogółem	w tym grubizna liściasta
WOJEWÓDZTWO	2010	18136	16989	39019	34920
	2015	13576	33367	61558	49514
	2016	15474	1798	56431	43143
	2017	6009	4859	37780	24705
Powiaty					
		1227	300	2081	1363
Augustowski		47	25	6543	3993
Białostocki		1095	-	3921	3571
Bielski		59	-	1178	886
Grajewski		707	281	4125	3703
Hajnowski		163	-	274	105
Kolneński		542	-	466	374
Łomżyński		365	-	1348	620
Moniecki		224	15	283	92
Sejneński		64	140	823	504
Siemiatycki		76	374	5433	4636
Sokólski		190	3174	7509	3382
Suwalski		553	-	1234	1088
Wysokomazowiecki		30	250	188	188
Zambrowski					
Miasta na prawach powiatu					
		574	300	2338	187
Białystok		27	-	-	-
Łomża		66	-	36	13
Suwałki					

a Dane szacunkowe.

Tablica 21/137/. Pożary lasów^a według przyczyn powstania

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Liczba pożarów				
Ogółem	122	475	135	63
Podpalenia	47	141	60	27
Nieostrożność	49	183	41	19
nieletnich	3	6	1	-
dorosłych	46	177	40	19
Pozostałe ^b	11	60	15	5
Nieustalone	15	91	19	12
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha				
Ogółem	298,5	552,4	230,4	3,6
Podpalenia	7,0	64,0	11,1	1,1
Nieostrożność	15,7	97,6	5,4	1,7
nieletnich	0,0	1,7	0,0	-
dorosłych	15,7	95,9	5,3	1,7
Pozostałe ^b	1,0	27,7	1,4	0,2
Nieustalone	274,8	363,0	212,6	0,6
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha				
Ogółem	2,5	1,2	1,7	0,1

a Dane według ewidencji zgłoszeniowej. b Wyładowania atmosferyczne, wady urządzeń technicznych i ich nieprawidłowa eksploatacja, wady środków transportu i ich nieprawidłowa eksploatacja oraz inne.

Źródło: dane z Krajowego Systemu Informacji o Pożarach prowadzonego przez Instytut Badawczy Leśnictwa.

Tablica 22/138/. Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie
Stan w dniu 10 III

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
Koła łowieckie:				
liczba ^a	91	95	95	95
członkowie ^b	6698	5210	5302	5367
Obwody łowieckie:				
liczba	295	294	294	294
powierzchnia ogółem w tys. ha	1585,3	1666,9	1671,0	1667,4
w tym na gruntach leśnych:				
w tysiącach hektarów	431,4	453,1	457,0	459,2
w % powierzchni ogółem	27,2	27,2	27,3	27,5

a Grupowanie metodą według siedziby koła łowieckiego. b Grupowanie metodą według miejsca zamieszkania członka koła.

Źródło: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

Tablica 23/139/. Ważniejsze zwierzęta łowne^a
Stan w dniu 10 III

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	w tysiącach sztuk			
Łosie ^b	2217	4782	4961	5080
Jelenie	6,0	13,1	12,7	12,3
Sarny	22,9	27,2	27,4	27,1
Dziki	9,4	10,4	7,9	5,0
Lisy	10,1	13,6	12,8	12,3
Zające	37,0	38,0	39,0	39,3
Bażanty	3,8	4,8	4,5	4,2
Kuropatwy	23,9	13,9	15,3	15,7

a Dane szacunkowe. b W sztukach.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

Tablica 24/140/. Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych^a

Wyszczególnienie	2010/11 ^b	2015/16	2016/17	2017/18
	w sztukach			
Jelenie	1294	2796	2889	2686
Sarny	3603	5004	5237	5218
Dziki	6228	10600	7177	6292
Lisy	5610	6926	6479	6935
Zające	384	138	103	52
Bażanty	273	3175	858	543
Kuropatwy	86	30	30	15
Kaczki	3504 ^c	4381	4419	4259
Daniele	-	9	8	9

a W łowieckim roku gospodarczym, liczonym od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe. c Dane dotyczą wyłącznie obwodów wydzierżawionych.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

Tablica 25/141/. Ubytki ważniejszych zwierząt łownych^a

Wyszczególnienie	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	w sztukach			
Łosie	13	22	19	16
Jelenie	81	204	219	289
Sarny	458	238	227	285
Dziki	38	200	2125	1456

a Wynikające z przyczyn innych niż odstrzał i odłów, np. z kłusownictwa, wypadków drogowych, drapieżnictwa itp.; w łowieckim roku gospodarczym, liczonym od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

Uwagi ogólne

General notes

1. Prezentowane w publikacji dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.
2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.
3. Dane prezentowane dla województwa, podregionów, powiatów i gmin odpowiadają poziomom: 2, 3, 4 i 5 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r.) z późniejszymi zmianami.

Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), obowiązująca w Polsce w latach 2000–2017, wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 VII 2000 r. i weszła w życie 8 VIII 2000 r. Zniesiona została z dniem 1 I 2018 r. Obejmowała 5 poziomów: 3 poziomy zasadniczego podziału terytorialnego kraju (województwa, powiaty, gminy) oraz dodatkowo 2 poziomy nieadministracyjne – regiony (NTS 1) grupujące jednostki szczebla wojewódzkiego oraz podregiony (NTS 3) grupujące w ramach województwa kilka do kilkunastu powiatów.

W województwie podlaskim wyodrębniono 3 podregiony, tj. białostocki (obejmujący swym zasięgiem powiaty: białostocki, sokólski i miasto Białystok), łomżyński (powiaty: bielski, hajnowski, kolneński, łomżyński, siemiatycki, wysokomazowiecki, zambrowski i miasto Łomża) oraz suwalski (powiaty: augustowski, grajewski, moniecki, sejneński, suwalski i miasto Suwałki).

4. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.
5. Informacje w podziałach według **podregionów, powiatów i gmin** oraz na **miasta i wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.
6. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
7. **Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej – za lata 2000–2009 na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla lat 2000 i 2001 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r., od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r. Taką samą zasadę zastosowano przy prezentacji danych dotyczących stanu i struktury ludności.

8. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.
9. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.
10. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Głównego Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

Uwagi metodyczne

Methodological notes

Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi i gleby. Kopaliny

Dane o **stanie i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** opracowano na podstawie ewidencji gruntów i budynków wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1034), sporządzonej przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytku rolnego pod względem jego przydatności do produkcji rolniczej. Klasa I określa najwyższą wartość rolniczą, a klasa VI – najniższą.

Dane o **gruntach rolnych wyłączonych na cele nierolnicze i leśnych wyłączonych na cele nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty, wyłączonych w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 1161).

Ochrona gruntów rolnych i leśnych w myśl wyżej wymienionej ustawy polega na:

- ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej lub leśnej, a także w drzewostanach, powstającym wskutek działalności nierolniczej lub nieleśnej oraz ruchów masowych ziemi,
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych,
- przywracaniu i poprawianiu wartości użytkowej gruntów, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej, a także na zapobieganiu obniżania produktywności gruntów leśnych,
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrekultywowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych to część zasobów, które z uwzględnieniem zasad ich ochrony i warunków technicznych mogą być pobierane z określonego poziomu wodonośnego bez naruszania równowagi hydrogeologicznej.

Przyrost zasobów wód podziemnych jest to ilość wody dodatkowo udokumentowana w wyniku prowadzonych w danym roku prac hydrogeologiczno-studziennych przy budowie ujęć wód podziemnych i przekazana do wykorzystania.

Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- w pozycji „na cele produkcyjne” – poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków,

- w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha,
- w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itp.).

Dane o **recyrkulacji wody w przemyśle** dotyczą zakładów przemysłowych wyposażonych w zamknięte obiegi wody oraz ilościowego udziału wody ujętej w obiegach zamkniętych w ogólnym zużyciu wody na cele produkcyjne.

Przez **obieg zamknięty** rozumie się układ, w którym woda raz użyta nie jest odprowadzana do odbiornika, lecz zwracana do punktu bezpośredniego podawania wody do obiegu celem powtórnych rotacji i wykorzystania.

Wskaźnik ujęcia pobieranej wody w obiegach zamkniętych obliczono dzieląc ilość wody pobieranej w ciągu roku na uzupełnienie obiegów zamkniętych z tytułu strat wody (bezwrotnych i w sieci – np. zrzutów wód zanieczyszczonych dla odświeżenia obiegu zamkniętego) przez ilość wody zużytej w ciągu roku na cele produkcyjne. Wyrażona w procentach wartość tego wskaźnika może być zawarta w granicach od zera (obieg otwarty) do 100 (wartość teoretyczna w warunkach całkowitego zamknięcia obiegów i braku uzupełniającego poboru wody). Z uwagi na to, że część zakładów pobierających wodę i odprowadzających ścieki nie posiadała urządzeń pomiarowych, bądź też nie dokonywała pomiarów z wystarczającą częstotliwością, dane pochodzące z tych zakładów były ustalane pośrednio – na podstawie wydajności pomp, ilości wody zużytej na jednostkę produkcji itp., a zatem są to dane szacunkowe.

Dane o **ludności korzystającej w miastach z wodociągów i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych podłączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągów przez źródła podwórzowe i uliczne, a z kanalizacji przez wpusty kanalizacyjne.

Informacje o **długości sieci wodociągowej** dotyczą przewodów ulicznych bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np. hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

Zródło uliczne jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

Dane o **ściekach przemysłowych** dotyczą ścieków odprowadzonych z jednostek, które według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostały ujęte w „Przemśle” obejmującym sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, jak również w pozostałych sekcjach, których udział w ilości odprowadzonych ścieków jest niewielki. Do tych samych jednostek odnoszą się dane o poborze wód i wyposażeniu w oczyszczalnię ścieków.

Jako **ścieki przemysłowe wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód, do ziemi lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i zanieczyszczonymi wodami wykorzystanymi w przemyśle do celów chłodniczych).

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych do celów chłodzenia, są to zwykle wody podgrzane, które powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** (umownie czyste) uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- a) są odprowadzane do wód wydzielonym dla nich systemem kanalizacji i nie następuje mieszanie ich z innymi ściekami wymagającymi oczyszczenia;
- b) ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia;
- c) temperatura określona w pozwoleniu wodno-prawnym dla wód chłodniczych odprowadzanych do:
 - jezior oraz ich dopływów nie przekracza $+26^{\circ}\text{C}$ albo naturalnej temperatury wody w przypadku gdy jest ona wyższa niż $+26^{\circ}\text{C}$,
 - pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza $+35^{\circ}\text{C}$.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczonych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych, względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. przez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Dwustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczne i chemiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **ściekach komunalnych** obejmują ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną przez jednostki będące w gestii przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych, dla których organem założycielskim jest wojewoda (lub będących pod zarządem samorządów terytorialnych) oraz przez zbiorczą kanalizację wojewódzkich zakładów usług wodnych, spółdzielnie mieszkaniowe, kółka rolnicze i zakłady pracy (przemysłowe, rolnicze, budowlane itp. obsługujące domy mieszkalne). Ścieki te przed odprowadzeniem do odbiornika powinny być w całości poddane procesom oczyszczania, stąd w statystyce zostały ujęte jako **ścieki wymagające oczyszczenia**. Dane te nie obejmują wód opadowych i infiltracyjnych odprowadzanych siecią kanalizacyjną.

Komunalne oczyszczalnie ścieków obejmują wszystkie oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nie są objęte badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (przysagrodowe) lub oczyszczające ścieki wyłącznie dowożone (oczyszczalnie niepracujące na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ściekach oczyszczanych odprowadzonych siecią kanalizacyjną** obejmują ścieki oczyszczane w oczyszczalniach mechanicznych, mechaniczno-biologicznych oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Ładunek zanieczyszczeń w ściekach to masa zanieczyszczeń zawartych w ściekach odprowadzona w jednostce czasu, równa iloczynowi natężenia przepływu ścieków i stężenia zanieczyszczeń.

Równoważna liczba mieszkańców (RLM) jest to liczba wyrażająca wielokrotność ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych z obiektów przemysłowych i usługowych w stosunku do jednostkowego ładunku zanieczyszczeń w ściekach z gospodarstw domowych, odprowadzanych od jednego mieszkańca w ciągu doby. W Polsce przyjęto ładunek BZT₅ pochodzący od jednego mieszkańca równy 60 g O₂/dobę.

Biochemiczne zużycie tlenu (BZT₅) jest to ilość tlenu zużyta w ciągu 5 dni (procesy mineralizacji najbardziej intensywnie przebiegają w ciągu pierwszych 5 dni) w procesie biochemicznego utleniania substancji (głównie organicznych) zawartych w ściekach, przy użyciu żywych bakterii i enzymów pozakomórkowych.

Chemiczne zużycie tlenu (ChZT) jest to ilość tlenu pobrana w procesie chemicznego utleniania ścieków.

Zawiesiny w ściekach to nierozpuszczone, zawieszane substancje i materiały o różnym stopniu rozdrobnienia.

W procesach oczyszczania ścieków wytwarzają się **osady ściekowe**. Ilość i skład osadów uzależnione są od sposobu i stopnia oczyszczania ścieków.

Do **miast obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków** zaliczono te miasta, z których ścieki komunalne przed odprowadzeniem ich do odbiornika były poddawane procesom oczyszczania mechanicznego, biologicznego lub z podwyższonym usuwaniem biogenów. W przypadku wyposażenia miasta w kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o klasyfikacji miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decydowała przewaga ilości ścieków oczyszczanych mechanicznie, biologicznie lub z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej.

Podstawą **oceny stanu wód** jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1187). Rozporządzenie określa sposób klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych w ciekach naturalnych, jeziorach lub innych zbiornikach naturalnych, wodach przejściowych i przybrzeżnych oraz sztucznych jednolitych części wód powierzchniowych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych. Stan jednolitych części wód naturalnych ocenia się porównując wyniki klasyfikacji stanu ekologicznego z wynikami stanu chemicznego. Stan wód sztucznych i silnie zmienionych ocenia się porównując wyniki klasyfikacji potencjału ekologicznego z wynikami stanu chemicznego. W zależności od wyników oceny stanu ekologicznego / potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, ocena końcowa klasyfikuje jednolitą część wód do dobrego lub złego stanu wód. Aby stan wód uznano za dobry musi być spełniony warunek, iż oceniony stan/potencjał ekologiczny jest dobry lub powyżej dobrego oraz stan chemiczny oceniono jako dobry.

Stan ekologiczny jest definiowany jako bardzo dobry, dobry, umiarkowany, słaby, zły.

Dla wód sztucznych lub silnie zmienionych (wody te zostały tak przekształcone przez człowieka, że niemożliwe jest przywrócenie im stanu naturalnego) określa się **potencjał ekologiczny**. Klasyfikuje się go na podstawie wyników klasyfikacji zbadanych elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Potencjał ekologiczny jest definiowany jako maksymalny, dobry, umiarkowany, słaby, zły.

Stan chemiczny wód klasyfikuje się na podstawie chemicznych wskaźników jakości wód. Stan chemiczny jest definiowany jako dobry oraz poniżej dobrego.

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

Przez **zanieczyszczanie powietrza** rozumie się wprowadzanie przez człowieka, bezpośrednio lub pośrednio, do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w takich ilościach, które mogą zagrażać zdrowiu człowieka, ujemnie wpływać na klimat, przyrodę żywą, glebę lub wodę, a także spowodować inne szkody w środowisku.

Przez **źródło emisji zanieczyszczeń powietrza** należy rozumieć miejsce, w którym następuje wprowadzenie (wyemitowanie) do powietrza substancji zanieczyszczających. Źródłami zanieczyszczeń są: zakłady energetyczne (elektrownie i elektrociepłownie), zakłady przemysłowe, kotłownie komunalne, paleniska indywidualne (domowe), środki transportu, źródła wtórne powstałe w wyniku wydalania oraz utylizacji ścieków i odpadów (np. hałdy, wysypiska), rolnictwo (np. rozsiewanie nawozów sztucznych, stosowanie środków ochrony roślin), a także przemiany i reakcje chemiczne zachodzące w zanieczyszczonej atmosferze oraz źródła naturalne (np. pożary lasów, burze pyłowe, pyły kosmiczne).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń (określonych prawnie) może być ustalona w wyniku pomiarów lub obliczeń wykonanych na podstawie bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

Zbiorowość źródeł zanieczyszczeń, objętą statystyczną charakterystyką w oparciu o coroczną sprawozdawczość GUS, stanowią tzw. punktowe źródła emisji zanieczyszczeń, do których od 1986 r. zaliczono wszystkie jednostki organizacyjne ustalone przez byłego Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 X 2015 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska (Dz. U. 2015 poz. 1875) z późniejszymi zmianami. Ustalona w ten sposób zbiorowość jednostek sprawozdawczych (zakładów) utrzymywana jest corocznie, co m.in. zapewnia zachowanie ciągłości i porównywalności wyników odnośnego badania. Zbiorowość ta może być powiększona jedynie w szczególnych wypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Należy podkreślić, że wyniki tego badania nie charakteryzują globalnej emisji zanieczyszczeń powietrza, lecz dotyczą sektora energetyczno-przemysłowego decydującego o skali i strukturze emisji. W niniejszej publikacji dla zbiorowości tej przyjęto określenie „**zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza**”.

Dane o emisji z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą zanieczyszczeń wprowadzonych w sposób zorganizowany (tzn. z wszelkiego rodzaju urządzeń technologicznych i ogrzewczych za pośrednictwem emitorów-kominów, wyrzutni wentylacyjnych) oraz w sposób niezorganizowany (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych dotyczy ilości zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych dotyczy ilości zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Należy podkreślić, że mimo nałożonych odpowiednimi przepisami prawnymi obowiązków dotyczących wykonywania pomiarów emisji zanieczyszczeń powietrza, szereg zakładów pomiarów takich w charakteryzowanym zakresie nie realizowało wcale, bądź wykonywało je w ograniczonym stopniu i w odniesieniu tylko do niektórych spośród emitowanych zanieczyszczeń. Jednakże wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych, a także dwutlenku siarki określana była dość powszechnie metodami pomiarowymi, a nawet w przypadku braku urządzeń pomiarowych nie było trudności w oszacowaniu wielkości emisji tych rodzajów zanieczyszczeń. Stąd dane statystyczne dotyczące tych rodzajów zanieczyszczeń odzwierciedlają przebieg zjawisk w stopniu zbliżonym do rzeczywistego obrazu oddziaływania zakładów na czystość powietrza.

Wielkości emisji pozostałych rodzajów zanieczyszczeń gazowych opierają się przeważnie na ustaleniach szacunkowych, przy czym znaczna grupa zakładów nie była w stanie dokonać oszacowania wszystkich emitowanych do powietrza i objętych badaniem statystycznym rodzajów zanieczyszczeń. Dane te mają zatem charakter orientacyjny i niepełny, a w połączeniu z wyżej omówionymi rodzajami zanieczyszczeń (pyły i dwutlenek siarki) dają obraz w pewnym stopniu zaniżony w stosunku do rzeczywistych rozmiarów sumarycznej emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Mimo powyższych zastrzeżeń, jednolita metodologia określania emisji poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń i stosunkowo stabilna w kolejnych latach zbiorowość zakładów pozwala na ogólną ocenę skali zjawisk oraz tendencji i dynamiki zmian zagrożenia atmosfery ze strony głównych przemysłowych i energetycznych źródeł zanieczyszczeń powietrza.

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dane o **ilości zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń** pyłowych oraz gazowych (według rodzajów) obrazują rozmiary zanieczyszczeń zredukowanych w urządzeniach do ochrony powietrza, zainstalowanych w zakładach uznanych za szczególnie uciążliwe dla atmosfery.

Skuteczność działania **urządzeń oczyszczających**, określana jako **stopień redukcji zanieczyszczeń**, jest wielkością charakterystyczną dla urządzeń i wskazuje, jaki procent całkowitej ilości danego zanieczyszczenia wprowadzonego do urządzenia został przez to urządzenie zatrzymany. Wskaźnik ten wyraża się procentowym stosunkiem ilości zanieczyszczenia zatrzymanego do ilości zanieczyszczenia wytworzonego, tj.: zatrzymanego i wyemitowanego. Wartość tego wskaźnika może wahać się od 0 do 100%. Im bliższa jest 100%, tym większy jest potencjał ochronny danego źródła zanieczyszczeń.

Poważna awaria – to zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 IV 2001 r. (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 519, z późniejszymi zmianami) – zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Podstawowym zadaniem Inspekcji Ochrony Środowiska w sprawach **poważnych awarii** jest tworzenie warunków mających na celu przeciwdziałanie powstawaniu poważnych awarii oraz usuwanie ich skutków i przywracanie środowiska do stanu właściwego.

Ustawowym obowiązkiem Inspekcji Ochrony Środowiska jest prowadzenie **rejestrów potencjalnych sprawców poważnych awarii**. Przepisy dotyczące poważnych awarii zawarte są w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska (jednolity tekst Dz. U. 2013 poz. 1688), a także w ustawie Prawo ochrony środowiska i uwzględniają Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z 4 VII 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi.

Odpady

Informacje o odpadach od 2013 r. opracowano w oparciu o ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2016 poz. 1987) z późniejszymi zmianami.

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 1923).

Dane dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych od 2014 r. obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Dane o odpadach dotyczą jednostek wytwarzających w ciągu roku sumarycznie powyżej 1 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) lub posiadających 1 mln ton i więcej odpadów nagromadzonych.

Zawarte w dziale informacje o odpadach (z wyłączeniem odpadów komunalnych) dotyczą ilości i rodzajów:

- odpadów wytworzonych w ciągu roku, z określeniem ilości odpadów poddanych odzyskowi, unieszkodliwionych, przekazanych innym odbiorcom oraz magazynowanych czasowo,
- odpadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych zakładów lub innych.

Ponadto podano informacje o powierzchni składowisk (wysypisk, hałd, stawów osadowych) niezrekultywowanej i zrekultywowanej w ciągu roku.

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Przez **wytwórcę odpadów** rozumie się każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów oraz każdego, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów.

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **recykling** rozumie się odzysk, w ramach którego odpady są ponownie przetwarzane na produkty, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach; obejmuje to ponowne przetwarzanie materiału organicznego (recykling organiczny), ale nie obejmuje odzysku energii i ponownego przetwarzania na materiały, które mają być wykorzystane jako paliwa lub do celów wypełniania wyrobisk.

Unieszkodliwianie odpadów to proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Przez **termiczne przekształcanie odpadów** rozumie się spalanie odpadów przez ich utlenianie oraz inne procesy termicznego przetwarzania odpadów, w tym pirolizę, zgazowanie i proces plazmowy, o ile substancje powstające podczas tych procesów są następnie spalane.

Składowisko odpadów to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów. Wyróżnia się następujące typy składowisk odpadów: składowisko odpadów niebezpiecznych, składowisko odpadów obojętnych, składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

Magazynowanie odpadów jest to czasowe przechowywanie odpadów obejmujące:

- wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę,
- tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów,
- magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **zrehabilitowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez m.in. właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych oraz uregulowanie stosunków wodnych.

Za **odpady komunalne** uznaje się odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych, pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Zmieszane odpady komunalne pozostają zmieszanyimi odpadami komunalnymi, nawet jeżeli zostały poddane czynności przetwarzania odpadów, która nie zmieniła w sposób znaczący ich właściwości. Informacje o odpadach komunalnych podaje się do 2014 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) z późniejszymi zmianami, natomiast od 2015 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 1923).

Przedstawione informacje obejmują:

- odpady zebrane ogółem w skali roku, w tym z gospodarstw domowych,
- zmieszane odpady komunalne zebrane, w tym z gospodarstw domowych,
- rodzaje wyselekcjonowanych stałych odpadów komunalnych,
- liczbę i powierzchnię kontrolowanych składowisk (wysypisk) czynnych (tj. takich, na które w roku sprawozdawczym były wywożone odpady) oraz o zakończonej eksploatacji,
- nieczystości ciekłe wywiezione do oczyszczalni ścieków, w tym z gospodarstw domowych.

Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych (budynków mieszkalnych), budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

Zbiornik bezodpływowy to instalacja i urządzenie przeznaczone do gromadzenia nieczystości ciekłych w miejscu ich powstawania.

Indywidualna przydomowa oczyszczalnia ścieków jest to zespół urządzeń służący do neutralizacji ścieków wytwarzanych w jednym lub kilku gospodarstwach domowych.

Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów,
- roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową,
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
- siedlisk przyrodniczych,
- siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt,
- krajobrazu,
- zieleni w miastach i wsiach,
- zadrzewień.

Cele ochrony przyrody to:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Różnorodność biologiczna (bioróżnorodność) to zróżnicowanie żywych organizmów występujących w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami oraz zróżnicowanie ekosystemów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 2134, z późniejszymi zmianami).

Park narodowy to obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na terenie którego ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Celem tworzenia parków narodowych jest zachowanie różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenie właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenie zniekształconych siedlisk przyrodniczych, a także siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów.

Utworzenie parku narodowego, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w drodze rozporządzenia Rady Ministrów. Nadzór nad parkami narodowymi sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Uznanie obszaru za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne oraz kulturowe, a także walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze uchwały sejmiku województwa (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody).

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały sejmiku województwa (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody lub na mocy uchwały rady gminy).

Sieć obszarów Natura 2000 to spójna funkcjonalnie europejska sieć ekologiczna, tworzona w celu zachowania rodzajów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków ważnych dla Wspólnoty Europejskiej. Zadaniem sieci jest utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę nie tylko najcenniejszych i najrzadszych elementów przyrody, ale też najbardziej typowych, wciąż jeszcze powszechnych układów przyrodniczych charakterystycznych dla regionów biogeograficznych. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje: obszary specjalnej ochrony ptaków, specjalne obszary ochrony siedlisk oraz obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) to obszary wyznaczane, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w których granicach ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju.

Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) to obszary wyznaczane, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków.

Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty to projektowane specjalnie obszary ochrony siedlisk, zatwierdzone przez Komisję Europejską w drodze decyzji, które w regionie biogeograficznym, do którego należą, w znaczący sposób przyczyniają się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także mogą znacząco przyczynić się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności biologicznej w obrębie danego regionu biogeograficznego; w przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach, obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty są obszary w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, charakteryzujące się fizycznymi lub biologicznymi czynnikami istotnymi dla ich życia lub rozmnażania.

Wyznaczenie obszaru Natura 2000, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, ministrem właściwym do spraw rozwoju wsi, ministrem właściwym do spraw rybołówstwa oraz z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej.

Obszar Natura 2000 może obejmować swym zasięgiem część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami przyrody (z wyjątkiem ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów).

Dane dotyczące powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Stanowiska dokumentacyjne to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub

tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Mogą nimi być naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Ustanowienie pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego następuje w drodze uchwały rady gminy (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy).

Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.

Ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów wprowadza się w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa. Rozporządzenie to określa listę gatunków objętych ochroną, sposoby wykonywania ochrony oraz stosowne ograniczenia, zakazy i nakazy przewidziane odpowiednimi przepisami. Decyzje dotyczące ochrony gatunkowej mogą być podjęte także w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody).

Ochrona ścisła oznacza całkowite i trwałe zaniechanie bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych na obszarach objętych ochroną, a w przypadku gatunków – całoroczną ochronę należących do nich osobników i stadiów ich rozwoju.

Ochrona czynna oznacza stosowanie, w razie potrzeby, zabiegów ochronnych w celu przywrócenia naturalnego stanu ekosystemów i składników przyrody lub zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów.

Ochrona krajobrazowa oznacza zachowanie cech charakterystycznych danego krajobrazu.

Tereny zielone to tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zielone z roślinnością wysoką i niską o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, aleje spacerowe, ławki, place zabaw itp. Do powierzchni parków wliczane są również wody znajdujące się na terenie tych obiektów (np. stawy).

Do kategorii **zieleńce** zaliczono obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek (np. występują alejki z ławkami, place zabaw itp.). Do tej kategorii obiektów należy zaliczyć również zieleń towarzyszącą placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom użyteczności publicznej, pomnikom itp. oraz bulwarom i promenadom. Zieleńce mogą tworzyć kompozycje zieleni niskiej (trawniki, kwietniki) oraz elementy nasadzeń drzew i krzewów.

Zieleń uliczna rozumiana jest jako zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Dane dotyczące **parków i ogrodów historycznych** pochodzą z badań zabytkowych założeń zieleni Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 2187, z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. 2011 Nr 113, poz. 661), krajowa ewidencja zabytków obejmuje tylko obiekty, dla których wykonano karty ewidencyjne. Obiekty nierozpoznane, zachowane częściowo itp., dla których jeszcze nie opracowano właściwej dokumentacji, pozostają aktualnie poza krajową ewidencją i mogą być ewentualnie zarejestrowane w postaci kart adresowych poza krajową ewidencją w gminnej ewidencji zabytków.

Działalność inspekcyjno-kontrolna i ocena skutków degradacji środowiska

Dane dotyczące oceny **stanu sanitarnego obiektów żywnościowo-żywnościowych, obiektów produkcji i obrotu przedmiotami oraz oceny sanitarnej niektórych artykułów spożywczych i przedmiotów użytku** prezentowane są w oparciu o ustawę o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dnia 25 VIII 2006 r. (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz.149). Ustawa ta określa wymagania i procedury niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa żywności i żywienia, zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 I 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego.

Artykuły spożywcze i przedmioty użytku badane są m.in. pod względem: zanieczyszczeń mikrobiologicznych (*Salmonella*, *Listeria*), zawartości metali szkodliwych dla zdrowia, pozostałości pestycydów, zanieczyszczeń azotanami, zanieczyszczeń biologicznych, obecności organizmów GMO, organoleptycznym, znakowania oraz innych parametrów.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

Dane o **nakładach i efektach rzeczowych inwestycji ochrony środowiska** prezentuje się zgodnie z **Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska** wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska oraz Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych Dotyczących Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Wyróżniono 9 dziedzin ochrony środowiska:

1. Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.
2. Gospodarka ściekowa i ochrona wód.
3. Gospodarka odpadami.
4. Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych.
5. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu.
6. Zmniejszenie hałasu i wibracji.
7. Ochrona przed promieniowaniem jonizującym.
8. Działalność badawczo-rozwojowa.
9. Pozostała działalność związana z ochroną środowiska.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja, adaptacja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Podziału nakładów na środki trwałe dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

Dane o **nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej** dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w oparciu o księgi przychodów i rozchodów), jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodo- wa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodnościekowych bez względu na liczbę zatrudnionych.

Do **inwestycji związanych z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu** zalicza się instalacje urządzeń oczyszczających i dezodorujących (odpylających, redukujących, unieszkodliwiających i neutralizujących zanieczyszczenia gazowe) oraz instalacje z zastosowaniem reakcji przemian chemicznych do substancji mniej uciążliwych dla środowiska wraz z kompletnym wyposażeniem i zespołem koniecznych urządzeń pomocniczych zapewniających prawidłową eksploatację instalacji oraz urządzenia i aparaturę zapewniające zmniejszenie ilości bądź stężeń powstających lub emitowanych zanieczyszczeń, zadania związane z wyposażeniem w aparaturę kontrolno-pomiarową zanieczyszczeń powietrza. Zaliczono tu również: nowe techniki i technologie spalania paliw, modernizację kotłowni i ciepłowni w celu ograniczenia zanieczyszczeń wydalanych do powietrza powstających w procesie spalania, niekonwencjonalne źródła energii (np. elektrownie wiatrowe, wykorzystanie wód geotermicznych), dostosowanie silników spalinowych do paliwa gazowego, a także budowę zespołu hydrokrakingu.

W inwestycjach tych nie ujmuje się urządzeń redukujących zanieczyszczenia, a stanowiących integralną część procesu technologicznego zapewniającą odpowiednią jakość surowców i półproduktów dla kolejnych etapów produkcji. Dotyczy to również instalowania wszelkiego rodzaju urządzeń pomocniczych niezbędnych ze względów technologicznych czy naukowych zakładu produkcyjnego.

Do **inwestycji związanych z gospodarką ściekową i ochroną wód** zalicza się urządzenia do unieszkodliwiania i oczyszczania ścieków przemysłowych, komunalnych, wód (ścieków) opadowych oraz zanieczyszczonych wód kopalnianych odprowadzanych bezpośrednio do wód powierzchniowych lub do ziemi. Obejmują one oczyszczalnie ścieków lub ich elementy według technologii oczyszczania (mechaniczne, chemiczne, biologiczne i o podwyższonym usuwaniu biogenów, a także oczyszczalnie indywidualne przydomowe i inwestycje związane ze wstępnym oczyszczaniem ścieków), urządzenia do gospodarczego wykorzystania ścieków, utylizacji, gromadzenia i transportu wód zasolonych, gromadzenia ścieków, jak również wyposażanie oczyszczalni ścieków w urządzenia i aparaturę kontrolno-pomiarową w przypadkach, gdy nie są one ujęte w kosztach budowy oczyszczalni ścieków. Zakres danych obejmuje także: budowę kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki oraz wody opadowe, urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków, systemy obiegowego zasilania wodą, zabezpieczenia przed przenikaniem do rzek, mórz oraz innych akwenów zanieczyszczeń powstających przy transporcie wodnym, tworzenie stref ochrony źródeł i ujęć wody.

Do **inwestycji związanych z gospodarką odpadami, ochroną i przywróceniem wartości użytkowej gleb, ochroną wód podziemnych i powierzchniowych** zalicza się:

- działania związane z zapobieganiem zanieczyszczeniom poprzez modyfikowanie procesów technologicznych, w tym nowe techniki i technologie mało- i bezodpadowe,
- zbieranie, w tym selektywne, odpadów i ich transport,
- działania związane z recyklingiem odpadów,
- urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków,
- gospodarcze wykorzystanie odpadów, tj. urządzenia oraz metody i sposoby, w wyniku których następuje wyraźna redukcja ilościowa odpadów wytwarzanych bądź nagromadzonych na składowiskach, np. wykorzystanie odpadów do budowy nasypów drogowych, kolejowych, do podsadzania wyrobisk kopalnianych oraz wykorzystanie i przeróbkę odpadów przez zakłady przemysłowe,
- unieszkodliwianie odpadów, tj. metody i sposoby, w wyniku których następuje redukcja szkodliwości odpadów dla środowiska, czyli zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych z odpadami do powierzchniowych warstw ziemi, w tym budowę i urządzenie składowisk oraz stawów osadowych dla odpadów w powierzchniowych warstwach ziemi, urządzenie stref ochronnych wokół składowisk, zabiegi zabezpieczające przed pyleniem składowisk,
- rekultywację składowisk odpadów, hałd i stawów osadowych oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych obejmującą etap zakończonej rekultywacji biologicznej bądź przekazanie zrehabilitowanej powierzchni do zagospodarowania,

- przedsięwzięcia związane z zapobieganiem degradacji i dewastacji gleby, działania związane z tarasowaniem i wyrównywaniem nierówności gleby, prowadzenie przeciwoerozyjnych nasadzeń oraz usuwanie skutków erozji,
- budowę, utrzymanie i obsługę urządzeń służących do neutralizacji zanieczyszczeń (skażeń) gleby, oczyszczania wód podziemnych, a także zapobieganie infiltracji (przenikaniu) zanieczyszczeń do gleby i wód podziemnych,
- wyposażenie w aparaturę kontrolno-pomiarową w zakresie gospodarki odpadami, ochrony gleby, wód podziemnych i powierzchniowych.

Do **inwestycji związanych z ochroną różnorodności biologicznej i krajobrazu** zalicza się:

- ochronę i odbudowę gatunków i siedlisk – rodzaje działalności związane z ochroną ekosystemów i siedlisk istotnych dla utrzymania gatunków zwierząt i roślin, a także ochronę wartości estetycznych krajobrazu oraz prawnie chronionych obiektów przyrodniczych,
- ochronę naturalnego i półnaturalnego krajobrazu – każda działalność związana z ochroną lasów i zadrzewień jako naturalnych elementów środowiska, obejmująca m.in. działania mające na celu zapobieganie pożarom na obszarach leśnych.

Do **inwestycji związanych ze zmniejszeniem hałasu i wibracji** zalicza się:

- urządzenia lub zakup wyposażenia, przy pomocy których uzyskuje się ogólne zmniejszenie poziomu hałasu w okolicy źródła i u „odbiorcy”,
- budowę urządzeń antyhałasowych (ekranów, barier, wałów, żywoplotów i okien dźwiękoszczelnych itp.) zmniejszających uciążliwość hałasu drogowego, szynowego, a także powodowanego ruchem lotniczym,
- urządzenia i zakup przyrządów do pomiaru natężenia hałasu i wibracji (wyłączając zadania związane z bhp, tj. zmniejszenie hałasu na stanowiskach pracy).

W każdym z wyżej wymienionych kierunków inwestowania uwzględniono również **nakłady na budowę poszczególnych podsystemów monitoringowych** polegających na budowie sieci stacji kontrolno-pomiarowych i stanowisk pomiarowych szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego dla potrzeb Państwowego Monitoringu Środowiska, a także **nakłady na prowadzenie prac badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych oraz na szkolenia**.

Do **inwestycji związanych z gospodarką wodną** zalicza się:

- budowę ujęć służących do poboru wody: powierzchniowej, podziemnej i kopalnianej (również w energetyce zawodowej), łącznie z urządzeniami uzdatniającymi oraz wodną siecią magistralną i rozdzielczą (ujęcia, studnie, stacje uzdatniania, filtry, stacje pomp, doprowadzenie sieci wodociągowej – bez przyłączy do budynków i gospodarstw), budowę laboratoriów kontroli jakości wody, w tym automatycznych stacji pomiaru jakości wody,
- budowę: zbiorników retencyjnych (poza zbiornikami przeciwpożarowymi i wyrównania dobowego), stopni wodnych, żeglugowych i energetycznych oraz śluz i jazów,
- regulację rzek i zabudowę potoków,
- budowę obwałowań przeciwpowodziowych,
- budowę stacji pomp na zawałach i obszarach depresyjnych.

Przedsięwzięcia „**końca rury**” – nieingerujące w proces produkcyjny (produkcja może być prowadzona bez tej inwestycji), lecz redukujące lub unieszkodliwiające zanieczyszczenia powstałe w procesie produkcji – zgodnie z metodologią zalecaną przez Urząd Statystyczny Unii Europejskiej EUROSTAT – w całości zaliczane są do nakładów na ochronę środowiska.

Przez przedsięwzięcia „**zintegrowane**” **zapobiegające zanieczyszczeniom** należy rozumieć działania prowadzące do zmniejszenia ilości wytwarzanych zanieczyszczeń poprzez modyfikację procesów technologicznych (wymiana lub modernizacja linii produkcyjnej, zakup dodatkowych urządzeń), dzięki czemu produkcja staje się bardziej czysta i przyjazna środowisku. Jeżeli wprowadzany jest nowy proces technologiczny, nakłady służące ochronie środowiska obejmują nakłady przewyższające te, które byłyby poniesione na wyposażenie tańsze i sprawne, ale zapewniające produkcję mniej przyjazną środowisku. W przypadku, gdy modernizowany jest zakład już istniejący, nakłady inwestycyjne służące ochronie środowiska są równe całkowitym nakładom poniesionym na dostosowanie do wymagań środowiska.

Opłaty za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian są to kwoty pieniężne pobierane za emisję zanieczyszczeń powietrza, składowanie odpadów, usuwanie drzew lub krzewów oraz za pobór i korzystanie z wód, z urządzeń wodnych i wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, a także za wydobywanie materiałów z wód stanowiących własność Państwa.

Kary za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska są to kwoty pieniężne wymierzone za wprowadzanie do środowiska zanieczyszczeń przekraczających dopuszczalne normy i za wprowadzanie zmian w środowisku.

Fundusze ekologiczne są to fundusze tworzone z opłat za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian, w tym za pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód i ziemi, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych wynikających z ustawy prawo geologiczne i górnicze z kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, wydobywanie kopalin bez wymaganej koncesji lub z rażącem naruszeniem jej warunków – zgodnie z prawem geologicznym i górniczym oraz z innych wpływów (m.in. za żeglugę i spław oraz wydobywanie kruszywa i piasku z wód, zwrotów środków niewykorzystanych w ustalonym czasie, z prowadzonych operacji finansowych, oprocentowania pożyczek, rachunków bankowych, uzyskanych pożyczek). Środki funduszy przeznaczone są na finansowanie w całości lub części działalności związanej z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej zostały utworzone z dniem I VII 1989 r. na mocy ustawy z dnia 27 IV 1989 r. „o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska” i ustawy „Prawo wodne” (Dz. U. 2017 poz. 1566, z późniejszymi zmianami). Zgodnie z ustawą z dnia 20 XI 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 215, poz. 1664), wpływy z tytułu opłat i kar stanowią przychody Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz dochody budżetów powiatów i budżetów gmin.

Leśnictwo i łowiectwo

Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

a) **lasów publicznych** stanowiących własność:

- Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wiczyście przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,
- gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu),
- innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;

b) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

- osób fizycznych,
- wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- spółdzielni produkcji rolniczej,
- innych osób prawnych, np. kościołów i związków wyznaniowych, organizacji społecznych i partii politycznych, związków zawodowych oraz spółek prywatnych.

Powierzchnia gruntów leśnych, w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 788, z późniejszymi zmianami), obejmuje:

- grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona) lub przejściowo jej pozbawione (powierzchnia niezalesiona). Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków. Kategoria ta jest określana jako „**powierzchnia lasów**”,
- **grunty związane z gospodarką leśną** zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, urządzenia melioracji wodnych, tereny pod liniami energetycznymi, parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

Powierzchnia zalesiona obejmuje grunty pokryte uprawami, młodnikami i starszymi drzewostanami oraz plantacjami: topoli, nasiennymi i drzew szybkorosnących.

Powierzchnia niezalesiona obejmuje grunty:

- znajdujące się w produkcji ubocznej (tj. plantacje choinek, krzewów, poletka łowieckie na gruntach leśnych),
- przejściowo pozbawione drzewostanu i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach (tj. zręby, halizny, płazowiny),
- przewidziane do objęcia ochroną prawną,
- przeznaczone do wyłączenia z produkcji grunty leśne wylesione.

Zręby są to grunty leśne przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty leśne przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (0–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty leśne pokryte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszlórębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi co najmniej 30%) zostało odnowione naturalnie lub sztucznie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlórębne użytkowane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew w różnym wieku i wysokości, przenikające się na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przestoje są to drzewa od II klasy wieku wzwyż (wykazujące miąższość grubizny) na gruntach leśnych niezalesionych i w uprawach nie zaliczane do składu gatunkowego oraz drzewa powyżej II klasy wieku rozmieszczone pojedynczo lub grupami w drzewostanach i przeznaczone do usunięcia w pierwszym 10-leciu.

Pod pojęciem **typu siedliskowego lasu** należy rozumieć kategorię siedlisk równoważnych pod względem przyrodniczym dla produkcji leśnej i charakteryzujących się określonym kompleksem elementów glebowo-gatunkowych, składem roślinności dna lasu oraz doborem składu gatunkowego drzewostanu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew,
- odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Poprawki i uzupełnienia są to prace hodowlane mające na celu poprawę jakości hodowlanej oraz wzmoczenie potencjału produkcyjnego upraw i młodników, w których z różnych przyczyn powstały wypadki, luki i przeredzenia wpływające na obniżenie w przyszłości masy drzewnej drzewostanów. Do poprawek zalicza się czynności związane z dodatkowym wprowadzaniem sadzonek w uprawach sztucznego pochodzenia w wieku do 5 lat zakładanych na powierzchniach otwartych. Uzupełnienia polegają na dodatkowym wprowadzeniu sadzonek w starszych uprawach (ponad 5 lat) i młodnikach sztucznego pochodzenia w wieku do 20 lat.

Pielęgnowanie lasu obejmuje zespół czynności gospodarczych związanych z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu, tj. spulchnianie gleby, niszczenie chwastów w uprawach, wprowadzanie podszytów, cięcia pielęgnacyjne i poprawianie formy poszczególnych drzew (podkrzesywanie itp.), utrzymanie gleby w czarnym ugorze w plantacjach drzew szybko rosnących.

Trzebieże są to cięcia pielęgnacyjne regulujące zagęszczenie i rozmieszczenie drzew w drzewostanie oraz skład gatunkowy drzewostanu. Ich celem jest wzmoczenie przyrostu najlepszych drzew w drzewostanie, zachowanie jego naturalnej różnorodności biologicznej i stworzenie warunków dla odnowienia. Cięcia trzebieżowe rozpoczyna się w okresie dojrzewania drzewostanu, tj. z reguły w wieku powyżej 20 lat.

Zasobność drzewostanów oblicza się dzieląc cały zapas drzewostanów (miąższość drewna na pniu) przez ich ogólną powierzchnię.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną, tj. na gruntach nieleśnych. Do zalesień gruntów nieleśnych zaliczamy zalesienia na gruntach rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej, nieużytkach oraz innych gruntach nadających się do zalesienia i określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach publicznych i prywatnych poza lasami i terenami zieleni w miastach.

Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni kraju, województwa, podregionu, powiatu lub gminy.